

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 21 augustus 2015
Ons kenmerk 34/3.2/2015003631
Behandeld door de heren R.A. Bouwer (0592) 36 58 53 en M. Siemonsma
(0592) 36 58 92
Onderwerp: Nadere informatie bij voorgenomen fusie waterschappen Reest en
Wieden en Groot Salland

Geachte voorzitter/leden,

In uw vergadering van 1 juli 2015 hebt u de besluitvorming over de fusie van de waterschappen Reest en Wieden en Groot Salland aangehouden. U hebt toen besloten dit agendapunt opnieuw te agenderen in uw extra vergadering op 26 augustus 2015. Aan de orde zijn dan ook de uitkomsten van het nader overleg dat de commissaris van de Koning, de heer Tichelaar, in zijn functie van rijksheer voerde met de commissaris van de Koning van Overijssel en de beide dijkgraven.

Deze brief geeft antwoord op uw vragen van 1 juli 2015. Wij richten ons daarom met name op: de toegevoegde waarde van de fusie voor de provincie Drenthe, de werkgelegenheid in de regio Meppel, de onderbouwing van de risico's en de consequenties van een mogelijk uit- of afstel. Het waterschap Reest en Wieden heeft ons bij brief van 18 augustus 2015 (kenmerk WM/MBZ/GR/1584/fws) nader geïnformeerd. Aan de brief zijn twee bijlagen toegevoegd. Bijlage 1 getiteld 'Informatie Fusie waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden ten behoeve van statenvoorstel 2015 682, 13 augustus 2015' en bijlage 2 getiteld 'Beantwoording vragen over fusievoorstel waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden'. Mogelijk hebt u bijlage 2 eerder ontvangen in het kader van het informerend overleg dat de twee waterschappen de afgelopen weken voerden met de Statenfracties.

Deze brief met de twee bijlagen hebben wij toegevoegd. Aan de hand hiervan beantwoorden wij nu de bovenstaande vragen.

Onze brief bevat daarnaast de uitkomsten van het bestuurlijk overleg dat de commissarissen van de Koning van Overijssel en Drenthe op 20 augustus 2015 voerden met de dijkgraven van Reest en Wieden en Groot Salland. De uitkomsten van dit overleg treft u aan onder het kopje 'Bestuurlijk overleg op 20 augustus'.

Zoals aangegeven staan de volgende vier vragen centraal: de toegevoegde waarde van de fusie voor de provincie Drenthe, de werkgelegenheid in de regio Meppel, de onderbouwing van de risico's en de consequenties van een mogelijk uit- of afstel.

Toegevoegde waarde van de fusie voor de provincie Drenthe

Het doorslaggevend argument voor de fusie is dat het waterschap Reest en Wieden als zelfstandig waterschap op termijn niet in staat zal zijn de wateropgave effectief en efficiënt te realiseren, omdat de financiering ervan moet worden omgeslagen over een relatief beperkt aantal inwoners. De ontwikkeling van de wateropgave is nader toegelicht in bijlage 1 bij de brief van het waterschap Reest en Wieden d.d. 18 augustus 2015.

Het feit dat de kosten van de wateropgave door een relatief beperkte groep ingezetenen moeten worden gedragen, komt duidelijk tot uitdrukking in de ontwikkeling van de tarieven. Hieruit blijkt dat het waterschap Reest en Wieden voor de categorieën watersysteem ingezetenen en watersysteem gebouwd 40 tot 50% duurder is dan het gemiddelde in Nederland. De fusie resulteert in een nivellering van de kosten voor de inwoners van het huidige waterschap Reest en Wieden, zoals wij eerder hebben beschreven in onze beoordeling aan de hand van het criterium 'Redelijke prijs'.

Werkgelegenheid regio Meppel

Wij delen uw zorgen wat betreft het verdwijnen van hoogwaardige werkgelegenheid uit Drenthe. Het waterschapshuis in Meppel verdwijnt en in die zin verdwijnen er dan ook hoogwaardige arbeidsplaatsen uit Meppel. Tegelijkertijd stellen wij vast dat gebiedsgebonden taken ook in de toekomst in de regio worden uitgevoerd. Ook is duidelijk dat het waterschap bij deze fusie geen medewerkers zal ontslaan. De ondernemingsraden van beide waterschappen stemmen dan ook in met de fusievoorstellen. Het is verder niet de verwachting dat medewerkers zullen verhuizen. De verspreiding van de medewerkers over het huidige beheersgebied heeft het waterschap inzichtelijk gemaakt in de kaart opgenomen in bijlage 1 bij de brief van het waterschap Reest en Wieden d.d. 18 augustus 2015.

De waterschappen voeren verder aan dat ook de indirecte (uitbestede) werkgelegenheid gekoppeld aan de inrichting en het beheer van het watersysteem en de zuiveringen niet zal veranderen. Alleen de indirecte werkgelegenheid samenhangend met de aanwezigheid van het waterschapshuis in Meppel zal komen te vervallen. Dit is minder dan 2% van de totale kosten van inkoop van Reest en Wieden (€ 0,7 miljoen/j).

Om de negatieve effecten op de Drentse werkgelegenheid te beperken, bieden de waterschappen aan:

- een goede herbesteding te realiseren voor het vrijkomende waterschapshuis in Meppel met andere activiteiten en een andere eigenaar, zodat de werkgelegenheid daar behouden blijft;

- de regionale economie in het gehele werkgebied actief te stimuleren, voor zover de wet- en regelgeving dat toestaat en het voor het waterschap bedrijfseconomisch verantwoord is. 'Social return on investment' vormt daar een standaard onderdeel van;
- een adequate uitvoering van de taken in het gehele nieuwe beheersgebied. Het waterschap gaat door met de lopende projecten en start waar nodig nieuwe projecten. Dat doet het waterschap ongeacht de vraag naar de ligging in het beheersgebied. Het Drentse en het Overijsselse deel van het beheersgebied worden kortom gelijkwaardig benaderd;
- een krachtige verbinding te maken met het gehele werkgebied en daarbij - vanwege de verwachte samenstelling van het nieuwe Algemeen Bestuur - bijzondere aandacht te hebben voor het Drentse deel van het beheersgebied. Maatregelen daarvoor, zoals het werken met gebiedsportefeuilles en gebiedsraden, liggen klaar om met het gebied besproken te worden.

Risico's

Wij onderscheiden met de waterschappen de volgende risico's:

- continuïteit bestuurlijk werk en taakuitvoering
- verbinding met gebied
- integratie van organisaties
- investeringen HoogWaterBeschermingsProgramma (HWBP)
- risico leegstand gebouwen
- frictiekosten fusie

In bijlage 1 bij de brief van het waterschap Reest en Wieden d.d. 18 augustus 2015 geeft het waterschap per onderdeel aan hoe het het risico beperkt dan wel voorkomt. De kosten die onderdeel zijn van huisvesting zijn opgenomen in de notitie en meegenomen in de financiële vergelijking van de verschillende huisvestingsopties.

Wij constateren dat de beantwoording door de fusiepartners in lijn is met onze beoordeling aan de hand van het criterium 'Houdbaar'.

Uitstel of afstel

Ook vraagt u om inzicht in de gevolgen van uitstel of afstel. Daarbij vraagt u onder meer om inzicht in de gevolgen voor de veiligheid binnen het beheersgebied.

Het waterschap Reest en Wieden is in staat gebleken om adequaat te zorgen voor een veilige en betrouwbare inrichting en beheer van het watersysteem. Het zal dat ook in de toekomst kunnen blijven doen. Echter, de kosten zullen wel door een relatief klein aantal ingezetenen moeten worden gedragen. Reest en Wieden heeft 220.000 inwoners en Groot Salland 360.000. Het waterschap beschikt op termijn niet over reserves. Dat betekent dat bij zelfstandig voortbestaan van Reest en Wieden het waterschap in de toekomst komt te staan voor de keuze tussen de lasten verder laten stijgen of het laten vervallen dan wel uitstellen van werken in het watersysteem. Het laten vervallen van werken in het watersysteem heeft rechtstreeks tot gevolg dat doelen van de provincie niet worden gerealiseerd. Doelen waaraan zowel het waterschap als de provincie gebonden zijn op basis van Europese regelgeving en nationale afspraken, zoals de Kaderrichtlijn Water, Natura2000, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en het Nationaal Bestuursakkoord Water. Doelen die moeten leiden tot

het voorkomen van wateroverlast, voldoende water voor landbouw en natuur en schoon water voor mens en dier.

Verschillend besluit provincies

Provinciale Staten van de provincie Overijssel hebben op 1 juli 2015 ingestemd met de voorgenomen fusie.

Nemen uw Staten een negatief besluit dan komt de fusie tussen de twee waterschappen nu niet tot stand. De commissarissen van de Koning hebben in aanwezigheid van de portefeuillehouders water van Overijssel en Drenthe op 20 augustus 2015 bestuurlijk overleg gevoerd met de dijkgraven overeenkomstig artikel 7 van de Waterschapswet. Zij zullen de minister van Infrastructuur en Milieu dan ook onverwijld op de hoogte stellen van deze situatie en in hun ambtsbericht te kennen geven dat beide besturen er niet in geslaagd zijn binnen een redelijke termijn tot overeenstemming te komen. De minister kan vervolgens bij Algemene Maatregel van Bestuur overgaan tot het nemen van een nader besluit.

Uitstel

Bij uitstel van de besluitvorming zal het realiseren van een fusiewaterschap per 1 januari 2016 niet haalbaar zijn vanwege alle nog uit te voeren voorbereidende werkzaamheden. De waterschappen geven aan dat bij uitstel door een forse desinvestering van de gemaakte fusiekosten een schadepost van € 1 miljoen zal ontstaan. Bovendien loopt het fusieproces een aanzienlijke vertraging op die de taakuitvoering niet ten goede komt en voor het personeel onwenselijk is.

Bestuurlijk overleg 20 augustus 2015

In het bestuurlijk overleg van de commissaris van de Koning, de heer Tichelaar, met de commissaris van de Koning, mevrouw Bijleveld, en de dijkgraven mevrouw Kool en de heer Dijk en in aanwezigheid van de portefeuillehouders water is het volgende afgesproken.

1. Dit overleg wordt beschouwd als het formele overleg dat dient te worden gevoerd wanneer de besturen van twee of meer provincies er niet binnen een redelijke termijn in slagen tot overeenstemming te komen over de opheffing of instelling van een waterschap. Dit is het overleg overeenkomstig artikel 7 van de Waterschapswet.
2. Stemmen uw Staten in met Statenvoorstel 2015-682, dan voeren de partijen de hierna opgenomen afspraken uit. Stemmen uw Staten niet in met dit Statenvoorstel, dan vervallen daarmee de toezeggingen van de fusiepartners (zie de punten 5 tot en met 8).
3. Stemmen uw Staten in met Statenvoorstel 2015-682, dan blijft de aanvankelijke planning gericht op de totstandkoming van de fusie per 1 januari 2016 in stand.
4. De deelnemers aan dit overleg onderschrijven de aangevulde verscherpte risicoanalyse, zoals opgenomen in bijlage 1 bij de brief van het waterschap Reest en Wieden d.d. 18 augustus 2015.
5. Het fusiewaterschap wordt statutair gevestigd in Meppel. De deelnemers stellen overigens vast dat zowel in de brief van het waterschap Reest en Wieden d.d. 18 augustus 2015 als in de bijlagen 1 en 2 ten onrechte is opgenomen dat statutaire vestiging van het waterschap in Meppel betekent dat daarmee een extra beïnvloedingsinstrument in het leven wordt geroepen om de uitvoering van water-taken binnen Drenthe zeker te stellen. De statutaire vestigingsplaats heeft evenmin

betekenis voor de vraag welke provincie het voortouw heeft bij het uitoefenen van het toezicht op het waterschap. Het toezicht op het nieuwe waterschap wordt krachtens artikel 164 van de Waterschapswet geregeld bij het door Provinciale Staten van beide provincies vast te stellen waterschapsreglement. Het voorgestelde reglement bepaalt dat Gedeputeerde Staten van Overijssel en Drenthe dit toezicht gezamenlijk uitoefenen. De feitelijke gevolgen van statutaire vestiging in Meppel zullen bestaan uit het door Drenthe uitoefenen van toezicht op de archieven, de commissaris van de Koning van Drenthe die zorg zal dragen voor de beëdiging van de dijkgraaf en dat eventuele beroepen tegen besluiten van het waterschap worden behandeld door de Rechtbank in Assen.

6. Over de directe werkgelegenheid spreken de deelnemers af dat gedurende zes jaar geen gedwongen ontslagen zullen plaatsvinden die het gevolg zijn van de fusie.
7. Over de indirecte werkgelegenheid spreken de deelnemers af dat het fusiewaterschap een vergelijkbaar beroep zal doen op het aanbod van aannemers en dienstverleners uit beide oorspronkelijke beheersgebieden.
8. Voor het waterschapshuis in Meppel zoeken de waterschappen en beide provincies samen met de gemeente Meppel gedurende de periode van één jaar na het vrijkomen van het waterschapshuis naar een innovatieve werkgever. De waterschappen zullen het pand aanbieden voor een aantrekkelijke prijs. Is na deze termijn van één jaar geen nieuwe bestemming gerealiseerd dan zal de verkoper van het pand dat in Zwolle gaat fungeren als nieuwe vestiging van het fusiewaterschap het vrijkomende waterschapshuis in Meppel kopen.

Advies

Gelet op de uitgebreide nadere informatie die het waterschap Reest en Wieden ons verstrekke bij brief van 18 augustus 2015 en gezien de afspraken die de commissaris van de Koning in zijn hoedanigheid van Rijksheer op 20 augustus 2015 maakte met de commissaris van de Koning van Overijssel en de dijkgraven van de twee fusiewaterschappen, stellen wij u voor om in te stemmen met ons oorspronkelijke voorstel, zoals wij dat hebben verwoord in Statenstuk 2015-682 en zoals u dat hierna in verkorte vorm kunt lezen.

Besluiten voor zover bevoegd:

I. OPHEFFEN

- A. Per 1 januari 2016 de waterschappen Reest en Wieden en Groot Salland op te heffen;
- B. Per 1 januari 2016 het Reglement voor het waterschap Reest en Wieden 2008 en het Reglement voor het waterschap Groot Salland 2008 in te trekken;

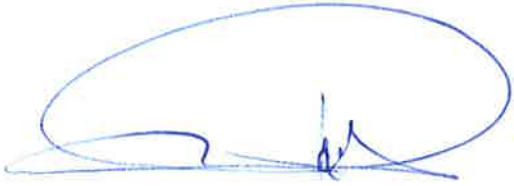
II. INSTELLEN

- C. Per 1 januari 2016 in te stellen het waterschap Drents Overijsselse Delta;
- D. de verordening: Reglement voor het waterschap Drents Overijsselse Delta zoals opgenomen in bijlage II van dit besluit vast te stellen;

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlagen: brief met bijlagen van het waterschap Reest en Wieden van 18 augustus
2015
wa/coll.

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2015003680
Ingek.:	19 AUG. 2015
TEAM:	MW
TE BEH. DOOR:	R. Bouwer
DWS:	G.AFD.:

Het College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Meppel, 18 augustus 2015

verzonden op:

uw kenmerk:
uw brief van:
ons kenmerk: WM/MBZ/GR/1584
fws

onderwerp: voorgenomen fusie waterschappen Reest en Wieden en Groot Salland

Geacht College,

In de vergadering van de Provinciale Staten van Drenthe van 1 juli 2015 is het besluit over de fusie tussen de waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden aangehouden. Hierbij is uw college verzocht om nadere informatie over verschillende aspecten van de fusie.

Het Dagelijks Bestuur van Reest en Wieden heeft de afgelopen periode met de verschillende Statenfracties gesproken over het fusievoornemen van de waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden. Ten behoeve van deze gesprekken is een memo opgesteld en uitgereikt aan de fracties. Ter informatie ontvangt u hierbij deze memo (bijlage 2) zodat u geïnformeerd bent over welke informatie in deze gesprekken is gedeeld.

Ten behoeve van uw beantwoording van vragen van de diverse fracties hebben wij een memo opgesteld die ingaat op een zevental aspecten van de fusie, te weten:

1. lange termijn gevolgen van klimaatverandering en veranderende maatschappelijke ontwikkelingen voor de kostenontwikkeling en de organisatie;
2. gevolgen voor Reest en Wieden als zelfstandig waterschap;
3. risicoanalyse;
4. incidentele fusiekosten en kosten huisvesting;
5. gevolgen uitstel fusie;
6. gevolgen werkgelegenheid verplaatsen kantoor van Meppel naar Zwolle;
7. nadere toelichting reductie personeel.

Deze memo is als bijlage 2 toegevoegd aan deze brief.

Beide memo's bevatten overigens deels dezelfde informatie en tekst. Daarom is in de memo, waarin de 7 aspecten beantwoord worden, aangegeven welke tekst ook opgenomen is in de memo ten behoeve van de gesprekken met de Statenfracties.

Uit de Statenbehandeling en de gesprekken met de fracties halen wij, naast de inhoudelijke aspecten 1 t/m 7, de centrale thema's huisvesting/werkgelegenheid en blijvende aandacht voor het Drentse gebied. Op deze plek willen wij nogmaals aangeven welke toezeggingen wij samenvattend kenbaar hebben gemaakt aan de Statenfracties:

- We zetten het komend jaar in op het vinden van een goede herbezetting van het gebouw in Meppel met andere activiteiten en eigenaar, zodat de werkgelegenheid daar behouden blijft.
- Ons beleid blijft gericht op het actief stimuleren van de regionale economie in het gehele werkgebied, voor zover de wet- en regelgeving dat toe staat en het voor het waterschap bedrijfseconomisch verantwoord is. Social return on investment vormt standaard onderdeel van onze bestekken.
- We gaan het nieuwe bestuur, dat hiervoor verantwoordelijk is, adviseren als statutaire vestigingsplaats Meppel te kiezen om zo blijvende invloed van de provincie Drenthe op de uitvoering van de watertaken zeker te stellen.
- Onze inspanningen blijven gericht op een adequate uitvoering van onze taken in het gehele nieuwe werkgebied. Lopende projecten blijven uitgevoerd worden, nieuwe die noodzakelijk zijn, worden gestart, ongeacht of deze op Drents of Overijssels grondgebied moeten gebeuren.
- We gaan vanuit bestuur en organisatie een krachtige verbinding maken met het gehele werkgebied en hebben daarbij, vanwege de verwachte samenstelling van het nieuwe algemeen bestuur, bijzondere aandacht voor het Drentse deel. Maatregelen daarvoor, zoals het werken met gebiedsportefeuilles en gebiedsraden, liggen klaar om met het gebied besproken te worden.

Onder andere willen wij deze toezeggingen graag verder bespreken in het overleg van Commissarissen van de Koning en Dijkgraven van 20 augustus aanstaande.

Hoogachtend,
Dagelijks Bestuur,

mr. A.K. Schuttinga,
Secretaris-directeur

M.M. Kool,
Dijkgraaf

bijlagen: Bijlage 1: Informatie fusie waterschappen Reest en Wieden / Groot Salland t.b.v.
 Gedeputeerde Staten
 Bijlage 2: Memo t.b.v. gesprekken Statenfracties

Bijlage 1

Informatie Fusie waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden ten behoeve van statenvoorstel 2015 682

13 augustus 2013

De teksten die in blauw zijn weergegeven zijn ook opgenomen in de memo die gebruikt is voor de gesprekken van het Dagelijks Bestuur van Reest en Wieden met de Statenfracties.

1. Lange termijn gevolgen van klimaatverandering en de veranderende maatschappelijke omstandigheden voor het beheersgebied van waterschap Reest en Wieden in termen van kostenontwikkeling en organisatie.

Klimaatverandering heeft gevolgen voor de verschillende gebruikers van het watersysteem en daarmee voor de taken van het waterschap. Stelt andere eisen aan het waterbeheer. Enkele voorbeelden:

- Voor de landbouw liggen er kansen omdat het groeiseizoen langer wordt en hogere temperaturen andere gewassen mogelijk maken. Om die kansen te benutten is er wel voldoende water van goede kwaliteit nodig. Natte perioden vragen juist om maatregelen om natschade te voorkomen.
- Meer neerslag leidt tot hoge watersnelheden in de winter, drogere zomers resulteren in stilstaand water en droogvallende beken. Beide zijn nadelig voor de ecologie en visstand.
- De toename van de neerslag en extreme buien geven problemen voor de landbouw en de stad. De landbouw kan wateroverlast ondervinden. In de stad kunnen straten en kelders vaker blank staan en wordt het risico groter dat riolering en rioolwaterzuiveringsinstallaties worden overbelast, met als gevolg een achteruitgang van de oppervlaktewaterkwaliteit.
- Hogere temperaturen zijn een risico voor de waterkwaliteit, zowel binnen als buiten de stad. Een passende inrichting en beheer moeten hier een antwoord op geven.
- Warme en droge perioden leiden tot meer recreatie in en langs het water, zowel in als buiten de stad. Dit vraagt om een goede waterkwaliteit en een aantrekkelijke inrichting.

De afgelopen jaren zijn verschillende initiatieven genomen om Nederland voor te bereiden op klimaatverandering. De risiconormen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (2011) en de Deltabeslissingen (2014) zijn om die reden opgesteld. In oostelijk Nederland is in het project Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON), onderdeel van het Deltaprogramma, gewerkt aan het onderdeel zoetwater. In het kader van dit project heeft Reest en Wieden een strategie opgesteld om beter om te kunnen gaan met toekomstige droge zomers in relatie tot landbouw en natuur. Het belang van een goed functionerende fysieke (water-)infrastructuur is hierbij cruciaal. Met de gevolgen van de klimaatverandering is rekening gehouden in de gebiedsgerichte en integrale projecten (de zogenaamde Water op Maat projecten) van Reest en Wieden. De financiële consequenties hiervan zijn verwerkt in de (meerjaren)begroting.

Ook is met de netto solidaire bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het droogtedeel van het Deltaprogramma Zoet water Oost Nederland (ZON) in de begroting rekening gehouden.

In eindrapportage fase 2 fusieverkenning wordt geraamd dat in 2025 voor Reest en Wieden in een zelfstandige situatie het totale kostenniveau zal stijgen tot ca. € 57 mln, een jaarlijkse kostenstijging van gemiddeld ca. 2,0%. De kapitaallasten van de grote investeringsopgaven van de komende jaren (tot en met 2025) voor Waterbeheer 21, Kaderrichtlijn Water, het HWBP en benodigde investeringen in RWZI's zijn hierin verwerkt.

Echter Reest en Wieden hanteert momenteel nog geen kostendekkende tarieven, reserves worden ingezet om de tariefstijging te dempen. Volgens de huidige meerjarenraming 2015-2019 is in 2019 deze mogelijkheid uitgeput. De jaarlijks *tariefstijging* zal daarom hoger zijn:

- voor het watersysteembeheer betreft dat tot 2019 een stijging van gemiddeld ca. 5%-6% per jaar, opgeteld houdt dit dat in 2019 voor het watersysteembeheer naar verwachting de gemiddelde lastendruk ca. 24% hoger is dan in 2015.
- Voor het zuiveringsbeheer is het beeld dat het tarief voor het zuiveringsbeheer ca. 0,5% per jaar daalt.
- Opgeteld zal naar verwachting de totale gemiddelde lastendruk in 2019 ca. 13% hoger is dan in 2015.

De klimaatveranderingen en de veranderende maatschappelijke omstandigheden hebben direct invloed c.q. gevolgen voor de schaalgrootte en de organisatie(s) van de waterschappen. De huidige technische mogelijkheden moeten voortdurend worden verbeterd en de noodzaak voor innovatie is groot. Dit vraagt om een grotere schaal, qua investeringen, risicobeheersing en specialismen.

Een grotere schaal biedt betere mogelijkheden om :

- de lasten van noodzakelijke investeringen om te slaan over een groter belastinggebied. Bij een kleinere schaal leiden omvangrijke investeringen tot grotere tariefstijgingen.
- als werkgever invulling te geven aan doorontwikkeling van medewerkers, zowel taakinhoudelijk als in termen van loopbaanpaden. Het is reëel om aan te nemen dat bij een kleinere schaal WRW minder aantrekkelijk wordt als werkgever, zeker voor starters, waardoor het waterschap op termijn op de arbeidsmarkt onvoldoende kan concurreren met andere sectoren, vooral als het gaat om het aantrekken van hoog gekwalificeerd technisch personeel.
- als, ondanks dat beheersmaatregelen zijn getroffen, zich toch een risico mocht voordoen, dit financieel op te vangen. Een incident kan een relatief groot effect hebben op de lasten voor burgers & bedrijven omdat de begrotingsomvang en het aantal belastingbetalers van een zelfstandig Reest & Wieden beperkt is. Bijvoorbeeld een incident in het watersysteembeheer met een financieel effect van € 1 mln. zal in principe alleen al leiden tot een tariefsverhoging voor de watersysteemheffing van ca. 3%. Bij een grotere begrotingsomvang is dit tarieffeffect beperkter.

Verder wordt ervaren dat het waterschap steeds meer afhankelijk is van andere partners in het ruimtelijk domein en in (veiligheids)ketens. Samenwerking met andere private en publieke partners en interactieve, eigentijdse contacten met de burger en ander stakeholders zijn steeds meer nodig om de eigen doelen te realiseren. Dit vraagt investeringen in aanpassingen van processen en competenties van medewerkers en bestuurders. Zoals hiervoor aangegeven biedt een grotere schaal hiervoor betere mogelijkheden om middelen en mensen voor deze aanpassingen in te zetten.

2. Lange termijn gevolgen voor Reest en Wieden als zelfstandig waterschap

Reest en Wieden heeft een groot beheersgebied met veel natuur en relatief weinig belastingbetalers. Karakteristieken van beheergebied qua inwonersaantal en bedrijvigheid veranderen in de toekomst naar verwachting niet significant. Bij de verwachte stijgende kosten om een adequate taakuitvoering te kunnen blijven borgen, zoals onder punt 1 geschetst, zal de lastendruk richting burgers & bedrijven verder stijgen. Dit staat op gespannen voet met het feit dat de tariefontwikkeling en de huidige tarieven voor burgers en bedrijven in het beheergebied van R&W, landelijk gezien relatief hoog is.

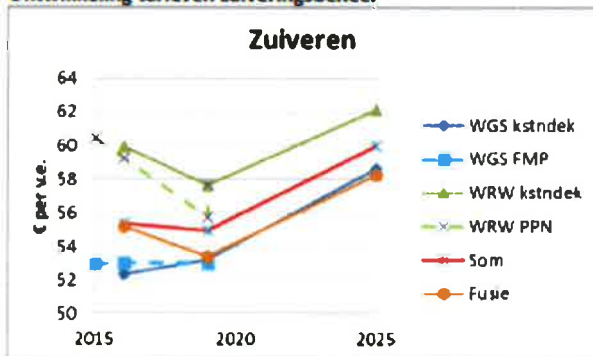
	gemiddelde % tariefontwikkeling per jaar periode 2009-2015		Vastgestelde tarieven 2015 ¹⁾	
	R&W	NL	R&W	gemiddelde NL
watersysteem - ingezet € per huish.	4,3%	2,0%	105,5	75,3
watersysteem - gebouwd % per € 1000 WOZ-wrde	3,6%	3,4%	50,8	33,3
watersysteem - ongebouwd € per ha	8,6%	5,2%	65,9	68,1
watersysteem - natuur € per ha	9,7%	8,4%	2,9	4,1
zuiveringsheffing € per vervuilingseenheid	3,3%	2,0%	60,5	56,1

Aan de geografische gebiedskenmerken en demografische omstandigheid kan door WRW niets worden gedaan, door te fuseren wel aan versterking van het financiële draagvlak.

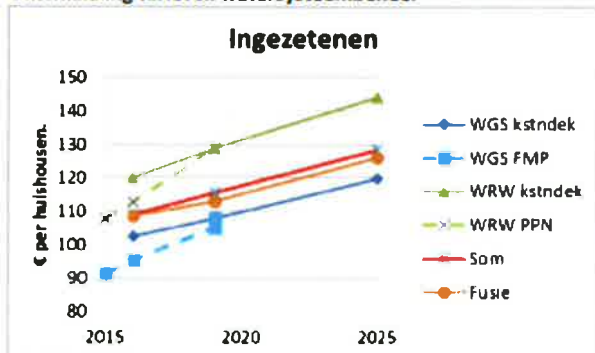
Deze versterking van het financieel draagvlak leidt tot financiële voordelen bij fusie voor de belastingbetalers in het gebied R&W van € 4,5 mln. per jaar, waarvan ca. € 3,4 mln. voor het Drentse deel van het beheergebied. Onder punt 5 wordt hier verder op ingegaan.

In de eindrapportage fase 2 fusieverkenning is aangegeven wat de verwachte tariefontwikkelingen zijn. Het beeld dat hieruit blijkt is dat bij fusie binnen het gebied van Reest en Wieden de tarieven lager zijn voor huishoudens (gem. 9,6% in 2025) en bedrijven (gem. 7,4% in 2025) en de tarieven hoger zijn voor agrarisch (gem. 7% in 2025) en natuur (gem. 33% in 2025). Onderstaand is dit voor een drietal tarieven grafisch weergegeven: de verwachte ontwikkeling in de situatie zelfstandig R&W (groene lijn) en gefuseerd (oranje lijn).

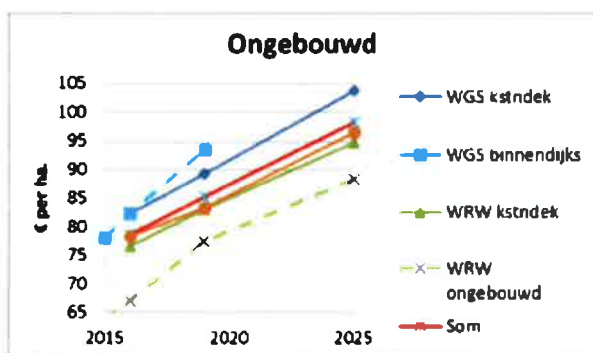
Ontwikkeling tarieven zuiveringsbeheer

Ontwikkeling tarieven watersysteembeheer

¹ De vastgestelde tarieven van Reest & Wieden zijn geen kostendekkende tarieven. Reserves worden ingezet om de tarieven te dempen. Dit is ook het geval bij een aantal andere waterschappen.

Door de kenmerken van waterschap Reest & Wieden blijft het waterschap in de zelfstandige situatie kwetsbaar op het gebied van specialismen. De (beperkte) omvang van specialistische vraagstukken leidt tot "éénpitters" en zelfs minder dan volledige functies op specialismen waarvan het belangrijk geacht wordt die in dienst te hebben. Dit veroorzaakt kwetsbaarheid bij bijvoorbeeld ziekte. Verder is het waterschap als werkgever minder aantrekkelijk voor specialisten door o.a. beperkte doorgroeimogelijkheden. Naast intensievere samenwerking met partners, zal vaker gezocht moeten worden naar andere vormen van uitbesteding en op "de markt" terug gevallen moeten worden. Echter ook voor het vervullen van een professionele opdrachtgeversrol richting de markt is het noodzakelijk om als organisatie zelf over voldoende eigen deskundigheid te beschikken.

3. Welke risico's zien de fusiepartners?

Risico's treden op in zowel een zelfstandige situatie als bij fusie.

In geval van zelfstandig voortbestaan als waterschap Reest en Wieden zijn de risico's in de beantwoording van de vragen 1 en 2 aangegeven. Kostenstijging zijn onvermijdelijk gezien de aanpassing die het waterschap moet doorvoeren als gevolg van klimaatverandering en veranderende maatschappelijke omstandigheden. Dit zal in het gebied van Reest & Wieden leiden tot een aanzienlijke lastenstijging, die maatschappelijk niet aanvaardbaar is. Daarbij blijft het waterschap vanwege de beperkte omvang, kwetsbaar op het gebied van specialismen. In een zelfstandige situatie leiden de personele kwetsbaarheid en de druk op de onvermijdelijke kostenstijging, omdat voor kostenstijging vanwege de gevolgen voor de lastendruk in feite geen ruimte is, ertoe dat de risico's ten aanzien de kwaliteit van de taakuitvoering zullen toenemen en de ambities naar beneden moeten worden bijgesteld. Reest en Wieden wil deze risico's beheersen door de schaal van de organisatie en het financiële draagvlak te vergroten.

Bij fusie worden als de belangrijkste risico's beschouwd:

- Continuïteit bestuurlijk werk en taakuitvoering
- Verbinding met gebied
- Integratie van organisaties
- Investerings HWBP
- Risico leegstand gebouwen
- Friciekosten fusie

Onderstaand wordt ingegaan op de belangrijkste risico's bij fuseren en de daarvoor getroffen maatregelen.

Continuïteit van het bestuurlijk werk en de taakuitvoering goed geborgd

De gewijzigde Waterschapswet bevat een voorziening voor de samenstelling van het eerste bestuur van een fusiewaterschap. In de kern komt het er op neer, dat het eerste bestuur wordt samengesteld uit de beide besturen van de op te heffen waterschappen, waarbij de verkiezingsuitslag van 18 maart 2015 bepalend is. Doordat zo ongeveer de helft van het aantal nu in beide Algemeen besturen zittende leden na 1 januari 2016 door gaat als bestuurder van het fusiewaterschap en beide Algemeen besturen intensief betrokken zijn bij de voorbereidingen van het nieuwe fusiewaterschap is continuïteit in het bestuurswerk goed geborgd. Een extra waarborg voor bestuurlijke continuïteit is dat de stuurgroep fusie en na positieve besluitvorming de voorbereidingscommissie fusie is samengesteld uit de voltallige dagelijks besturen, waarmee een stevig bestuurlijk draagvlak voor de fusie wordt gecreëerd.

Ten aanzien van harmonisatie van beleid is gekozen voor aanpak, waarbij alleen over die onderdelen, waar harmonisatie per 1 januari 2016 op grond van wet en regelgeving op uit oogpunt van rechtsgelijkheid noodzakelijkerwijs geregeld moet zijn, nog dit jaar besluiten worden genomen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de tarieven en leges. De huidige werkwijzen ten aanzien van alle andere onderwerpen gaan op 1 januari 2016 over zoals deze nu zijn zodat er meer tijd voor het nieuwe bestuur en de organisatie is om tot een weloverwogen harmonisatie te komen.

Tot slot is er voor gekozen het management van het fusiewaterschap dit voorjaar al voorlopig te benoemen met als opdracht de inrichting van het nieuwe waterschap voor te bereiden. Het is gelukt alle 15 functies te bemensen met managers uit beide waterschappen, 6 uit Reest en Wieden en 9 uit Groot Salland, wat evenredig is gezien de omvang van beide organisaties. Behoud van kennis en ervaring van beide beheergebieden, dus ook dat van Drenthe, is daarmee goed geborgd. Door deze aanpak is bovendien continuïteit in de leiding van het fusiewaterschap geborgd, wat een soepele en bedrijfszekere overgang bevordert.

Verbinding met het gebied speerpunt van beleid

Met het groter worden beheergebied realiseren de besturen van de waterschappen zich terdege dat dit extra eisen stelt aan de manier waarop binding gehouden wordt met het gebied. Apart bestuurlijk portefeuillehouderschap en ambtelijk accounthouderschap voor het Drentse en Overijssels deel van het gebied gecombineerd met het intensief onderhouden van contact met andere overheden, belangenorganisaties, burgers en bedrijven vormen daarom speerpunt van beleid van het fusiewaterschap. Ook wordt gezocht naar andere instrumenten, zoals bijvoorbeeld het aanstellen van gebiedsbeheerders en het instellen van gebiedsraden (vgl. dorpsraden bij gemeentelijke herindeling). Daaraan zal met het nieuwe bestuur actief vorm en inhoud worden gegeven, vooral ook in interactie met het gebied zelf. Er zijn in dit kader al plannen in voorbereiding om bijvoorbeeld de missie en visie van het nieuwe waterschap in verbinding met de omgeving verder inhoud te geven. In de inrichting van de organisatie zijn daarom ook de kenmerken 'omgevingsbewust' en 'samenwerkingsgericht' zo belangrijk.

Integratie van organisaties in ver gevorderd stadium

Fusie vereist een integratie van twee organisaties. De plannen daarvoor zijn in een vergevorderd stadium. Het nieuwe organisatie-model is zo ontworpen dat het fusiewaterschap toegerust is om de opgaven die er de komende jaren liggen op een adequaat niveau op te pakken. De Bijzondere Ondernemingsraad heeft hierover positief geadviseerd, de directie en afdelingshoofden zijn dus inmiddels voorlopig benoemd, de plaatsing van alle medewerkers volgt in september - december. Specifieke risico's worden hier niet voorzien wanneer het fusiebesluit voor 1 september 2015 genomen wordt althans. Als dit niet gebeurt, dan is de consequentie dat de plaatsing moet worden uitgesteld. Dat levert sociaal en juridisch de nodige complicaties op, waarvan de impact nog niet te overzien is.

Investerings HWBP onder controle

Over de investeringsverplichtingen die voort vloeien uit het HWBP bevat de brief van GS van 24 juni 2015 al informatie. In aanvulling hierop is het volgende van belang: in het kader van het HWBP kennen we versterkingsprojecten binnen het waterschapsgebied (betreft gebied van WGS en voor een klein deel van Reest en Wieden). De kosten van het HWBP m.b.t. deze projecten bedragen in het jaar 2019 ca. € 2,7 mln. Dat is 3% van de totale kosten van watersysteem in dat jaar. Deze kosten zijn opgenomen in de meerjarenbegrotingen van de komende jaren. Waterschap Groot Salland heeft de kosten dus al verwerkt in de meerjarenraming van de tarieven.

De jaren daarna nemen de jaarlijkse kosten verder toe tot ca. 3,2 mln. per jaar. Dit verschil van € 0,5 mln. op jaarbasis zal het fusiewaterschap in de jaren na 2019 in de begroting moeten opvangen of

verwerken in de tarieven. Dit betreft een overzichtelijke opgave. Kortom: de risico's op dit programma zijn zeer beperkt, tot 2019 afgedekt en voor de jaren daarna met geringe inspanning op te vangen.

Risico leegstand gebouwen afgewend

Nadere informatie over de beoogde huisvestingsoplossing is opgenomen in de brief van GS van 24 juni 2015. We willen nog een keer benadrukken dat de gekozen oplossing als belangrijk voordeel heeft dat sprake is van een 'nieuwe voordeur' voor iedereen van het nieuwe fusiewaterschap, een wens van de gezamenlijke Ondernemingsraden. Daarnaast is dit gebouw (veel) eerder beschikbaar dan het moment waarop één van de huidige panden aangepast zouden kunnen worden. Vooral voor de integratie van de ambtelijke organisatie zijn dit belangrijke voordelen.

Nadeel van de keuze voor gebouw Dr. van Deenweg leek te worden, dat de twee bestaande locaties leeg zouden worden achtergelaten. Gezien de grote leegstand van kantoorruimte in Meppel en Zwolle werd dat als een grote onzekerheid en financieel risico beoordeeld. In de onderhandelingen over de aankoop van het gebouw Dr. Van Deenweg is dit risico echter afgewend. Het pand van waterschap Groot Salland wordt ingeruild bij de aankoop van het gebouw Dr. Van Deenweg en voor het gebouw van Reest en Wieden is een vangnetafpraak gemaakt. We nemen een jaar de tijd om samen met andere overheden, waaronder de provincie, en instellingen voor dit pand een andere nuttige (maatschappelijk/economische) bestemming te vinden, zodat er geen werkgelegenheid voor Meppel verloren gaat en mogelijk zelfs toeneemt. Om de kansen hiervoor te vergroten heeft het bestuur van Reest en Wieden uitgesproken de actuele marktwaarde in plaats van de boekwaarde als uitgangspunt voor de te genereren opbrengst te gebruiken. De maximale omvang van het hiermee te nemen boekverlies staat nu al vast en kan lager worden wanneer er een profijtelijkere oplossing voor het huidige pand in Meppel gevonden kan worden. Hiervoor wordt een beroep gedaan op de reserves, zodat het geen (direct) effect heeft op de tarieven.

Wanneer deze inzet onverhoopt niet slaagt, kan het pand in eigendom worden overgedragen aan de verkoper van het pand Dr. Van Deenweg. Zo wordt het risico van leegstand en onnodige kosten voor het waterschap voorkomen en blijft het ook dan nog steeds mogelijk andere bedrijvigheid in het pand onder te brengen en zo werkgelegenheid te behouden. Deze uitkomst was in alle andere huisvestingsopties niet realiseerbaar geweest.

Fusiekosten scherp in beeld en beheersbaar

Zoals hiervoor opgemerkt leidt het ineen schuiven van twee organisaties tot een reductie van 30 formatieplaatsen in het management en de overhead, niet in de operationele primaire processen. Welke personen het exact betreft wordt duidelijk wanneer de plaatsingsprocedure afgerond is. Dit teveel aan medewerkers kan in 3 jaar via natuurlijk verloop worden opgelost; er gaan in die periode voldoende medewerkers met pensioen en vacatures worden nu al niet ingevuld. De geraamde frictiekosten die deze 3 jaar –in afnemende mate– ontstaan en totaal € 2,4 mln. belopen, zijn hiermee goed te beheersen.

Voor het tussentijds beëindigen van contracten en aanpassingen in ICT is een bedrag aan desintegratie van € 1,0 mln. geraamd.

De vorig jaar opgestelde raming voor de proceskosten blijkt te voorzichtig, mede door minder beschikbaarheid van eigen medewerkers. Echter dit kan naar verwachting worden opgevangen binnen de bestaande begrotingen 2015.

4. Incidentele fusiekosten en kosten huisvesting

De raming van de incidentele fusiekosten, zoals opgenomen in de "Eindrapportage fase 2 fusieverkenning", bedraagt opgeteld over de periode 2015-2020 in totaal € 8,6 mln.

Deze bestaan uit kosten om het proces van de fusie te begeleiden/vorm te geven en voor tijdelijke extra capaciteit in de opstartperiode (€ 0,4 mln), desintegratiekosten van m.n. langlopende contracten en ICT (€ 1,0 mln) en frictiekosten doordat de werkelijke personele bezetting van de fusieorganisatie in de eerste jaren hoger is dan de streefformatie (€ 7,2 mln.).

Bovenstaande geraamde incidentele fusiekosten zijn in alle huisvestingsscenario's dezelfde.

Belangrijkste risico van bij de verschillende huisvestingsscenario's is het financiële risico als gevolg leegstand van één of meerdere panden. Zoals eerder onder 3 is aangegeven kan dit risico met de beoogde huisvestingsoplossing worden afgewend. (Nadere informatie over de beoogde huisvestingsoplossing is opgenomen in de brief van GS van 24 juni 2015)

De geraamde incidentele kosten die verbonden zijn aan de nu beoogde huisvestingsoplossing zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Geraamde incidentele kosten nu beoogde huisvestingsoplossing	bedrag
A. Aankoop pand en naastgelegen kavel	€ 7,950 mln.
B. Projectmanagement	€ 0,600 mln.
C. Bouwkundige inrichting casco gebouw, inrichting parkeerterrein, aanschaf meubilair/inrichting	€ 6,550 mln.
D. Integratie ICT omgevingen beide waterschappen	€ 4,100 mln
Totaal	€ 19,200 mln

In de vergelijking van de verschillende scenario's zijn onder andere kosten voor aankoop van een pand danwel verbouwing van bestaande panden, eventuele aankoop van gronden voor parkeervoorzieningen en de bouwkundige inrichting van een nieuw pand of verbouwd bestaand pand en parkeerterrein meegenomen.

Kosten voor projectmanagement, aanschaf van meubilair en integratie van ICT omgeving van beide waterschappen is in de vergelijking van de scenario's niet meegewogen omdat die in alle opties dezelfde zijn en daarmee niet discriminerend in de vergelijking.

Hierbij wordt opgemerkt dat ook de waterschappen in de zelfstandige situatie beide moeten gaan investeren in hun huisvesting en ICT omgeving en in die situatie ieder waterschap afzonderlijk staat voor de kosten hiervan.

In de eindrapportage fase 2 is aangegeven dat de gezamenlijk huisvesting op één locatie zorgt op langere termijn (vanaf 2021) voor een besparing van jaarlijks gemiddeld € 0,25 mln.

Door de nu beoogde huisvestingsoplossing loopt de jaarlijkse besparing met € 0,5 mln. per jaar op tot in totaal € 0,75 mln. structureel per jaar, waarbij deze besparing al vanaf 2017 volledig gerealiseerd kan worden. Aanzienlijk eerder dan in het fusierapport werd verondersteld.

M.b.t. de huisvestingskosten bestaat een ander incidenteel effect, het effect van de verkoopwaarde van de bestaande panden van de panden ten opzichte van de boekwaarde.

In de eindrapportage fase 2 is deze als volgt omschreven: "bij verkoop van het pand Dr. Thienenweg is er een verwachte boekwinst van € 1,4 mln.; bij verkoop van het pand Blankenstein is er een verwacht boekverlies van € 1,2 mln. Dit effect hangt uiteindelijk af van welk pand wordt verkocht, de prijs van verkoop en het moment van verkoop."

De afboeking o.b.v. het nu beoogde huisvestingsscenario bedraagt € 1,4 mln. voor het pand WRW + € 1 mln. het pand WGS. Deze afwaarderingen komen ten laste van het jaar 2015. De afwaardering van het pand WGS hangt direct samen met aankoop van het nieuwe pand en de verkoop van het huidige pand in het beoogde scenario. De afwaardering van het pand WRW is het gevolg van de afwaardering van de boekwaarde van het pand naar een getaxeerde marktconforme waarde.

5. Gevolgen uitstel van de fusie heeft.

Uitstel van het fusiebesluit betekent stilstand. De voorbereidingen moeten dan noodgedwongen worden opgeschort, er worden alleen nog no regret maatregelen genomen, terwijl er zoveel op de primaire taken te doen is.

De financiële gevolgen van uitstel zullen voornamelijk bestaan uit het nog niet kunnen realiseren van financiële voordelen.

De financiële voordelen door fusie voor de belastingbetalers in Drenthe is geraamd op ca. € 3,4 mln. per jaar. Dit als gevolg van kostenvoordelen door fusie (€ 1,2 mln.) en harmoniseren van tarieven in het gehele beheersgebied van het fusiewaterschap (€ 2,2 mln.).

De totale jaarlijkse structurele kostenvoordelen door fusie zijn voor beide waterschappen samen geraamd op € 4,5 mln. bij gelijkblijvende ambities. Door extra kosten voor het harmoniseren van afschrijvingsbeleid resteert een structurele jaarlijkse besparing van € 3,1 mln. Deze jaarlijkse structurele besparing komt voor een deel ten goede aan de Drentse belastingbetalers in de vorm van lagere tarieven dan in de zelfstandige situatie. Voor het gehele beheersgebied van Reest en Wieden komt dit neer op een besparing van € 1,6 mln. Van de totale belastingopbrengsten van Reest en Wieden komt 78% ten laste van gebieden in Drenthe en 22% van gebieden in Overijssel. Voor de belastingbetalers uit de provincie Drenthe is de besparing door extra doelmatigheid € 1,2 mln. Het gelijktrekken van de belastingtarieven door een fusie levert voor het beheersgebied van Reest en Wieden in totaal jaarlijks een besparing op de belastingopbrengsten van € 2,9 mln. De jaarlijkse structurele lastenverlichting voor de belastingbetalers in Drenthe komt daarmee op € 2,2 mln.

Opgeteld resulteert dit in de genoemde jaarlijkse lastenverlichting voor de belastingbetalers in Drenthe van € 3,4 mln.

Door uitstel van fusie blijft een voortdurende onzekerheid bij medewerkers voortbestaan met als risico's op stilstand in de organisatie en vertrek van medewerkers en daarmee verlies van de juist zo belangrijke kennis en ervaring voor ook het Drents- Overijsselse gebied.

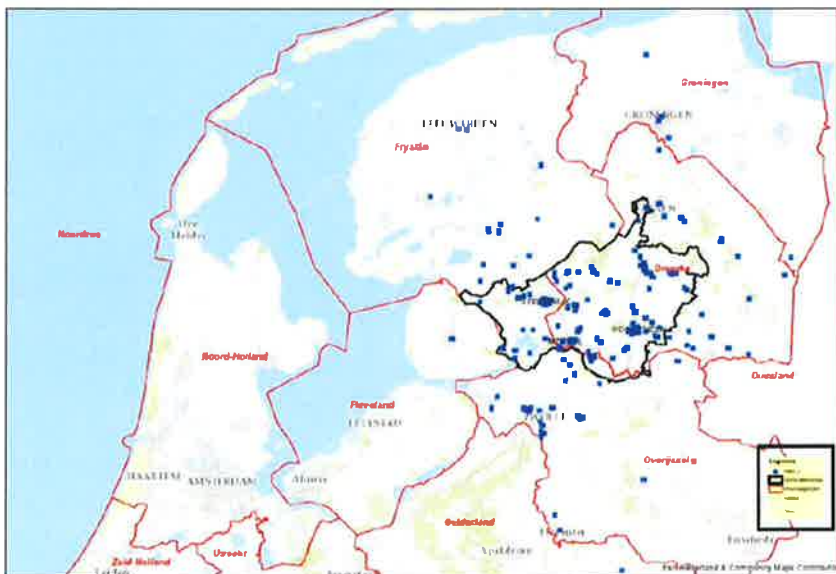
Op de korte termijn levert het niet door gaan van de fusie als risico een forse desinvestering van de gemaakte fusiekosten van circa € 1,0 mln. en de noodzaak genomen besluiten (o.a. plaatsing management) te moeten herroepen wat ook stilstand in beide organisaties en verlies van energie betekent. Bovendien leidt het de komende jaren tot hogere kosten voor beide waterschappen. Zij zullen zelf moeten investeren in hun huidige organisaties en huisvesting, waarbij de schaalvoordelen van een fusie worden gemist.

6. Gevolgen werkgelegenheid verplaatsen hoofdkantoor van Meppel naar Zwolle

Het verplaatsen van de kantoorfuncties naar Zwolle houdt een verplaatsing van ruim 100 fte in. De verplaatsing zal vrijwel geen effect hebben op de directe werkgelegenheid. Door de geringe afstand naar de nieuwe locatie in Zwolle zal er weinig verloop onder het personeel van Reest en Wieden zijn. Bovendien werkt ruim 40% van de mensen van WRW in de buitendienst en blijven zij in het gebied werken.

Het waterschap heeft op het hoofdkantoor relatief veel middelbaar en hoger opgeleid personeel in dienst. De verplaatsing van het hoofdkantoor zal voor een deel van de medewerkers een langere reistijd betekenen.

Spreiding woonplaats medewerkers

Een kleine 60% van de medewerkers van het hoofdkantoor in Meppel woont in Drenthe, de rest woont buiten deze provincie. 25% van alle medewerkers woont in de directe omgeving van Meppel, de rest woont verder weg. 29% van de medewerkers van WRW woont in het gebied rond Meppel en Zwolle, voor hen blijft de reisafstand (gemiddeld als groep) ongeveer gelijk. De beperkte extra reistijd en afstand Meppel – Zwolle naar verwachting geen effect op de woonplaats van de medewerkers hebben. De nieuwe landelijke cao voor waterschappen schrijft voor dat alle kilometers voor woon-werk verkeer vergoed worden.

Voor de medewerkers in de buitendienst verandert het werk en het gebied waar het wordt uitgevoerd niet. Er is voor hen vanuit dat oogpunt ook geen aanleiding te verhuizen, hun maatschappelijke en culturele activiteiten te stoppen of de boodschappen elders te gaan doen.

Verplaatsing van het hoofdkantoor naar Zwolle heeft naar verwachting geen andere directe werkgelegenheidseffecten. Ten aanzien van de werkgelegenheid in totaal wordt wel een doelmatigheidseffect beoogde nl. de vermindering van in het totaal van 30 fte in met name management en ondersteuning. Dit effect is echter niet afhankelijk van de locatie van het hoofdkantoor.

Door de verplaatsing vallen aan de huisvesting gerelateerde bestedingen van WRW weg in Meppel en omgeving. Deze kosten bedragen jaarlijks € 0,7 mln. In perspectief: Reest en Wieden maakt jaarlijks gemiddeld voor € 35,7 mln. aan kosten voor inkoop van goederen en diensten en investeringen. Bij WGS gaat het jaarlijks om een bedrag van € 58,5 mln. Het fusiewaterschap heeft in het inkoopbeleid vastgelegd dat het de inkoop zoveel mogelijk regionaal aanbesteed, voor zover toegestaan uiteraard (mededingingsbeleid). Momenteel besteedt Reest en Wieden 44% van de inkoop aan binnen de gehele regio, bij WGS wordt 29% besteed binnen de gehele regio. Deze bestedingen komen in beide gevallen het gehele gebied ten goede en dat blijft zo. Hierdoor zal de fusie op dit vlak geen negatieve effecten voor de werkgelegenheid in Drenthe hebben.

Met de initiatieven die lopen om voor het gebouw in Meppel een nuttige maatschappelijke of economische bestemming te vinden kan de werkgelegenheid en bedrijvigheid voor Meppel in stand blijven. Actieve betrokkenheid en medewerking van andere overheden, waaronder de provincie en de gemeente Meppel, is hierbij een voorwaarde voor succes.

7. Nadere toelichting reductie personeel

De potentiële reductie in personeel is geraamd op 30 fte (ruim 5% van de formatie). In deze raming is uitgegaan van een reductie van 30% in management, 10% in ondersteuning en 5% bij beleid & planvorming. De verwachting is dat deze reductie grotendeels door middel van natuurlijk verloop gerealiseerd kan worden. Hierop heeft Reest en Wieden reeds geanticipeerd door bij het ontstaan van vacatures deze tijdelijk dan wel door externe inhuur in te vullen.

Van de reductie staat niet op voor hand vast hoe de verhouding van deze vermindering verdeeld is over het personeelsbestand van Reest en Wieden en Groot Salland; het plaatsingsproces moet dat uitwijzen.

UW WATERSCHAP

Memo

Meppel/Zwolle

Datum: 13 augustus 2015
Bestemd voor: leden Provinciale Staten Drenthe
Van: stuurgroep fusie
Onderwerp: beantwoording vragen over fusievoorstel waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden

Geachte leden van Provinciale Staten,

In uw vergadering van 1 juli 2015 heeft u het besluit over de door GS voorgestelde fusie tussen de waterschappen Reest en Wieden en Groot Salland aangehouden. U heeft verzocht om nadere informatie over verschillende aspecten van de fusie die, naar wij oprecht hopen, op 1 januari 2016 zijn beslag zal krijgen. Bijgaand verstrekken wij u deze informatie graag. Daarnaast lichten wij kort nut en noodzaak van de fusie toe en gaan wij in op de consequenties van een onverhoopt uitstel of niet door gaan van de fusie voor Reest en Wieden.

Samenvatting

1. Fusie noodzakelijk om wateropgaven in de nabije toekomst aan te kunnen

Klimaatveranderingen hebben ingrijpende invloed op het werk van waterschappen. Het voorkomen of minimaliseren van negatieve gevolgen stelt andere, hogere eisen aan het waterbeheer. Het belang van een goed functionerende fysieke (water-)infrastructuur is hierbij cruciaal. De huidige technische mogelijkheden moeten voortdurend worden verbeterd en de noodzaak voor innovatie is groot. Dit vraagt om een grotere schaal, qua investeringen, risicobeheersing en specialismen. Die wordt met fusie bereikt. Lopende projecten zoals project Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON), onderdeel van het Deltaprogramma, worden bij de fusie onverkort door gezet en de financiering ervan is zeker gesteld. De financiële consequenties daarvan zijn namelijk verwerkt in de (meerjaren)begroting. Dat geldt ook bij Groot Salland voor de HWBP-projecten. Reest en Wieden betaalt (ook zonder fusie) nu al via landelijke afspraken mee aan het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP).

2. Effecten fusie voor Drentse economie ronduit positief, werkgelegenheid blijft op peil

Fusie leidt voor de belastingbetalers in Drenthe door harmonisatie van tarieven en besparingen op de kosten tot lagere tarieven van in totaal € 3,4 mln. per jaar. Dit levert voor hen een hoger besteedbaar inkomen op. Het zorgt voor een positief effect op de economie in Drenthe en zal resulteren in een positief effect op de (indirecte) werkgelegenheid.

De effecten van het verplaatsen van het hoofdkantoor op de directe werkgelegenheid zijn verwaarloosbaar. Door de geringe afstand naar de nieuwe locatie in Zwolle zal er weinig

UW WATERSCHAP

verloop onder het personeel van Reest en Wieden zijn. Bovendien werkt ruim 40% van de mensen van WRW in de buitendienst en blijven zij in het gebied werken. Met de initiatieven die lopen om voor het gebouw in Meppel een nuttige maatschappelijke of economische bestemming te vinden kan de werkgelegenheid en bedrijvigheid in stand blijven en mogelijk zelfs versterkt worden. Actieve betrokkenheid en medewerking van andere overheden, waaronder de provincie en de gemeente Meppel, is hierbij een voorwaarde voor succes.

3. Fusie leidt tot meer kwaliteit en waarborgt de continuïteit van de taakuitvoering

Reest en Wieden en Groot Salland hebben elkaar op het terrein van de primaire taken het nodige te bieden. De nu nog door grenzen gescheiden opgaven op het terrein van de veiligheid, het waterbeheer en de zuivering in de aanpalende werkgebieden, komen samen onder één bestuur en organisatie. Dat draagt gezien de afhankelijkheden die er nu bestaan, zeker bij calamiteiten, bij aan de kwaliteit van het werk en leidt tot een evenwichtige afweging van de verschillende met de specifieke deelgebieden verbonden belangen. Door te fuseren lost Reest en Wieden zijn kwetsbaarheden op, vergroot het zijn bestuurskracht en krijgt het een betere positie om de regionale waterbelangen te behartigen. Dat laatste is ook in het belang van de regionale economie en de (water-)recreatie en het toerisme. De situatie dat het fusiewaterschap straks in twee provincies ligt is niet uniek. Reest en Wieden kent deze situatie -evenals andere waterschappen in Nederland- al een groot aantal jaren en heeft bewezen daar goed mee om te kunnen gaan

4. Risico's van fusie gering, adequate beheersmaatregelen getroffen

De financiële risico's zijn in beeld en goed beheersbaar. De gevolgen van de opgaven in het HWBP zitten al in de meerjarenramingen en tarieven, aan netto betalen door Reest en Wieden komt een eind. De frictiekosten zijn bekend en voorzien van adequate beheersmaatregelen. Het risico van -kosten van- leegstand van gebouwen is in de integrale huisvestingsoplossing voorkomen. Continuïteit van het bestuurswerk en de taakuitvoering op het terrein van de waterveiligheid, het watersysteem en de waterketen is met allerlei maatregelen goed geborgd.

5. Geen fusie of uitstel van fusie geen optie

Voor Reest en Wieden vormt het niet door zetten van de fusie naar de toekomst toe een groot risico. De nieuwe opgaven die op de waterschappen af komen op het terrein van de watertaken kunnen op termijn niet meer op een adequaat niveau uitgevoerd worden. Uiteindelijk kan hiermee de veiligheid van het gebied en haar burgers en bedrijven in het geding komen. Daarnaast zullen de tarieven onvermijdelijk fors stijgen, vooral omdat Reest en Wieden een groot beheersgebied met veel natuur heeft en weinig belastingbetalers. Aan deze geografische en demografische omstandigheid kan niets worden gedaan, wel aan versterking van het financiële draagvlak door te fuseren.

De risico's voor de kwaliteit, continuïteit en kosten van de taakuitvoering en daarmee de veiligheid van het gebied zijn voor Reest en Wieden groter bij een zelfstandig voortbestaan dan bij fusie. Deze kunnen veel moeilijker en op onderdelen gewoon niet opgelost worden.

Kwetsbaarheden blijven bestaan. Geen fusie is daarom geen optie.

Verder uitstel van de besluitvorming leidt tot voort durende onzekerheid over de toekomst van beide waterschappen, stilstand in beide organisaties, hogere kosten en desinvesteringen voor reeds gemaakte fusiekosten van circa € 1,0 mln. Uitstel is daarom ook geen optie.

UW WATERSCHAP

6. Besturen stappen over eigen schaduw heen

De besturen van beide waterschappen hebben na uitgebreid eigen onderzoek (het Lysias-rapport¹ behoeft op onderdelen kanttekening) en een intensief afwegingsproces hun verantwoordelijkheid voor taak, inwoners en gebied genomen door te besluiten een fusie te willen. Zij sluiten daarmee aan bij het landelijke beleid van Rijk, IPO en VNG. Het fusieplan heeft brede steun gekregen van de Ondernemingsraden van beide waterschappen, GS van Drenthe, GS van Overijssel; PS van Overijssel heeft er inmiddels positief over besloten.

Wat wij tot slot graag toezeggen...

- We zetten het komend jaar in op het vinden van een goede herbezetting van het gebouw in Meppel met andere activiteiten en eigenaar, zodat de werkgelegenheid daar behouden blijft.
- Ons beleid blijft gericht op het actief stimuleren van de regionale economie in het gehele werkgebied, voor zover de wet- en regelgeving dat toe staat en het voor het waterschap bedrijfseconomisch verantwoord is. Social return on investment vormt standaard onderdeel van onze bestekken.
- We gaan het nieuwe bestuur, dat hiervoor verantwoordelijk is, adviseren als statutaire vestigingsplaats Meppel te kiezen om zo blijvende invloed van de provincie Drenthe op de uitvoering van de watertaken zeker te stellen.
- Onze inspanningen blijven gericht op een adequate uitvoering van onze taken in het gehele nieuwe werkgebied. Lopende projecten blijven uitgevoerd worden, nieuwe die noodzakelijk zijn worden gestart, ongeacht of deze op Drents of Overijssels grondgebied moeten gebeuren.
- We gaan vanuit bestuur en organisatie een krachtige verbinding maken met het gehele werkgebied en hebben daarbij -vanwege de verwachte samenstelling van het nieuwe algemeen bestuur- bijzondere aandacht voor het Drentse deel. Maatregelen daarvoor, zoals het werken met gebiedsportefeuilles en gebiedsraden, liggen klaar om met het gebied besproken te worden.

¹ Rapport 'Weging fusie waterschappen Groot Salland en Reest & Wieden', Lysias d.d. 10 februari 2015.

UW WATERSCHAP

1. Fusie noodzakelijk om wateropgaven in de nabije toekomst aan te kunnen

Waterschap Reest en Wieden is in de huidige situatie al een interprovinciaal waterschap. Twee derde van het gebied ligt in de provincie Drenthe, een derde in de provincie Overijssel. In die hoedanigheid heeft waterschap Reest en Wieden al bestuurlijk en ambtelijk ervaring met het gelijkwaardig bedienen van de burgers, bedrijven en overheden in twee provincies. Bij de fusie in 2000 zijn de kantoorlocaties van de vroegere waterschappen in Assen, Hoogeveen en Steenwijk gesloten en is een nieuw pand in Meppel betrokken. Het totale waterschapsgebied, inclusief het aanzienlijk kleinere deel in Overijssel, heeft in de afgelopen 15 jaar duidelijk de vruchten van die fusie geplukt. Gelijkwaardig en evenwichtig. Zo'n zelfde benadering staat het nieuwe fusiewaterschap voor ogen.

Beide waterschappen hebben elkaar het nodige te bieden. Midden en Zuidwest Drenthe en Noordwest Overijssel zijn erg afhankelijk van voldoende, goed en schoon water en basisvoorzieningen als zuivering. Twee deelstroomgebieden worden bij fusie samengevoegd: Reest en Wieden ten noorden van Meppelerdiep en Zwarte Water, Groot Salland ten zuiden daarvan. Beheer van het Meppelerdiep en de noodberging van Drents water in Groot Sallands Staphorsterveld wordt de verantwoordelijkheid van één bestuur. Dat levert synergie en kansen voor kwaliteitsverbetering op. Dat geldt ook voor wat betreft de taak zuivering afvalwater: Staphorst voert af naar RWZI Meppel, Zwartsluis naar Genemuiden, beide waterschappen hebben direct belang bij het gemaal Zedemuden. Beide waterschappen zijn partner in het waterakkoord Twentekanal en participeren in de Veiligheidsregio IJsselland. Door daar als één bestuur verantwoordelijk voor te worden kunnen de onderlinge afhankelijkheden zeker ook bij calamiteiten beter worden beheerst, wat de kwaliteit van de uitvoering en de afweging van de soms verschillende belangen van de deelgebieden ten goede komt. Door de fusie kan het waterschap vooral ook op nationaal niveau beter opkomen voor de regionale waterbelangen en deze met meer kracht behartigen in het belang van ondernemers, agrariërs, inwoners, natuur- en landschapsbeheerders, de economie, de recreatie en het toerisme in het gehele werkgebied.

2. Effecten fusie Drentse economie ronduit positief, werkgelegenheid blijft op peil

Onder dit punt geven wij een overzicht van de economische effecten die de voorgenomen fusie heeft op de inwoners van en de economie van de provincie Drenthe. Daarbij vergelijken we de situatie zonder fusie, waarbij Reest en Wieden kostendekkende tarieven hanteert, met de situatie met een fusie. Het fusiewaterschap hanteert daarbij ook kostendekkende tarieven. Kort samengevat zijn de effecten als volgt.

Effecten van een fusie voor Drenthe	Jaarlijkse structurele besparing (in mln.)
Gelijk belastingtarief voor beide beheersgebieden	€ 2,2
Besparing door fusie	€ 1,2
Effecten op directe werkgelegenheid	Op termijn zeer beperkt verlies bij deel lager opgeleiden (op hoofdkantoor)
Risico op extra kosten HWBP	Meer uitgaven, maar ook meer grip (geen nettobetalers meer)
Totaal	€ 3,4 + p.m.

UW WATERSCHAP

Positief economisch effect door gelijk belastingtarief voor beide beheersgebieden

Door de fusie van beide waterschappen wordt er één gelijk tarief gehanteerd voor het hele gebied. Dit leidt voor de belastingbetalers in het beheersgebied van Reest en Wieden tot de volgende effecten per tarief voor de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing.

De kostendeekkende tarieven voor zuiveren (circa 2/3e deel van de totale belastingopbrengst van beide waterschappen ad € 72,5 mln. in 2014), en voor watersysteem ingezetenen en gebouwd dalen flink door het gelijktrekken van de tarieven. Deze twee tarieven voor watersysteem leveren samen circa 80% van de belastingopbrengst watersysteem (ad € 26,3 mln. in 2014) op. De tarieven voor watersysteem ongebouwd en natuur, samen circa 20%, stijgen beperkt door het gelijktrekken. Het totale effect op de belastingopbrengsten is een besparing.

Gelijktrekken van de belastingtarieven door een fusie levert in totaal jaarlijks een besparing van € 2,9 mln. op de belastingopbrengsten op voor het beheersgebied van Reest en Wieden. Van de totale belastingopbrengsten van Reest en Wieden komt 78% ten laste van gebieden in Drenthe en 22% van gebieden in Overijssel². De jaarlijkse structurele besparing voor Drenthe komt daarmee op € 2,2 mln. Dit betekent dat de burgers en bedrijven in Drenthe jaarlijks een hoger besteedbaar inkomen hebben c.q. meer te besteden hebben. Dit geeft een positief economisch effect in Drenthe en zal zich vertalen in extra bestedingen en daarmee in een positief effect op de werkgelegenheid.

De tarieven voor Reest en Wieden bij zelfstandig voortbestaan worden hoger dan de huidige tarieven 2015 om de volgende redenen (onafhankelijk van een fusie):

- In 2015 zijn niet alle tarieven kostendeekkend, er worden reserves ingezet om tarieven lager te houden. Voor de taak watersysteembeheer wordt in 2015 een bedrag van € 1,5 mln. uit de egalisatiereserve ingezet om de tarieven te drukken (autonoom effect van 6,4% op de lastendruk). Deze reserves zijn in 2019 uitgeput. Dat zorgt dan onvermijdelijk voor een sprong in de tarieven.
- Hoger tarief voor agrarisch ongebouwd doordat het aantal hectares sterk afneemt door het arrest natuur en verschuiving van hectares van agrarische grond naar natuur en gebouwd (autonoom effect van ca. 6% - 7% op de lastendruk).
- Hogere kosten voor watersysteembeheer door o.a. gereed komen van een aantal grote inrichtingsprojecten (WOM-projecten) en bijdrage aan het landelijke HWBP (autonoom effect van ca. 6%-7% op de lastendruk).

Kortom, een fusie is nodig om de stijgende kosten van het waterschap voor de inwoners en bedrijven in Drenthe beperkt te houden. Drenthe verwacht geen grote groei van het aantal inwoners, waardoor de hogere kosten over hetzelfde aantal belastingbetalers moeten worden verdeeld.

² Gemeenten Hardenberg, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland.

UW WATERSCHAP

Besparing door fusie leidt tot extra positief effect

De fusie zorgt voor een structurele kostenbesparing. De netto-kosten van een fusiewaterschap zijn structureel € 4,5 miljoen lager dan de netto-kosten van beide waterschappen samen bij gelijkblijvende ambities. Deze besparingen worden vooral gerealiseerd in de overhead, de bestuurskosten, de kosten van externe vertegenwoordigingen en de huisvesting door het samenvoegen van beide hoofdkantoren in Zwolle. Op de taakuitvoering op het terrein van de waterveiligheid, de waterketen en het watersysteem zijn bewust geen besparingen ingeboekt, ook niet op de investeringen en lopende projecten in het werkgebied van beide waterschappen, omdat we inhoudelijk het ambitieniveau in beide provincies willen handhaven. Ook het fusiewaterschap staat garant voor nakoming van de gemaakte afspraken, ongeacht in welk deel van het gebied het project loopt.

Door extra kosten voor het harmoniseren van het afschrijvingsbeleid resteert een structurele jaarlijkse besparing van € 3,1 mln. Deze jaarlijkse structurele besparing komt voor een deel ten goede aan de Drentse belastingbetalers in de vorm van lagere tarieven. Voor het gehele beheersgebied van Reest en Wieden komt dit neer op een extra besparing van € 1,6 mln. Voor de belastingbetalers uit de provincie Drenthe is de besparing door extra doelmatigheid € 1,2 mln. Het besteedbaar inkomen in de provincie Drenthe neemt dus jaarlijks structureel € 1,2 mln. toe door de besparing die een fusie kan realiseren. Dit is, naast het overdrachtseffect in de tarieven, een extra positief economisch effect voor Drenthe en zal zich vertalen in extra bestedingen en heeft daarmee een positief effect op de werkgelegenheid. Huisvesting op een nieuw te kopen locatie in Zwolle en gelijktijdig verkopen van beide huidige locaties in Meppel en Zwolle levert een extra besparing van jaarlijks € 0,5 mln. op. Deze besparing was nog niet bekend ten tijde van het fusiebesluit. In de hier gepresenteerde effecten is dit voordeel nog niet doorgerekend.

Naast de structurele effecten zijn er ook incidentele effecten van een fusie. Deze effecten zorgen ervoor dat besparingen de eerste jaren lager zijn. Vanaf 2021 zijn deze effecten verdwenen en blijven alleen de structurele besparingen over.

Effecten op indirecte en directie werkgelegenheid verwaarloosbaar

Behoud van werkgelegenheid in Drenthe is begrijpelijkerwijs een speerpunt in het coalitieakkoord van Drenthe. Wij stellen vast dat het nadelige werkgelegenheidseffect van de fusie zowel in directe als in indirecte zin verwaarloosbaar is.

Een fusie heeft om te beginnen geen invloed op het beheersgebied van Reest en Wieden. Dat blijft liggen waar het ligt, net als de werkzaamheden. Dijken, watergangen, zuiveringsinstallaties en andere kunstwerken worden door de fusie niet verplaatst, beheer en onderhoud ervan blijft onverminderd nodig. Dat geldt ook voor de beverratten- en muskusrattenbestrijding. Dit betreft ruim 40% van de medewerkers die continu of veelal in het gebied werkzaam zijn. Dit gebieds-gebonden werk blijft daar dus gewoon behouden. Dat betekent ook dat de investeringen en het onderhoudswerkzaamheden in het gebied blijven

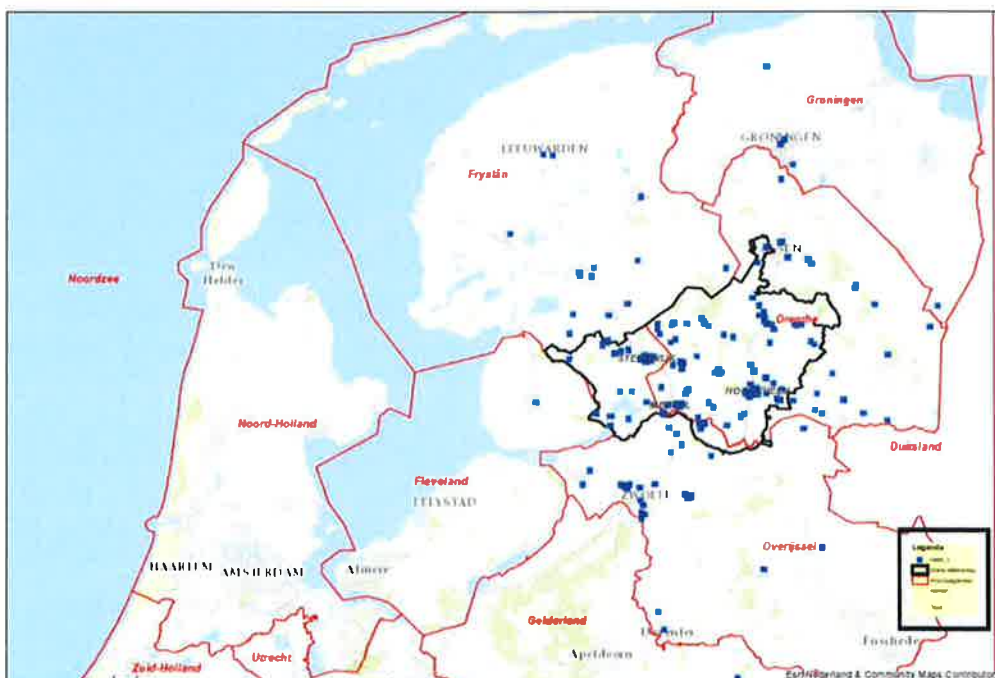
UW WATERSCHAP

plaatsvinden, onafhankelijk van de fusie. Dit is totaal anders dan bij het sluiten van een productiefaciliteit, zoals die van Philips in Emmen.

Doordat het ambitieniveau van het waterschap niet verandert, zal het bestede bedrag aan investeringen en onderhoud vergelijkbaar zijn. Reest en Wieden maakt jaarlijks gemiddeld voor € 35,7 mln. aan kosten voor inkoop van goederen en diensten en investeringen. Bij WGS gaat het jaarlijks om een bedrag van € 58,5 mln. Het fusiewaterschap heeft in het inkoopbeleid vastgelegd dat het de inkoop zoveel mogelijk regionaal aanbesteed, voor zover toegestaan uiteraard (mededingingsbeleid). Momenteel besteedt Reest en Wieden 44% van de inkoop aan binnen de gehele regio, bij WGS wordt 29% besteed binnen de gehele regio. Die investering komt in beide gevallen het gehele gebied ten goede en dat blijft zo. Hierdoor zal de fusie op dit vlak geen negatieve effecten voor de werkgelegenheid in Drenthe hebben.

Wat wel verandert, is dat het hoofdkantoor verplaatst naar een nieuwe locatie in Zwolle. Hierdoor vallen de huisvesting gerelateerde bestedingen van WRW weg in Meppel en omgeving. Deze kosten bedragen jaarlijks € 0,7 mln., dit is nog geen 2% van de totale kosten voor inkoop. De verplaatsing van het hoofdkantoor zal voor een deel van de medewerkers een langere reistijd betekenen. De komende jaren zal de beperkte extra reistijd en afstand Meppel - Zwolle geen effect op de woonplaats van de medewerkers hebben. Een kleine 60% van de medewerkers van het hoofdkantoor in Meppel woont in Drenthe, de rest woont buiten deze provincie. 25% van alle medewerkers woont in de directe omgeving van Meppel, de rest woont verder weg. 29% van de medewerkers van WRW woont in het gebied rond Meppel en Zwolle, voor hen blijft de reisafstand (gemiddeld als groep) ongeveer gelijk.

Spreiding woonplaats medewerkers

UW WATERSCHAP

Het waterschap heeft op het hoofdkantoor relatief veel middelbaar en hoger opgeleid personeel in dienst. Deze mensen zijn eerder bereid een langere woon-werk afstand voor lief te nemen. Op termijn zal de verplaatsing een beperkt effect kunnen hebben voor het deel van de lager opgeleide mensen uit Drenthe dat op het hoofdkantoor van het fusiewaterschap werkt. Verplaatsing van het hoofdkantoor naar Zwolle heeft aldus naar verwachting geen andere werkgelegenheidseffecten, dan de vermindering van de 30 fte in de overhead. En hiervan staat helemaal niet vast dat deze vermindering plaats vindt onder het personeelsbestand van Reest en Wieden; de plaatsing moet dat uitwijzen.

Voor de medewerkers in de buitendienst verandert het werk en het gebied waar het wordt uitgevoerd niet. Er is voor hen ook geen aanleiding te verhuizen of hun maatschappelijke en culturele activiteiten te stoppen of de boodschappen elders te gaan doen.

Meer grip op uitgaven HWBP en geen nettobetaler meer

De komende jaren stijgen in heel Nederland de uitgaven in het kader van het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP). Deze kosten komen voor de helft voor rekening van de waterschappen, die dit grotendeels gezamenlijk (40%) en deels individueel (10%) betalen. De kosten voor het HWBP, landelijk en regionaal, zijn meegenomen in alle berekeningen. Bij het bepalen van de tarieven met en zonder fusie is dus rekening gehouden met de kosten voor het HWBP. De afgelopen jaren in WRW een nettobetaler m.b.t. het HWBP. De bijdrage van Reest en Wieden aan de 40% is hoger dan de ontvangen bijdrage voor de eigen HWBP-projecten. Het verschil is op dit moment jaarlijks € 2,3 mln. Het fusiewaterschap is geen nettobetaler, maar krijgt meer bijdrage dan het inlegt. Daarnaast krijgt voormalig Reest en Wieden binnen het fusiewaterschap meer grip op de uitgaven voor het HWBP. Dit is gunstig voor de beheersing van het risico op onverwachte kosten, ondanks de hogere uitgaven.

3. Fusie leidt tot meer kwaliteit en waarborgt de continuïteit van de taakuitvoering

In de Statenvergadering van 1 juli 2015 is gevraagd naar de lange termijn gevolgen van klimaatverandering en de veranderende maatschappelijke omstandigheden in termen van kostenontwikkeling en organisatie. Daarover het volgende.

Klimaatverandering verzwaart taken waterschappen aanzienlijk

Het klimaat verandert en zal de komende decennia grotere extremen laten zien, ook in Nederland. Voor de waterschappen is dit een zeer belangrijke ontwikkeling, waar we actief op inspelen. Het KNMI heeft de verwachte klimaatverandering herbevestigd en aangescherpt in de nieuwe klimaatscenario's 2014: in de toekomst krijgt Nederland te maken met meer en intensievere buien, 25-80 cm zeespiegelstijging in 2085, drogere zomers en meer regionale verschillen. Deze scenario's vormen de basis voor de uitwerking van het waterbeleid. Waterbeheerders moeten niet alleen meer aandacht besteden aan heftige pieken in de waterafvoer in de zomer en hogere afvoer in de winter, maar ook aan de drogere perioden daar tussenin. De waterschappen pakken deze uitdaging op. Dat doen we als Reest en Wieden voor het waterbeheer in de regio, maar ook landelijk door mee te werken aan kennisontwikkeling.

UW WATERSCHAP

Klimaatverandering heeft gevolgen voor de verschillende gebruikers van het watersysteem en daarmee voor de taken van het waterschap. Het voorkomen of minimaliseren van negatieve gevolgen, of beter: het benutten van kansen, stelt andere eisen aan het waterbeheer. Enkele voorbeelden:

- Voor de landbouw liggen er kansen omdat het groeiseizoen langer wordt en hogere temperaturen andere gewassen mogelijk maken. Om die kansen te benutten is er wel voldoende water van goede kwaliteit nodig. Natte perioden vragen juist om maatregelen om natschade te voorkomen.
- Meer neerslag leidt tot hoge watersnelheden in de winter, drogere zomers resulteren in stilstaand water en droogvallende beken. Beide zijn nadelig voor de ecologie en visstand.
- De toename van de neerslag en extreme buien geven problemen voor de landbouw en de stad. De landbouw ondervindt wateroverlast. In de stad staan straten en kelders vaker blank en worden riolering en rioolwaterzuiveringsinstallaties overbelast, met als gevolg een achteruitgang van de oppervlaktewaterkwaliteit.
- Hogere temperaturen zijn een risico voor de waterkwaliteit, zowel binnen als buiten de stad. Een passende inrichting en beheer moeten hier een antwoord op geven.
- Warme en droge perioden leiden tot meer recreatie in en langs het water, zowel in als buiten de stad. Dit vraagt om een goede waterkwaliteit en een aantrekkelijke inrichting.
- Hogere rivierafvoeren stellen zwaardere eisen aan waterkeringen en inrichting van het achterliggend gebied.

Lopende projecten en investeringen gaan mee naar fusiewaterschap en blijven zo renderen

De afgelopen jaren zijn verschillende initiatieven genomen om Nederland voor te bereiden op klimaatverandering. De risiconormen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (2011) en de Deltabeslissingen (2014) zijn om die reden opgesteld. In oostelijk Nederland is in het project Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON), onderdeel van het Deltaprogramma, gewerkt aan het onderdeel zoetwater. In het kader van dit project heeft Reest en Wieden een strategie opgesteld om beter om te kunnen gaan met toekomstige droge zomers in relatie tot landbouw en natuur. Het belang van een goed functionerende fysieke (water-)infrastructuur is hierbij cruciaal. Met de gevolgen van de klimaatverandering is rekening gehouden in de gebiedsgerichte en integrale projecten (de zogenaamde Water op Maat projecten) van Reest en Wieden en de financiële consequenties daarvan zijn verwerkt in de (meerjaren)begroting. Ook is met de netto solidaire bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma en het droogtedeel van het Deltaprogramma Zoet water Oost Nederland (ZON) in de begroting rekening gehouden. Op de gevolgen van de klimaatverandering is zo financieel tijdig geanticipeerd en deze bijdragen gaan 1 op 1 mee over naar het fusiewaterschap.

UW WATERSCHAP

Klimaatverandering versterkt noodzaak fusie

De klimaatveranderingen en de veranderende maatschappelijke omstandigheden hebben direct invloed c.q. gevolgen voor de schaalgrootte en de organisatie(s) van de waterschappen. De huidige technische mogelijkheden moeten voortdurend worden verbeterd en de noodzaak voor innovatie is groot. Dit vraagt om een grotere schaal vragen, qua investeringen, risicobeheersing en specialismen. Datzelfde geldt voor interactieve, eigentijdse contacten met de burger en ander stakeholders, omdat het waterschap steeds meer afhankelijk is van andere partners in het ruimtelijk domein en in (veiligheids)ketens. Samenwerking met andere private en publieke partners is dus steeds meer nodig om de eigen doelen te realiseren.

4. Risico's van fusie beperkt, adequate beheersmaatregelen getroffen

Gevraagd is om een risico analyse van de fusie. We gaan op de belangrijkste risico's en de daarvoor getroffen maatregelen in.

Continuïteit van het bestuurlijk werk en de taakuitvoering goed geborgd

De gewijzigde Waterschapswet bevat een voorziening voor de samenstelling van het eerste bestuur van een fusiewaterschap. In de kern komt het er op neer, dat het eerste bestuur wordt samengesteld uit de beide besturen van de op te heffen waterschappen, waarbij de verkiezingsuitslag van 18 maart 2015 bepalend is. Doordat zo ongeveer de helft van het aantal nu in beide Algemeen besturen zittende leden na 1 januari 2016 door gaat als bestuurder van het fusiewaterschap en beide Algemeen besturen intensief betrokken zijn bij de voorbereidingen van het nieuwe fusiewaterschap is continuïteit in het bestuurswerk goed geborgd. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is wel, dat de verdeling van het aantal bestuursleden dat afkomstig is uit de provincies Drenthe en Overijssel niet evenwichtig is. Aan dat feit is op zich niets te doen; het is een gevolg van de verkiezingsuitslag. Tegelijkertijd realiseren de besturen van de waterschappen zich terdege dat dit extra eisen stelt aan de manier waarop binding gehouden wordt met het Drents gebied. Apart bestuurlijk portefeuillehouderschap en ambtelijk accounthouderschap voor dat gebied gecombineerd met het intensief onderhouden van contact met andere overheden, belangenorganisaties, burgers en bedrijven vormen daarom speerpunt van beleid van het fusiewaterschap. Ook wordt gezocht naar andere instrumenten, zoals bijvoorbeeld het aanstellen van gebiedsbeheerders en het instellen van gebiedsraden (vgl. dorpsraden bij gemeentelijke herindeling). Daaraan zal met het nieuwe bestuur actief vorm en inhoud worden gegeven, vooral ook in interactie met het gebied zelf. Er zijn in dit kader al plannen in voorbereiding om bijvoorbeeld de missie en visie van het nieuwe waterschap in verbinding met de omgeving verder inhoud te geven. In de inrichting van de organisatie zijn daarom ook de kenmerken 'omgevingsbewust' en 'samenwerkingsgericht' zo belangrijk.

Een extra waarborg voor bestuurlijke continuïteit is dat de stuurgroep fusie en na positieve besluitvorming de voorbereidingscommissie fusie is samengesteld uit de voltallige dagelijks besturen, waarmee een stevig bestuurlijk draagvlak voor de fusie wordt gecreëerd.

Ten aanzien van harmonisatie van beleid is gekozen voor aanpak, waarbij alleen over die onderdelen, waar harmonisatie per 1 januari 2016 op grond van wet en regelgeving op uit oogpunt van rechtsgelijkheid noodzakelijkerwijs geregeld moet zijn, nog dit jaar besluiten worden genomen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de tarieven en leges. De huidige werkwijzen ten

UW WATERSCHAP

aanzien van alle andere onderwerpen gaan op 1 januari 2016 over zoals deze nu zijn zodat er meer tijd voor het nieuwe bestuur en de organisatie is om tot een weloverwogen harmonisatie te komen.

Tot slot is er voor gekozen het management van het fusiewaterschap dit voorjaar al voorlopig te benoemen met als opdracht de inrichting van het nieuwe waterschap voor te bereiden. Ronduit positief is, dat het gelukt is alle 15 functies te bemensen met managers uit beide waterschappen, 6 uit Reest en Wieden en 9 uit Groot Salland, wat evenredig is gezien de omvang van beide organisaties. Behoud van kennis en ervaring van beide beheergebieden, dus ook dat van Drenthe, is daarmee goed geborgd. Door deze aanpak is bovendien continuïteit in de leiding van het fusiewaterschap geborgd, wat een soepele en bedrijfszekere overgang bevordert.

Integratie van organisaties in vergevorderd stadium

Fusie vereist een integratie van twee organisaties. De plannen daarvoor zijn in een vergevorderd stadium. Het nieuwe organisatiemodel is zo ontworpen dat het fusiewaterschap toegerust is om de opgaven die er de komende jaren liggen op een adequaat niveau op te pakken. De Bijzondere Ondernemingsraad heeft hierover positief geadviseerd, de directie en afdelingshoofden zijn dus inmiddels voorlopig benoemd, de plaatsing van alle medewerkers volgt in september - december. Specifieke risico's worden hier niet voorzien wanneer het fusiebesluit voor 1 september 2015 genomen wordt althans. Als dit niet gebeurt, dan is de consequentie dat de plaatsing moet worden uitgesteld. Dat levert sociaal en juridisch de nodige complicaties op, waarvan de impact nog niet te overzien is.

Investerings HWBP onder controle

In de nadere vraagstelling klinkt zorg door over de vraag welke risico's er gelopen worden, nu vooral door Groot Salland en straks door het fusiewaterschap op het terrein van het HWBP. Over de investeringsverplichtingen die voort vloeien uit het HWBP bevat de brief van GS van 24 juni 2015 al informatie, de financiële aspecten zijn hierboven beschreven.

In aanvulling hierop is het volgende van belang.

In het kader van het HWBP kennen we versterkingsprojecten binnen het waterschapsgebied (betreft gebied van WGS en voor een klein deel van Reest en Wieden). De kosten van het HWBP m.b.t. deze projecten bedragen in het jaar 2019 ca. € 2,7 mln. Dat is 3% van de totale kosten van watersysteem in dat jaar. Deze kosten zijn opgenomen in de meerjarenbegrotingen van de komende jaren. Waterschap Groot Salland heeft de kosten dus al verwerkt in de meerjarenraming van de tarieven.

De jaren daarna nemen de jaarlijkse kosten verder toe tot ca. 3,2 mln. per jaar. Dit verschil van € 0,5 mln. op jaarbasis zal het fusiewaterschap in de jaren na 2019 in de begroting moeten opvangen of verwerken in de tarieven. Dit betreft een overzichtelijke opgave. Daarna stabiliseren deze kosten en dalen deze natuurlijk uiteindelijk doordat enerzijds de jaarlijkse rentelasten dalen doordat de rente jaarlijks over een lagere boekwaarde wordt berekend en anderzijds omdat dijkversterkingen volledig afgeschreven raken na 40 jaar. Uiteindelijk zijn de jaarlijkse kosten voortkomend uit het HWBP weer nihil, omdat alle dijkversterkingen volledig zijn afgeschreven. Kortom: de risico's op dit programma zijn zeer beperkt, tot 2019 afgedekt en voor de jaren daarna met geringe inspanning op te vangen.

UW WATERSCHAP

Risico leegstand gebouwen afgewend

Nadere informatie over de beoogde huisvestingsoplossing is opgenomen in de brief van GS van 24 juni 2015. We willen nog een keer benadrukken dat de gekozen oplossing als belangrijk voordeel heeft dat sprake is van een 'nieuwe voordeur' voor iedereen van het nieuwe fusiewaterschap, een wens van de gezamenlijke Ondernemingsraden. Daarnaast is dit gebouw (veel) eerder beschikbaar dan het moment waarop één van de huidige panden aangepast zouden kunnen worden. Vooral voor de integratie van de ambtelijke organisatie zijn dit belangrijke voordelen.

Nadeel van de keuze voor gebouw Dr. van Deenweg leek te worden, dat de twee bestaande locaties leeg zouden worden achtergelaten. Gezien de grote leegstand van kantoorruimte in Meppel en Zwolle werd dat als een grote onzekerheid en financieel risico beoordeeld. In de onderhandelingen over de aankoop van het gebouw Dr. Van Deenweg is dit risico echter afgewend. Het pand van waterschap Groot Salland wordt ingeruild bij de aankoop van het gebouw Dr. Van Deenweg en voor het gebouw van Reest en Wieden is een vangnetafpraak gemaakt. We nemen een jaar de tijd om samen met andere overheden, waaronder de provincie, en instellingen voor dit pand een andere nuttige (maatschappelijk/economische) bestemming te vinden, zodat er geen werkgelegenheid voor Meppel verloren gaat en mogelijk zelfs toeneemt. Om de kansen hiervoor te vergroten heeft het bestuur van Reest en Wieden uitgesproken de actuele marktwaarde in plaats van de boekwaarde als uitgangspunt voor de te genereren opbrengst te gebruiken. De maximale omvang van het hiermee te nemen boekverlies staat nu al vast en kan lager worden wanneer er een profijtelijkere oplossing voor het huidige pand in Meppel gevonden kan worden. Hiervoor wordt een beroep gedaan op de reserves, zodat het geen (direct) effect heeft op de tarieven.

Wanneer deze inzet onverhoopt niet slaagt, kan het pand in eigendom worden overgedragen aan de verkoper van het pand Dr. Van Deenweg. Zo wordt het risico van leegstand en onnodige kosten voor het waterschap voorkomen en blijft het ook dan nog steeds mogelijk andere bedrijvigheid in het pand onder te brengen en zo werkgelegenheid te behouden. Deze uitkomst was in alle andere huisvestingsopties niet realiseerbaar geweest.

Friciekosten scherp in beeld en beheersbaar

Zoals hiervoor opgemerkt leidt het ineen schuiven van twee organisaties tot een reductie van 30 formatieplaatsen in het management en de overhead, niet in de primaire processen. Welke personen het exact betreft wordt duidelijk wanneer de plaatsingsprocedure afgerond is. Dit teveel aan medewerkers kan in 3 jaar via natuurlijk verloop worden opgelost; er gaan in die periode voldoende medewerkers met pensioen en vacatures worden nu al niet ingevuld. De geraamde frictiekosten die deze 3 jaar -in afnemende mate- ontstaan en totaal € 2,4 mln. belopen, zijn hiermee goed te beheersen.

Voor het tussentijds beëindigen van contracten is een bedrag aan frictiekosten van € 1,0 mln. geraamd. De vorig jaar opgestelde raming voor de proceskosten blijkt te voorzichtig, mede door minder beschikbaarheid van eigen medewerkers. Hier staat tegenover dat de lopende exploitaties 2014 en 2015 een positief resultaat (zullen) laten zien, onder andere door het niet volledig benutten van de raming op de personeelskosten. Deze positieve resultaten zijn meer dan voldoende om de extra proceskosten te dekken. Deze leiden dus niet tot een verhoging van de tarieven.

UW WATERSCHAP

5. Geen fusie of uitstel van fusie geen optie

In de fusieverkenning zijn de risico's in beeld gebracht van de optie zelfstandig blijven en de optie fuseren. De brief van GS van 24 juni 2015 bevat hierover ook informatie. In aanvulling daarop geven de kern hiervan hieronder weer.

Geen fusie te groot risico

Voor de waterschappen en vooral voor Reest en Wieden, vormt het niet door zetten van de fusie naar de toekomst toe een groot risico. De nieuwe opgaven die op de waterschappen af komen op het terrein van de watertaken kunnen op termijn niet meer op een adequaat niveau uitgevoerd worden, kwetsbaarheden worden niet opgelost. Uiteindelijk kan hiermee de veiligheid van het gebied en haar burgers en bedrijven in het geding komen. Daarnaast zullen de tarieven onvermijdelijk fors stijgen, vooral omdat Reest en Wieden veel natuur heeft en weinig belastingbetalers. Aan deze geografische en demografische omstandigheid kan niets worden gedaan, wel aan versterking van het financiële draagvlak door te fuseren.

Op de korte termijn levert het niet door gaan van de fusie als risico een forse desinvestering van de gemaakte fusiekosten ad circa € 1,0 mln. en de noodzaak genomen besluiten (o.a. plaatsing management) te moeten herroepen wat stilstand in beide organisaties en verlies van energie betekent. Bovendien leidt het de komende jaren tot hogere kosten voor beide waterschappen. Zij zullen moeten investeren in hun huidige organisaties, waarbij de schaalvoordelen van de fusie worden gemist. Tot slot zal het ook leiden tot een voortdurende onzekerheid bij medewerkers met als risico vertrek en daarmee verlies van de juist zo belangrijke kennis en ervaring voor ook het Drents- Overijsselse gebied.

Uitstel fusie ongewenst

Uitstel van het fusiebesluit betekent stilstand. De voorbereidingen moeten dan noodgedwongen worden opgeschort, we kunnen alleen nog no regret maatregelen nemen. We moeten langer op onze handen zitten, terwijl er zoveel op de primaire taken te doen is. 2016 wordt ook qua te realiseren besparingen een verloren jaar. We zullen de tarieven moeten verhogen omdat onzeker is of de doelmatigheidskansen van een fusie nog binnen handbereik komen. Het bestuur van Reest en Wieden, zich zeer bewust van zijn verantwoordelijkheid voor de waterveiligheid in het gebied, zal zich genooddaakt zien naar andere wegen te zoeken om die verantwoordelijkheid waar te maken. Kortom; uitstel van het fusiebesluit is voor ons bestuur ongewenst.

6. Besturen stappen over eigen schaduw heen

Bestuursakkoord Water aanleiding voor opschaling van waterschappen

In mei 2011 hebben het Rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW) en de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin) hun handtekening gezet onder het Bestuursakkoord Water. Doel van het Bestuursakkoord Water is te blijven zorgen voor veiligheid tegen overstromingen, een goede kwaliteit water en voldoende zoet water. De maatregelen in het Bestuursakkoord Water om dit doel te bereiken zijn gericht op een beheersbaar programma voor de waterkeringen, op doelmatig beheer van de waterketen en op het waterschapsbestuur. Ten aanzien van dit laatste punt zijn in het BAW afspraken gemaakt over de evaluatie van het

kiesstelsel en het belastingstelsel, het verminderen van het aantal waterschapsbestuurders en de opschaling van waterschappen.

De waterschappen in Nederland zijn in achterliggende decennia voortdurend opgeschaald om berekend te blijven op hun taken. Sinds het afsluiten van het Bestuursakkoord Water geven waterschappen en provincies samen ter uitvoering van de gemaakte afspraken met het Rijk, vorm aan initiatieven voor verdere opschaling. Zo heeft Reest en Wieden in 2011/2012 deelgenomen aan het onderzoek naar fusie van de Drents-Overijssels-Gelderse waterschappen in Rijn-Oost-verband. En, Provinciale Staten van Drenthe en Overijssel hebben er in 2013 voor gekozen goedkeuring te geven aan de fusie van Velt en Vecht en Regge en Dinkel tot Vechtstromen per 1 januari 2014. Het bestuur van Reest en Wieden heeft dat indertijd vanuit de optiek van het stroomgebied Rijn Oost een suboptimale oplossing genoemd. Bestuurlijk is deze fusie nu echter wel een gegeven.

Visiedocument bestuur Reest en Wieden als katalysator

Mede naar aanleiding van de afspraken uit het BAW heeft het algemeen bestuur van Reest en Wieden daarna, in het vroege voorjaar van 2014, een visiedocument vastgesteld over de toekomst van het waterschap in het licht van de opgaven die zij het komend decennium heeft op terrein van de waterveiligheid, waterzuivering en waterbeheer. Het bestuur komt in dit visiedocument tot de conclusie dat ook Reest en Wieden voor het adequaat uitvoeren van de toekomstige opgaven inhoudelijk en financieel een opschaling nodig heeft, en dat fusie met waterschap Groot Salland de te verkiezen optie is. Daarom verzoekt zij in die tijd het bestuur van Groot Salland samen een verkenning naar de mogelijkheden en consequenties van een fusie te doen. Het bestuur van Groot Salland had intussen ook een toekomstverkenning uitgevoerd en op basis daarvan uitgesproken dat een fusie met Reest en Wieden mogelijkheden biedt het eigen waterschap toekomstbestendiger te maken.

Fusieverkenning bevestiging van juiste keus

De besturen van beide waterschappen hebben aldus medio april 2014 gezamenlijk de opdracht gegeven een verkenning uit te voeren naar een mogelijke fusie tussen beide waterschappen. Deze verkenning bestond uit twee fasen. Fase 1 leidde tot een strategische schets van het fusiewaterschap³. Deze strategische schets geeft inzicht geven in de opgaven waar beide waterschappen richting 2025 voor staan, de maatschappelijke meerwaarde van een gefuseerd waterschap, de meerwaarde van een fusie boven voortzetting of intensivering van de huidige samenwerkingsverbanden, waaronder de Shared Service-samenwerking in Waterkracht, en de effecten van een fusiewaterschap op de relatie tussen het waterschap enerzijds en burgers/bedrijven en samenwerkingspartners anderzijds. In de rapportage⁴ over fase 2 wordt de vraag van de maatschappelijke meerwaarde van een fusie ten opzichte van een zelfstandig voortbestaan van beide waterschappen beantwoord.

In de fusieverkenning wordt geconstateerd, dat er binnen en buiten de sector brede consensus is over het feit dat de inrichting van het waterschapbestel vanuit overwegingen van een adequate taakuitvoering op het gebied van systeem, keten en veiligheid, gediend is met een ordening naar stroomgebied. Een benadering vanuit de samenhang tussen de twee

³ Rapport 'Klaar voor de toekomst', d.d. 5 juni 2014

⁴ Rapport 'Verdiepend onderzoek; zelfstandig blijven of fuseren d.d. 12 november 2014

UW WATERSCHAP

stroomgebieden veronderstelt, aldus dat rapport, een samensmelting van de waterschappen Groot Salland, Reest en Wieden, Rijn en IJssel en Vechtstromen. De vorming van dit waterschap lijkt gezien de context binnen de laatstgenoemde twee waterschappen de komende jaren evenwel praktisch onhaalbaar. Met een fusie tussen Groot Salland en Reest en Wieden wordt wel een (logische) stap gezet in de richting van dit voor de toekomst mogelijke eindbeeld en deze fusie blokkeert zeker niet een verdere opschaling, als dat wenselijk zou worden gevonden, zo wordt geconcludeerd. Dat rapport ronds af met de conclusie, dat een fusie op meerdere punten het maatschappelijk belang kan dienen.

Fusie levert maatschappelijk gezien meerwaarde op

Zo blijkt uit de in het verdiepend onderzoek uitgevoerde vergelijking tussen de opties zelfstandig blijven en fuseren, dat een fusie voor de maatschappij (burgers, bedrijven, instellingen en [publieke] partners) meerwaarde oplevert. De kwaliteit van de taakuitvoering neemt bij fusie toe en de continuïteit is beter geborgd doordat kwetsbaarheden worden opgelost. Een fusiewaterschap lijkt goed in staat de opgaven voor het komend decennium aan te kunnen. Er ontstaan meer mogelijkheden voor interactie met de samenleving en met partners. Een sterkere positie in de bestuurlijke omgeving biedt de kans de waterbelangen van het gehele gebied met meer kracht te behartigen. De bestuurlijke drukte neemt af, onder andere voor die gemeenten die nu in twee waterschappen liggen. De tariefontwikkeling is bij fusie macro gezien minder hoog; dat is een gunstig maatschappelijk effect van een fusie. Uit de gemaakte vergelijking blijkt overigens ook, dat intensivering van de samenwerking, onder andere in Waterkracht, geen reëel alternatief is voor een fusie.

Fusie vraagt ook om gerichte maatregelen

Fusie vraagt om gerichte maatregelen om de daaraan verbonden potentiële risico's het hoofd te bieden. Het verdiepend onderzoek heeft namelijk ook scherp gemaakt, dat er keerzijden zijn aan een fusie. De belangrijkste zijn het risico van verlies aan kennis van en betrokkenheid bij het gebied, meer afstand tot burgers, bedrijven en instellingen en toenemende bureaucratie. In de uitwerking van de onderdelen bestuur en organisatie van het fusiewaterschap zijn oplossingen gevonden die aan deze risico's het hoofd kunnen bieden. Eén ervan is de filosofie van de grootschalige kleinschaligheid, waar een groot deel van de primaire taakuitvoering in het gebied blijft plaatsvinden. En ander element dat een bijdrage levert aan blijvende betrokkenheid bij het gebied is het werken met een andere, meer op interactie met de samenleving georiënteerde rolname van de leden van de besturen en het werken met een overgangsbestuur, dat de eerste jaren na fusie bestaat uit een samenstel van algemeen bestuursleden die op 18 maart 2015 in beide waterschappen gekozen worden.

Een Spiegelgroep, bestaande uit de heer W. Lemstra (voormalig burgemeester, lid algemeen bestuur waterschap Regge en Dinkel) als voorzitter, mevrouw A. Moons (voormalig gedeputeerde Noord Brabant en voormalig dijkgraaf Vallei en Eem) en de heer P.J. Klok (Universiteit Twente), heeft uit oogpunt van kwaliteitsborging en objectiviteitsbewaking op twee momenten een reflectie op het beschikbare materiaal gegeven en onderschreef de conclusies uit de fusieverkenning.

UW WATERSCHAP

Op verzoek van de provincie heeft Lysias het fusievoorstel gewogen tegen de achtergrond van de eerder door de provincie geformuleerde criteria. Dit Lysias rapport⁵ heeft tenminste op twee belangrijke punten kanttekening. Om te beginnen: anders dan in het rapport wordt verondersteld, zijn de besparingen van € 4,5 mln. zonder fusie niet te realiseren. Er blijven dan immers twee besturen en twee organisaties naast elkaar functioneren met elk hun eigen management, organisatie-eenheden administratieve processen, IT-voorzieningen, belastingprocessen, etc. De enige manier om zonder een fusie een bedrag van gelijke omvang te besparen is het ambitieniveau op de taakuitvoering fors naar beneden bij te stellen. Dat is nu juist wat de besturen niet willen. Ten tweede: beide waterschappen hebben elkaar, anders dan in het rapport wordt verondersteld, wel degelijk iets te bieden op het terrein van hun taakuitvoering. We zijn daar onder punt 2 al uitgebreid op ingegaan. Wij beoordelen de synergievoordelen die ontstaan bij fusie op dit terrein dan ook als van wezenlijke betekenis.

Besturen stappen met fusiebesluit over eigen schaduw heen

Op basis van de uitkomsten van dit fusieonderzoek hebben de beide -democratisch gelegitimeerde- algemeen besturen besloten een fusie na te streven. Zij nemen daarmee hun verantwoordelijkheid voor de continuïteit en kwaliteit -tegen een acceptabel kostenniveau- van de hen bij wet opgedragen taken op het terrein van de waterveiligheid, het waterbeheer en het watersysteem in het gebied in Midden en Zuid West Drenthe en Overijssel. Hun initiatief past in het landelijk beleid uit het Bestuursakkoord Water en het Regeerakkoord, waarin afspraken staan over opschaling van provincies, gemeenten en waterschappen en vermindering van het aantal bestuurders. De beide Ondernemingsraden delen de analyse uit de fusieverkenning en steunen het fusieplan. In beide Gedeputeerde Staten vonden de besturen vervolgens ook medestanders voor het fusieplan, evenals in Provinciale Staten van Overijssel die op 1 juli 2015 het fusiebesluit nam.

[03.08.2015/vs.df2/Bk]

⁵ Rapport 'Weging fusie waterschappen Groot Salland en Reest & Wieden', Lysias d.d. 10 februari 2015.

2015-682

Statenstuk

Opheffing waterschappen Reest en Wieden en Groot Salland en oprichting waterschap Drents Overijsselse Delta

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Omgevingsbeleid op 10 juni 2015
- Provinciale Staten op 1 juli 2015
- Fatale beslisdatum: 1 juli 2015

Behandeld door de heer R.A. Bouwer, telefoonnummer (0592) 36 58 53, e-mail r.bouwer@drenthe.nl

Portefeuillehouder: de heer A. van der Tuuk

Inleiding

a. Algemeen

De waterschappen Groot Salland in Zwolle en Reest en Wieden in Meppel willen per 1 januari 2016 fuseren tot het waterschap Drents Overijsselse Delta. Voor deze fusie is een gemeenschappelijk besluit nodig van Provinciale Staten (PS) van Overijssel en Drenthe.

Ter voorbereiding van het nu voorliggende statenvoorstel stelden de colleges van Gedeputeerde Staten (GS) van Overijssel en Drenthe op grond van artikel 6 van de Waterschapswet bij besluit van 20 januari 2015 de zogenaamde Commissie ex artikel 6 in. Deze commissie bestaande uit de portefeuillehouders Water van beide provincies voerde ter uitvoering van de artikelen 3 en 4 van de Waterschapswet het overleg met het Dagelijks Bestuur van beide waterschappen. Daaruit bleek dat er gronden zijn voor een fusie. Daarop bereidde de commissie het reglement voor dat noodzakelijk is voor de instelling van het nieuwe fusiewaterschap Drents Overijsselse Delta. Het reglement lag ter inzage van 13 maart tot en met 24 april 2015. De commissie ontving vier zienswijzen. Het antwoord hierop is bijgevoegd.

De volgende stap is een gemeenschappelijk besluit van PS van Overijssel en Drenthe. Dit besluit zal bestaan uit de opheffing van de twee bestaande waterschappen en de instelling van het nieuwe fusiewaterschap Drents Overijsselse Delta. Na goedkeuring door de minister kan het besluit vervolgens in werking treden.

b. Europese aspecten

Niet van toepassing.

c. Extern betrokkenen

De delegatie uit het Dagelijks Bestuur van de waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden, de Commissie ex artikel 6 Waterschapswet en GS en PS van Overijssel.

De vertegenwoordiging van het waterschap is betrokken als wederpartij waarmee de Commissie ex artikel 6 Waterschapswet overlegde over de wenselijkheid en de vormgeving van een mogelijke fusie.

GS en PS van Overijssel zijn betrokken als medeoverheid die met GS en PS van Drenthe bevoegd zijn tot het instellen en opheffen van een waterschap. Zij zullen een afgestemd besluit nemen.

Advies

1. Kennisnemen van de ingediende zienswijzen en de beantwoording in de reactienota.
2. Samen met PS van Overijssel besluiten tot het per 1 januari 2016 oprichten van het waterschap Drents Overijsselse Delta.
3. Samen met PS van Overijssel en voor zover bevoegd besluiten tot het per 1 januari 2016 opheffen van de waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden.
4. Instemmen met het Reglement voor het waterschap Drents Overijsselse Delta

Beoogd effect

Een nieuw waterschap verantwoordelijk voor het waterbeheer voor het beheersgebied van Deventer tot Assen.

Argumenten

- 1.1. *Wij hebben de vier zienswijzen beantwoord in de reactienota en de indieners per brief geïnformeerd.*
- 2.1. *Bij brief van 11 december 2014, kenmerk WM/MBZ/NdL/2518 bms, hebben de Algemene Besturen van de waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden te kennen gegeven per 1 januari 2016 te willen fuseren tot één nieuw waterschap.*
- 2.2. *Het verzoek met bijbehorende businesscase van de waterschappen is getoetst aan de eerder in 2012 door GS van Overijssel en Drenthe geformuleerde beoordelingscriteria. Dit zijn een goed product, een redelijke prijs, stuurbaar en houdbaar.*
- 2.3. *Uit de toets aan het criterium 'goed product' komt naar voren dat de winst op de inhoudelijke samenhang binnen het waterschap beperkt is. De watersysteemtechnische samenhang binnen het fusiewaterschap op de thema's Oppervlaktewaterlichamen/Subdeelstroomgebieden verbetert namelijk niet of nauwelijks. Boven- en benedenloop in het deelstroomgebied blijven gescheiden door de grens met het waterschap Vechtstromen. Wat betreft de eenduidige aanpak van provinciale gebiedsopgaven is sprake van een beperkte verbetering. Ook ontstaat een lichte verbetering in de vorm van de afname van het aantal door waterschapsgrenzen doorsneden gemeenten.*
- 2.4. *Uit de toets aan het criterium 'redelijke prijs' blijkt dat het nieuwe waterschap duurzaam voor een redelijke prijs kan opereren. Overigens ligt deze redelijke prijs wel boven het landelijk gemiddelde. De investeringsruimte kan op een gemiddeld niveau komen. Wat betreft de tarieven: Groot Salland biedt gunstiger tarieven voor woningen en bedrijven. Voor agrarische bedrijven daarentegen is waterschap Reest en Wieden goedkoper. De verwachting is dat het verschil tussen de landelijk gemiddelde tarieven en de tarieven van het fusiewaterschap blijft bestaan. Hetzelfde geldt ten opzichte van de tarieven van de andere waterschappen in het deelstroomgebied Rijn-Oost. Verder is van belang dat het fusiewaterschap ongeveer 580.000 inwoners zal tellen en een voldoende schaal zal hebben om efficiënt te kunnen werken. De kritische ondergrens daarvoor is 300 fte. Het fusiewaterschap zal ongeveer 400 fte kennen. De verwachting is dat de jaarlijkse investeringen voor het fusiewaterschap meer dan € 40 miljoen bedragen. Ook in dit opzicht is het waterschap gemiddeld.*
- 2.5. *Ter beoordeling van deze fusie hebben wij het toetsingskader van 2012 cijfermatig geactualiseerd naar de situatie van 2014. Ook hebben wij het criterium 'stuurbaar' verbreed naar het vermogen tot 'samenwerken in een netwerksamenleving'. De voorgenomen fusie vraagt namelijk om rolbewust optreden en handelen in het netwerk van functioneel en algemeen bestuur. De twee waterschappen onderschrijven deze opvatting. De verwachting is dat het waterschap gaat werken met fulltime bestuurders. Dit zal zeker bijdragen aan de binding met het gebied, de werkrelaties met de beide provincies en andere betrokken partijen. Verder stellen wij vast dat het noodzakelijk is dat Overijssel en Drenthe samen het financieel en inhoudelijk toezicht op het fusiewaterschap invullen.*

- 2.6. *Wat betreft het criterium 'houdbaarheid' stellen wij vast dat de terugverdientijd van deze fusie is bepaald op twee tot drie jaar.* Een echte weging kan nu niet worden gemaakt. Over het geheel genomen, nemen de onderlinge tariefsverschillen in het deelstroomgebied Rijn-Oost door deze fusie iets af. De organisatie heeft een voldoende omvang om een goede verhouding tussen directe en indirecte functies te kunnen waarborgen.
- 2.7. *Op grond van de toets aan het kader dat PS van Drenthe en Overijssel in 2012 vaststelden kan worden geconcludeerd dat de fusie reëel en houdbaar is.* De businesscase is goed opgebouwd en de bezuinigingsramingen zijn voorzichtig. Het belangrijkste aandachtspunt is dat het waterschap na oprichting de beschreven voordelen gaat realiseren.
- 2.8. *De fusie is goed voor de toekomst van het waterbeheer in deelstroomgebied Rijn-Oost.* De businesscase biedt eveneens ruimte wanneer andere verbeteringen van de organisatie en inrichting aan de orde zijn. In die zin kan de fusie als een 'no regret'-maatregel worden gezien. Punten van aandacht bij de verdere vormgeving van de fusie zijn onder meer de harmonisatie van tarieven, de uitwerking van het investeringsplan in concrete maatregelen, de uitwerking van het concept 'netwerkend werken' en het verankeren van de binding met het beheersgebied en zijn inwoners.
- 3.1. *Voor het oprichten van het nieuwe fusiewaterschap is op grond van artikel 6 van de Waterschapswet een gemeenschappelijk Statenbesluit nodig.* Dit geldt ook voor het gelijktijdig opheffen van de waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden.
- 4.1. *Het bij gemeenschappelijk Statenbesluit vaststellen van het reglement is nodig om te komen tot het oprichten van het nieuwe waterschap Drents Overijsselse Delta.* Het reglement bevat onder meer de regeling van de begrenzing van het beheersgebied, de taak, het bestuur, het aantal en de verdeling van de geborgde zetels over de belangencategorieën, het toezicht en het overgangsbestuur.
- 4.2. *In het nieuwe reglement blijft de verhouding tussen de geborgde zetels en de zetels voor de belangencategorie ingezetenen hetzelfde.* Daarmee blijft de herkenbaarheid van de gekozen bestuursleden en daarmee de bestuurlijke legitimiteit gewaarborgd. In 2012 gaven PS van Overijssel en Drenthe nadrukkelijk te kennen dat dit noodzakelijk was.
- 4.3. *De Waterschapswet bepaalt dat het Algemeen Bestuur wordt samengesteld uit vier belangencategorieën: ingezetenen en natuurterreinen, overig ongebouwd en bedrijfsgebouwd.* Ook bepaalt de wet dat op een totale bestuursomvang van minimaal 18 en maximaal 30 zetels 7 tot 9 zetels beschikbaar zijn voor de specifieke categorieën (natuurterreinen, overig ongebouwd en bedrijfsgebouwd). De andere zetels zijn voor de categorie ingezetenen.
- 4.4. *De twee fusiewaterschappen vinden het belangrijk dat het nieuwe waterschap een bestuur van voldoende omvang heeft om een representatieve vertegenwoordiging te kunnen garanderen, evenals herkenbaarheid en binding met het gebied.* Daarom willen de zittende besturen de omvang van de twee besturen (48 leden) terugbrengen tot een nieuw bestuur met 29 leden. Daarvan zijn dan 21 zetels beschikbaar voor ingezetenen en 8 voor de specifieke belangencategorieën.
- 4.5. *GS van Overijssel en Drenthe stellen een totale bestuursomvang voor van 29 zetels.* Voor de belangencategorie ingezetenen zijn beschikbaar 21 zetels en voor de categorie geborgd 8 zetels. In de huidige besturen zijn in waterschap Reest en Wieden 15 en in waterschap Groot Salland

17 zetels beschikbaar voor de categorie ingezetenen. Voor de categorie geborgd ligt het voor de hand te kiezen voor 8 zetels. Deze omvang doet recht aan de grootte van het beheersgebied en draagt bij aan de legitimiteit en herkenbaarheid van het waterschap en de bestuurlijke binding met het gebied.

Bijlage II getiteld 'Feitendocument samenstelling bestuur waterschap Drents Overijsselse Delta' gaat hier nader op in. Voorstel is dat de verdeling van de geborgde zetels over de drie specifieke taakbelangen ongewijzigd blijft. De bestaande verdeling van zetels over ongebouwd, bedrijfsgebouwd en natuur wordt dan bepaald op 4-3-1.

4.6. *De samenstelling van het Algemeen Bestuur per 1 januari 2016 wordt bepaald aan de hand van de uitslag van de waterschapsverkiezingen op 18 maart 2015.* Het aantal zetels voor de categorie ingezetenen wordt op grond van de Waterschapswet en de Kieswet vastgesteld per op te heffen waterschap naar rato van het aantal kiesgerechtigde ingezetenen dat op de dag van de kandidaatstelling bij de laatstgehouden verkiezingen als zodanig was geregistreerd. De verhouding tussen de waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden was 63,73% en 36,27% (respectievelijk 301.464 en 171.552 kiesgerechtigde ingezetenen).

Deze gang van zaken vloeit voort uit de Kieswet, die bepaalt dat de PS-verkiezingen en de waterschapsverkiezingen gelijktijdig en één keer per vier jaar plaatsvinden. In de aanloop naar de fusie zullen dan ook geen tussentijdse verkiezingen plaatsvinden.

4.7. *Het beheersgebied van het waterschap Drents Overijsselse Delta zal volledig samenvallen met de beheersgebieden van de fuserende waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden.*

4.8. *Het ontwerp-reglement lag ter inzage van 13 maart tot en met 24 april 2015. In totaal hebben wij vier zienswijzen ontvangen.* Eén zienswijze heeft betrekking op de wenselijkheid van het borgen van een eenduidig beheer van de Overijsselse Vecht in het benedenstroomse deel tussen de monding van de Regge en Vechterweerd.

De andere drie zienswijzen richten zich tegen de bepaling in het reglement dat van de in totaal 29 zetels 8 zetels worden aangewezen als geborgde zetels. De zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassingen in het ontwerp-reglement. Het antwoord op de zienswijzen is opgenomen in de reactienota (bijlage III). De vier zienswijzen en de brief aan de vier indieners zijn opgenomen als bijlage IV.

Tijdsplanning

- 9 december 2014: informeel bestuurlijk overleg waterschappen en provincies
- 20 januari 2015: GS besluiten tot instelling Commissie ex artikel 6 Waterschapswet
- Besluit Commissie ex artikel 6 Waterschapswet tot terinzagelegging van het ontwerp-waterschapsreglement
- 13 maart - 24 april 2015: terinzagelegging ontwerp-Reglement waterschap Drents Overijsselse Delta
- 28 april - 30 april 2015: verwerking zienswijzen en reactienota
- 12 mei 2015: besluitvorming in GS van Overijssel en Drenthe
- 10 juni 2015: behandeling in de Statencommissie Omgevingsbeleid (17 juni 2015 in de Statencommissie in Overijssel)
- 1 juli 2015: behandeling in PS van Overijssel en Drenthe

De waterschappen hebben aangegeven per 1 januari 2016 te willen fuseren. Om dat mogelijk te maken, is het noodzakelijk dat PS van Overijssel en Drenthe op 1 juli 2015 een gemeenschappelijk besluit nemen over het voornemen tot fusie. De daaropvolgende periode is nodig voor de toezending aan/goedkeuring door de minister en de nadere voorbereiding van de fusie, waaronder het opstellen van de begroting 2016.

Financiën

Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie

Niet van toepassing.

Communicatie

De waterschappen Reest en Wieden en Groot Salland willen per 1 januari 2016 fuseren tot het waterschap Drents Overijsselse Delta. PS van Overijssel en Drenthe zullen een gemeenschappelijk besluit nemen tot het instellen en reglementeren van dit nieuwe waterschap.

GS van Overijssel en Drenthe hebben het voornemen tot fuseren getoetst aan het kader dat PS van beide provincies vaststelden in 2012 en stellen vast dat een fusie houdbaar is en goed voor de toekomst van het waterbeheer in het deelstroomgebied Rijn-Oost. Het ontwerp-reglement lag ter inzage van 13 maart tot en met 24 april 2015. Er zijn vier zienswijzen ingediend. Deze hebben niet geleid tot aanpassing van het reglement. GS leggen het Statenvoorstel ter besluitvorming voor aan PS. Behandeling is gepland op 1 juli 2015.

Bijlagen

1. Ontwerp-Reglement voor het waterschap Drents Overijsselse Delta (bijlage I)
2. Feitendocument Samenstelling bestuur waterschap Drents Overijsselse Delta (bijlage II)
3. Reactienota naar aanleiding van de zienswijzen in verband met het ontwerp-Reglement waterschap Drents Overijsselse Delta (bijlage III)
4. Vier zienswijzen met brief aan indieners (bijlage IV)
5. Weging fusie Waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden. Toetsingsrapport Lysias d.d. 10 februari 2015
6. Eindrapport fase 2 Fusieverkenning verdiepend onderzoek 'Zelfstandig blijven of fuseren?'

Ter inzage in kamer C0.39

Niet van toepassing.

Assen, 12 mei 2015

Kenmerk: 20/3.3/2015002306

Gedeputeerde Staten voornoemd,

dr.h.c. J. Tichelaar, voorzitter
mevrouw mr. A.M. van Schreven, secretaris

wa/coll.

Provinciale Staten van Drenthe en Overijssel,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van Drenthe d.d. 12 mei 2015, kenmerk 20/3.3/2015002306;

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van Overijssel d.d. 12 mei 2015, kenmerk 2015/0109711;

gelet op de artikelen 2 en 6 van de Waterschapswet;

BESLUITEN, voor zover bevoegd:

I OPHEFFEN

- A. Per 1 januari 2016 de waterschappen Reest en Wieden en Groot Salland op te heffen;
- B. Per 1 januari 2016 het Reglement voor het waterschap Reest en Wieden 2008 en het Reglement voor het waterschap Groot Salland 2008 in te trekken;

II INSTELLEN

- C. Per 1 januari 2016 in te stellen het waterschap Drents Overijsselse Delta;
- D. het Reglement voor het waterschap Drents Overijsselse Delta, zoals opgenomen in bijlage I van dit besluit, vast te stellen;

III OVERGANGSBEPALINGEN

De overgangsbepalingen, zoals opgenomen in bijlage I van dit besluit, vast te stellen.

IV SLOTBEPALINGEN

1. Het Reglement voor het waterschap Drents Overijsselse Delta treedt in werking op 1 januari 2016.
2. De overgangsbepalingen zoals deze zijn opgenomen in bijlage I van dit besluit, treden in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het laatst uitgegeven Provinciaal Blad waarin deze regeling wordt geplaatst.

3. Indien het laatst uitgegeven Provinciaal Blad, waarin dit besluit wordt geplaatst, wordt uitgegeven na 10 juli 2015, werken de artikelen 9 tot en met 16 van bijlage I terug tot 10 juli 2015.

Assen, 1 juli 2015

Zwolle, 1 juli 2015

Provinciale Staten van Drenthe,

Provinciale Staten van Overijssel,

, voorzitter

, voorzitter

, griffier

, griffier

wa/coll.

Bijlage I

ONTWERP Reglement voor het Waterschap Drents Overijsselse Delta

HOOFDSTUK 1 BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Dit reglement verstaat onder:

- a. categorie bedrijven: categorie als bedoeld in artikel 12, tweede lid, onder d, van de wet;
- b. categorie ingezetenen: categorie als bedoeld in artikel 12, tweede lid, onder a, van de wet;
- c. categorie natuurterreinen: categorie als bedoeld in artikel 12, tweede lid, onder c, van de wet;
- d. categorie ongebouwd: categorie als bedoeld in artikel 12, tweede lid, onder b, van de wet;
- e. gedeputeerde staten: gedeputeerde staten van Overijssel en van Drenthe, tenzij in het reglement anders is bepaald;
- f. watersysteem: samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken;
- g. wet: Waterschapswet.

HOOFDSTUK 2 NAAM, GEBIED, ZETEL EN TAAK VAN HET WATERSCHAP

Artikel 2 Gebied van het waterschap

1. Er is een waterschap met de naam Drents Overijsselse Delta, verder aan te duiden als het waterschap.
2. Het gebied van het waterschap is aangegeven op de bij dit reglement behorende kaart.
3. De grenzen van het in het tweede lid bedoelde gebied worden nader aangegeven op door gedeputeerde staten vast te stellen detailkaarten met een schaal van 1:10.000.
4. Van elk van de kaarten, bedoeld in het tweede en derde lid, berust een exemplaar bij het waterschap en bij de provincies Overijssel en Drenthe.

Artikel 3 Zetel van het waterschap

Het waterschap is gevestigd in een door het algemeen bestuur te bepalen gemeente.

Artikel 4 Taak van het waterschap

1. De taak van het waterschap is de waterstaatkundige verzorging van zijn gebied, voor zover deze taak niet aan andere publiekrechtelijke lichamen is opgedragen.
2. De taak, bedoeld in het eerste lid, omvat de zorg voor:
 - a. het watersysteem, als bedoeld in artikel 1, tweede lid van de wet;
 - b. het zuiveren van afvalwater, bedoeld in artikel 1, tweede lid van de wet, alsmede het zuiveren van afvalwater dat op grond van een vergunning of vrijstelling als bedoeld in artikel 6.2, tweede lid Waterwet wordt gebracht op een zuiveringstechnisch werk van het waterschap. Hieronder wordt mede begrepen het zuiveren van stedelijk afvalwater dat afkomstig is vanuit het beheergebied van een aangrenzende waterbeheerder en dat om doelmatigheidsredenen wordt gezuiverd op een zuiveringstechnisch werk dat in beheer is bij het waterschap.

HOOFDSTUK 3 DE SAMENSTELLING EN INRICHTING VAN HET WATERSCHAPSBESTUUR

Artikel 5 Benaming bestuursorgaan

De voorzitter kan worden aangeduid als dijkgraaf.

Paragraaf 1 Het algemeen bestuur

Artikel 6 Omvang algemeen bestuur

Het algemeen bestuur bestaat uit 29 leden. Hiervan vertegenwoordigen:

- a. eenentwintig leden de categorie ingezetenen;
- b. vier leden de categorie ongebouwd;
- c. één lid de categorie natuurterreinen;
- d. drie leden de categorie bedrijven.

Artikel 7 Benoeming vertegenwoordigers geborgde zetels

1. Voor de categorie ongebouwd worden door LTO Noord vier vertegenwoordigers benoemd.
2. Voor de categorie natuurterreinen wordt door de Vereniging voor Bos- en Natuureigenaren één vertegenwoordiger benoemd.
3. Voor de categorie bedrijven worden drie vertegenwoordigers benoemd door de Kamer van Koophandel, op gezamenlijke voordracht van de regionale raad van de regio Noord en de regio Oost.

Artikel 8 Reglement van orde

1. Het algemeen bestuur stelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast.
2. In het reglement van orde worden in ieder geval regels gesteld ten aanzien van de wijze van oproeping tot vergadering, de openbaarheid van de vergaderingen, het vergader- en het besluitquorum, de handhaving van de orde tijdens de vergaderingen en de wijze waarop de stemmingen plaatsvinden.

Paragraaf 2 Het dagelijks bestuur

Artikel 9 Omvang dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en een door het algemeen bestuur te bepalen aantal andere leden dat ten minste drie en ten hoogste vijf bedraagt.

Artikel 10 Benoeming leden dagelijks bestuur

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van het bepaalde in artikel 41, tweede lid, van de wet.
2. De tot lid van het dagelijks bestuur benoemde wordt geacht de benoeming niet aan te nemen indien de dijkgraaf op de tiende dag na de schriftelijke kennisgeving van de benoeming nog geen schriftelijke mededeling van hem heeft ontvangen dat hij de benoeming aanvaardt.
3. Wanneer de benoeming niet is aangenomen, geschiedt zo spoedig mogelijk een nieuwe benoeming.
4. De benoeming ter vervulling van een plaats die tussentijds openvalt geschiedt zo spoedig mogelijk nadat de opengevallen plaats in het algemeen bestuur is vervuld, tenzij het algemeen bestuur besluit het aantal leden van het dagelijks bestuur te verminderen, dan wel indien toepassing wordt gegeven aan het tweede lid.

Artikel 11 Ontslag op eigen initiatief

1. Een lid van het dagelijks bestuur, niet zijnde de voorzitter, kan te allen tijde ontslag nemen. Hij doet daarvan schriftelijk mededeling aan het algemeen bestuur.
2. Het ontslag gaat in met ingang van de dag, gelegen een maand na de dag waarop hij zijn ontslag heeft genomen of zoveel eerder als zijn opvolger de benoeming heeft aangenomen.

Artikel 12 Vervanging leden dagelijks bestuur

1. Bij langdurige afwezigheid van een lid van het dagelijks bestuur of indien een lid van het dagelijks bestuur met de waarneming van het ambt van dijkgraaf is belast, kan hij worden vervangen door een lid van het algemeen bestuur, aan te wijzen door het algemeen bestuur.
2. Degene die gedurende meer dan dertig dagen onafgebroken voor een lid van het dagelijks bestuur heeft waargenomen, geniet een vergoeding ten bedrage van de voor dat lid vastgestelde bezoldiging. De vergoeding wordt verminderd met hetgeen als lid van het algemeen bestuur als vergoeding wordt ontvangen.

Artikel 13 Reglement van orde

1. Het dagelijks bestuur stelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast, dat aan het algemeen bestuur wordt toegezonden.
2. In het reglement van orde worden voor de vergaderingen in ieder geval regels gesteld ten aanzien van de wijze van oproeping tot vergadering, het vergaderquorum, het besluitquorum, de handhaving van de orde tijdens de vergaderingen en de wijze waarop de stemmingen plaatsvinden.

Artikel 14 Intrekking beroepen of bezwaren

Ingestelde beroepen of gemaakte bezwaren als bedoeld in artikel 86, derde lid van de wet worden ingetrokken als het algemeen bestuur daartoe beslist.

Paragraaf 3 De voorzitter

Artikel 15 Benoeming voorzitter

1. Alvorens een aanbeveling voor de benoeming van de voorzitter als bedoeld in artikel 46, derde lid, van de wet wordt opgemaakt wordt, behalve in het geval van herbenoeming, een open sollicitatieprocedure gevolgd.
2. Indien de aanbeveling uit meer dan één persoon bestaat, wordt over iedere plaats op de aanbeveling afzonderlijk gestemd.
3. Samen met de aanbeveling wordt een uittreksel uit de notulen van de gehouden stemming aan gedeputeerde staten gezonden.
4. De aflegging van de eed (verklaring en belofte), bedoeld in artikel 50 van de wet, vindt plaats in handen van de Commissaris van de Koning.

Artikel 16 Woonplaats voorzitter

1. De voorzitter heeft zijn werkelijke woonplaats in het gebied van het waterschap.
2. Het algemeen bestuur kan ontheffing verlenen van de verplichting om de werkelijke woonplaats in het gebied van het waterschap te hebben.

Artikel 17 Ontslag voorzitter

1. De voorzitter die zijn ontslag vraagt, blijft zo mogelijk in functie totdat hem ontslag is verleend.
2. Hij dient zijn verzoek om ontslag uiterlijk twee maanden vóór de datum, waarop het ontslag wordt gewenst, bij de Kroon in en geeft daarvan tegelijkertijd kennis aan het algemeen bestuur en aan gedeputeerde staten.

Paragraaf 4 De secretaris

Artikel 18 Benoeming secretaris

De secretaris wordt door het algemeen bestuur benoemd op voordracht van het dagelijks bestuur.

Artikel 19 Taken en bevoegdheden

1. Het algemeen bestuur stelt in een instructie nadere regels over de taak en de bevoegdheden van de secretaris.
2. Artikel 33, eerste en tweede lid, van de wet is van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK 4 TOEZICHT

Artikel 20 Toezichtbevoegdheid

1. Het toezicht op het waterschapsbestuur wordt uitgeoefend door gedeputeerde staten, tenzij anders is bepaald.
2. Gedeputeerde staten bepalen in onderling overleg op welke wijze de voorbereiding en de besluitvorming zal plaatsvinden over hetgeen ter zake van het gemeenschappelijk toezicht moet worden beslist.

Artikel 21 Meldingen

1. Het dagelijks bestuur zendt aan gedeputeerde staten:
 - a. besluiten tot oprichting of deelneming in een rechtspersoon, voor zover hierbij een belangrijk onderdeel van de aan het waterschap opgedragen taak betrokken is;
 - b. het ontwerp van een besluit en het besluit tot vaststelling of wijziging van een calamiteitenplan als bedoeld in artikel 5.29, eerste lid, van de Waterwet.
2. Het dagelijks bestuur zendt aan gedeputeerde staten van de provincie op wier grondgebied een peilbesluit betrekking heeft het ontwerp van een besluit en het besluit tot vaststelling of wijziging van een peilbesluit als bedoeld in artikel 5.2, eerste lid, van de Waterwet.

HOOFDSTUK 5 SLOTBEPALINGEN

Artikel 22 Inwerkingtreding

Dit reglement treedt in werking op 1 januari 2016.

Artikel 23 Citeertitel

Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement voor het Waterschap Drents Overijsselse Delta

OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Deze overgangsbepalingen verstaan onder:

- a. op te heffen waterschappen: Waterschap Groot Salland en Waterschap Reest en Wieden
- b. overgaand gebied: gebied van de op te heffen waterschappen dat deel gaat uitmaken van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

Artikel 2 Rechtskracht voorschriften en uitoefening bevoegdheden

1. De op de dag, voorafgaande aan de datum van instelling van het waterschap, voor een overgaand gebied geldende waterschapsvoorschriften en –besluiten behouden hun

rechtskracht voor dat gebied totdat deze door het bevoegde gezag van het waterschap zijn ingetrokken.

2. Met ingang van de datum van instelling en zolang de in het eerste lid bedoelde voorschriften en besluiten gelden, oefenen de bevoegde bestuursorganen en ambtenaren van het ingestelde waterschap de bevoegdheden uit welke bij die voorschriften en besluiten aan overeenkomstige organen en ambtenaren van de opgeheven waterschappen waren toegekend.

Artikel 3 Voorschriften van toepassing op algemeen bestuur

1. Voor de vergaderingen van het algemeen bestuur geldt het reglement van orde van het algemeen bestuur van het waterschap Groot Salland totdat dit door een ander reglement is vervangen.

2. Op de leden van de algemene vergadering zijn de regelingen inzake vergoedingen en overige rechten en plichten van het waterschap Groot Salland van toepassing totdat deze door andere regelingen zijn vervangen.

Artikel 4 Instructie secretaris

Voor de secretaris van het waterschap geldt de instructie van waterschap Groot Salland totdat zij door een andere is vervangen.

Artikel 5 Kostentoedelingsverordening

1. Artikel 2, eerste lid, is niet van toepassing op de kostentoedelingsverordening, bedoeld in artikel 120, eerste lid, van de wet.

2. Het algemeen bestuur stelt binnen een maand na de datum van instelling een kostentoedelingsverordening als bedoeld in artikel 120, eerste lid, van de wet vast, die met ingang van de datum van instelling zal gelden voor het waterschap.

Artikel 6 Belastingverordeningen

1. Artikel 2, eerste lid, is niet van toepassing op de belastingverordeningen, genoemd in artikel 113 van de wet. Ten aanzien van overgaand gebied houden deze verordeningen op te gelden met ingang van 1 januari 2016, doch zij behouden hun rechtskracht voor de belastingjaren welke vóór die datum zijn aangevangen.

2. Indien het algemeen bestuur binnen een maand na de datum van instelling op grond van artikel 110 van de wet besluit tot vaststelling van een belastingverordening wordt daarbij bepaald dat die met ingang van de datum van instelling zal gelden voor het gebied van het waterschap.

Artikel 7 Jaarrekening

1. Zo spoedig mogelijk na 1 januari 2016 maakt het dagelijks bestuur de rekening van het laatste dienstjaar van elk van de op te heffen waterschappen in ontwerp op.

2. De in het eerste lid bedoelde rekeningen worden zo spoedig mogelijk door het algemeen bestuur vastgesteld.

3. De controle van de jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen geschiedt door de accountant die op grond van artikel 109, tweede lid, van de wet is aangewezen door het algemeen bestuur van elk van de op te heffen waterschappen.

Artikel 8 Archief

Met ingang van de datum van instelling gaan de archiefbescheiden van de op te heffen waterschappen over naar het waterschap.

Artikel 9 Voorbereidingscommissie

1. Tot de datum van instelling vormen de dagelijkse besturen van de op te heffen waterschappen een voorbereidingscommissie die is belast met de voorbereiding van de

besluitvorming die nodig is voor het adequaat functioneren van het waterschap vanaf de datum van instelling.

2. Voorzitter van de voorbereidingscommissie is de dijkgraaf van het op te heffen waterschap Reest en Wieden.
3. De voorbereidingscommissie wijst een secretaris aan die de commissie ter zijde staat bij de uitoefening van haar taak.
4. De in het eerste lid bedoelde voorbereiding betreft in ieder geval de begroting, de meerjarenraming, de kostentoedelingsverordening en de belastingverordeningen,
5. De voorbereidingscommissie oefent de bevoegdheden uit die een dagelijks bestuur van een waterschap heeft bij de voorbereiding van de in het vierde lid genoemde aangelegenheden.
6. De voorbereidingscommissie betreft de algemene besturen van de op te heffen waterschappen in elk geval bij de voorbereiding van de in het vierde lid genoemde aangelegenheden.

Artikel 10 Eerste vergadering algemeen bestuur

Het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta vergadert voor de eerste maal op een door de interim-voorzitter te bepalen dag in de eerste week van 2016.

Artikel 11 Interim-voorzitter

Tot aan het tijdstip waarop de benoeming van de voorzitter, bedoeld in artikel 46 van de wet, heeft plaatsgevonden, treedt een interim-voorzitter op. Deze interim-voorzitter wordt door gedeputeerde staten uiterlijk vier weken voor de datum van instelling benoemd op voordracht van de voorbereidingscommissie, bedoeld in artikel 9.

Artikel 12 Benoeming eerste voorzitter

De aanbeveling voor de benoeming van de voorzitter, bedoeld in artikel 46, derde lid, van de wet wordt de eerste maal opgemaakt door het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta. Het algemeen bestuur heeft de bevoegdheid af te wijken van artikel 15, eerste lid van het reglement.

Artikel 13 Interim-secretaris

1. Tot het tijdstip waarop de benoeming van de secretaris, bedoeld in artikel 53 van de wet, ingaat, treedt de secretaris van de voorbereidingscommissie, bedoeld in artikel 9, op als interim-secretaris.
2. De voorbereidingscommissie kan door de zittende algemene besturen belast worden met de voorbereiding van de voordracht als bedoeld in artikel 18 van het reglement.

Artikel 14 Rechtspositieregeling van de ambtenaren

1. Voor 1 januari 2016 stellen de dagelijkse besturen van de op te heffen waterschappen, na georganiseerd overleg met vertegenwoordigers van de ambtenarenorganisaties, een sociaal statuut vast.
2. Met ingang van 1 januari 2016 zijn de secretarissen van de op te heffen waterschappen als zodanig van rechtswege eervol uit het ambt ontslagen.
3. Met ingang van 1 januari 2016 gaan de ambtenaren en het overige personeel met een aanstelling voor onbepaalde tijd dan wel langer dan 1 januari 2016 van de op te heffen waterschappen over in dienst van het waterschap.
4. De plaatsing in functie, met uitzondering van de directieleden geschiedt overeenkomstig de bepalingen van het sociaal statuut. Voorzieningen, de verdere voorbereiding van de overgang van de ambtenaren en overig personeel betreffende zijn onderwerp van het in lid 1 bedoelde georganiseerd overleg en van overleg met de ondernemingsraden van de op te heffen waterschappen.

TOELICHTING

Algemeen

Artikel 2 van de Waterschapswet bepaalt dat de bevoegdheid tot het opheffen en het instellen van waterschappen, tot regeling van hun taken en inrichting en van de samenstelling van hun besturen en tot de verdere reglementering van waterschappen aan Provinciale Staten behoort en dat de uitoefening van deze bevoegdheid geschiedt bij provinciale verordening. Omdat hier sprake is van een interprovinciaal waterschap, worden de bevoegdheden, op grond van artikel 6 van de Waterschapswet, gemeenschappelijk door Provinciale Staten van Overijssel en Drenthe uitgeoefend. De waterschapsreglementen zijn interprovinciaal geüniformeerd en gemoderniseerd. Bij het opstellen van het onderhavige reglement is dan ook gebruik gemaakt van een modelreglement dat door het IPO, in overleg met de Unie van Waterschappen, is opgesteld.

Het onderhavige reglement scheidt in aansluiting op de Waterschapswet het kader voor het nieuwe waterschap. Het beperkt zich tot de essentiële aspecten betreffende de inrichting en het functioneren van het waterschap. De belangrijkste onderwerpen die worden geregeld, zijn het gebied, de taak, het bestuur, de verdeling van de geborgde zetels over de specifieke belangencategorieën, het aanwijzen van de organisaties die de vertegenwoordigers voor de categorieën bedrijven en ongebouwd mogen benoemen en het toezicht.

Artikelsgewijs

HOOFDSTUK 1 BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Op grond van artikel 1, tweede lid van de Waterschapswet kunnen als hoofdtaken aan het waterschap de zorg voor het watersysteem en de zorg voor het zuiveren van afvalwater op grond van artikel 3.4 van de Waterwet worden opgedragen.

HOOFDSTUK 2 NAAM, GEBIED, ZETEL EN TAAK VAN HET WATERSCHAP

Artikel 2 Gebied van het waterschap

Het gebied van het waterschap wordt aangegeven op een kaart die deel uitmaakt van het reglement. Op de kaart zijn de grenzen van het waterschapsgebied zo eenduidig mogelijk vastgelegd. Er kunnen gebiedsspecifieke situaties zijn waarbij het noodzakelijk is de grens van het waterschapsgebied nauwkeuriger vast te stellen (bijvoorbeeld daar waar de grens door bebouwd gebied loopt). In het reglement is de mogelijkheid opgenomen voor de precieze aanduiding van de grenzen van het waterschapsgebied detailkaarten vast te stellen. Deze detailkaarten hebben in geval van onduidelijkheid voorrang op de kaart genoemd in lid 2. Het vaststellen van de detailkaarten is opgedragen aan gedeputeerde staten.

Artikel 3 Zetel van het waterschap

Het waterschap heeft als (publieke) rechtspersoon een statutaire zetel nodig.

Artikel 4 Taak van het waterschap

In artikel 1, eerste lid van de Waterschapswet is het functionele karakter van de waterschappen vastgelegd: hun taak is de waterstaatkundige verzorging van een bepaald gebied. Deze taak wordt vervolgens in het tweede lid nader gespecificeerd in de zorg voor het watersysteem en de zorg voor het zuiveren van afvalwater op de voet van artikel 3.4 van de Waterwet. In de Waterschapswet worden de zorg voor de waterkering

en de zorg voor de waterhuishouding dus niet meer als aparte taken onderscheiden. Dit sluit beter aan bij het integraal waterbeheer dat in de waterschapspraktijk is ontstaan.

In artikel 4 van het reglement is aangesloten bij de wet en de huidige situatie door aan het waterschap de zorg voor het watersysteem en de zorg voor het zuiveren van afvalwater op te dragen. De zorg voor het watersysteem omvat de zorg voor de waterkering en de zorg voor de waterhuishouding, waaronder ook de zorg voor de waterkwaliteit. Onder de zorg voor de waterhuishouding moet ook het regelen van de grondwaterstanden via het peilbeheer van het oppervlaktewater worden gerekend. Het gebruik van de term “zorg voor het watersysteem” benadrukt dat de tot op heden afzonderlijk benoemde taken een nauwe onderlinge samenhang kennen en als één integrale taak moeten worden uitgevoerd. De toekenning van “de zorg voor het watersysteem” aan het waterschap impliceert overigens niet dat alle zorg voor het watersysteem of de watersystemen in het waterschapgebied aan het waterschap wordt toegekend. Ook andere overheden oefenen taken ter zake uit. In het eerste lid van artikel 4 is daarom aangegeven dat het waterschap verantwoordelijk is voor de waterstaatkundige verzorging van zijn gebied, voor zover deze taak niet bij andere publiekrechtelijke lichamen berust.

Artikel 4, eerste lid kent een duidelijke relatie met artikel 3:4, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). In artikel 3:4, eerste lid Awb is namelijk geregeld dat het bestuursorgaan de rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen afweegt, voor zover niet uit een wettelijk voorschrift of uit de aard van de uit te oefenen bevoegdheid een beperking voortvloeit. Wanneer een bestuursorgaan van het waterschap derhalve een besluit of handeling overweegt, dient het over te gaan tot een afweging van alle bij de concrete beslissing of handeling betrokken belangen. Met artikel 4, eerste lid wordt aangegeven dat het waterschap zich bij de belangenafweging primair moet laten leiden door de waterhuishoudkundige belangen. Het zijn deze belangen die de doorslag moeten geven bij de besluitvorming.

In artikel 4, tweede lid is ook de zuivering van afvalwater aan het waterschap opgedragen. Sinds 2002 ligt de zorgplicht voor de zuivering van afvalwater al wettelijk bij het waterschap. Dit is nu in artikel 3.4 van de Waterwet nader geregeld. Dit artikel bepaalt onder meer ‘Zuivering van stedelijk afvalwater gebracht in een openbaar vuilwaterriool geschiedt in een daartoe bestemde inrichting onder de zorg van een waterschap.’ Uit artikel 6.2, tweede lid van de Waterwet volgt dat ook op grond van een vergunning van het waterschap of vrijstelling, verleend bij of krachtens algemene maatregel van bestuur, met behulp van een werk, niet zijnde een openbaar vuilwaterriool, afvalwater op een zuiveringstechnisch werk van het waterschap kan worden gebracht. De afvoer van afvalwater per as naar een rwzi valt niet onder artikel 6.2, tweede lid van de Waterwet, omdat bij bijvoorbeeld een tankauto geen sprake is van ‘met behulp van een werk’. Dat neemt niet weg dat het voorkomt dat, afhankelijk van bijvoorbeeld de samenstelling van het afvalwater, het waterschap bereid is tot zuivering van per as aangevoerd afvalwater.

Vaarwegbeheer is onderdeel van de zorg voor het watersysteem en hoeft daarom niet apart in het reglement aan het waterschap opgedragen te worden als taak. Daarmee rust ook vaarwegbeheer bij het waterschap, tenzij de provincie andere lichamen belast met dat beheer. Uit de Omgevingsverordeningen blijkt dat de provincie in bepaalde gevallen het vaarwegbeheer aan anderen dan het waterschap heeft opgedragen, namelijk gemeente of provincie.

HOOFDSTUK 3 DE SAMENSTELLING EN INRICHTING VAN HET WATERSCHAPSBESTUUR

Dit hoofdstuk geeft een aanvulling op de bepalingen in de Waterschapswet en het Waterschapsbesluit. De wet regelt onder meer de vereisten voor het lidmaatschap van het bestuur, de verkiezingen, nevenfuncties, onverenigbare betrekkingen en het afleggen van de eed (dan wel verklaring en belofte). Voorts bevat de wet bepalingen over de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Het Waterschapsbesluit bevat onder meer regels over rechtspositionele aangelegenheden aangaande de voorzitter, zoals benoeming, schorsing, tijdelijk niet uitoefenen van zijn functie, ontslag, uitkering bij ontslag en aanspraken ingeval van ziekte.

Artikel 6 Omvang algemeen bestuur

In de Waterschapswet is, uit oogpunt van uniformering, maar ook vanwege doelmatigheid en slagvaardigheid, de minimale en maximale omvang van het algemeen bestuur vastgelegd. Het waterschapsbestuur kan bestaan uit minimaal achttien en maximaal dertig leden. Om te garanderen dat daadwerkelijk alle belangencategorieën vertegenwoordigd zijn, dient niet alleen de omvang van het bestuur te worden vastgesteld, maar ook het aantal zetels dat daarbinnen toegekend wordt aan ieder van de specifieke categorieën: bedrijfsgebouwd, natuurterreinen en ongebouwd. Op een totale bestuursomvang van minimaal achttien en maximaal dertig zetels zijn minimaal zeven tot maximaal negen zetels gereserveerd voor de specifieke categorieën gezamenlijk, waarbij iedere categorie minimaal één zetel toegewezen krijgt om vertegenwoordiging zeker te stellen. De overige zetels zijn voor de categorie ingezetenen. Met dit stelsel wordt verzekerd ("geborgd") dat bij de taakuitoefening door het waterschap met alle onderscheiden taakbelangen, de algemene én de specifieke, rekening wordt gehouden. Deze benadering doet recht aan het functionele karakter van het waterschap, dat zich daarmee onderscheidt van de organen van algemene democratie. Doel van de geborgde zetels is het zeker stellen van de vertegenwoordiging van de onderscheiden belangen in het waterschapsbestuur. Bij de bepaling van de omvang van het bestuur en de aantallen zetels per categorie is rekening gehouden met de mate van het belang van iedere categorie. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de omvang van de betaling door een categorie niet meer als zelfstandig criterium wordt gehanteerd omdat dit uit de wet is geschrapt. Daarnaast is de mate van diversiteit van de belangen binnen de categorieën betrokken bij de bepaling van de zetelaantallen.

Artikel 7 Benoeming vertegenwoordigers geborgde zetels

Voor de categorie ongebouwd is het aan de provincie overgelaten de organisaties aan te wijzen die de benoeming doen. Bij de aanwijzing van de organisaties is rekening gehouden met de verschillende te vertegenwoordigen belangen, de organisatiegraad, representativiteit en dekkingsgraad. Uit een oogpunt van transparantie en eenvoud is gekozen voor één organisatie. LTO Noord is de agrarische ondernemersorganisatie in de negen provincies boven de Maas. Hier speelt dat de Land- en Tuinbouw Organisatie Noord het grootste dekkingspercentage kent in het waterschapsgebied. Ook zijn vrijwel alle sectoren hierin vertegenwoordigd. Derhalve is de Land- en Tuinbouw Organisatie Noord aangewezen als benoemende instantie. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de benoemende instantie bij het benoemen andere (kleinere) organisaties met gelijklopende belangen betreft. Dit met het oog op een zo goed mogelijke representatieve vertegenwoordiging. De selectie van de vertegenwoordigers is een verantwoordelijkheid van de benoemende organisaties.

Voor de categorie natuurterreinen is in gevolge de Waterschapswet per 1 januari 2015 de Vereniging van Bos- en Natuureigenaren (VBNE) bevoegd de kandidaten te benoemen. Voorheen was het Bosschap hier mee belast. De VBNE is in 2013 opgericht

door Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten, de Federatie Particulier Grondbezit, De 12 Landschappen en het Nederlandse Ministerie van Defensie.

In de Waterschapswet is bepaald dat de vertegenwoordigers van de categorie van bedrijven worden benoemd door de Kamer van Koophandel op voordracht van de regionale raad van de regio van de Kamer van Koophandel die gelegen is in het gebied van het desbetreffende waterschap. Indien binnen het gebied van een waterschap meer dan één regio gelegen is, wordt bij reglement bepaald op welke wijze de betrokken regionale raden tot een voordracht komen. Waterschap Drents Overijsselse Delta is gelegen in de regio's Noord en Oost. In het reglement is bepaald dat beide regio's gezamenlijk tot een voordracht komen. Zo wordt geborgd dat zowel de regio Noord als de regio Oost vertegenwoordigd is in het waterschapsgebied.

De Waterschapswet geeft aan dat de organisaties die de vertegenwoordigers mogen benoemen, de procedure die zij hanteren voor de selectie en benoeming tijdig moeten vastleggen. Daarbij zij opgemerkt dat de toenmalige staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat blijkens haar brief aan de Eerste Kamer van 20 april 2007 met de benoemende organisaties heeft afgesproken dat een open kandidaatstelling onderdeel uitmaakt van die procedure. Het waterschap zorgt vervolgens voor publicatie zodat het voor de leden van de belangengroeperingen (maar ook voor andere betrokkenen) duidelijk is op welke wijze de benoeming tot stand komt. Ook kunnen eventuele kandidaten hun interesse op dat moment kenbaar maken. De benoeming is bindend, dat wil zeggen de status van de benoemde kandidaten is gelijk aan die van gekozen kandidaten. Slechts de toetsing door het algemeen bestuur op grond van artikel 24 van de wet kan toelating tot het algemeen bestuur verhinderen.

Artikel 8 Reglement van orde

De Waterschapswet geeft in de artikelen 35 tot en met 39 een aantal bepalingen over openbare en besloten vergaderingen en over geheimhouding. Het algemeen bestuur stelt een reglement van orde voor haar vergaderingen vast. Voor de invulling van dat reglement verdient het aanbeveling zo veel mogelijk aan te sluiten bij de regelingen die de Gemeentewet en de Provinciewet kennen omtrent onderwerpen van vergaderorde. Met name wordt hierbij gedacht aan het vergaderquorum, het besluitquorum, de wijze van uitschrijven van een nieuwe vergadering en het opstellen van de agenda, het stemrecht van de leden, stemprocedures en het bepalen van de stemuitslag.

Artikel 9 Omvang dagelijks bestuur

Ten aanzien van de omvang van het dagelijks bestuur kan het reglement alleen bepalen hoeveel leden het dagelijks bestuur ten minste en ten hoogste telt. In verhouding tot de omvang van het algemeen bestuur en ter voorkoming van versnippering van bestuurstaken is gekozen voor minimaal drie en maximaal vijf bestuursleden (exclusief de voorzitter).

Artikel 10 Benoeming leden dagelijks bestuur

In artikel 41, tweede lid, van de Waterschapswet is bepaald dat de benoeming van de leden van het dagelijks bestuur plaatsvindt uit het algemeen bestuur. Gedeputeerde staten kunnen hiervan ontheffing verlenen indien het reglement die mogelijkheid biedt. In het tweede lid is deze mogelijkheid aan Gedeputeerde Staten gegeven. Dit maakt het mogelijk om geschikte kandidaten te vinden buiten de kring van het algemeen bestuur. Voor de leden van het dagelijks bestuur die niet tot het algemeen bestuur behoren, gelden op grond van artikel 45 wel de eisen die aan de verkiesbaarheid van leden van het algemeen bestuur worden gesteld alsmede de incompatibiliteiten voor het lidmaatschap van het algemeen bestuur. Ook de verplichting tot het afleggen van de eed of de belofte is op deze leden van toepassing. Daarbij dient expliciet te worden

opgemerkt dat de leden van het dagelijks bestuur die via de ontheffing van artikel 41, tweede lid, van de wet in het dagelijks bestuur zijn terecht gekomen alleen lid zijn van het dagelijks bestuur. Zij mogen dus alleen de bevoegdheden uitoefenen die horen bij dit bestuur. Ze zijn geen lid van het algemeen bestuur (dat zou immers leiden tot een wijziging van het aantal zetels van het algemeen bestuur) en kunnen dan ook geen bevoegdheden uitoefenen van het algemeen bestuur. De invulling van een open gevallen plek in het dagelijks bestuur geschiedt zo spoedig mogelijk. Dit kan anders zijn indien het algemeen bestuur besluit het aantal leden van het dagelijks bestuur te verminderen.

Artikel 11 Ontslag op eigen initiatief

Dit artikel vormt een aanvulling op artikel 41 van de wet, waarin het ontslag van de leden summier wordt geregeld. Leden die hun ontslag nemen, geven hiervan, om bewijsrechtelijke redenen, schriftelijk kennis aan het algemeen bestuur. Deze bepaling komt overeen met de artikelen 42 en 43 van respectievelijk de Provinciewet en de Gemeentewet. De Waterschapswet bevat terzake geen bepalingen. Uit de aard van de rechtshandeling vloeit voort dat opzegging niet met terugwerkende kracht mogelijk is (vergelijk artikel 43 Gemeentewet en 42 Provinciewet)

Artikel 12 Vervanging leden dagelijks bestuur

Leden van het dagelijks bestuur kunnen bij langdurige afwezigheid worden vervangen door leden van het algemeen bestuur. De vervanging kan door het algemeen bestuur worden geregeld op verzoek van het dagelijks bestuur, het betreffende lid van dat bestuur, of uit eigen beweging. Bepalend is of de vervanging nodig is voor een goed functioneren van het betreffende bestuursorgaan. Het tweede lid regelt de vergoeding bij vervanging van een lid van het dagelijks bestuur.

Artikel 13 Reglement van orde

Het dagelijks bestuur stelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast. Een verschil tussen de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur is, dat de vergaderingen van dit college met gesloten deuren worden gehouden, tenzij dit bestuur anders heeft bepaald. Het reglement van orde voor de vergaderingen kan regels geven over de openbaarheid van de vergaderingen van het dagelijks bestuur, artikel 42 van de wet. Met de toevoeging van de woorden "en andere werkzaamheden" wordt aangesloten bij wat daaromtrent in de praktijk is gegroeid en hetgeen is bepaald in de Provinciewet en de Gemeentewet. In de reglementen van orde worden meer activiteiten geregeld dan alleen de vergaderingen. Andere werkzaamheden kunnen betrekking hebben op de bekendmaking van besluiten, de schriftelijke afdoening van zaken en de procedurele voorbereiding van de in het dagelijks bestuur te bespreken nota's.

Artikel 14 Intrekking beroepen of bezwaren

Deze bepaling laat onverlet de bevoegdheid van het dagelijks bestuur ten aanzien van beroepen en bezwaren.

Artikel 15 Benoeming voorzitter

Alvorens een aanbeveling voor de benoeming van de voorzitter als bedoeld in artikel 46, derde lid van de wet, wordt opgemaakt, wordt, behalve in het geval van herbenoeming, een open sollicitatieprocedure gevolgd. Een open sollicitatie omvat in elk geval een bekendmaking in de daarvoor geëigende kranten en/of vakbladen. De aflegging van de eed (verklaring en belofte), bedoeld in artikel 50 van de wet, vindt plaats in handen van de Commissaris van de Koning van de provincie waarin de gemeente is gelegen als bepaald in artikel 3 van dit reglement.

Artikel 16 Woonplaats voorzitter

Voor het eerste lid van dit artikel inzake de bepaling van de woonplaats van de voorzitter is aansluiting gezocht bij artikel 71, eerste lid uit de Gemeentewet. Op grond van het tweede lid kan het algemeen bestuur ontheffing verlenen van het bepaalde in het eerste lid. Het algemeen bestuur kan zelf bepalen of en voor welke periode ontheffing wordt verleend.

Artikel 18 Secretaris

De benoeming van de secretaris wordt geregeld door het algemeen bestuur. De secretaris zelf is geen bestuursorgaan. Hij is de eerste adviseur van het algemeen en dagelijks bestuur. In verband met die functie is het verbod tot het verrichten van bepaalde handelingen, dat geldt voor leden van het algemeen bestuur, ook van toepassing verklaard op de secretaris. Het algemeen bestuur stelt nadere regels vast omtrent de taak en de bevoegdheid van de secretaris. Hierbij is aansluiting gezocht bij artikel 103 lid 2 Gemeentewet en artikel 100 lid 2 Provinciewet.

HOOFDSTUK 4 TOEZICHT

Artikel 20 Toezichtbevoegdheid

In verband met het interprovinciale karakter van het waterschap moet op grond van artikel 164 van de wet in het reglement een bepaling over toezicht worden opgenomen. In dit artikel is bepaald dat het toezicht gezamenlijk door Gedeputeerde Staten van Overijssel en Drenthe wordt uitgeoefend.

Artikel 21 Meldingen

Voor besluiten die niet aan preventief toezicht zijn onderworpen geeft artikel 156 Waterschapswet de mogelijkheid van schording, eventueel gevolgd door vernietiging. Gedeputeerde staten kunnen hiertoe spontaan overgaan, dan wel een ingediend verzoekschrift honoreren. Het spontane vernietigingsrecht strekt zich uit over alle waterschapsbesluiten. De regels die gelden voor de uitoefening van het schorsings- en vernietigingsrecht zijn in de Waterschapswet beschreven. De criteria voor vernietiging zijn strijd met het recht of het algemeen belang. Om spontaan repressief toezicht mogelijk te maken ten aanzien van in ieder geval de wezenlijke besluiten is een meldingsplicht vastgesteld.

Volgens de Waterschapswet moeten in ieder geval aan gedeputeerde staten worden toegezonden:

- besluiten tot vaststelling of wijziging van de keur (artikel 80 van de Waterschapswet);
- de begroting en begrotingswijzigingen (artikel 101 van de Waterschapswet);
- de rekening (artikel 107 van de Waterschapswet);
- de verordeningen met betrekking tot de organisatie van de administratie, het beheer en de controle van de vermogenswaarden alsmede de verordening met regels over periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur (artikel 109b van de Waterschapswet).

Ook op grond van andere wetten bestaan voor de waterschappen verplichtingen tot toezending van besluiten aan gedeputeerde staten.

Het reglement vult de wettelijke opsomming aan met enkele categorieën die van wezenlijk belang zijn en waarvan derhalve op provinciaal niveau kennis dient te bestaan. Dat betreft besluiten tot oprichting van of deelneming in een rechtspersoon. Daarnaast wordt toezending van het (ontwerp)calamiteitenplan bepaald vanwege het belang van dit plan gelet op de grote gevolgen die situaties van gevaar in de sfeer van de waterstaatszorg kunnen hebben en vanwege het belang van afstemming van dit plan op soortgelijke plannen van andere overheden. Tot de inwerkingtreding van de Waterwet was de toezending geregeld in artikel 69 van de Waterstaatswet 1900.

Toezening van een peilbesluit en het ontwerp ervan wordt van belang geacht vanwege het feit dat bij het nemen van een peilbesluit de in de provinciale Omgevingsvisie aangegeven functie van de desbetreffende oppervlaktewateren leidend is. In het licht van die functie moet een afweging plaatsvinden van alle bij het waterbeheer betrokken belangen. Vanwege die belangenafweging die bij de uitwerking van de functietoekenning aan de orde is en die zeer breed kan zijn, is het wenselijk dat gedeputeerde staten van (ontwerp)peilbesluiten kennis nemen.

TOELICHTING OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 2 Rechtskracht van voorschriften en uitoefening van bevoegdheden

Het eerste lid van dit artikel beoogt een soepele overgang mogelijk te maken van de oude naar de nieuwe situatie door de besluiten van de op te heffen waterschappen van kracht te laten blijven. Hierbij wordt bedoeld op algemeen verbinden voorschriften en besluiten van algemene strekking, zoals peilbesluiten. Zo spreekt het als vanzelf dat bijvoorbeeld besluiten tot het verlenen van een vergunning door de fusie niet worden aangetast.

Het tweede lid bepaalt wie bevoegd gezag is ten aanzien van de uitoefening van bevoegdheden zoals genoemd in het eerste lid. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de overgang van rechten en verplichtingen van de op te heffen waterschappen naar het nieuw te vormen waterschap is geregeld in artikel 5b van de wet.

Artikel 3 Reglementen van orde

Het is wenselijk dat de bestuursorganen van het waterschap en de secretaris die de organen bij de uitoefening van hun taak terzijde staat, vanaf het moment van instelling naar behoren functioneren. Met het oog daarop is in artikel 3 een tijdelijke voorziening getroffen voor de reglementen van orde van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur en voor de vergoedingsregelingen van de leden van het algemeen bestuur. Artikel 4 bevat een gelijke regeling voor de secretaris.

Artikel 5 Kostentoedelingsverordening

Het eerste lid van artikel 2 is niet van toepassing op de kostentoedelingsverordening en de belastingverordeningen. Omdat het belastingjaar ingaat op 1 januari is het noodzakelijk dat het nieuwe algemeen bestuur deze verordeningen zo spoedig mogelijk na 1 januari 2016 in zijn eerste vergadering vaststelt en de terugwerkende kracht zo veel mogelijk wordt beperkt.

Artikel 6 Belastingverordeningen

Het eerste lid van artikel 2 is niet van toepassing op de kostentoedelingsverordening en de belastingverordeningen. Omdat het belastingjaar ingaat op 1 januari is het noodzakelijk dat het nieuwe algemeen bestuur deze verordeningen zo spoedig mogelijk na 1 januari 2016 in zijn eerste vergadering vaststelt en de terugwerkende kracht zo veel mogelijk wordt beperkt.

Artikel 9 Voorbereidingscommissie

Het instellen van een nieuw waterschap vergt een grondige voorbereiding. Hiertoe is het onder meer noodzakelijk dat reglementair wordt voorzien in het instellen van een voorbereidingscommissie die de besluiten voorbereidt die nodig zijn voor het volledig functioneren van het nieuwe waterschap per 1 januari 2016. In het tweede lid is de voorzitter van de voorbereidingscommissie aangewezen. Bij afwezigheid kan de voorzitter worden vervangen door een ander lid van de voorbereidingscommissie. Het vierde lid regelt waarvoor de besluitvorming in ieder geval moet worden voorbereid. Om optimale afstemming met de zittende bestuursorganen te garanderen bepaalt het reglement dat de voorbereidingscommissie zal bestaan uit de dagelijkse

besturen van de op te heffen waterschappen. Daarnaast regelt dit artikel dat de algemene besturen van de op te heffen waterschappen bij de voorbereiding van de in het vierde lid genoemde besluiten worden betrokken.

Artikel 11 Interim-voorzitter

De artikelen 3.24 tot en met 3.41 van het Waterschapsbesluit en de vijfde afdeling van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers zijn van overeenkomstige toepassing op de interim-voorzitter.

Artikel 12 Benoeming eerste voorzitter

Het algemeen bestuur heeft de bevoegdheid om, in het geval van benoeming van de eerste voorzitter, geen openbare sollicitatieprocedure te volgen. De aanbeveling voor de benoeming wordt door de voorbereidingscommissie voorbereid met als oogmerk op zo kort mogelijke termijn na instelling van het waterschap de voorzitter benoemd te hebben. Bij de voorbereiding worden de algemene besturen van de op te heffen waterschappen betrokken.

Artikel 14 Rechtspositieregeling van de ambtenaren

Bij reorganisaties zoals deze is het gebruikelijk dat de wijze waarop het personeel overgaat en de overige rechtspositionele gevolgen worden vastgelegd in een sociaal statuut. Het is wenselijk dat dit sociaal statuut in een zo vroeg mogelijk stadium wordt vastgesteld, zodat althans een voorlopige inpassing van het personeel op basis van het sociaal statuut heeft plaatsgevonden op het moment dat het nieuwe waterschap gaat functioneren. Het sociaal statuut is op basis van artikel 2 ook van toepassing op het nieuwe waterschap.

Bijlage II

Feitendocument samenstelling bestuur waterschap Drents Overijsselse Delta

Bepalingen Waterschapswet

Het algemeen bestuur wordt samengesteld uit de volgende, in de Waterschapswet aangewezen, categorieën van belanghebbenden: ingezetenen (algemeen taakbelang) en natuurterreinen, overig ongebouwd en bedrijfsgebouwd (specifiek taakbelang). Op een totale bestuursomvang van minimaal 18 en maximaal 30 zetels zijn zeven tot negen zetels gereserveerd voor de specifieke categorieën gezamenlijk. Daarbij krijgt iedere specifieke categorie minimaal één zetel toegewezen om de vertegenwoordiging te borgen. De overige zetels zijn voor de categorie ingezetenen. Volgens de Waterschapswet wordt voor de bepaling van het aantal zetels van elke categorie in aanmerking genomen "de aard en de omvang van het belang of de belangen die de categorie heeft bij de oefening van de taken van het waterschap". De wet geeft hiervoor geen nadere criteria.

Huidige situatie waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden

Het waterschap Groot Salland kent een algemeen bestuur van 25 leden. Zeventien zetels worden ingenomen door de categorie ingezetenen. De acht geborgde zetels zijn verdeeld naar ongebouwd (4), bedrijfsgebouwd (3) en natuur (1). Dit komt neer op een verhouding ingezetenen-geborgde zetels van 68% : 32%.

Het algemeen bestuur van het waterschap Reest en Wieden bestaat uit 23 leden. Vijftien zetels worden ingenomen door de categorie ingezetenen. Ook Reest en Wieden kent acht geborgde zetels die zijn verdeeld over ongebouwd (4), bedrijfsgebouwd (3) en natuur (1). Dit komt neer op een verhouding ingezetenen-geborgde zetels van 65%:35%.

Vergelijking met waterschappen in omgeving

De onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen de ingezetenen en de geborgde zetels in de waterschapsbesturen in Noord- en Oost-Nederland (huidige situatie).

Waterschap	Ingezetenen		Geborgde belangen		Bestuur totaal
	aantal	%	aantal	%	
Vallei en Veluwe	22	73%	8	27%	30
Rijn en IJssel	21	70%	9	30%	30
Zuiderzeeland	19	73%	7	27%	26
Fryslân	18	72%	7	28%	25
Hunze en Aas	16	70%	7	30%	23
Noorderzijlvest	16	70%	7	30%	23
Vechtstromen	20	74%	7	26%	27
Groot Salland nu	17	68%	8	32%	25
Reest en Wieden nu	15	65%	8	35%	23

Voorgestelde bestuursomvang waterschap Drents Overijsselse Delta

Het ontwerpreglement gaat uit van een totale bestuursomvang van 29 zetels bestaande uit de categorieën ingezetenen met 21 leden en specifieke (geborgde) categorieën met 8 leden. In de verdeling van de geborgde zetels over de drie specifieke taakbelangen wordt conform het huidige reglement uitgegaan van een verdeling over ongebouwd, bedrijfsgebouwd en natuur van respectievelijk 4-3-1.

Waterschap	Ingezetenen		Geborgde belangen		Bestuur totaal
	aantal	%	aantal	%	
Drents Overijsselse Delta(2016)	21	72%	8	28%	29

Verkiezingen waterschappen 2015

De Kieswet bepaalt dat de provinciale statenverkiezingen en waterschapsverkiezingen gelijktijdig plaatsvinden. Dat was op 18 maart 2015. In de aanloop naar de fusie zijn er geen tussentijdse verkiezingen voor het Algemeen Bestuur van het waterschap. De uitslag van de waterschapsverkiezingen op 18 maart, de vaststelling door Provinciale Staten van het totaal aantal zetels in het bestuur en de verdeelsleutel tussen de beide waterschappen bepaalt wie per 1 januari 2016 in het Algemeen Bestuur van het fusiewaterschap komt. Op 1 juli is dus samenstelling van dit nieuwe bestuur bekend. Uitgaande van de verkiezingsuitslag en 21 zetels voor de categorie ingezetenen ziet de samenstelling verdeeld over de partijen en provincies er als volgt uit:

Fractie	Groot Salland		Reest en Wieden	
		Overijssel	Overijssel	Drenthe
Water Natuurlijk	5	4	1	
CDA	5	3	1	1
PvdA	1			1
ChristenUnie	3	2		1
VVD	3	1	1	1
SGP	1	1		
Sallandse Gemeentebelangen	1	1		
Algemene Waterschapspartij	2	1		1
	21	13	3	5

Evaluatie Waterschapswet

De minister van Infrastructuur en Milieu heeft bij de parlementaire behandeling van de Wet aanpassing waterschapsverkiezingen toegezegd om na de verkiezingen in 2015 het waterschapsbestel te evalueren. Deze evaluatie zal zich vooral richten op de wijze van samenstelling van het waterschapsbestuur via verkiezingen en benoemingen. Bij de evaluatie wordt specifiek de systematiek van de geborgde zetels en het principe van de trits 'belang-betaling-zeggenschap' betrokken. Op dit moment ligt een adviesaanvraag bij de Adviescommissie Water. Verwacht wordt dat de resultaten van de evaluatie rond de zomer van 2015 gemeld worden aan de Tweede Kamer.

Bijlage III

Reactienota naar aanleiding van de zienswijzen in verband met het ontwerp Reglement waterschap Drents Overijsselse Delta

1. INLEIDING

Het ontwerp reglement van het waterschap Drents Overijsselse Delta heeft ter inzage gelegen van 13 maart tot en met 24 april 2015. Deze reactienota is vastgesteld door de commissie ex artikel 6 van de Waterschapswet die is ingesteld door Gedeputeerde Staten van Drenthe en Overijssel bij besluit van 20 januari 2015.

Van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen is gebruik gemaakt door:

- a. De heer A. Wevers, Dalfsen
- b. De heer J. de Groot, Deventer
- c. Het bestuur van het Humanistische Verbond, afdelingen Deventer en Zwolle, de heer D Metselaar
- d. De heer FWAJ Giesbers, Deventer

In deze nota worden de zienswijzen besproken. De indieners van een zienswijze ontvangen een exemplaar van deze reactienota.

2. ZIENSWIJZE EN REACTIE

a. Zienswijze de heer Wevers, Dalfsen

Indiener vraagt om pas in te stemmen met de beoogde fusie indien het waterschap Groot Salland bereid is om het waterbeheer en de buitendijkse gronden van hun deel van de Overijsselse Vecht over te dragen aan het waterschap Vechtstromen. Specifiek gaat het om het deel van de Overijsselse Vecht dat zich uitstrekt vanaf de samenvloeiing van de Regge en de Overijsselse Vecht tot en met het stuwcomplex Vechterweerd. Inspreker is voorstander van een fusie tussen het waterschap Groot Salland en Vechtstromen maar onderkent dat dit nu geen optie is.

Met de voorgestelde aanpassing van het beheergebied van het waterschap Groot Salland komt het beheer van het gestuwde deel van de Overijsselse Vecht in één hand en inspreker is van mening dat daarmee een eenduidig waterbeheer zoals de Kaderrichtlijn Water voorschrijft het beste is gewaarborgd. Met de zienswijze wordt niet beoogd het beheer van de waterkeringen langs het benedenstroomse deel van de Overijsselse Vecht over te dragen of het aantal ingelanden te wijzigen.

Reactie

Om een eenduidig beheer van de Overijsselse Vecht te borgen is bij de overdracht (2005) van het Rijk naar de waterschappen bepaald dat een gemeenschappelijk beheersplan alsmede een gebiedsvisie opgesteld moest worden. Aan deze verplichting is voldaan door de opstelling van de Duits-Nederlandse Vechtvisie, het programma Ruimte voor de Vecht en de waterakkoorden Twentekanal - Overijsselse Vecht (wateraanvoer bij tekort) en Meppelerdiep - Overijsselse Vecht (waterafvoer).

Wij ervaren een goede samenwerking tussen de waterschappen en verschillen in het beheer zijn terug te voeren op karakteristieken van rivier en gebied, de waterveiligheidsopgave en het belang van de recreatievaart benedenstrooms van Ommen. In de zienswijze zien wij geen aanleiding om niet in te stemmen met het furievoornemen.

b. Zienswijze de heer de Groot, Deventer

Indiener vraagt het aantal geborgde zetels te beperken tot het wettelijke minimum van 7 omdat daarmee meer recht wordt gedaan aan de belangen van de inwoners die via democratische verkiezingen hun vertegenwoordigers hebben gekozen.

Reactie

In het ontwerp-reglement wordt invulling gegeven aan de wens de democratische legitimiteit te vergroten door het aantal zetels voor de categorie ingezetenen te vergroten van 15 respectievelijk 17 zetels in de besturen van de huidige waterschappen naar 21 zetels in het toekomstige bestuur van het waterschap Drents Overijsselse Delta. Daarmee komt het aantal zetels van de categorie ingezetenen

procentueel op een niveau dat vergelijkbaar is met andere waterschappen in noord en oost Nederland. Het nog verder beperken van het belang van de categorieën met een specifiek belang (geborgde zetels) door het aantal geborgde zetels te verminderen doet naar ons oordeel geen recht aan hun belangen bij het waterbeheer in het gebied van het waterschap.

c. Zienswijze Humanistische Verbond, afdelingen Deventer en Zwolle

Indiener vraag het aantal geborgde zetels te beperken tot het wettelijke minimum van 7 omdat daarmee meer recht wordt gedaan aan de belangen van de inwoners die via democratische verkiezingen hun vertegenwoordigers hebben gekozen.

Reactie

In het ontwerp-reglement wordt invulling gegeven aan de wens de democratische legitimiteit te vergroten door het aantal zetels voor de categorie ingezetenen te vergroten van 15 respectievelijk 17 zetels in de besturen van de huidige waterschappen naar 21 zetels in het toekomstige bestuur van het waterschap Drents Overijsselse Delta. Daarmee komt het aantal zetels van de categorie ingezetenen procentueel op een niveau dat vergelijkbaar is met andere waterschappen in noord en oost Nederland. Het nog verder beperken van het belang van de categorieën met een specifiek belang (geborgde zetels) door het aantal geborgde zetels te verminderen doet naar ons oordeel geen recht aan hun belangen bij het waterbeheer in het gebied van het waterschap.

d. Zienswijze de heer Giesbers

Indiener vraag het aantal geborgde zetels te beperken tot het wettelijke minimum van 7 omdat daarmee meer recht wordt gedaan aan de belangen van de inwoners die via democratische verkiezingen hun vertegenwoordigers hebben gekozen.

Reactie

In het ontwerp-reglement wordt invulling gegeven aan de wens de democratische legitimiteit te vergroten door het aantal zetels voor de categorie ingezetenen te vergroten van 15 respectievelijk 17 zetels in de besturen van de huidige waterschappen naar 21 zetels in het toekomstige bestuur van het waterschap Drents Overijsselse Delta. Daarmee komt het aantal zetels van de categorie ingezetenen procentueel op een niveau dat vergelijkbaar is met andere waterschappen in noord en oost Nederland. Het nog verder beperken van het belang van de categorieën met een specifiek belang (geborgde zetels) door het aantal geborgde zetels te verminderen doet naar ons oordeel geen recht aan hun belangen bij het waterbeheer in het gebied van het waterschap.

Marijke ten Cate

Van: ad wevers <ad.wevers@planet.nl>
Verzonden: zondag 22 maart 2015 13:21
Aan: Post
Onderwerp: Zienswijze ontwerp Reglement Waterschap Groot Salland-Reest en Wieden

Categorieën: DIV

Geachte Heer Bouwer,

Nadat ik do. 19-03-'15 reeds telefonisch contact met u heb gehad en mijn zienswijze mondeling heb toegelicht, volgt hier mijn schriftelijke zienswijze:

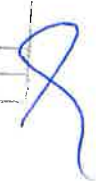
INLEIDING, De waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden gaan fuseren. De waterstaatkundige meerwaarde van deze fusie is mij in het geheel niet duidelijk. De watersystemen onder beheer bij beide waterschappen zijn compleet verschillend. Vanuit het oogpunt van een samenhang in watersystemen had een fusie tussen de waterschappen Groot Salland en het waterschap Vechtstromen veel meer in de rede gelegen. Ik heb ook begrepen dat het waterschap Groot Salland aan het waterschap Vechtstromen gevraagd heeft of deze laatste bereid was tot een fusie. Maar omdat het waterschap Vechtstromen momenteel zelf druk doende is met de uitwerking van de fusie tussen de waterschappen Regge en Dinkel en Velt en Vecht heeft het waterschap Vechtstromen aangegeven dat men een fusie tussen Groot Salland en Vechtstromen (nu, mijn interpretatie) niet(m.i. begrijpelijkerwijs) ziet zitten. Daarop wendde Groot Salland zich tot Reest en Wieden met als resultaat dat zij tot een fusie hebben besloten. Omdat het er naar uitziet dat (de begrenzing van) "het gebied" van het fusiewaterschap Groot Salland- Reest en Wieden nu voor langere tijd wordt vastgelegd kom ik tot mijn zienswijze.

ZIENSWIJZE, Ik vraag aan Provinciale Staten van Overijssel om pas in te stemmen met de beoogde fusie, indien het waterschap Groot Salland bereid is om het waterbeheer en de buitendijkse gronden van hun deel van de Overijsselse Vecht over te dragen aan het waterschap Vechtstromen. Het gaat dus om het deel van de Overijsselse Vecht dat zich uitstrekt vanaf de samenvloeiing van de Regge en de Ov. Vecht tot en met het stuwcomplex Vechterweerd. Motivatie en achtergrond van deze zienswijze: Om te komen tot een eenduidig waterbeheer van stroomgebieden schrijft de Europese KaderRichtlijn Water, KRW, de 'stroomgebiedsbenadering' voor; met de overdracht van het waterbeheer en de buitendijkse gronden aan waterschap Vechtstromen komt het waterbeheer van de gestuwde Ov. Vecht in één hand.

Voor alle duidelijkheid: 1, het beheer van de waterkeringen langs het benedenstroomse deel van de Ov. Vecht blijft bij het waterschap Groot Salland en 2, het aantal ingelanden van het waterschap Groot Salland in de gemeenten Ommen en Dalfsen blijft ongewijzigd.

In afwachting van uw reactie, met vriendelijke groet, Drs. Ir. Ad Wevers

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2015001566
Ingek.:	22 MAART 2015
TEAM:	nw
TE BEH. DOOR:	Rein Bouwer
DWS:	G.AFD.:

Provincie Drenthe
Postbus 120
9400 AC Assen

PROVINCIE DRENTHE	
No.: 2015002023	
Ingek.: 20 APR, 2015	
TEAM: NW	
TE GEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.:

Deventer, 10 april 2015

Onderwerp: Zienswijze ontwerp Reglement Waterschap Groot Salland-Reest en Wieden

Geacht College,

Op 13 maart 2015 hebben de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Overijssel en Drenthe het ontwerp Reglement Waterschap Groot Salland - Reest en Wieden ter inzage gelegd.

Ondergetekende is het niet eens met de bepaling in artikel 6: Omvang Algemeen Bestuur. Het ontwerp Reglement stelt het aantal bestuurders dat benoemd wordt op een geborgde zetel op 8, t.w. 4 leden uit de categorie ongebouwd, 3 leden uit de categorie bedrijven en één lid uit de categorie natuurterreinen. Dit op een totaal van 29 leden van het Algemeen Bestuur.

Ondergetekende is van mening dat het aantal van 8 geborgde zetels geen voldoende eerlijke verhouding in het Algemeen Bestuur oplevert en geen recht doet aan de belangen van de inwoners die via democratische verkiezingen hun vertegenwoordigers hebben gekozen. Ondergetekende verzoekt u het aantal geborgde zetels te beperken tot het wettelijke minimum van 7.

Uiteraard ben ik bereid om deze zienswijze mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
J. de Groot
Swaefkenstraat 13
7415EA Deventer

HANDTEKENING

Provincie Drenthe
Postbus 120
9400 AC Assen

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2015002136
Ingek.:	28 APR. 2015
TEAM:	NW
TE BEH. DOOR:	Kees Bouwmeester
DWS:	G.AFD.:

Deventer/Zwolle, 23-4-2015

Onderwerp: Zienswijze ontwerp Reglement Waterschap Groot Salland-Reest en Wieden

Geacht College,

Het ontwerp Reglement Waterschap Groot Salland - Reest en Wieden, is op 13 maart 2015 door de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Overijssel en Drenthe ter inzage gelegd.

Ondergetekende besturen zijn het niet eens met de bepaling in artikel 6: Omvang Algemeen Bestuur.

Het ontwerp Reglement stelt het aantal bestuurders dat benoemd wordt op een geborgde zetel op 8, t.w. 4 leden uit de categorie ongebouwd, 3 leden uit de categorie bedrijven en één lid uit de categorie natuurterreinen. Op een totaal van 29 leden van het Algemeen Bestuur leidt dit een grotere disbalans.

Ondergetekenden zijn van mening dat het aantal van 8 geborgde zetels geen voldoende eerlijke verhouding in het Algemeen Bestuur oplevert en geen recht doet aan de belangen van de inwoners die via de recent gehouden Waterschapsverkiezingen hun vertegenwoordigers hebben gekozen. Ondergetekenden verzoeken u het aantal geborgde zetels te beperken tot het wettelijke minimum van 7. Beter ware het natuurlijk - vanuit democratisch standpunt - het aantal geborgde zetels te reduceren tot 0, maar dat valt voorshands buiten het kader van deze zienswijze.

Uiteraard ben zijn wij bereid om deze zienswijze mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Humanistisch Verbond Deventer
Bestuur Humanistisch Verbond Zwolle

Namens deze,
D. Metselaar (voorzitter afd Deventer)

Sint Jurrienstraat 11
7412 XH Deventer

Aty Joseph

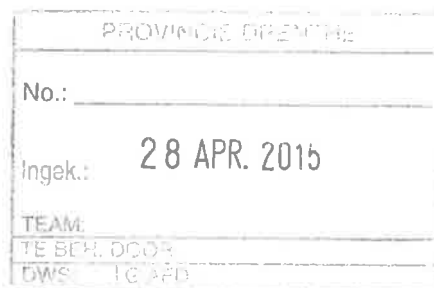
Van: Eric Giesbers <eric.giesbers@tiscali.nl>
Verzonden: dinsdag 28 april 2015 20:35
Aan: Post
Onderwerp: zienswijze ontwerp-reglement Waterschap Groot Salland - Reest en Wieden
Bijlagen: IMG.jpg

Categorieën: DIV

Ik had deze zienswijze al verstuurd naar Postbus 120 zoals vermeld in de kennisgeving. Ik stuur deze per post opnieuw op naar postbus 122. Bij deze ook digitaal.

Met vriendelijke groet,

Eric Giesbers
Parkweg 3
7411 SG Deventer
Nederland
+31570615838
+31620494569
eric.giesbers@tiscali.nl

PROVINCIE DRENTHÉ	
No.:	2015002230
Ingek.:	30 APR. 2015
TEAM:	NW
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.

Provincie Drenthe
College van Gedeputeerde Staten
Postbus 122
9400 AC Assen

Deventer, 25 april 2015

Onderwerp: Zienswijze ontwerp Reglement Waterschap Groot Salland - Reest en Wieden

Geacht College,

Op 13 maart 2015 hebben de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Overijssel en Drenthe het ontwerp Reglement Waterschap Groot Salland - Reest en Wieden ter inzage gelegd.

Ik wil graag op het ontwerp Reglement reageren.

Ik ben van mening dat het aantal van 8 geborgde zetels op een totaal van 29 geen recht doet aan de groeiende belangen van de inwoners, die via de democratische verkiezingen van 18 maart hun vertegenwoordigers hebben gekozen, en dat dit onvoldoende evenwichtige verhoudingen in het Algemeen Bestuur oplevert.

Ondergetekende verzoekt u daarom het aantal geborgde zetels te beperken tot het wettelijke minimum van 7, waarvan 3 in de categorie gebouwd, 3 in de categorie ongebouwd en één in de categorie natuur.

Uiteraard ben ik bereid om deze zienswijze mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Eric Giesbers

FWAJ Giesbers
Parkweg 3
7411 SG Deventer

PROVINCIE DRENTE	
No.:	2015002181
Ingek.:	28 APR. 2015
TEAM:	NW / Leo de Vries
TE BEH. DOOR:	E. Giesbers
DWS.:	G.A.F.D.

Provincie Drenthe
College van Gedeputeerde Staten
Postbus 122
9400 AC Assen

Deventer, 25 april 2015

Onderwerp: Zienswijze ontwerp Reglement Waterschap Groot Salland - Reest en Wieden
Geacht College,

Op 13 maart 2015 hebben de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies
Overijssel en Drenthe het ontwerp Reglement Waterschap Groot Salland - Reest en
Wieden ter inzage gelegd.

Ik wil graag op het ontwerp Reglement reageren.

Ik ben van mening dat het aantal van 8 geborgde zetels op een totaal van 29 geen recht
doet aan de groeiende belangen van de inwoners, die via de democratische verkiezingen
van 18 maart hun vertegenwoordigers hebben gekozen, en dat dit onvoldoende
evenwichtige verhoudingen in het Algemeen Bestuur oplevert.

Ondergetekende verzoekt u daarom het aantal geborgde zetels te beperken tot het
wettelijke minimum van 7, waarvan 3 in de categorie gebouwd, 3 in de categorie
ongebouwd en één in de categorie natuur.

Uiteraard ben ik bereid om deze zienswijze mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Eric Giesbers

FWAJ Giesbers
Parkweg 3
7411 SG Deventer

Aan:
t.a.v. J. de Groot
Swaefkenstraat 13
7415 EA Deventer

Assen, 1 mei 2015
Ons kenmerk
Behandeld door de heer R.A Bouwer (0592) 36 58 53
Uw kenmerk
Onderwerp: Reactie op zienswijze oprichting waterschap Drents Overijsselse Delta

Geachte heer de Groot,

In antwoord op uw zienswijze van 10 april 2015 sturen wij u hierbij de 'Reactienota naar aanleiding van de zienswijzen in verband met het ontwerp Reglement waterschap Drents Overijsselse Delta' van gedeputeerde staten van Overijssel en Drenthe. Deze reactienota bevat het antwoord op onder meer de door u ingediende zienswijze.

Wij verwachten dat provinciale staten van Overijssel en Drenthe het voorstel tot het oprichten van het nieuwe waterschap Drents Overijsselse Delta behandelen in de statenvergaderingen van 1 juli 2015. Voordien zal in Drenthe de statencommissie het voorstel bespreken op 10 juni. In de provincie Overijssel zal de statencommissie het statenvoorstel bespreken in de vergadering van 17 juni.

U kunt gebruik maken van uw spreekrecht in deze commissies. U dient daarover vooraf contact op te nemen met de griffie van provinciale staten van Drenthe dan wel de griffie van provinciale staten van Overijssel.

Gedeputeerde staten van Drenthe,

Aan:
t.a.v. De heer A Wevers
Van Lenthestraat 57
7721 ZT Dalsen

Assen, 1 mei 2015
Ons kenmerk
Behandeld door de heer R.A. Bouwer (0592) 36 58 53
Uw kenmerk
Onderwerp: Reactie op zienswijze oprichting waterschap Drents Overijsselse Delta

Geachte heer Wevers,

In antwoord op uw zienswijze van 22 maart 2015 sturen wij u hierbij u de 'Reactienota naar aanleiding van de zienswijzen in verband met het ontwerp Reglement waterschap Drents Overijsselse Delta' van gedeputeerde staten van Overijssel en Drenthe. Deze reactienota bevat het antwoord op onder meer de door u ingediende zienswijze.

Wij verwachten dat provinciale staten van Overijssel en Drenthe het voorstel tot het oprichten van het nieuwe waterschap Drents Overijsselse Delta behandelen in de statenvergaderingen van 1 juli 2015. Voordien zal in Drenthe de statencommissie het voorstel bespreken op 10 juni. In de provincie Overijssel zal de statencommissie het statenvoorstel bespreken in de vergadering van 17 juni.

U kunt gebruik maken van uw spreekrecht in deze commissies. U dient daarover vooraf contact op te nemen met de griffie van provinciale staten van Drenthe dan wel de griffie van provinciale staten van Overijssel.

Gedeputeerde staten van Drenthe,

Aan:
Humanistisch Verbond Deventer en Zwolle
t.a.v. D. Metselaar
Sint Jurriënnstraat 11
7412 XH Deventer

Assen, 1 mei 2015
Ons kenmerk
Behandeld door de heer R. Bouwer (0592) 36 58 53
Uw kenmerk
Onderwerp: Reactie op zienswijze oprichting waterschap Drents Overijsselse Delta

Geachte heer Metselaar,

In antwoord op uw zienswijze van 23 april sturen wij u hierbij de 'Reactienota naar aanleiding van de zienswijzen in verband met het ontwerp Reglement waterschap Drents Overijsselse Delta' van gedeputeerde staten van Overijssel en Drenthe. Deze reactienota bevat het antwoord op onder meer de door u ingediende zienswijze.

Wij verwachten dat provinciale staten van Overijssel en Drenthe het voorstel tot het oprichten van het nieuwe waterschap Drents Overijsselse Delta behandelen in de statenvergaderingen van 1 juli 2015. Voordien zal in Drenthe de statencommissie het voorstel bespreken op 10 juni. In de provincie Overijssel zal de statencommissie het statenvoorstel bespreken in de vergadering van 17 juni.

U kunt gebruik maken van uw spreekrecht in deze commissies. U dient daarover vooraf contact op te nemen met de griffie van provinciale staten van Drenthe dan wel de griffie van provinciale staten van Overijssel.

Gedeputeerde staten van Drenthe,

Aan:
t.a.v. F.W.A.J. Giesbers
Parkweg 3
7411 SG Deventer

Assen, 1 mei 2015
Ons kenmerk
Behandeld door de heer R.A. Bouwer (0592) 36 58 53
Uw kenmerk
Onderwerp: Reactie op zienswijze oprichting waterschap Drents Overijsselse Delta

Geachte heer Giesbers,

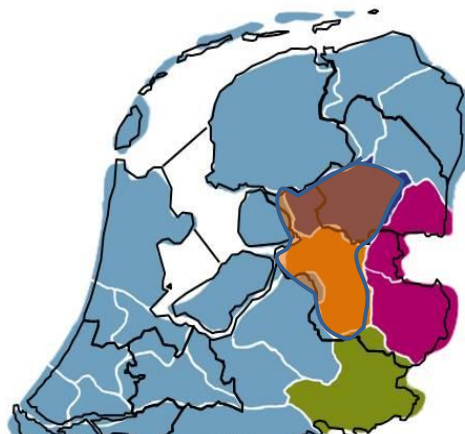
In antwoord op uw zienswijze van 25 april sturen wij u hierbij de 'Reactienota naar aanleiding van de zienswijzen in verband met het ontwerp Reglement waterschap Drents Overijsselse Delta' van gedeputeerde staten van Overijssel en Drenthe. Deze reactienota bevat het antwoord op onder meer de door u ingediende zienswijze.

Wij verwachten dat provinciale staten van Overijssel en Drenthe het voorstel tot het oprichten van het nieuwe waterschap Drents Overijsselse Delta behandelen in de statenvergaderingen van 1 juli 2015. Voordien zal in Drenthe de statencommissie het voorstel bespreken op 10 juni. In de provincie Overijssel zal de statencommissie het statenvoorstel bespreken in de vergadering van 17 juni.

U kunt gebruik maken van uw spreekrecht in deze commissies. U dient daarover vooraf contact op te nemen met de griffie van provinciale staten van Drenthe dan wel de griffie van provinciale staten van Overijssel.

Gedeputeerde staten van Drenthe,

Weging fusie Waterschappen Groot Salland en Reest&Wieden

Samenstellers:
George Postma

Ons kenmerk: A14POV-145
10 februari 2015

In opdracht van de provincies Drenthe en Overijssel

Weging fusie Waterschappen Groot Salland en Reest&Wieden

INHOUD	Blz.
1	Inleiding 3
1.1	Grote wateropgaven 3
1.2	Ontwikkelingen Rijn-Oost..... 3
1.3	Bijdrage provincies 3
1.4	Vraag 4
1.5	Leeswijzer 4
2	Reflectie rapportages waterschappen 5
2.1	“Klaar voor de toekomst?” 5
2.2	Verdiepend onderzoek: zelfstandig blijven of fuseren? 8
3	Toetsing aan de criteria 13
3.1	Goed product..... 13
3.2	Redelijke prijs 13
3.3	Stuurbaar / netwerkbestendig..... 15
3.4	Houdbaar 16
4	Conclusies en aandachtspunten 17
4.1	Criteria-set..... 17
4.2	De vragen van de provincie 18
4.3	Aandachtspunten 19

Bijlagen

Voorwoord

In opdracht van de provincies Drenthe en Overijssel heeft Lysias in 2011 een methodiek ontwikkeld die de provincies in staat stelt afwegingen te maken rond voorstellen over de bestuurlijke organisatie van de waterschapstaken. In de wegging kunnen ook “aanvullende oplossingen” zoals shared services, samenwerking en bestuurlijke coöperatie worden betrokken. De methodiek is niet bedoeld om een digitaal oordeel te vellen; de methodiek helpt om de belangrijke vraagstukken rond een (bestuurlijke) oplossing in kaart te brengen en vervolgens het gesprek over de voorgestelde oplossing te ondersteunen. In deze rapportage wordt een wegging gepresenteerd van de fusieplannen de waterschappen Groot Salland en Reest&Wieden.

Ontwikkelingen sinds 2011

De methodiek en de bijbehorende criteriaset zijn in 2011 ontwikkeld en ondertussen is er het één en ander veranderd in de opvattingen over de manier waarop een overheid bijdraagt aan de samenleving. Naast alle andere kwaliteiten moet een overheid tegenwoordig (nog meer) in staat zijn samen te werken. Daarbij kan het gaan om collega-waterschappen, maatschappelijke organisaties, bedrijven, (groepen)burgers, gemeenten, provincies en rijksdiensten. De provincies Overijssel en Drenthe hebben besloten de criteriaset te verrijken door ook aandacht te hebben voor de “netwerkbestedigheid”. Dit is geen hard criterium; het gaat er om dat de fuserende waterschappen bij de inrichting van de nieuwe (bestuurlijke) organisatie oog hebben voor de verschillende samenwerkingspartners en de borging van de kwaliteit van de samenwerking.

Methodiek

Provinciale staten van Overijssel heeft in oktober 2012 de methodiek en de criteriaset vastgesteld¹. Essentieel is dat de provincies met deze methodiek kiezen voor twee perspectieven, namelijk:

1. Van de fuserende waterschappen (en hun ingelanden)
2. Van de bestuurlijke organisatie van de waterschapstaken in het *gehele* Rijn-Oost-gebied

Vanuit het perspectief van de provincies zijn beide perspectieven van belang en moet worden gebalanceerd tussen beide belangen. Met behulp van de methodiek wordt ook gewogen of een bestuurlijke oplossing² een blokkade opwerpt voor andere oplossingen in het Rijn-Oost-gebied.

In de methodiek is sprake van een samenhang tussen de criteria³. Dit verklaart ook waarom in een toetsing regelmatig wordt verwezen naar bijvoorbeeld de tarieven en de tariefontwikkeling. Hier wordt zorgvuldig en evenwichtig mee omgegaan in de wegging.

¹ Provinciale Staten van Overijssel, PS/2012/732; zie bijlagen 9 en 10

² Bijvoorbeeld een fusie

³ Dezelfde meeteenheden komen voor ten behoeve van verschillende criteria; zie bijlagen 6 en 7

De vier thema's in deze criteriaset⁴ zijn: *Goed product, Redelijke prijs, Stuurbaar, Houdbaar*. In 2014 is het criterium stuurbaar aangevuld; het gaat nu ook om de "netwerkbestedigheid" van de gekozen bestuurlijke oplossing (zie brief van GS Overijssel aan PS van oktober 2014).

Procedure

In deze rapportage wordt de fusie van waterschappen Groot Salland (WGS) en Reest&Wieden (R&W) gewogen. De weging is gebaseerd op informatie uit:

1. Fase 1 "Klaar voor de toekomst?"
2. Fase 2 Fusieverkenning, Verdiepend onderzoek: zelfstandig blijven of fuseren? -eindrapportage- Stuurgroep fusieverkenning, vastgesteld op 12 november 2014 (waterschappen Reest&Wieden en Groot Salland)
3. Waterschapsspiegel 2014
4. Waterschapspeil 2014
5. Ontwerp programmabegroting Vechtstromen 2015-2018 (versie 28 oktober 2014)
6. Perspectievennota waterschap Rijn en IJssel 2015-2018 (versie 9 september 2014)
7. Coelo-atlas
8. Site GBLT

De rapportage, de conclusies en de suggesties zijn voor rekening van Lysias. Op geen enkele wijze treedt Lysias daarmee in verantwoordelijkheden of bevoegdheden van de provincies of van de waterschappen. Doel van de rapportage is een bijdrage te leveren aan de goede en zorgvuldige afweging van voorstellen.

⁴ Zie bijlage 6 en 7

1 Inleiding

1.1 Grote wateropgaven

De waterschappen in Nederland staan voor grote opgaven. In het Bestuursakkoord Water⁵ hebben de waterschappen zich vastgelegd op aanzienlijke bijdragen aan de bezuinigingen, een verschuiving van taken en verantwoordelijkheden en een flinke verbetering van de waterkwaliteit. De waterschappen zijn nu proactief op zoek naar mogelijkheden om de (bestuurlijke) organisatie te versterken.

1.2 Ontwikkelingen Rijn-Oost

In het Rijn-Oost-gebied voeren waterschappen en de provincies al geruime tijd overleg over de wijze waarop de waterschapstaken in het gebied het best georganiseerd kunnen worden. Eerder heeft dit geleid tot een visiedocument "Strategische schets waterschap anno 2020". In deze visie wordt uitgegaan van multi-schalig werken.

Per 1 januari 2013 is -vanuit een fusie tussen Regge&Dinkel (WRD) en Velt en Vecht (V&V)- het waterschap Vechtstromen gestart.

Ook de samenwerking tussen de waterschappen heeft zich ontwikkeld. Naast bestuurlijke varianten (fusie en bestuurlijke samenwerking⁶ zoals ODO⁷) gaat het om samenwerking (zoals Waterkracht⁸) en shared services (bijvoorbeeld: GBLT⁹ vanaf 2011 en Aqualysis¹⁰ vanaf 2014).

Een fusie van WGS en R&W heeft -eind 2014- al weer een heel andere context dan de fusie van WRD en V&V.

1.3 Bijdrage provincies

De provincies willen graag ondersteunen bij de versterking van de bestuurlijke organisatie van de watertaken binnen het Rijn-Oost-gebied; ze hebben echter ook een eigen verantwoordelijkheid in de fusieprocedure¹¹. In het licht van die verantwoordelijkheid hebben Gelderland, Overijssel en Drenthe in 2012 een criteriaset (1 juni 2012) vastgesteld op basis waarvan fusievoorstellen vanuit de waterschappen gewaardeerd kunnen worden.

⁵ Bestuurlijke opschaling, tweelagen model en aanzienlijke bezuinigingsopgave, waterbescherming etc.

⁶ De Strategische schets waterschap anno 2020 spreekt over Bestuurlijke coöperatie

⁷ Oostelijk Dijkgravenoverleg

⁸ werkgebieden Inkoop, Zuiveren, Personeel en ICT

⁹ Gemeenten en waterschapbelastingen voor: Waterschap Groot Salland, Waterschap Reest en Wieden, Waterschap Rijn en IJssel, waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Vechtstromen, Waterschap Zuiderzeeland, Gemeente Dronten, Gemeente Nijkerk, Gemeente Leusden, Gemeente Zwolle (per 1 januari 2014)

¹⁰ Laboratorium van Vechtstromen, Rijn&IJssel, Groot Salland, Vallei&Veluwe, Zuiderzeeland, Reest&Wieden

¹¹ Hoofdstuk II Waterschapswet

De vier thema's in deze criteriaset¹² zijn:

1. *Goed product*: kunnen de verschillende watertaken in samenhang worden opgepakt
2. *Redelijke prijs*: is het, gegeven de omvang van de taak, mogelijk om efficiënt te werken
3. *Stuurbaar/netwerkbestendig*: kunnen het waterschap en de provincies sturen op de waterschapstaken en er ontstaat een netwerkbestendige oplossing
4. *Houdbaar*: biedt de bestuurlijke oplossing soelaas voor de komende jaren (of moeten al snel aanvullende maatregelen worden genomen?)

De provincies Overijssel en Drenthe hebben in 2014 het criterium *Stuurbaar* doorontwikkeld naar een criterium "*Stuurbaar/Netwerkbestendig*". Het gaat hierbij om het borgen van de kwaliteiten van een nieuw waterschap als netwerkpartner.

1.4 Vraag

De provincies hebben ons gevraagd de fusie te wegen in het perspectief van het stroomgebied Rijn-Oost op basis van de criteriaset. De vragen luiden:

1. Is deze fusie een "*no regrets*" besluit? Ondersteunt de rapportage¹³ "Fase 2" deze "*no regrets*" gedachte?
 - a. Voor de betreffende waterschappen
 - b. Voor de bestuurlijke inrichting van het Rijn-Oost-gebied
2. Hoe draagt deze fusie bij aan een toekomstbestendige inrichting en organisatie van het waterbeheer in het Rijn-Oost gebied?

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de argumenten die worden gehanteerd door de WGS en R&W. De rapporten uit fase 1 en 2 zijn daarbij het vertrekpunt. In hoofdstuk 3 wegen we de fusie aan de hand van de criteriaset. Hoofdstuk 4 bevat de conclusies en aanbevelingen.

¹² Zie voorwoord en bijlage 6 en 7

¹³ Fusieverkenning, Verdiepend onderzoek: zelfstandig blijven of fuseren? -eindrapportage- Stuurgroep fusieverkenning, vastgesteld op 12 november 2014 (waterschappen Reest&Wieden en Groot Salland)

2 Reflectie rapportages waterschappen

In dit hoofdstuk worden de eerste verkenning “Klaar voor de toekomst?” en “fase 2, Verdiepend onderzoek: zelfstandig blijven of fuseren” getypeerd. De belangrijkste argumenten worden kort besproken. Beide rapportages zijn opgebouwd vanuit het perspectief van de twee waterschappen. In dit hoofdstuk wordt bezien of argumenten ook geldig zijn op het niveau van Rijn-Oost.

2.1 “Klaar voor de toekomst?”

2.1.1 *Typering van de argumenten*

“Klaar voor de toekomst?” is de eerste verkenning van een eventuele fusie door WGS en R&W (fase 1, 17 juni 2014). Het betreft een kwalitatieve analyse nog zonder kwantitatieve analyses. In de rapportage zijn onder andere de volgende punten benoemd (geparafraseerd):

1. Een stroomgebiedsbenadering is belangrijk. Vanuit een stroomgebiedsbenadering zou een fusie van alle waterschappen in het Rijn-Oost-gebied denkbaar zijn. Een fusie van de waterschappen in het Rijn-Oost-gebied zou ook vanuit het oogpunt van doelmatigheid interessant kunnen zijn. Stuurbaarheid en herkenbaarheid in het gebied vragen binnen een waterschap dat heel Rijn-Oost beslaat bijzondere aandacht.
2. Een fusie tussen WGS en R&W wordt als een (logische¹⁴) stap gezien die een doorontwikkeling naar een Rijn-Oost-waterschap niet blokkeert.
3. In de primaire taken watersysteem, waterketen en waterveiligheid worden nu door de waterschappen redelijk zelfstandig uitgevoerd. De inhoudelijke oriëntatie is oost-west als het gaat om de waterlopen. Er is samenwerking tussen R&W en WGS als het gaat om o.a. waterberging Meppelerdiep/Zwarte Water.
4. De beide waterschappen verschillen aanzienlijk in hun gebiedskenmerken. Fusie betekent een grotere variëteit in gebiedskenmerken binnen een waterschap.
5. De waterkeringstaken van R&W zijn operationeel belegd bij WGS.
6. Toekomstige opgaven zijn kennisintensief, leggen een groot beslag op de middelen (investeringen en lopende uitgaven) en vereisen samenwerkingskwaliteiten. Een groter waterschap biedt in die opzichten een betere basis.
7. De ligging van een fusiewaterschap in twee provincies wordt niet als bezwaar gezien; ook niet in het licht van eventuele bestuurlijke veranderingen op het niveau van het midden bestuur.
8. Het fusiewaterschap participeert in twee RUD's en twee veiligheidsregio's.
9. Voor drie gemeenten wordt de doorsnijding door waterschapsgrenzen opgeheven.
10. Qua omvang zou een fusiewaterschap passen in de omgeving (omliggende waterschappen).
11. Fusie brengt versterking als kennisinstituut en partner op het thema water.
12. Een fusie biedt kansen op betere kwaliteit, lagere kosten en kansen voor personeel.

¹⁴ In het licht van de fusie WRD en V&V tot Vechtstromen

In het rapport worden enkele belangrijke dilemma's geschetst. Het gaat om de financiële risico's van een aantal grotere investeringen/overnamen, de tariefontwikkeling (welke groepen krijgen aanzienlijk lastenverhogingen?) en de gebiedsoriëntatie (heeft de bestuurder en de medewerker straks voldoende aansluiting bij opgave, gebied en belanghebbenden).

Het rapport concludeert dat er gezien vanuit de huidige taken weinig aanleiding is om te fuseren. Een gefuseerd waterschap is echter wel beter in staat de toekomstige opgaven op te pakken. Een groter waterschap is robuuster en heeft meer financieel weerstandvermogen en draagkracht. Een groter waterschap biedt kansen op doelmatigheidsverbetering en kan een betere partner zijn in samenwerking. Een stevig waterschap levert bovendien bijdrage aan het instituut waterschap. Tenslotte lijken er geen onoverkomelijk bezwaren als het gaat om de realisatie (implementatie) van de fusie. Het rapport besluit met de constatering dat verder verdiepend onderzoek naar fusie zinvol is.

2.1.2 Weging van de argumenten

De stroomgebiedsbenadering is voor een functionele overheid als een waterschap een goede benadering die ook nadrukkelijk terugkomt in de criteriaset van de provincies. Nu, na het ontstaan van het waterschap Vechtstromen, lijkt een fusie tussen WGS en R&W voor de hand te liggen. De fusie blijft namelijk binnen het stroomgebied. Een fusiewaterschap WGS/R&W is mogelijk een meer gelijkwaardig partner voor Vechtstromen in de samenwerking rond de verschillende "boven- en beneden-lopen" van de verschillende waterlichamen die van oost naar west lopen.

De stelling dat deze fusie de ontwikkelingen in het Rijn-Oost-gebied niet blokkeert is juist; bovendien Vechtstromen heeft aangegeven de eerste tijd niet beschikbaar te zijn voor volgende fusies. Drie vragen worden in de rapportage echter niet gesteld:

1. Zou een fusie tussen Vechtstromen en WGS en R&W (en eventueel WRIJ) een goed/beter (toekomst vast) resultaat opleveren?
2. Is het mogelijk de fusie tussen WGS en R&W wat uit te stellen zodat in één keer kan worden gefuseerd met Vechtstromen (en eventueel WRIJ)?
3. Leidt een fusie ineens (WGS, R&W en Vechtstromen) tot onoverkomelijke implementatieproblemen?

Deze vragen zijn relevant in het licht van de inhoudelijke samenhang van boven- en beneden waterlopen en gebiedsontwikkelingen.

WGS en R&W zijn op het niveau van het watersysteem nauwelijks verbonden. WGS en R&W zijn eigenlijk te beschouwen als een onderdeel van de ontvangende delta voor de andere waterschappen in Rijn-Oost. Fusie leidt niet tot een betere integrale aanpak van waterlopen of gebieden (maar staat het zeker ook niet in de weg).

De werkgebieden van WGS en R&W sluiten aan, maar hebben verschillende karakteristieken¹⁵. R&W heeft veel natuur (drie nationale parken) en weinig stedelijk gebied. WGS heeft een deels hellend karakter waarbij afwatering plaatsvindt richting IJssel en Randmeren. De polders in het Noorden hebben een eigen bemaling. Daar waar gedeelde belangen zijn, wordt al samengewerkt. Bijvoorbeeld WGS voert nu al

¹⁵ zie Klaar voor de toekomst?, blz. 5 e.v.

de waterkeringstaken uit voor R&W. De diversiteit aan gebiedskenmerken in het gefuseerde waterschap kan worden gezien als verrijking, maar het leidt bij fusie niet in het bijzonder tot verdere specialisatie (eerder verbreding dan verdieping van kennis en kunde). Wel mag worden verwacht dat de grotere diversiteit aan kennis en kunde tot creatieve oplossingen en -voor de medewerkers- een aantrekkelijk werkpakket leidt.

Dit alles betekent dat er gebiedsinhoudelijk niet zoveel winst is te boeken met deze fusie. De winst zal dus vooral moeten komen van schaalvoordelen. Vooralsnog zijn de schaalvoordelen in "*Klaar voor de toekomst*" conservatief geschat. De ambities van de AB's van beide waterschappen liggen hoger.

De (toekomstige) opgaven op watersysteem, waterketen, waterveiligheid en maatschappelijke ontwikkelingen zijn zeker¹⁶ kennis- en financieel intensief. Op beide is kracht noodzakelijk om de risico's te kunnen dragen en beheersen. Daar komt bij dat ook een goede positie ten opzichte van alle samenwerkingspartners steeds belangrijker wordt¹⁷.

In "*Klaar voor de toekomst?*" wordt gesteld dat een fusie meer ruimte biedt voor doelmatigheidsverbetering. Bij de becijfering zal echter rekening moeten worden gehouden met de reeds ingeboekte doelmatigheidswinst uit bestaande samenwerking¹⁸.

De positie van het fusiewaterschap ten opzichte van andere overheidsorganisaties biedt volgens ons een aantal voordelen:

1. Minder gemeenten doorsneden door waterschapsgrenzen
2. Betere/gelijkwaardiger positie in samenwerking met andere waterschappen
3. Stevige positie ten opzichte van de provincies; de provincies zullen zich moeten beraden op hun eigen rol en bijdrage in die samenwerking
4. Sterke opdrachtgeversrol
5. De positie in twee RUD's en twee veiligheidsregio's is niet ideaal, maar niet doorslaggevend

2.1.3 Tussenconclusie

De fusie van WGS en R&W blokkeert andere oplossingen niet, maar zou die wel kunnen vertragen. Er is nauwelijks gebiedsinhoudelijke winst te boeken. In termen van bestuurlijke relaties kan een voordeel ontstaan. De echte winst moet komen uit de schaafeffecten. Een deel van die voordelen is echter al ingeboekt bij de samenwerkingsprojecten.

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de argumenten die in fase 2 "Het verdiepend onderzoek" zijn ontwikkeld.

¹⁶ Zoals "*Klaar voor de toekomst*" ook aangeeft

¹⁷ Zie *Klaar voor de toekomst?*, Blz. 8

¹⁸ Waterkracht, GBLT, Aqualysis, ODO

2.2 Verdiepend onderzoek: zelfstandig blijven of fuseren?

2.2.1 Typering van de argumenten

In de rapportage op basis van het verdiepend onderzoek worden de optie zelfstandig blijven en fusie uitgewerkt. De beschrijving/toetsing is gemaakt aan de hand van een typering van het waterschap 2025. Andere varianten zijn niet aan de orde. De analyse van met name de fusie-optie wordt -kort samengevat- als volgt gemaakt (geparafraseerd):

1. *Herkenbare positie in de omgeving*
De rol naar partners en mede-overheden zal door fusie aan kracht kunnen winnen. De afstand tot de burgers/ingelanden neemt toe (nadeel). Er zijn minder bestuurders op een groot gebied en veel inwoners.
2. *Krachtig bestuur*
De besturingsfilosofie voor “waterschap 2025” kan worden gerealiseerd. Programmasturing kan worden ingevuld. De bestuurlijke drukte neemt af. Wel zal moeten worden ingezet op het versterken van de relatie met de omgeving. De kracht ontstaat op het moment dat het bestuur in staat is de belangen van de deelgebieden goed tegen elkaar af te wegen.
3. *Goed geëquipeerde organisatie*
Een grotere schaal draagt bij aan de vermindering van de kwetsbaarheid. Uiteraard kan bureaucratie en stroperigheid ontstaan. Belangrijk is om de “grootschalige-kleinschaligheid” goed te organiseren.
4. *Goed werkgeverschap*
Het fusiewaterschap heeft een grotere kans om zich tot een goed en aantrekkelijk werkgever te ontwikkelen. Het gaat o.a. om ontwikkel- en groeimogelijkheden.
5. *Voldoende financiële draagkracht*
 - a. *Structurele kostenbesparing*
Op bestuur, huisvesting, lidmaatschappen, goederen en diensten en personeel wordt een structurele besparing van 4,5 miljoen geraamd. De wijze waarop het afschrijvingsbeleid zal worden geharmoniseerd, is echter van invloed op de kapitaallasten van het fusiewaterschap (en dus op de uiteindelijke uitgaven).
 - b. *Ontwikkeling vermogen*
De algemene reserves van de waterschappen samen bedragen 6,5 miljoen. Dat is gelijk aan de raming van de risico's (ratio weerstandsvermogen 1). De risicoanalyse van het nieuwe waterschap moet echter nog worden gemaakt. Uitgaande van een netto-kosten van 120 miljoen in 2016 is de algemene reserve 5,4% van de netto-kosten. Het fusiewaterschap heeft een bestemmingsreserve van 0,75 miljoen. Tenslotte zijn er per 1-1-2016 een egaliseringsreserve van 9 miljoen en voorzieningen (arbeid-gerelateerd) van 3,5 miljoen. De algemene reserves bedragen 5,4%¹⁹ van de netto-uitgaven. Gesteld wordt dat een fusiewaterschap hiermee in de pas loopt met de meeste waterschappen (namelijk 5-12%).

¹⁹ Op blz. 29 van rapportage fase 2 wordt gesproken over 5,5%

c. *Verwachte tariefontwikkeling*

In de prognose van de tariefontwikkeling wordt rekening gehouden met:

- i. Besparing van 4,5 miljoen op de netto-kosten
- ii. Extra kapitaallasten door harmonisatie afschrijvingsbeleid
- iii. Incidentele fusiekosten

De tarieven nemen allemaal toe tot 2025²⁰ waarbij de tarieven voor het zuiveren eerst nog dalen tot 2019.

d. *Financiële risico's*

Gesteld wordt dat de huidige financiële risico's zijn afgedekt en dat financiële risico's verbonden met de fusie te maken hebben met het eventueel niet verkopen van het niet gebruikte pand en het niet realiseren van de geprognoseerde besparingen.

6. *Rol Waterkracht*

Verwacht wordt dat Waterkracht onverminderd van belang zal blijven, maar dat het fusiewaterschap meer invloed zal hebben in de samenwerking en dat de bestuurlijke drukte afneemt.

7. *Waterschap 2025*

De kansen/uitdagingen die worden gesignaleerd zijn:

- a. Beter positionering in de bestuurlijke omgeving
- b. Formeel één stem minder
- c. Vaker afweging tussen deelgebieden
- d. Meer afstand tot burgers en bedrijven
- e. Aandacht voor gebiedsoriëntatie
- f. Kwalitatief goede uitvoering beleidsopgaven
- g. Kwetsbaarheden beter op te vangen in grotere organisatie
- h. Beter positie arbeidsmarkt
- i. Doelmatigheidskansen
- j. Financiële draagkracht
- k. Damping tariefontwikkeling

2.2.2 *Weging van de argumenten*

De argumenten 1 t/m 4 zijn onderbouwd maar dienen als *kansen* te worden aangemerkt die zullen moeten worden gerealiseerd. Dit zijn zeker reële kansen/ambities. De investeringen in de organisatie, de medewerkers en het bestuur moeten met die ambities in evenwicht zijn. In de analyse wordt weinig²¹ aandacht besteed aan bijvoorbeeld opleiding & training en investeringen in het ontwikkelen en borgen van nieuwe werkwijzen zoals "grootschalig-kleinschalig" werken. Ook de geraamde kosten voor de projectorganisatie van de fusie zijn niet in detail uitgewerkt en zijn bescheiden te noemen. Dit kan/zal uiteraard de komende tijd worden uitgewerkt.

De analyse van de financiële draagkracht kan worden versterkt door de cijfers duidelijker af te zetten tegen de landelijke cijfers uit Waterschapspeil 2014 en Waterschapspiegel 2014.

Uit de Waterschapspiegel 2014 (blz. 37 e.v.) blijkt dat WGS en R&W nog geen koplopers zijn als het gaat om het afronden van doelmatigheidsinitiatieven. De

²⁰ Zie tabellen rapportage fase 2 blz. 31

²¹ Blz. 13 rapportage fase 2

geraamde besparing van 4,5 miljoen op een totale netto-uitgaven van 120 miljoen is waarschijnlijk dan ook erg bescheiden (3,75%). Uiteraard moeten bij oordeelsvorming over een fusie ook de mogelijke andere voordelen worden betrokken, maar een besparing van 3,75% is zeker geen overtuigend argument voor fusie. Dit zijn bedragen die mogelijk “stand alone” ook wel te realiseren zijn. Indien bij fusie op een goede wijze wordt geïnvesteerd in de medewerkers denken wij dat meer besparingen mogelijk zijn.

In de rapportage wordt de aannahme gedaan dat waarschijnlijk de risico's van het gefuseerde waterschap lager uitvallen dan de opgetelde risico's van de huidige waterschappen. Er wordt niet verder ingegaan op de analyse dat het fusiewaterschap wel erg aan de onderkant van de “range” zit als het gaat om de ratio “*algemene reserves: netto-uitgaven*”. Als we kijken naar de gemiddelden dan steekt de ratio “*algemene reserves: netto-uitgaven*” van het fusiewaterschap ongunstig af. Dit geldt ook voor de ratio “*eigen vermogen: vreemd vermogen*”.

Cf. definitie waterschapspeil	Categorie	WGS+R&W 2016 ²²	Vermogen WGS+R&W 2016	Waterschapspeil 2014	Waterschapspeil 2014
	Netto-uitgaven	120		2.400	
Eigen vermogen	Algemene reserves	6,5	16,25 (6,5%)	249	757 (8,9%)
	Als % netto-uitgaven	(5,4%)		(10,4%)	
	Bestemmingsreserves	0,75		438	
	Egalisatiereserves	9			
Vreemd vermogen	Voorzieningen	3,5	233,5	146	7716
	Leningen	230	(93,5%)		(91,1%)
			249,75 (100%)		8473 (100%)

Het is niet zeker of -en zo ja- welke conclusies hieraan verbonden kunnen worden. In Waterschapspeil 2014 wordt aangegeven dat de algemene reserves van waterschappen jaarlijks afnemen en dat het beroep op vreemd vermogen nog steeds toeneemt. Dit past bij de toenemende kwaliteitseisen en de aard van de investeringen (gefinancierd op basis van bijdragen van de belanghebbenden).

Op basis van de cijfers kan worden verwacht dat de financiële positie van een gefuseerd waterschap beter is dan de posities van de afzonderlijke waterschappen. Het is echter nog niet duidelijk in hoeverre de positie van het gefuseerde waterschap als krachtig kan worden getypeerd.

De tariefontwikkeling is in de rapportage fase 2 uitgewerkt in grafieken²³. Hier volgt een “overzetting” naar cijfers en percentages (raming op basis van de grafieken).

Nr.	Tarief	2015	2025	%	%/jaar
1	zuiveren	55,2	58,0	5,0%	0,5%
2	ingezetene	109,0	128,0	17,0%	1,7%
3	gebouwd	53,0	56,5	6,6%	0,7%
4	ongebouwd	89,0	96,0	7,8%	0,8%
5	natuur	4,5	5,5	22,0%	2,2%

²² Blz. 29 en 30 rapportage fase 2

²³ Zie blz. 31 rapportage fase 2

Waterschapspeil 2014 schrijft hier het volgende over: “Het verwachte inflatiecijfer voor 2014 bedraagt 2% (bron: CPB.nl). De stijging (van tarieven) ligt in de meeste gevallen onder of rond het inflatiecijfer. Voor natuurterreinen en agrarische bedrijven ligt de stijging daar duidelijk boven”. Het CPB heeft het inflatiepercentage voor 2015 geraamd op 1%. Hierna is een overzicht opgenomen van alle tarieven 2014 in het Rijn-Oost gebied zoals die zijn gepubliceerd door GBLT²⁴.

Waterschap		Vechtstromen		R&W		WGS		WRIJ	
		1 ve	3 ve	1 ve	3 ve	1 ve	3 ve	1 ve	3 ve
Zuiveringsheffing		€ 49,25	€ 147,75	€ 61,74	€ 185,22	€ 51,95	€ 155,85	€ 45,17	€ 135,51
Verontreinigingsheffing		€ 49,25	€ 147,75	€ 61,74	€ 185,22	€ 51,95	€ 155,85	€ 45,17	€ 135,51
Ingezetenen	per woonruimte	€ 51,59		€ 105,26		€ 87,26		€ 44,80	
Watersysteemheffing	gebouwd (binnendijks)	0,039		0,0503		0,0465		0,0298	% vd WOZ-waarde
Watersysteemheffing	ongebouwd (binnendijks)	€ 49,89		€ 60,67		€ 75,24		€ 43,50	per hectare
Watersysteemheffing	natuur	€ 3,37		€ 2,92		€ 2,77		€ 2,87	per hectare
Watersysteemheffing	ongebouwd buitendijks	€ 12,47				€ 18,81		€ 10,87	per hectare
Watersysteemheffing	gebouwd buitendijks	0,0098				0,0116		0,0075	% vd WOZ-waarde
Wegen		€ 99,78		€ 121,35				€ 87,00	per hectare
Waterberging		€ 12,47							per hectare
Wegen	in waterbergingsgebieden	€ 24,95						€ 21,75	per hectare

Uit de analyse van de tarieven²⁵ komt naar voren dat de tarieven in de gefuseerde situatie steeds liggen onder de sommeerde tarieven. De vraagstukken die -kort samengevat- moeten worden opgelost zijn (voor de periode 2015-2025):

1. Het verschil met de tarieven van de andere Rijn-Oost waterschappen
2. De harmonisatie van de tarieven tussen WGS en R&W
 - a. Fusie-Tarief zuiveren (→ geen probleem)
 - b. Fusie-Tarief ingezetenen (→ WGS lager)
 - c. Fusie-Tarief gebouwd (→ WGS lager)
 - d. Fusie-Tarief ongebouwd (→ R&W lager)
 - e. Fusie-Tarief natuur (→ beide lager)

Er zijn verschillende “knoppen om aan te draaien”. Op het punt van de tarieven zijn nog geen bestuurlijke keuzes gemaakt.

Tenslotte is het nog interessant om te bezien wat de kansen en risico's zijn indien activiteiten uit bijvoorbeeld Waterkracht worden teruggehaald.

2.2.3 Tussenconclusie

Er zijn in onze visie kansen om deze fusie tot een succes te maken, namelijk:

1. Krachtig bestuur en de duidelijk positie naar samenwerkingspartners (het risico van een toegenomen afstand naar ingelanden en gebieden moet worden ondervangen)
2. Kwaliteit van de organisatie en goed werkgeverschap

De argumenten rond de verbetering van de financiële situatie als gevolg van de fusie zijn relatief het minst sterk. De besparingen zijn conservatief geraamd en vormen (op zich) nauwelijks een argument voor fusie. Positief is dat naar verwachting meer

²⁴ Site GBLT

²⁵ Blz. 42 e.v. fase 2 rapportage

besparingen zijn te realiseren. De AB's van beide waterschappen hebben deze ambitie ook uitgesproken.

De financiële positie verbetert, maar het wordt onvoldoende duidelijk in hoeverre bij fusie ook echt een krachtige financiële positie ontstaat. Het weerstandsvermogen is met een ratio van 1 aan de lage kant.

De tarieven vormen nog een lastige puzzel; er worden verbeteringen gerealiseerd maar er zijn nog geen keuzes gemaakt over:

1. De manier waarop de tarieven meer in lijn komen met de ander Rijn-Oost waterschappen.
2. De verdeling van de tarief-effecten.

Een belangrijk aandachtspunt is dat alle genoemde voordelen moeten worden gerealiseerd; dit vraagt investeringen, met name in de medewerkers en de organisatie.

De voorgenomen investeringen lijken overeind te kunnen blijven.

3 Toetsing aan de criteria

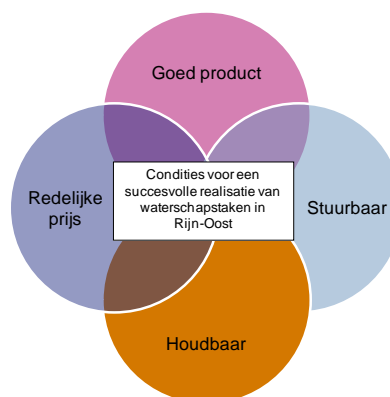
In dit hoofdstuk wordt de fusie aan de hand van de volgende criteria getypeerd.

3.1 Goed product

Beperkte winst op de inhoudelijke samenhang binnen het waterschap.

De watersysteemtechnische samenhang binnen het fusiewaterschap WGS en R&W op de thema's "oppervlakte waterlichamen/sub-deelstroomgebieden" verbetert niet of nauwelijks. Boven- en benedenloop blijven gescheiden door waterschapsgrenzen²⁶.

Voor wat betreft de eenduidige aanpak van provinciale gebiedsopgaven treedt er door deze fusie weinig verbetering op (project IJsselvecht Delta valt nu onder WGS en R&W). Er ontstaat een lichte verbetering in het aantal door waterschapsgrenzen doorsneden gemeenten (2 van de 14 worden opgelost)²⁷.

3.2 Redelijke prijs

Het lijkt er op dat het nieuwe waterschap duurzaam voor een redelijke, maar boven het gemiddelde liggende prijs kan opereren. De investeringsruimte kan op een gemiddeld niveau komen.

De tarieven van WGS en R&W verschillen. Voor woningen en productiebedrijven is WGS goedkoper, voor agrarische bedrijven is R&W goedkoper. Voor een deel zijn de tarieven vergelijkbaar met de cijfers uit Waterschapspeil 2014²⁸. In de eindrapportage fase 2 fusieverkenning worden twee vergelijkbare tarieven genoemd (koopwoning/meerpersoonshuishouden en agrarisch bedrijf).

Gemiddelde belastingdruk in € per huishouden/bedrijf

Gemiddelde belastingdruk	2013	2014	Ontwikkeling 2013-2014
Meerpersoonshuishouden in een huurwoning	235	241	2,7%
Meerpersoonshuishouden in een koopwoning	300	306	1,9%
Agrarisch bedrijf	2.681	2.776	3,5%
Natuurterrein	3.749	4.066	8,5%
Groothandel	1.143	1.160	1,4%
Productiebedrijf	20.007	20.364	1,8%

Fusiewaterschap 2015

→ €380

→ € 3.500

²⁶ Zie bijlage 6

²⁷ Zie bijlagen 4, 5 en 7

²⁸ Zie blz. 49 Waterschapspeil 2014

In de Coelo-atlas is de volgende informatie opgenomen:

Gegevens waterschappen 2014
Tarieven, bedragen en mutaties

© COELO, Groningen

Code	Waterschap	Zuiveringsheffing		Watersysteemheffing			
		Eénpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd	Natuur
		euro	euro	euro	%	euro	euro
0654	Aa en Maas	46	138	55	0,0364	69	2,50
0155	Amstel, Gooi en Vecht	54	162	99	0,0168	83	2,98
0652	Brabantse Delta	52	157	48	0,0311	53	3,43
0539	De Dommel	48	144	36	0,0181	42	1,49
0636	De Stichtse Rijnlanden	59	178	66	0,0242	72	5,00
0372	Delfland	92	276	114	0,0258	181	4,22
0653	Fryslân	55	164	78	0,0584	62	4,30
0151	Groot Salland	52	156	87	0,0461	72	2,77
0651	Hollands Noorderkwartier	57	172	96	0,0473	141	4,93
0655	Hollandse Delta	49	148	91	0,0344	98	4,44
0646	Hunze en Aa's	74	223	68	0,0499	55	3,51
0647	Noorderzijlvest	64	191	56	0,0537	54	3,60
0638	Peel en Maasvallei	49	148	46	0,0320	47	3,08
0648	Reest en Wieden	62	185	105	0,0503	65	2,92
0152	Rijn en IJssel	45	136	45	0,0297	47	2,87
0616	Rijnland	51	154	98	0,0215	82	4,00
0621	Rivierenland	54	162	76	0,0407	74	3,95
0585	Roer en Overmaas	49	146	36	0,0208	39	2,42
0661	Scheldestromen	54	163	82	0,0581	67	4,86
0656	Schieland en de Krimpenerwaard	57	170	83	0,0246	103	2,62
0662	Vallei en Veluwe	50	150	47	0,0197	41	1,98
0649	Vechtstromen	49	148	52	0,0390	53	3,37
0650	Zuiderzeeland	58	174	69	0,0562	80	7,39
	gemiddeld	56	167	71	0,0363	73	3,59
	maximum	92	276	114	0,0584	181	7,39
	minimum	45	136	36	0,0168	39	1,49

Onze inschatting is dat er een aanzienlijk verschil zal blijven tussen de landelijke gemiddelde tarieven en de tarieven van het gefuseerde waterschap.

De overige kenmerken van het fusiewaterschap WGS/R&W zijn redelijk/goed. Zo ontstaat een waterschap met ongeveer 580.000 inwoners. Waterschappen die in Nederland tussen 460.000 en 1.000.000 inwoners omvatten, zijn in staat lage tarieven te bieden²⁹.

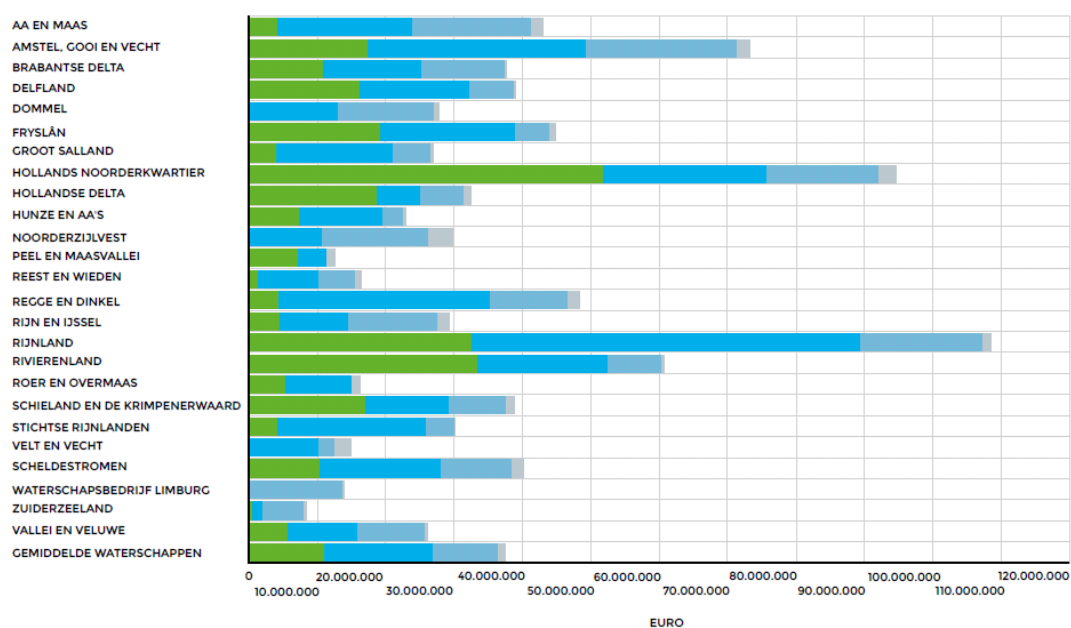
De afstand tot de burger/ingeland is in principe overbrugbaar. Daartoe zullen echter aanvullende maatregelen moeten worden getroffen.

²⁹ Indicatie voor een efficiënte maat; zie ook bijlage 8

De schaal is voldoende om efficiënt te kunnen werken. De omvang van de organisatie die straks bij een fusiewaterschap WGS/R&W ontstaat, is ruim boven de kritische ondergrens van 300 fte³⁰.

De investeringsniveaus van de waterschappen zijn op basis van het laatste overzicht uit Waterschapspeil 2014 als volgt:

Bruto-investeringsuitgaven (2013) [euro per waterschap]

De verwachting is dat de investeringen voor het fusiewaterschap ruim boven de 40 miljoen liggen (ca. 35 + 25 miljoen). Daarmee doet het fusiewaterschap mee in de middenmoot. Het gemiddelde van de landelijke investeringen wordt overigens sterk beïnvloed door de grote - westelijk gelegen - waterschappen die sterk investeren in primaire keringen.

3.3 Stuurbaar / netwerkbestendig

Drenthe en Overijssel zullen samen vorm en inhoud moeten geven aan het toezicht op het fusiewaterschap. Bij het fusiewaterschap zijn meer mogelijkheden om te werken met professionele bestuurders en met portefeuille- en programmasturing.

Drenthe en Overijssel zullen kennis en kunde gezamenlijk moeten borgen om voldoende tegenspel aan het fusiewaterschap te kunnen bieden. In die zin kan de fusie een impuls betekenen voor de stuurbaarheid.

Door deze fusie zal de “bestuurlijke drukte” in Waterkracht en ODO afnemen.

³⁰ Zie bijlage 9

Daarnaast zal het fusiewaterschap voorstellen moeten ontwikkelen om het volgende te borgen (dit zijn overigens opgaven die ook zonder fusie aan de orde zijn):

1. *Maatschappelijke binding*: Zichtbaar voor publiek en in staat om relaties te onderhouden met maatschappelijke partners, groepen en individuen.
2. *Gebiedsgebondenheid*. O.a. de relaties met klanten/ingelanden moeten op het niveau van de vraagstukken kunnen worden georganiseerd.
3. *Multischalig werken*. O.a. de relaties met collega-waterschappen, andere overheden en partners moeten zo kunnen worden ingericht dat grensoverschrijdende thema's als gebiedsinrichting of waterlopen op verschillende niveaus integraal kunnen worden aangepakt. Het waterschap is in staat eigen inhoud op een betekenisvolle wijze in te brengen in de brede bestuurlijke afwegingen van andere overheden. Partners zijn in staat agenda's op elkaar af te stemmen.
4. *Duidelijke profilering en positionering*. De relaties met collega-waterschappen, andere overheden en partners op alle terreinen moeten productief zijn; het waterschap moet initiator en trekker kunnen zijn, maar ook productief deelnemer.
5. *Goed opdrachtgeverschap*. Het waterschap moet in staat zijn om op een goede manier werk uit te besteden en te begeleiden.
6. *Positionering in het veiligheidsoverleg*.

Deze punten kunnen in de feitelijke fusie op eigen wijze concreet worden gemaakt.

3.4 Houdbaar

De terugverdientijd van deze fusie is berekend op 2-3 jaar; in het optimistische scenario zou dat 2017 kunnen zijn. Een echte weging kan nog niet worden gemaakt.

Over het geheel genomen, nemen de onderlinge tariefsverschillen in het Rijn-Oost gebied als gevolg van deze fusie iets af.

De organisatie is groot genoeg om een goede verhouding tussen directe en indirecte functies te kunnen waarborgen.

4 Conclusies en aandachtspunten

Dit hoofdstuk start met de conclusies op basis van de criteriaset (hoofdstuk 3 en bijlage 2). Aansluitend worden de vragen van de provincie beantwoord. Het hoofdstuk sluit af met enkele aandachtspunten voor vervolg.

4.1 Criteriaset

Bij de beoordeling is gekeken of er, door de voorgenomen fusie, een verbetering optreedt op de criteria. Grof weg is het beeld als volgt:

Op alle vier criteria is sprake van positieve effecten. Ook op “*Goed product*” zijn er verbeteringen, maar op het belangrijke punt van het “verenigen van boven en benedenloop binnen één waterschap” wordt geen echte winst geboekt. De uiteindelijke beoordeling van “*Redelijke prijs*” en “*Houdbaarheid*” hangt erg af van de mate waarin de winst van een grotere organisatie ook daadwerkelijk kan worden ingeboekt en kan worden doorvertaald naar de tarieven en

een sterke financiële positie. In termen van “*Stuurbaarheid*” neemt de gelijkwaardigheid toe en de complexiteit van de sturingsrelaties af; dat is positief.

4.1.1 *Goed product*

Het aantal door waterschapsgrenzen doorsneden waterlichamen en gebiedsopgaven neemt nauwelijks af door deze fusie. Wel worden minder dijklichamen en gemeenten door waterschapsgrenzen doorsneden. De fusie WGS en R&W levert daarmee nauwelijks gebiedsinhoudelijke winst op.

4.1.2 *Redelijke prijs*

De grootte van het fusiewaterschap in termen van inwoners, belastingplichtigen, investeringsruimte en omvang van de organisatie voldoet aan de eisen van de criteriaset. Het weerstandsvermogen is met een ratio van 1 op orde, maar aan de lage kant. De investeringen lijken op hetzelfde niveau te kunnen worden gehandhaafd. Het wordt nog niet helemaal duidelijk in hoeverre bij fusie ook echt een krachtige financiële positie ontstaat.

Het aandachtspunt ligt bij de tarieven. De tarieven op het gebied van zuiveringsbeheer liggen hoger dan in de rest van het Rijn-Oostgebied. De tarieven voor het watersysteem zijn aanzienlijk hoger dan die in de rest van het Rijn-Oostgebied (en Nederland). Bovendien is, bij fusie, de harmonisatie van de tarieven nog een puzzel. Zowel de tariefontwikkeling als de investeringsruimte zullen verder moeten worden uitgewerkt.

De realisatie van “voldoende investeringsruimte” en van “betere tarieven” moet komen uit de schaafeffecten van de fusie. Hierbij zijn twee tegengestelde aandachtspunten te noemen:

1. Een deel van de voordelen is al ingeboekt bij de samenwerkingsprojecten
2. De besparingen zijn conservatief geraamd (4,5 miljoen) en vormen (op zich) nauwelijks een argument voor fusie. Verwacht mag worden dat meer besparingen mogelijk zijn

De verwachtingen én de ambities van de AB's zijn ook dat er meer efficiencywinst en schaalvoordelen te realiseren zijn; in dat geval worden de besparingen op basis van schaalvoordelen wel een belangrijk argument voor fusie.

4.1.3 Stuurbaar

De gelijkwaardigheid tussen de waterschappen in het Rijn-Oostgebied neemt toe. Ook het aantal samenwerkingsrelaties (deelnemers in samenwerkingsverbanden) neemt af. Voor zowel de sturingsrelaties van de provincies als voor de sturingsrelaties voor de waterschappen neemt de complexiteit af.

Het is van belang dat het fusiewaterschap uitwerking geeft aan de onderwerpen:

1. bestuurssamenstelling
2. het functioneren als netwerkorganisatie
3. de verbinding met de inwoners en het gebied

Kort samengevat vermindert de bestuurlijke drukte door deze fusie.

4.1.4 Houdbaar

De verwachting is dat het gefuseerde waterschap een houdbaarheid heeft van zeker 10 jaar. De terugverdientijd is met 2-3 jaar prima te noemen. De tariefontwikkeling in relatie tot de omgeving blijft een aandachtspunt. De tarieven (in relatie tot de omgeving) vormen een lastige puzzel; er worden kleine verbeteringen gerealiseerd maar er moeten bestuurlijke keuzes worden gemaakt over:

1. De manier waarop de tarieven meer in lijn komen met de ander Rijn-Oost waterschappen
2. De verdeling van de tarief-effecten
3. De aansluiting bij de landelijke tarieven

4.2 De vragen van de provincie

Naast de weging op basis van de criteriaset heeft de provincie een aantal vragen gesteld (paragraaf 1.4) die hieronder worden beantwoord.

1. Is deze fusie een “no regrets” besluit? Ondersteunt de rapportage “Fase 2” deze “no regrets” gedachte?
 - a. *Voor de betreffende waterschappen*
Op dit moment is de fusie van de waterschappen een goede, maar mogelijk tijdelijke oplossing. Het perspectief is ongeveer 10 jaar. Inhoudelijk is er weinig winst. De winst komt uit de schaafeffecten. De

tarieven zijn moeilijk in lijn te brengen met de andere waterschappen. Er zal flink moeten worden geïnvesteerd in de implementatie (om de beoogde winst te halen).

b. Voor de bestuurlijke inrichting van het Rijn-Oost-gebied

De druk op verdergaande fusies neemt af. Ook de bestuurlijke drukte neemt af. De tariefverschillen in Rijn-Oost nemen iets af, maar niet substantieel. De kans is dat op langere termijn andere fusies volgen.

2. Hoe draagt deze fusie bij aan een toekomstbestendige inrichting en organisatie van het waterbeheer in het Rijn-Oost gebied?
 - a. De fusie van WGS en R&W blokkeert andere oplossingen niet, maar zou die wel kunnen vertragen. De vraag is of dat een probleem is. WRIJ wil niet fuseren. Los van tarieven vindt WRIJ nu al dat ze erg groot zijn en de afstand tot de inwoners een doorlopend aandachtspunt is. Dit geldt ook voor Vechtstromen.

4.3 Aandachtspunten

Het belangrijkste aandachtspunt is dat genoemde voordelen moeten worden gerealiseerd; dit vraagt een scherp en ambitieus plan. Daarbij zijn de investeringen, met name in de medewerkers en de organisatie van groot belang.

Daarnaast gaat het om:

1. Voorstel harmonisatie tarieven
2. Uitwerken investeringsplan
3. Voorstel invulling efficiencywinst (hoe en wat systematisch van onderaf opgebouwd). Voorstellen moeten worden vertaald in concrete maatregelen.
4. Detaillering van de terugverdientijd van de fusie
5. Koppeling met de effecten uit samenwerking (reeds ingeboekt)
6. Uitwerking van de netwerkbestendigheid en eventuele herijking van oude samenwerkingsrelaties
7. Borgen gebieds- en inwonernabijheid
8. Helder beeld van de ambities (en analyse van plussen en minnen)
9. Het toekomstperspectief voor heel Rijn-Oost

Bijlage 1 – Enkele kerngegevens

Na de voorgenomen fusie ontstaan in het stroomgebied Rijn-Oost drie waterschappen met grofweg (kerngegevens uit begrotinge WRIJ, Vechtstromen en de rapportage fase 2) de volgende kerngegevens.

Nieuwe cluster	West (RW,GS)	Zuid (WRIJ)	Oost (Vechtstromen)
fte's	543	326	467
oppervlak	257.500	195.000	226.045
bemalen	39%	10%	8%
vrij afstroom	61%	90%	92%
%water	4%	1%	2%
%land	96%	99%	98%
Gemeenten	22	22	23
Provincies	2	2	2
Inwoners	580.000	650.157	835.000
rwzi's	16	13	24
inw/rwzi	36.250	50.012	34.792
ve's	817.757	928.000	1.750.000
km primaire kering	242	144	0
km niet primair	630	122	447
km hoofd waterloop	4.479	3.920	2.366
km overige waterloop	3.052	0	2.183

Bijlage 2 – Ingevulde criteriaset

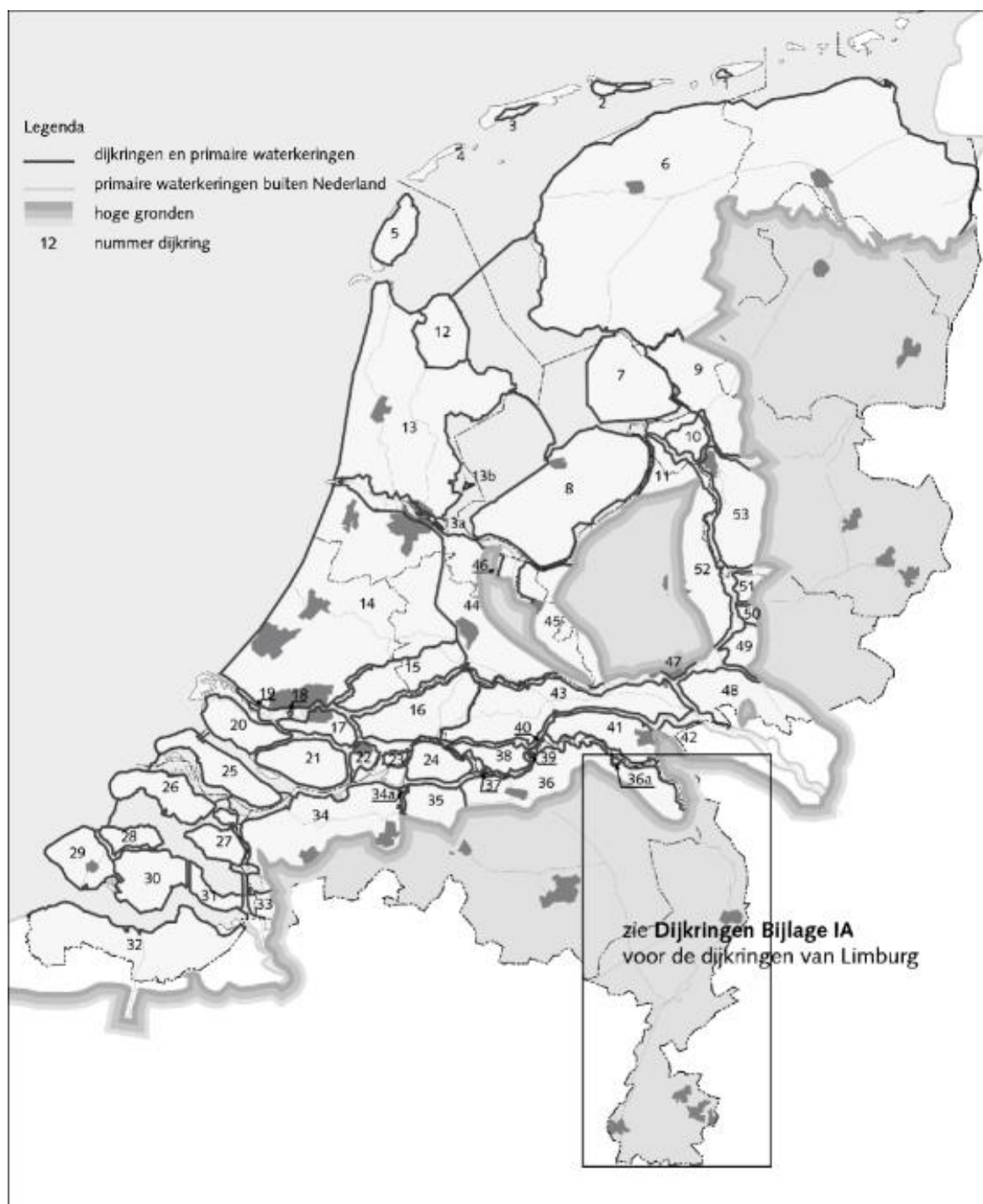
nr	Criterium	Meeteenheid	WRIJ	Vechtstromen	fusieWS R&W/WGS	Totaal resultaat	Toelichting	Waardering
1	Goed product	Het aantal waterschappen dat (in deze bestuurlijke oplossing) is betrokken bij een afzonderlijk gedefinieerd waterlichaam	85 waterlichamen	43 waterlichamen	43 waterlichamen	1/9 = 0,11	In het SGBP worden 128 oppervlakte wateren gedefinieerd. Daarvan zijn er 9 essentieel grensoverschrijdend (WS grenzen). In deze variant wordt 1 van de 9 grensoverschrijdingen opgelost	
2		Het aantal dijklichamen (dijkkring of kering) dat in deze bestuurlijke oplossing onder één bestuur valt	144	0 km	254 km	3/4 = 0,75	Tussen 4 keringen is meer samenhang aan te brengen. Hier gebeurt dat voor 3 van de 4. (Dijklichaam 9 R&W, Dijklichaam 10 GS, Dijklichaam 53 GS, Dijklichaam 51, 50, 49, 48, 47 WRIJ. Mogelijke samenhang tussen 9, 10 en 53 en tussen 53, 51, 50, 49, 48)	
3		Het aantal provinciale gebiedsopgave waarbij (in deze bestuurlijke oplossing) meer dan één waterschap is betrokken				1/3 = 0,33	Slechts in Overijssel komen gebiedsopgaven voor waarbij meerdere waterschappen betrokken zijn. Bij Ruimte voor de Vecht zijn Vechtstromen en WGS betrokken. Bij IJssel-Vecht Delta gaat het om WGS en R&W. Tenslotte gaat het bij Netwerksteden om: WRIJ, Vechtstromen en WGS. Een van de drie situaties wordt opgelost. In twee opgave neemt het aantal partijen af.	
4		Het aantal (in deze bestuurlijke oplossing) door waterschapsgrenzen doorsneden gemeenten	5	8	6	5/14 = 0,36	Het aantal gemeenten dat nu door waterschapsgrenzen binnen Rijn-Oost wordt doorsneden is 14. In deze variant worden er 5 opgelost	
5		Handhaving bestaande investeringsafspraken tussen provincie en fusierende waterschappen					Er lijkt voldoende financiële ruimte voor deze afspraken	
6	Redelijke prijs	Het aantal ve's (gemeten in inwoners) per waterschap ligt (in deze bestuurlijke oplossing) binnen de bandbreedte	650.157	1.750.000	580.000	ja	Het kleinste waterschap komt met 580.000 inwoners ruim boven de grens van de 300.000 inwoners.	
7		Het aantal belastingplichtigen voor watersysteem (gemeten in inwoners) ligt (in deze bestuurlijke oplossing) binnen de bandbreedte.	650.157	830.000	580.000	ja	Alle drie waterschappen blijven binnen de grenzen	
8		Investeringsruimte (milj. Euro)	>40	>40	>40	>40	Gemiddelde investeringsraming 2014 voor alle waterschappen is > 40 milj.	
9		laagste Weerstandsvermogen (of - capaciteit) van een waterschap in het stroomgebied Rijn-Oost	1,6	1,8	1	1	Het weerstandsvermogen van het fusiewaterschap is normaal	
10		Grootte van de kleinste organisatie	326	455	543	326	norm >300 fte	
11		Tarief Wvo (Coelo) 1 ve	€ 45,17	€ 49,25	€ 55,50	<gemiddelde	Allemaal nog onder het landelijk gemiddelde. De verschillen in het Rijn-Oost gebied zijn aanzienlijk	
		Ingezeteneheffing	€ 44,80	€ 51,59	€ 109,00	>gemiddelde	Het gemiddelde ligt op 71 euro. Het tarief van het fusiewaterschap ligt aanzienlijk hoger. De verschillen binnen Rijn-Oost zijn groot	
12		Onderbouwde tariefontwikkeling					Kan nog worden uitgewerkt	
13		Totale investeringsruimte fusiewaterschap is minimaal gelijk aan de som van de investeringsruimten van de huidige investeringsruimten. Dit vereist een onderbouwde meerjarenbegroting waarin de grondslagen duidelijk zijn opgenomen					Er lijkt voldoende financiële ruimte voor deze afspraken	
14	Stuurbaar	Aantal waterschappen waarvoor de provincie (in deze bestuurlijke oplossing) dient af te stemmen met andere provincies	Overijssel, Gelderland	Overijssel, Drenthe	Overijssel en Drenthe	6/3 = 2	Overijssel stemt af met Gelderland over WRIJ. Overijssel stemt af met Drenthe over de beide andere waterschappen	
15		Aantal provincies per waterschap	2	2	2	2	max 2	
16		Gelijkwaardige contacten tussen waterschappen in het Rijn-Oost-gebied (belastingopbrengsten in milj euro)	130	131	120	<10%	gelijkwaardig	
17		Uitwerking functioneren als netwerkorganisatie voldoende uitgewerkt					to come	
18		Kenmerken bestuursamenstelling					to come	
19	Houdbaar	Verschil tussen de tarieven van de waterschappen blijven voor zeker 10 jaar onder de 10% (Wvo)	€ 45,17	€ 49,25	€ 55,50	€ 10,33	Verschillen nog overbrugbaar	
		idem systeem (20%)	€ 44,80	€ 51,59	€ 109,00	€ 64,20	Onoverbrugbare verschillen	
20		De bestuurlijke oplossing biedt voldoende soelaas voor de komende jaren voor alle waterschappen in het Rijn-Oost gebied				>10 j	10 jaar is te overbruggen	
21		Terugverdientijd van de investeringen				ca. 2 jaar	beter dan 5 jaar	

Bijlage 3 – Overzicht bronnen

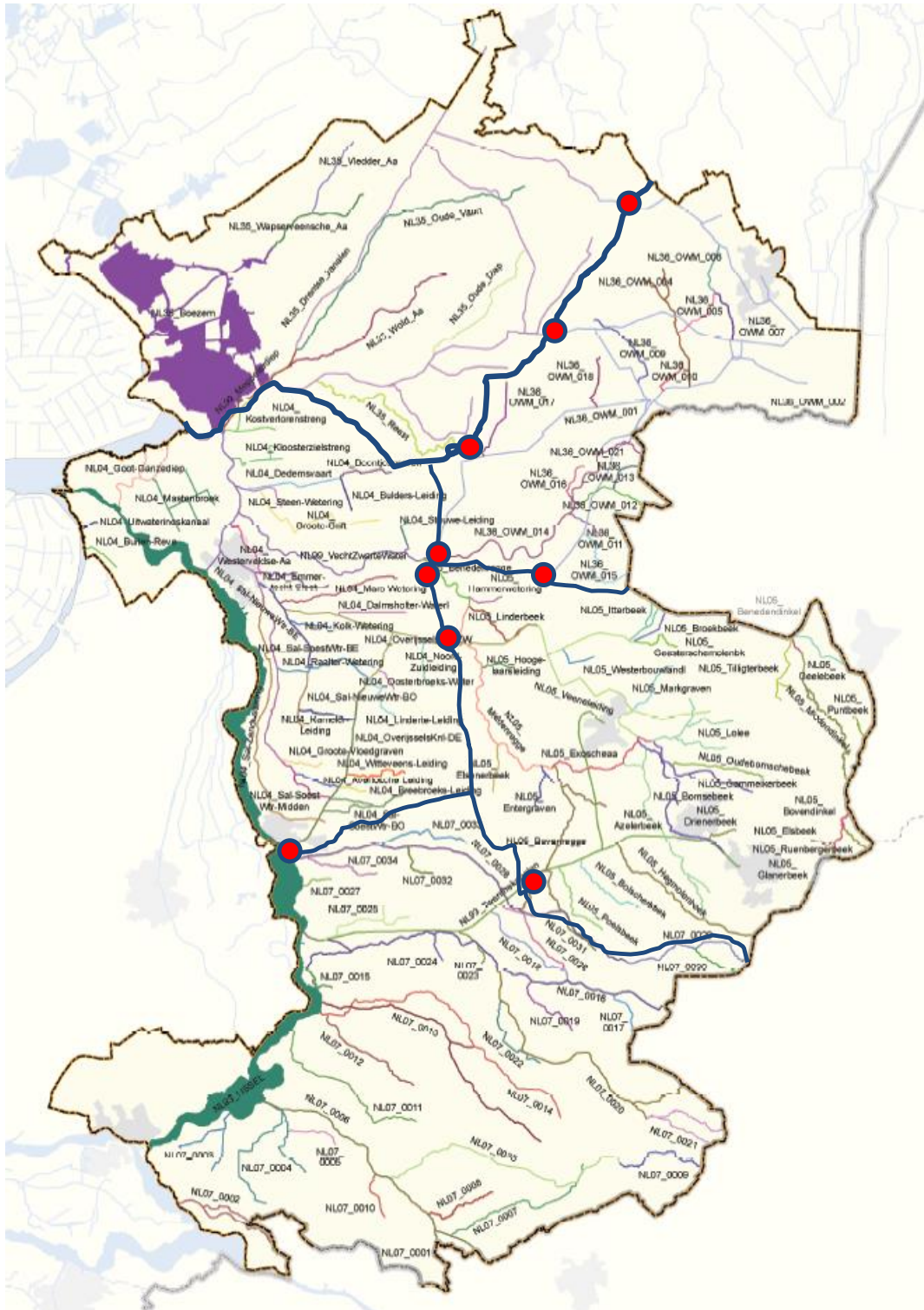
Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag hebben wij ons gebaseerd op de volgende bronnen:

1. Fase 1 “Klaar voor de toekomst?”
2. Fase 2 Fusieverkenning, Verdiepend onderzoek: zelfstandig blijven of fuseren?
-eindrapportage- Stuurgroep fusieverkenning, vastgesteld op 12 november 2014 (waterschappen Reest&Wieden en Groot Salland)
3. Waterschapsspiegel 2014
4. Waterschapspeil 2014
5. Ontwerp programmabegroting Vechtstromen 2015-2018 (versie 28 oktober 2014)
6. Perspectievennota waterschap Rijn en IJssel 2015-2018 (versie 9 september 2014)
7. Coelo-atlas
8. Site GBLT

Bijlage 4 – Kaart bestuurlijke “doorsnijding” dijkringen en primaire waterkeringen

Bijlage 5 – Kaart waterlichamen (grensoverschrijdend water)

Bijlage 6 – Criteriaset

De criteriaset³¹

De set is op basis van onderzoek en uitgebreide afstemming met de provincies ontwikkeld en geconcretiseerd met *meeteenheden* die vervolgens gevuld kunnen worden met behulp van (geselecteerde) bronnen. De essentie is:

Goed product

- Een waterschap is een functionele overheid. De mate waarin eenheid van bestuur, beleid en financiering bestaat ten aanzien van belangrijke opgaven zoals *waterlichamen, dijklichamen, gebiedsopgaven en zuiveringskringen/gemeenten* is belangrijk. Het is daarom van belang dat de bestuurlijke grenzen zo goed mogelijk aansluiten op de ligging van deze belangrijke inhoudelijke thema's. Hierbij speelt het vraagstuk van de multischaligheid.

Redelijke prijs

- De omvang van een waterschap dient zo te worden gekozen dat een efficiënte en effectieve manier van werken kan worden gerealiseerd die onnodige kosten voorkomt. Het tarief dat de afnemer betaalt, is daarbij een belangrijke graadmeter. Ook investeringskracht, weerstandsvermogen en organisatieomvang worden onder dit criterium meegewogen.

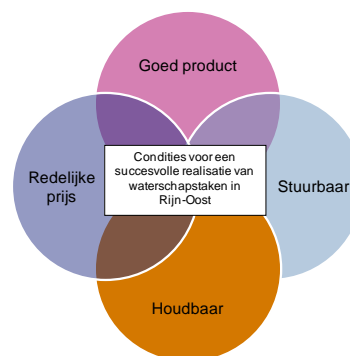
Stuurbaar

- Bij stuurbaarheid gaat het vooral om de algemene toezichtfunctie van de provincies. De "constructie" mag niet zodanig zijn dat het lastig wordt om het geheel te besturen (waterschapsbesturen) en te controleren (provincie en belanghebbenden).
- Met concrete aandacht voor:
 1. *Maatschappelijke binding*
 2. *Gebiedsgebondenheid*
 3. *Multischalig werken*
 4. *Duidelijke profilering en positionering*
 5. *Goed opdrachtgeverschap*
 6. *Positionering in de gouden driehoek*

Houdbaar

- Een nieuwe bestuurlijke constellatie moet zeker een horizon van 10 jaar hebben. Is dat niet het geval, dan zijn de investeringen over het algemeen te hoog (aangezien er dan te snel een tweede fusie achteraan moet komen). Hier is vooral gekozen voor de financiële invalshoek: lopen de tarieven straks verder uit elkaar en hoe verhouden de tarieven zich tot het landelijke beeld?

³¹ Vastgesteld door Provinciale staten van Overijssel, PS/2012/732. Zie ook bijlage 10

Zoals ook in de figuur aangegeven zit er overlap tussen de criteria. De tarieven op dit moment hebben een relatie met de tarieven op langere termijn. De stuurbaarheid in algemene zin heeft te maken met de stuurbaarheid op productniveau. En de samenhang tussen prijs en product behoeft geen nadere toelichting. Bij het gebruik van de criteriaset moet dus ook steeds het oog worden gehouden op de "*totale samenhangende set*". Ieder criterium is uitgewerkt in meeteenheden. De meeteenheden zijn voorzien van een "formule/definitie" en een norm. Aan de hand daarvan kan steeds worden bepaald of een bepaalde (bestuurlijke) oplossing ook daadwerkelijk positief effect heeft op de uitkomsten op de criteria. De meeteenheden die onder de criteria hangen zijn niet allemaal van hetzelfde gewicht en het is dus van belang niet teveel accent te leggen op bepaalde meeteenheden (sec).

Bijlage 7 – Criteria, Meeteenheden, formules en bronnen

Vastgesteld: Provinciale Staten van Overijssel, PS/2012/732 en aangevuld op basis van de brief van GS okt 2014

nr	Criterion	Meeteenheid	Formule	Norm	Bron/toelichting
1	Goed product	Het aantal waterschappen dat (in deze bestuurlijke oplossing) is betrokken bij een afzonderlijk gedefinieerd waterlichaam	# opgeloste grensoverschrijdende waterlichamen/- huidige # grensoverschrijdende waterlichamen	1	kaartenatlas SGBP Rijn-Oost (er zijn 128 water- lichamen definiëerd. Daarvan zijn er 9 die in meer waterschappen liggen. Van die negen zijn er drie Rijkswater: Twentekanaal, Overijsselskanaal en IJssel)
2		Het aantal dijklichamen (dijking of kering) dat in deze bestuurlijke oplossing onder één bestuur valt	hoogste # dijklichamen onder één bestuur/ #aantal dijklichamen	1	kaartenatlas SGBP Rijn-Oost (Dijklichamen liggen vooral in de IJsseldelta en zijn genummerd op de kaart (bijlage 3). Het gaat om 7 dijklichamen. De meeste vallen binnen één waterschap. De afstemming over aansluitende dijklichamen biedt voordelen in termen van beleid, uitvoering en crises).
3		Het aantal provinciale gebiedsopgave waarbij (in deze bestuurlijke oplossing) meer dan één waterschap is betrokken	# opgeloste grensoverschrijdende gebiedsopgaven/- huidige # grensoverschrijdende gebiedsopgaven	1	opgaven provincies
4		Het aantal (in deze bestuurlijke oplossing) door waterschapsgrenzen doorsneden gemeenten	# opgeloste doorsneden gemeenten/ # huidige doorsneden gemeenten	1	
5		Handhaving bestaande investeringsafspraken tussen provincie en fuserende waterschappen		conform	
6	Redelijke prijs	Het aantal ve's (gemeeten in inwoners) per waterschap ligt (in deze bestuurlijke oplossing) binnen de bandbreedte	Inwoners/waterschap	300.000 <x<1.000.000	Waterschapspiegel 2014
7		Het aantal belastingplichtigen voor watersysteem (gemeten in inwoners) ligt (in deze bestuurlijke oplossing) binnen de bandbreedte.	Inwoners/waterschap	460.000 <x<1.000.000	waterschapspiegel 2014
8		Investeringsruimte	laagste waarde: €/organisatie/jaar	>40 mio in 2013	waterschapspiegel 2014
9		Laagste weerstandsvermogen in het stroomgebied	weerstandsvermogen	>1	
10		Grootte van de kleinste organisatie	fte/waterschap	>300	websites/jaarverslagen/-begrotingen. Om voldoende specialistische functies te kunnen borgen is een minimum formatie noodzakelijk. alle waterschappen samen hebben ongeveer 10.500 medewerkers. uitgaande van een deeltijdfactor van 1,2 betekent dat een gemiddelde formatieomvang van ongeveer 350 fte per waterschap. Uitgaande van een overhead percentage van ongeveer 25-30% (incl. management) is 300 fte een redelijke ondergrens om bijvoorbeeld nog een verantwoorde hoeveelheid P&O en financiële expertise in huis te hebben. Ook andere inhoudelijke expertises komen onder die grens in het gedrang. Kortom hier wordt een ondergrens van 300 fte voorgesteld.
11		Tarief van alle waterschappen in Rijn-Oost onder het landelijk gemiddelde tarief. Wvo en ingezetenen	Σ tarieven zuivering/aantal waterschappen < landelijk gemiddelde Σ tarieven watersysteem/aantal waterschappen < landelijk gemiddelde	< landelijk gemiddelde	Coelo 1 ve
12		Onderbouwde tariefontwikkeling		conform	
13		Totale investeringsruimte neemt niet af ten opzichte van de optelling van de huidige investeringsruimten. Dit vereist een onderbouwde meerjarenbegroting waarin de grondslagen duidelijk zijn opgenomen		conform	
14	Stuurbaar	Aantal waterschappen waarvoor de provincie (in deze bestuurlijke oplossing) dient af te stemmen met andere provincies	Σ (wv/prov)/provincies	1	kaartenatlas SGBP Rijn-Oost
15		Aantal provincies per waterschap		2 max	
16		Gelijkwaardige contacten tussen waterschappen in het Rijn-Oost-gebied (op basis van belastingopbrengsten)		<10%	grootste afwijking minder dan 10%
17		Uitwerking functioneren als netwerkorganisatie voldoende uitgewerkt		concreet	
18		Kenmerken bestuurssamenstelling			
19	Houdbaar	Verschil tussen de tarieven van de waterschappen blijven voor zeker 10 jaar onder de 10% (Wvo)	Σ tarieven zuivering/aantal waterschappen < landelijk gemiddelde Σ tarieven watersysteem/aantal waterschappen < landelijk gemiddelde	all	Inschatting of de verwachte tariefverschillen ten opzichte van het landelijk gemiddelde in de komende 10 jaar zijn te overbruggen.
20		idem systeem (20%)	idem	all	Inschatting of de verwachte tariefverschillen binnen Rijn-Oost in de komende 10 jaar zijn te overbruggen.
21		De bestuurlijke oplossing biedt voldoende soelaas voor de komende jaren voor alle waterschappen in het Rijn-Oost-gebied	jaren houdbaar	>10 jaar	weging/beschrijving
21		Tengrunderlijd van de investeringen	Σ investeringen/jaarlijkse voordeel * X	X-5 jaar	obv raming waterschappen

Fase 2 Fusieverkenning

Verdiepend onderzoek: Zelfstandig blijven of fuseren?

- eindrapportage -

Stuurgroep fusieverkenning

Vastgesteld op 12 november 2014

Inhoudsopgave

1. Inleiding, opdracht, verantwoording	4
2. Stip op de horizon: het Waterschap 2025	6
2.1. Samenvatting visiedocumenten; belangrijkste opgaven komend decennium	6
2.2. Waterschap 2025 in West Overijssel/Zuid-West Drenthe: Hoe ziet dat er uit?	7
2.3. Uitwerking naar de aspecten	9
2.3.1. Herkenbare positie in de omgeving	9
2.3.2. Krachtig bestuur	10
2.3.3. Goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering	11
2.3.4. Goed werkgeverschap	13
2.3.5. Voldoende financiële draagkracht	14
2.3.6. Rol Waterkracht	14
3. Optie Zelfstandig blijven	15
3.1. Herkenbare positie in de omgeving	15
3.2. Krachtig bestuur	15
3.3. Goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering	15
3.4. Goed werkgeverschap	17
3.5. Voldoende financiële draagkracht	17
3.5.1. Huisvesting	17
3.5.2. Structureel budget en meerjarenperspectief	17
3.5.3. Ontwikkeling vermogenspositie en reserves	19
3.5.4. Verwachte tariefontwikkeling	20
3.5.5. Financiële risico's en draagkracht	23
3.6. Rol Waterkracht	24
3.7. Reflectie op Waterschap 2025	24
4. Optie Fusie	25
4.1. Herkenbare positie in de omgeving	25
4.2. Krachtig bestuur	25
4.3. Goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering	26
4.4. Goed werkgeverschap	27
4.5. Voldoende financiële draagkracht	27
4.5.1. Structurele kostenbesparingen	27
4.5.2. Ontwikkeling Vermogen	29
4.5.3. Verwachte tariefontwikkeling	30
4.5.4. Financiële risico's en beheersmaatregelen	32
4.6. Rol Waterkracht	32
4.7. Reflectie op Waterschap 2025	32
5. Vergelijking beide opties	33
5.1. Herkenbare positie in de omgeving	33
5.2. Krachtig bestuur	33
5.3. Goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering	33
5.4. Goed werkgeverschap	34
5.5. Voldoende financiële draagkracht	34

5.6. Rol Waterkracht	35
6. Consequenties van fusie nader beschouwd	36
6.1. Gebiedsoriëntatie	36
6.2. Beleidsharmonisatie	37
6.3. Herkenbaarheid	38
6.4. Gelijkwaardige inbreng	38
6.5. Fusiekosten en indicatie tariefontwikkeling per categorie	38
6.5.1. Beleidsharmonisatie afschrijvingsbeleid	38
6.5.2. Huisvestingskosten	39
6.5.3. Incidentele fusiekosten	39
6.5.4. Vingeroefeningen m.b.t. effecten fusie per categorie belastingbetaler	41
6.6. Beheersmaatregelen financiële risico's	45
6.7. Personele aspecten	46
6.8. Routekaart naar een gefuseerd waterschap	46
7. Samenvattend beeld	48

Bijlagen

- Bijlage 1: Samenvatting veranderopgaven waterschappen komend decennium
- Bijlage 2: Kerncijfers van het gefuseerde waterschap
- Bijlage 3: Onderbouwing huisvestingsvarianten
- Bijlage 4: Inventarisatie beleidsthema's
- Bijlage 5: Berekeningen tarieven bij fusie
- Bijlage 6: Stappenplan fusie

1. Inleiding, opdracht, verantwoording

In september 2014 hebben de algemeen besturen van Waterschap Groot Salland en Waterschap Reest en Wieden opdracht gegeven een verdiepend onderzoek te doen naar de meerwaarde van een fusie tussen beide waterschappen. De basis voor dat besluit vormden het visiedocument van het eigen waterschap en de uitkomsten van de gezamenlijk – in opdracht van beide dagelijks besturen – uitgevoerde eerste verkenning naar de mogelijkheden van een fusie, waarin ook concreet zeven punten worden genoemd die in fase 2 moeten worden verdiept¹. Bij die gelegenheid is op verzoek van het algemeen bestuur van Groot Salland besloten om naast de verkenning van de meerwaarde van een fusie van beide waterschappen ook de optie van een zelfstandig voortbestaan van beide waterschappen uit te werken.

Beide opties worden, zoals hieronder beschreven, in dit rapport uitgewerkt.

Het perspectief voor beide opties is de situatie 2025, uitgaande van bestaand beleid en uitvoeringsniveau. Op deze wijze worden beide opties onderling goed vergelijkbaar.

In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste opgaven van beide waterschappen voor het komend decennium op een rij gezet. Daarbij is gebruik gemaakt van de eerdere visiedocumenten van beide waterschappen en het rapport van fase 1 van de verkenning. Het zijn immers deze opgaven waarop het Waterschap 2025 een antwoord moet hebben. Daar een scherp en gedeeld beeld van hebben is nodig om een toekomstperspectief te kunnen formuleren. Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 uitgewerkt hoe dat toekomstperspectief er uit ziet, de kenmerken van Waterschap 2025. Daarna worden deze kenmerken geconcretiseerd naar de middelen die nodig zijn om het beoogde Waterschap 2025 te kunnen zijn. Deze concretisering gebeurt op de volgende aspecten: herkenbare positie in de omgeving, krachtig bestuur, goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering, goed werkgeverschap, voldoende financiële draagkracht (inclusief doelmatigheid) en de rol van Waterkracht. Deze aspecten houden verband met de criteria die in fase 1 van het onderzoek gekozen zijn om de opties zelfstandig blijven en fuseren te wegen² en met de bestuurlijke opdracht voor deze verdieping³.

Aan de hand van dit algemene beeld worden daarna in de hoofdstukken 3 en 4 de twee opties voor de toekomst uitgewerkt. Dat gebeurt aan de hand van bovengenoemde aspecten om beide opties onderling vergelijkbaar te maken en te kunnen wegen: herkenbare positie in de omgeving, krachtig bestuur, goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering, goed werkgeverschap, voldoende financiële draagkracht en rol Waterkracht. In beide hoofdstukken wordt in de slotparagraaf een reflectie gegeven op de vraag wat de optie zelfstandig blijven respectievelijk fuseren voor een beeld oplevert in het perspectief van de kenmerken van Waterschap 2025.

De optie van een zelfstandig voortbestaan van beide waterschappen, al dan niet met een verdere intensivering van de samenwerking in Waterkracht, is uitgewerkt in hoofdstuk 3. Daarbij is uitgesplitst naar beide waterschappen waar dat relevant is.

¹ Rapport 'Klaar voor de toekomst, uitkomsten fase 1 verkenning naar meerwaarde fusie' d.d. 17 juni 2014

² Dat zijn: bestuurskracht, uitvoeringskracht, goed werkgeverschap, doelmatigheid en financiële draagkracht.

³ Dat zijn: positionering in de omgeving en de rol van Waterkracht

De uitwerking van de optie fusie staat in hoofdstuk 4.

In hoofdstuk 5 worden de opties zelfstandig blijven en fusie met elkaar vergeleken. Dat gebeurt ook hier aan de hand van de aspecten die gebruikt zijn in de vorige hoofdstukken, te weten: herkenbare positie in de omgeving, krachtig bestuur, goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering, goed werkgeverschap, voldoende financiële draagkracht en de rol van Waterkracht.

In hoofdstuk 6 worden vervolgens de consequenties van een fusie uitgewerkt op aandachtspunten die de algemeen besturen hebben meegegeven om te verdiepen. Concreet gaat dat om gebiedsoriëntatie, beleidsharmonisatie, herkenbaarheid, gelijkwaardige inbreng, tariefontwikkeling, financiële risico's en routekaart besluitvormings- en inrichtingsproces.

In het slothoofdstuk 7 wordt een samenvattend beeld geschetst van de uitkomsten van dit verdiepend onderzoek.

Het rapport bevat zes bijlagen met achtergrondinformatie.

Op basis van dit rapport kan in beide algemeen besturen een eindafweging worden gemaakt en besluitvorming plaatsvinden over de opties zelfstandig blijven of fuseren.

Verantwoording

Dit rapport is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de Stuurgroep, waarin de voltallige DB-en participeren. Veel voorbereidend werk is verzet in vier werkteams met medewerkers van beide waterschappen en de Regiegroep, waarin de beide directies zitting hebben. Er is in korte tijd door hen in een open en constructieve sfeer veel werk verzet. Veel waardering en dank daarvoor!

Een Spiegelgroep, bestaande uit mevrouw A. Moons en de heren W. Lemstra en P.J. Klok, heeft uit oogpunt van kwaliteitsborging en objectiviteitsbewaking op twee momenten een reflectie op het beschikbare materiaal gegeven. Hiervan is bij het afronden van dit rapport dankbaar gebruik gemaakt. Ook hen zijn we dank verschuldigd!

Stuurgroep fusieverkenning
Meppel/Zwolle
1 november 2014

2. Stip op de horizon: het Waterschap 2025

In dit hoofdstuk wordt Waterschap 2025 uitgewerkt. In paragraaf 2.2. worden de belangrijkste ontwikkelingen die het komend decennium op de waterschappen afkomen en welke opgaven dat oplevert kort samengevat. Deze ontwikkelingen staan uitgebreid beschreven in de eerdere visiedocumenten van beide waterschappen en in de rapportage met de uitkomsten van fase 1 van deze fusieverkenning. In paragraaf 2.3. worden deze opgaven vertaald naar de vraag wat voor waterschap er in 2025 nodig is om op deze opgaven een antwoord te hebben. Dit gebeurt in de vorm van een beschrijving van de belangrijkste kenmerken van Waterschap 2025. Deze kenmerken worden in paragraaf 2.3. geconcretiseerd op zes aspecten: herkenbare positie in de omgeving, krachtig bestuur, goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering, voldoende financiële draagkracht (inclusief doelmatigheid), goed werkgeverschap en de rol van Waterkracht. Deze aspecten zijn ontleend aan de criteria die door de algemeen besturen aan het eind van fase 1 van de fusieverkenning meegegeven zijn voor dit verdiepend onderzoek.

2.1. Samenvatting visiedocumenten; belangrijkste opgaven komend decennium

De afgelopen periode zijn er twee visiedocumenten verschenen over de toekomst van de beide waterschappen: die van Groot Salland en die van Reest en Wieden. Daarin wordt beschreven welke ontwikkelingen deze twee waterschappen de komende jaren op zich af zien komen en wat die betekenen voor hun opgaven. Hierover bestaat een gedeeld beeld; verschillen zijn vooral terug te voeren op de verschillende kenmerken van beide gebieden.

Daarnaast bevat de rapportage van fase 1 van de fusieverkenning een hoofdstuk over de opgaven van de waterschappen voor het komend decennium, namelijk hoofdstuk 2 'Stip op de horizon 2025', waarin het volgende wordt geconstateerd: 'In het watersysteem en het waterbeheer is het opvangen van de effecten van de klimaatverandering de grootste opgave. In de waterketen ligt een belangrijke doelmatigheidsopgave. Op het terrein van de waterveiligheid staan de waterschappen voor grote investeringsopgaven en wordt samenwerking met andere partners steeds belangrijker. Tot slot leiden maatschappelijke ontwikkelingen tot grote opgaven op het punt van de positionering in de omgeving, de rolneming als medeoverheid en de zichtbaarheid naar de samenleving.'

Deze drie brondocumenten zijn als uitgangspunt genomen voor het vervolgonderzoek. Het diepgaandere gesprek over de in deze drie documenten beschreven ontwikkelingen en opgaven⁴, ook in sessies met beide AB-en met medewerkers, heeft het beeld van waar de waterschappen de komende jaren voor staan aangescherpt.

De belangrijkste opgaven staan hieronder kort samengevat.

Het belang van een goed functionerende fysieke infrastructuur is van cruciaal belang voor het functioneren van het waterschap. Veruit het grootste deel van het budget van het waterschap wordt uitgegeven aan de opgaven in het watersysteem/waterbeheer, de waterketen en de waterveiligheid en dat zal richting 2025 steeds meer het geval zijn. Daarom is het op orde hebben van de fysieke infrastructuur een randvoorwaarde en daarmee ook eerste prioriteit, nu en voor de toekomst.

⁴ Bijlage 1 bevat een gecompriëerde samenvatting van deze documenten

Het vereist voldoende financiële draagkracht en een goed geëquipeerde organisatie met medewerkers met kennis van hun vak én het gebied.

Steeds duidelijker wordt dat de sterk aan verandering onderhevige positie van het waterschap in de omgeving om een adequaat antwoord vraagt.

Doordat ook waterschappen bij hun taakuitvoering steeds meer afhankelijk zijn van andere partners in het ruimtelijk domein, in (veiligheids-)ketens en in netwerken, zal het waterschap zich anders moeten gaan positioneren. Samenwerking met andere publieke en private partners rondom planvorming en initiatieven voor co-creatie in de uitvoering, zijn steeds meer nodig om de eigen doelen te realiseren. Dit vergt verandering van houding en gedrag, een omschakeling misschien ook van autoriteit naar steeds meer het zijn van partner. De kracht blijft de kennis van het vakgebied 'water' in zijn veelzijdige uitingssoorten en natuurlijk de kennis van het gebied. Het komt er op aan deze kennis meer met anderen, onder andere met onderwijs en bedrijfsleven, te delen en te verrijken en beter toegankelijk te maken en in te zetten voor de samenleving als geheel, lokaal, regionaal, nationaal en internationaal.

De verhouding tussen het waterschap en de samenleving is aan een vrij fundamentele herziening toe. Het OESO-rapport maakt daar behartigenswaardige opmerkingen over. Het adaptief vermogen moet beter, we moeten leren meer te denken en te werken vanuit de wensen en belangen van de samenleving en we moeten die samenleving op een andere, interactieve manier interesseren voor en betrekken bij het werk van het waterschap. We moeten ook met vertrouwen onderdelen van het werk samen met burgers en bedrijven oppakken of aan hen over durven te laten en daarvoor de juiste condities scheppen. De vervloeiing die hierdoor tussen waterschap en samenleving ontstaat, maakt het werk uitdagender en draagt bij aan het beter verbinden van beide werelden met elkaar.

In het verlengde van het vorige punt wordt steeds duidelijker dat er voor de waterschappen in toenemende mate een opgave ligt in het vergroten van het bewustzijn bij burgers en bedrijven over het effect van hun handelen (of nalaten) op het waterbelang en de taakuitvoering van het waterschap. Wanneer dat lukt, snijdt het mes aan meer kanten. Het draagt bij aan meer begrip en aandacht voor het waterbelang en de onmisbare rol die het waterschap daarin speelt. De maatschappelijke effecten en daarmee de legitimiteit van het werk van het waterschap worden beter zichtbaar, herkend en onderkend en de kosten van de taakuitvoering kunnen beter worden beheerst. Tot slot is er opbrengst voor de samenleving als geheel; we gaan met elkaar bewuster om met de 3 P's: *people, planet, prosperity*.

2.2. Waterschap 2025 in West Overijssel/Zuid-West Drenthe: Hoe ziet dat er uit?

Deze paragraaf bevat een schets van hoe het waterschap dat werkzaam is in het gebied West Overijssel/Zuid-West Drenthe er anno 2025 uit ziet. Het antwoord op de vraag 'Wat voor een waterschap is er anno 2025 nodig om de opgaven aan te kunnen?' wordt gegeven in de vorm van een aantal kenmerken van dat Waterschap 2025⁵. Deze kenmerken zijn bewust stellende wijs opgeschreven, net als de ambities, beredeneerd vanuit het perspectief van Waterschap 2025.

⁵ Bij het uitwerken van de kenmerken is gebruik gemaakt van de reflecties uit de sessies met de AB-en en medewerkers over een eerder werkdocument.

Niet omdat er nu al zekerheid te geven is over hoe Waterschap 2025 er precies uit zal zien, al is de beweging wel goed te duiden, maar om te prikkelen tot nadenken over de vraag hoe beide waterschappen dit toekomstperspectief, gegeven de veranderopgaven waar zij voor staan, het beste kunnen realiseren, zelfstandig of samen.

De kenmerken

1. Bedrijfszeker; staat borg voor een goed functionerende infrastructuur

De infrastructuur van het waterschap is een noodzakelijk instrument om de taken adequaat te kunnen uitvoeren. Het in technische zin op niveau houden van de infrastructuur en die laten meebewegen met de nieuwste ontwikkelingen is daarmee de belangrijkste randvoorwaarde voor een adequate taakuitvoering door Waterschap 2025. Dit belang is sterk doorleefd bij bestuur en organisatie en steeds het uitgangspunt van handelen, ook in situaties waarin samenwerking gewenst of noodzakelijk is. In de fysieke infrastructuur gaat circa 80% van het budget en aan inspanning van het waterschap om. Een planmatige werkwijze faciliteert keuzes over de staat van de infrastructuur. Deze worden bewust gemaakt, op basis van door het bestuur vastgestelde risicoprofielen, waarin impact en belang worden afgewogen. Deze keuzes leiden logischerwijs tot een differentiatie in de inzet van middelen.

2. Vakbekwaam; staat gesteld om haar taken adequaat uit te voeren

Natuurlijk voert het Waterschap 2025 eigen taken op een adequaat niveau uit. Het staat gesteld voor het mede vorm geven aan de inhoud en voor het uitvoeren van de grote programma's uit de KRW, het Deltaprogramma, het BAW+, en Blueprint on Water. Het beschikt over de hiervoor benodigde hoogwaardige kennis en middelen en ligt met de uitvoering op schema. Diezelfde hoogwaardige kennis en middelen zet Waterschap 2025 in om de effecten van de klimaatverandering voor het waterbeheer in het landelijk gebied aan te pakken. Het waterschap doet dat op verzoek van gemeenten ook in het stedelijk gebied, in partnerschap met gemeenten en respecteert daarbij de eigen verantwoordelijkheden van gemeenten. Zo laat het zijn kennis maatschappelijk renderen, wordt de samenhang tussen keten en systeem versterkt en wordt de doelmatigheid in de uitvoering vergroot. Als vanzelfsprekende partner is Waterschap 2025 in staat crises in de veiligheidsketen (mee) te beheersen, vanuit een actieve rolname en zichtbare en herkenbare toegevoegde waarde. Het waterschap is aanspreekbaar op het verhogen van de waterveiligheid, staat voor de uitvoering van het HWBP aan de hand van de landelijke risiconormen en heeft een adequate calamiteitenorganisatie. Het heeft de doelen uit de Unienotitie Crisisbeheersing 2020 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma gehaald. Het is actief in de veiligheidsketen, bewijst zijn nut en toegevoegde waarde door kennis in te brengen en goed geëquipeerde menskracht in te zetten en wordt daarom gezien als een vanzelfsprekende partner. Waterschap 2025 levert bovendien zijn bijdrage aan het aanpakken van opgaven op het terrein van goed waterbeheer op bovenregionaal, landelijk en internationaal niveau vanuit de gevoelde solidariteit en de overtuiging dat gezamenlijk optrekken als collectief van de waterschappen in Nederland tot betere resultaten leidt.

3. Omgevingsbewust; weet in te spelen op concurrerende belangen

Het waterbelang concurreert anno 2025 voortdurend met andere belangen op het gebied van de ruimtelijke ordening, de leefomgeving, veiligheid, verkeer en vervoer en economische ontwikkeling. Voor deze beleidsdomeinen zijn andere overheden verantwoordelijk. Deze wederzijdse afhankelijkheidsrelatie vereist een samen optrekken met andere overheden en (maatschappelijke) partners. Waterschap 2025 is zich daarvan zeer bewust en weet daar op een productieve manier mee om te gaan.

Het verdiept zich in de belangen van anderen, weet wat er speelt en denkt oplossingsgericht mee. Daarbij wordt voortdurend gezocht naar manieren om het waterbelang te verbinden met de andere belangen die spelen om zo tot een maatschappelijk gedragen resultaat te komen.

4. Samenwerkingsgericht; weet telkens opnieuw positie te kiezen

Door de toenemende complexiteit van grootschalige vraagstukken is samenwerking met partners bij de realisatie van de eigen opgaven onontkoombaar. Grootschalige vraagstukken vragen immers om een multidisciplinaire aanpak, van agendavorming tot uitvoering. Waterschap 2025 zet daarom in op samenwerking op uiteenlopende schaal en in verschillende vormen, geïnstitutionaliseerd of meer horizontaal georiënteerd, in netwerken of ketens. Dit doet het vanuit de overtuiging dat er veel mee te winnen is en dit steeds meer noodzakelijk is voor de eigen taakuitvoering. Waterschap 2025 levert aan de samenwerkingen waarin het participeert een actieve en op het gezamenlijke belang gerichte bijdrage en gedraagt zich daar als een betrouwbare partner.

5. Maatschappelijk verantwoordelijk; weet bewustwording van burgers en bedrijven te vergroten
Waterschap 2025 werkt vanuit zijn specifieke verantwoordelijkheid voor de behartiging van het waterbelang voortdurend aan het bevorderen van het bewustzijn van de burger, bedrijven en instellingen over dat waterbelang. Het is zich er, mede gezien het OESO-rapport, terdege van bewust hoe belangrijk het is dat burgers, bedrijven en instellingen weten waarom het waterschap er is, wat het met zijn werk bijdraagt aan de economische ontwikkeling en veiligheid en deze bijdrage ook als zinvol weten te waarderen. Niet alleen als legitimatie voor de verschuldigde belastingen, maar ook als voedingsbodem voor het op gang brengen van bewustwording van de gevolgen van het eigen gedrag op de taken en kosten van het waterschap. Het waterschap weet zich te verplaatsen in het gedrag van burgers en bedrijven en heeft scherp zicht op de mogelijkheden hoe hierop te verbinden, onder andere via communicatie, voorlichting en educatie en hoe in interactie samen tot goede oplossingen te komen. Het selectiebeleid is daarom naast op kwaliteit mede gericht op diversiteit in bestuur en organisatie.

2.3. Uitwerking naar de aspecten

In de navolgende paragrafen worden deze kenmerken geconcretiseerd op de eerder door de AB-en gekozen aspecten: herkenbare positie in de omgeving, krachtig bestuur, goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering, goed werkgeverschap, voldoende financiële draagkracht en rol Waterkracht.

2.3.1. Herkenbare positie in de omgeving

Waterschap 2025 zet in op horizontale samenwerking bij zijn taakuitvoering en excelleert in de interactie en wisselwerking met de omgeving, vanuit een open houding steeds op zoek naar de juiste partners en schaal van uitvoering. Grenzen tussen domeinen vervagen, opgaven worden complexer en kunnen alleen nog vanuit een integrale visie en benadering worden opgelost. Dat geldt zeker ook voor de wateropgaven. Waterschap 2025 realiseert zich terdege, dat het veel van haar opgaven niet alleen kan realiseren vanwege de complexiteit en samenhang die er is met andere domeinen zoals ruimtelijke ordening, landbouw en ecologie. De hoogwaardige technische kennis en kennis van het gebied die het waterschap heeft zijn omgekeerd ook van belang voor de partners om hun doelen te kunnen realiseren.

Waterschap 2025 is, om een antwoord te vinden op die wederzijdse afhankelijkheid, voortdurend in interactie met de omgeving, nodigt anderen door zijn handelen uit en benut de energie die er in de omgeving is. Het weet als geen ander hoe het krachtenspel eruit ziet, heeft zicht op de belangen en doelen van andere partijen die verantwoordelijk zijn in de aanpalende domeinen en heeft scherp langs welke weg zij die willen bereiken. Het verdiept zich in de politieke agenda en bestuurlijke actualiteit van provincies en gemeenten, onderhoudt consequent de relaties, zit aan tafel waar het gebeurt, met een open mind voor de belangen van anderen en een op resultaatgerichte houding. Het waterschap weet te binden en te verbinden en verstaat de kunst van het ‘polderen’ als geen ander. Tot slot toont het zich een deskundige en betrouwbare partner.

Betrokkenheid bij de economische- en maatschappelijke ontwikkeling(en) van de regio past bij het maatschappelijk ondernemend Waterschap 2025. Het waterschap deelt daarom zijn kennis met anderen en kiest bij de uitvoering van zijn taken zo, dat daarvan een impuls uit gaat naar het versterken van de regionale economie. Dit kan bijvoorbeeld door een goede band te onderhouden met kennis- en onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven, kennis met hen te delen en een actieve bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en uitvoering van duale leertrajecten. Alsmede door investeringen in de infrastructuur zo te doen dat deze de regionale bedrijvigheid stimuleren.

2.3.2. Krachtig bestuur

Waterschap 2025 kent een bestuursstijl, waarin een proactieve, participatieve manier van werken wordt gecombineerd met een zichtbare ambassadeursrol naar de samenleving in het werkgebied. De bestuurder van Waterschap 2025 opereert vanuit een open houding, is gericht op de interactie met de samenleving. Hij weet wat er bij de verschillende geledingen in de regio speelt, heeft oog voor de belangen van anderen en is in staat die te verbinden met de belangen van het waterschap. Zijn (collegiale) bestuursstijl kenmerkt zich door proactiviteit, netwerken, voortdurend op zoek naar het smeden van strategische allianties in de samenwerking met lokale en regionale besturen, belangengroeperingen, onderwijsinstellingen en bedrijfsleven. Hij heeft een bewustzijn bevorderende stijl van besturen en is de ambassadeur van het waterschap. De interactie met de organisatie, die ook georiënteerd is op de omgeving, is cruciaal voor het welslagen van deze bestuursstijl.

De besturingsfilosofie van het Waterschap 2025 maakt deze bestuursstijl mogelijk. Het AB neemt de strategische beslissingen, kiest de bestuurlijke prioriteiten, stelt de kaders voor de uitvoering en controleert op de naleving. In het AB vindt de brede belangenafweging plaats. Van AB-leden wordt daarom verwacht dat zij voortdurend in interactie zijn met de samenleving, ophalen wat daar leeft en speelt en dat betrekken in hun oordeelsvorming. Het DB werkt – ook uit oogpunt van het toenemende belang van integraliteit en om verkokering te voorkomen – collegiaal, met daarbinnen portefeuilleverantwoordelijkheden naar thema en gebied of gebiedsproject om zo de bestuurlijke relatie met het gebied te verankeren. Zij zijn zo ook het bestuurlijk gezicht van het waterschap in de omgeving. De interactie tussen bestuur en organisatie verloopt via het portefeuillehoudersoverleg tussen DB-lid en directielid. Dit overleg heeft als doel de kwaliteit van de voorstellen aan het bestuur te verbeteren en het eigenaarschap ervan te borgen. Het is het moment waarop bestuur en organisatie elkaar verbinden op realisatie van gekozen bestuurlijke doelen. De formele verbinding tussen bestuur en organisatie verloopt via de secretaris-directeursfunctie. Deze functionaris treedt vanuit het bestuur gezien op als opdrachtnemer en treedt naar de organisatie toe op als opdrachtgever.

De directie is verantwoordelijk voor het realiseren van de bestuurlijk vastgestelde doelen uit (onder meer) het bestuursprogramma, die worden vertaald naar de vier programma's: Watersysteem, Waterveiligheid, Waterketen en Maatschappij en Organisatie.

De sturing op de realisatie van deze programma's gebeurt op basis van een vijfjarige perspectiefnota, waaraan jaarlijks een jaarschijf wordt toegevoegd. Deze nota bevat de bestuurlijke doelstellingen voor de komende vijf jaren. Het AB stelt deze vast. Jaarlijks stelt het AB de programmabegroting vast, met daarin opgenomen de prestatie indicatoren per programma. Hiervan afgeleid stelt het DB de beleidsbegroting voor dat jaar vast en de directie de beheerbegroting. De verantwoordingslijn verloopt conform.

Waterschap 2025 zal veel participeren in netwerken en samenwerkingsverbanden. Om invloed te hebben en grip te houden op de prestaties van deze verbonden partijen is een bewuste bestuurlijke rolname vanuit het waterschap van belang. Daarbij maakt het verschil of deelgenomen wordt in een algemeen bestuur, aandeelhoudersvergadering of ledenvergadering van een verbonden partij of dat sprake is van deelname in een dagelijks bestuur of raad van commissarissen. In het eerste geval heeft het behartigen van de belangen van het waterschap prioriteit, in het tweede geval staat – voortvloeiend uit de wet – het behartigen van het belang van de verbonden partij zelf voorop. In de ambtelijke voorbereiding werkt dit verschil door. Vertegenwoordigers in een algemeen bestuur en vergelijkbare organen worden ondersteund vanuit de waterschapsorganisatie, vertegenwoordigers in een dagelijks bestuur en vergelijkbare organen door de organisatie van de verbonden partij.

2.3.3. Goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering

De organisatie van Waterschap 2025 voldoet aan de kwaliteitseisen die nodig zijn om de opgaven voor 2025 aan te kunnen. Daarnaast is een passende organisatiestructuur, competentieniveau van medewerkers en organisatiecultuur nodig.

Kwaliteitseisen

Deze richten zich op de volgende aspecten.

Verstevigen partnerschap met de omgeving

Professioneel relatiemanagement vormt het eerste belangrijke kwaliteitselement. Dit geldt zowel qua inbedding in de organisatie en de aansturing, als qua de hiervoor benodigde expertise. Als basis hiervoor geldt dat relatiebeheer van alle medewerkers is vanuit de opvatting: 'dat doen we allemaal, overal en altijd'. Om dit te kunnen borgen heeft Waterschap 2025 allround waterschapsprofessionals die op de verschillende interactieniveaus de waterschapsbelangen behartigen. Om een goed zicht te krijgen en te behouden op de omgeving wordt ingezet op omgevingsmanagement, opdat wensen vanuit de omgeving snel in beeld zijn en kunnen worden meegenomen in het waterschapswerk. Waterschap 2025 is toegankelijk. De Omgevingspartners kunnen op een eenvoudige en voor hen herkenbare wijze met het waterschap contact leggen. Hierbij past de *één-loketgedachte*, de positionering van bijvoorbeeld één *ServiceDesk* waar vragen van intern en van burgers en bedrijven direct goed worden geadresseerd. Ook het hebben van duidelijke servicenormen maakt dat het waterschap door haar omgeving kan worden aangesproken op de diensten die hij levert. Voor het taakveld Vergunningverlening en handhaving vormt de toekomstige omgevingswet nadrukkelijk aanleiding tot *versterking van de samenwerking* met gemeenten, Rijkswaterstaat en de RUD's.

Kwaliteit diensten waarborgen en verbeteren

Het Waterschap 2025 heeft als kennispartner een stevige positie. Waterkennis in huis hebben en houden is essentieel; hierop wordt daarom gestuurd. Een goede relatie met onderwijsinstututen onderhouden door met hen samen te werken en voldoende stagemogelijkheden te bieden vormen hierbij belangrijke ankerpunten. Dit biedt een fundament om tijdig gekwalificeerd personeel aan te kunnen trekken, maar ook om als organisatie als geheel (voldoende) te kunnen blijven vernieuwen. Vanzelfsprekend is het continue verbeteren en ook standaardiseren van werkprocessen belangrijk. De toepassing van 'leanmanagement', met inzet van hierop passende en van buiten naar binnen gerichte sturingsinstrumenten dragen hieraan gericht bij. Op het taakveld Vergunningverlening en handhaving is voldoende personele omvang aanwezig om aan de toekomstige kwaliteitseisen te kunnen voldoen.

Personele continuïteit borgen

Het waterschap heeft voldoende formatie (eigen personeel) en expertise voor het invullen van alle waterschapstaken, zo mogelijk in eigen huis en anders samen in bijvoorbeeld Rijn-Oost verband. Hierbij past ook het steeds zoeken naar een optimale balans tussen wat doen en kunnen we zelf en waar is juist de inzet van marktpartijen zinvol. Het waterschap beheert diverse bedrijfsmiddelen en voorzieningen (*assets*) vanuit rationele afwegingen hoe deze op (maatschappelijk) verantwoorde wijze in te zetten. Het vaststellen en afwegen van korte- en lange termijnrisico's, het gewenste kwaliteitsniveau per beheerpost, maar ook de sociale veiligheid in de openbare ruimte vormen daarbij aspecten die in de afweging een eigen plaats opeisen. Het organisatiebreed toepassen van risicogestuurd werken past hierbij evenals certificeren daar waar dat ook aantoonbaar toegevoegde waarde heeft. Vanuit organisatorisch perspectief is het centraal organiseren van wat kan (beleid/planvorming/ondersteuning) en het decentraal organiseren wat moet (primaire proces) het uitgangspunt. Voldoende gebiedsgeoriënteerdheid wordt hiermee geborgd. Dit geldt in het bijzonder voor het taakveld watersysteem. De directe relatie tussen het werkveld en haar omgeving (directe belanghebbenden) maken dit noodzakelijk. Tenslotte wordt gewerkt met horizontaal leiderschap. Dit omdat de klassieke 'piramide' organisatie geen antwoord meer kan geven op de vragen en behoeften van de samenleving. Leidinggevenden nemen een daarbij passende rol. Zij worden meer aangesproken op hun interactieve vaardigheden en initiatief. Zij zijn in staat om op interactieve wijze met de professionals in de organisatie te werken, hen in hun kracht te brengen en te houden. Dit vraagt oog voor het onverwachte, voor de verrassing, voor het onbekende en het vraagt ook om moed om risico's te lopen, te mislukken en daarvan te leren.

Doelmatigheid voortdurend in beeld

Vraaggericht werken als uitgangspunt kan hieraan gericht bijdragen. Diensten en producten worden geleverd omdat er behoefte aan is, er dus vraag naar is, en met een daarop passend kwaliteitsniveau. Hiermee komt een dienst of product tot stand met een zo optimaal mogelijke prijs/prestatieverhouding. Het structureel afmaken van de sturingscyclus is hierbij een belangrijk element. Bij het continue leren en verbeteren wordt geborgd dat de zogenaamde Plan-Do-Check-Act (PDCA)-cyclus wordt afgemaakt. Voornamelijk de Act (waarin het leren en van daaruit verbeteren wordt geborgd) wil nog wel eens door de waan van de dag aan de aandacht ontsnappen. Hierdoor bestaat het risico dat fundamentele verbeteringen in de kwaliteit van de te leveren producten en diensten uitblijven. Waterschap 2025 waakt hiervoor.

Organisatiestructuur

Het Waterschap 2025 heeft een organisatiestructuur die helpt zijn ambities te realiseren. Vanuit die ambities zijn de volgende organisatiekenmerken leidend:

- de structuur ondersteunt de doelstellingen van Waterschap 2025;
- ordening naar organisatie-eenheden geschiedt op basis van werkprocessen;
- er zijn zoveel managementlagen als waarde toevoegt;
- span of support wordt binnen een kader situationeel bepaald;
- de structuur is logisch/herkenbaar voor externe partijen;
- de structuur maakt innovatie mogelijk.

Competenties en organisatiecultuur

Professionals werkzaam in het Waterschap 2025 beschikken, om succesvol bij te kunnen dragen aan de organisatiedoelstellingen, naast de noodzakelijke kennis en vaardigheden ook over de hierbij passende competenties. Competenties in de zin van houding en gedrag. In de interactie tussen bestuur, management en medewerkers vormt zich ook de hierbij passende organisatiecultuur, de gemeenschappelijke verzameling van normen, waarden en gedragsuitingen die door hen gezamenlijk gedeeld worden. Zeg maar de 'sociale lijm' die hen aan de organisatie bindt. Organiseatiecultuur ontstaat doordat mensen binnen een organisatie optreden als cultuurdrager. Leidinggevenden hebben hierbij door hun positie, kennis of uitstraling een dusdanige invloed op anderen dat zij hierin 'de toon zetten'. De organisatiecultuur kenmerkt zich onder andere door het bestaan van gemeenschappelijke waarden en doelstellingen, onderlinge samenhang, een participatieve instelling, stimulansen om creatief en flexibel te zijn en externe gerichtheid.

De volgende competenties zijn noodzakelijk aanwezig in de organisatie: Resultaatgericht, Omgevings sensitief/omgevingsbewust, Samenwerkingsgericht, Klantgericht en Ondernemerschap.

2.3.4. Goed werkgeverschap

Goed werkgeverschap houdt in dat Waterschap 2025 een gericht HRM-beleid voert om de randvoorwaarden te scheppen voor een positieve werkbeleving (medewerkerstevredenheid). Een positieve beleving van de verschillende gebieden, zoals werkzaamheden, arbeidsomstandigheden, secundaire arbeidsvoorwaarden en ontwikkelingsmogelijkheden. Goed werknemerschap vormt hierbij feitelijk de andere kant van 'dezelfde medaille'. Het houdt in dat de medewerker op een positieve manier in de organisatie staat. Hierbij vormen juist motivatie, betrokkenheid, fysieke en mentale conditie en loyaliteit belangrijke elementen. Waterschap 2025 zoekt daarbij steeds naar een optimale balans tussen goed werknemerschap en goed werkgeverschap.

Waterschap 2025 wil naast een goed, ook een aantrekkelijk werkgever zijn voor (ook) hoog opgeleid en jong personeel en zet daarvoor verschillende instrumenten in. Het voldoende ruimte bieden voor ontplooiing en creativiteit door het aanbieden van aantrekkelijke klussen is een voorwaarde om op lange termijn de beschikking te hebben en te houden over voldoende gekwalificeerd en gemotiveerd personeel. Waterschap 2025 zet in op het faciliteren van horizontale loopbaanpaden en/of roulatiemogelijkheden, omdat het verticaal doorstomen steeds minder van toepassing wordt aangezien de klassieke 'piramide' organisaties immers geen antwoord meer hebben op de vragen van nu en de toekomst. Vanzelfsprekend maakt ook het borgen van het aanbieden van opleiding/training ten behoeve van kennisontwikkeling hier onderdeel van uit.

Arbeidsmarktontwikkeling

De demografische ontwikkeling in Nederland (vergrijzing en ontgroening) de komende 10 - 15 jaar zal aan werkgevers in brede zin de nodige uitdaging bieden om voldoende gekwalificeerd personeel te blijven vinden en te behouden. Deze uitdaging op de toekomstige arbeidsmarkt geldt evenzeer, zo niet nog scherper, voor de overheid en daarmee ook voor de sector waterschappen⁶. Dit ondanks (in tijd) dempende maatregelen die inmiddels zijn getroffen, zoals het oprekken van de pensioengerechtigde leeftijd naar 67 jaar in 2021. Waterschap 2025 is zich hiervan bewust en voert daarom een gericht beleid om zijn positie op de arbeidsmarkt goed te laten zijn.

2.3.5. Voldoende financiële draagkracht

Om de taken in 2025 op een financieel gezonde basis te kunnen uitvoeren en de toenemende maatschappelijke druk om de belastingtarieven te beheersen het hoofd te bieden, beschikt Waterschap 2025 over een voldoende financiële draagkracht en sluit het in zijn financiële beleid aan bij eisen uit de wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF). Waterschap 2025 is volop bezig de afspraken uit landelijk, regionale en lokale akkoorden met andere overheden te realiseren (rondom klimaat, waterpeil en waterkwaliteit) en beschikt over de noodzakelijke middelen om deze grote programma's qua uitvoering aan te kunnen en op schema te blijven met de uitvoering. Daarnaast zal Waterschap 2025 nieuwe taken uitvoeren die voorheen door andere overheden werden uitgevoerd. Deze kunnen leiden tot hogere kosten. Duidelijk is dat het Waterschap 2025 voor grote investeringen staat gesteld. Niet alle investeringen hoeven alleen gedragen te worden, maar deels zal dit wel het geval zijn. Waterschap 2025 heeft voldoende financiële draagkracht om dit goed te kunnen doen.

Financiële risico's Waterschap 2025

De extra investeringen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), Waterbeheer 21 (WB21), Kaderrichtlijn Water (KRW) leiden tot grotere uitgaven. Door de klimaatverandering nemen risico's op extreem weer toe; hierdoor zal de kans op ongewenste situaties toenemen. Bovendien werkt het Waterschap 2025, vanuit het belang hiervan voor de duurzaamheid van ons land, op de langere termijn ten minste conform de afspraken uit de klimaatconvenanten. Het accepteert de mogelijk hieruit voortvloeiende hogere kosten. Tot slot vormen wijziging van wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van zuiveren van medicijnresten, een potentieel financieel risico. Kortom, Waterschap 2025 heeft voldoende draagkracht om financiële risico's op te vangen.

2.3.6. Rol Waterkracht⁷

In het licht van de eisen die aan Waterschap 2025 worden gesteld is (blijvende) deelname aan Waterkracht een logische keus, omdat het kan bijdragen aan vermindering van de eigen kwetsbaarheid. De harmonisatie in beleid en uitvoering, die plaatsvindt op de verschillende werkgebieden, draagt bovendien bij aan open verbindingen tussen de betrokken waterschappen. Dit biedt in de basis kansen om de doelmatigheid van het werk te vergroten. Door de aanwezige kennis te bundelen en via specialismen aan te bieden wordt het samenwerken van medewerkers belangrijk om als collectief succesvol te kunnen zijn. Tegelijkertijd vraagt de samenwerking, omdat de eigen autonomie blijft bestaan, wel om veel coördinatie en afstemming.

⁶ De grote uittocht, vier toekomstbeelden van de arbeidsmarkt van onderwijs- en overheidssectoren, ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties (2010).

⁷ Waterkracht is een bestaand samenwerkingsverband tussen vijf waterschappen in de regio Rijn-Oost op de werkgebieden personele zaken, ICT, inkoop en zuiveren. Doel van de samenwerking is een verhoging van de te leveren kwaliteit, een verlaging van de kosten en een vermindering van de kwetsbaarheid te realiseren.

3. Optie Zelfstandig blijven

In dit hoofdstuk wordt de variant zelfstandig blijven uitgewerkt. Daarbij wordt de vraag beantwoord wat de beide waterschappen in dat geval moeten doen om te voldoen aan de eisen die aan een waterschap anno 2025 worden gesteld. Deze beoordeling wordt in de achtereenvolgende paragrafen gedaan aan de hand van de ook in hoofdstuk 2 gebruikte aspecten: herkenbare positie in de omgeving, krachtig bestuur, goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering, goed werkgeverschap, voldoende financiële draagkracht en rol Waterkracht. De verschillen die er zijn tussen beide waterschappen worden daarbij inzichtelijk gemaakt. In de slotparagraaf wordt een reflectie gegeven op de vraag wat de optie zelfstandig blijven voor een beeld oplevert in het perspectief van de kenmerken van Waterschap 2025.

3.1. Herkenbare positie in de omgeving

Beide waterschappen onderkennen de noodzaak om het partnerschap met hun omgeving te versterken teneinde te kunnen voldoen aan de eisen die aan Waterschap 2025 worden gesteld en voor beide waterschappen liggen hier dezelfde opgaven. Accenten liggen op het (structureel) tot stand brengen van betere verbindingen met de bestuurlijke omgeving en vooral ook met de samenleving. Daarvoor is een geschikt instrumentarium nodig en moeten bestuur, management en medewerkers de hiervoor benodigde (nieuwe) competenties ontwikkelen.

3.2. Krachtig bestuur

Aan de geschetste besturingsfilosofie voor Waterschap 2025 kan door beide waterschappen worden voldaan. Verder kan de manier waarop de interactie met de omgeving en samenleving gebeurt in beide waterschappen een stevige impuls gebruiken.

3.3. Goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering

Voor de organisaties van beide waterschappen liggen er de volgende ontwikkelpunten teneinde te kunnen voldoen aan de eisen van Waterschap 2025.

Kwaliteit diensten waarborgen en zo mogelijk verbeteren

Hierbij ligt het accent op het afmaken van de PDCA-cyclus waardoor het leren en verbeteren wordt geborgd. Ook een goed zicht op de vraag en het type vragensteller (gebonden of ongebonden) is daarbij essentieel om de dienstverlening daarop goed aan te kunnen laten sluiten. Het zorgdragen voor en onderhouden van voldoende vakkennis vraagt aandacht, evenals de doorontwikkeling naar voldoende sturingsinstrumenten om de te leveren prestaties te kunnen borgen en te evalueren. Ook is het voor beide waterschappen noodzakelijk de werkprocessen continu te blijven verbeteren. Leanmanagement kan hieraan een bijdrage leveren.

Personele kwetsbaarheid verkleinen

Beide waterschappen onderkennen dat thans sprake is van personele kwetsbaarheid, onder andere door eenmans-functies, op diverse gebieden, zowel in de ondersteuning als in het primaire proces. Voor het taakveld vergunningverlening en handhaving is bijvoorbeeld samenwerking met anderen voorwaarde om aan de toekomstige wettelijke eisen te kunnen voldoen.

Maar ook op andere gebieden (bijvoorbeeld technologie waterketen) is professionele afstemming en het daarmee hebben van voldoende kritieke massa belangrijk om invulling te kunnen geven aan begrippen als innovatie, duurzaamheid en ook internationale samenwerking. Daarbij komt dat de impact van de ICT-ontwikkelingen de komende jaren groot zal zijn en kennis nodig is om deze op een adequate manier aan te kunnen.

Ten tweede speelt hier de door beide waterschappen onderkende zorg om duurzaam voldoende en deels ook anders gekwalificeerd personeel te kunnen behouden en aan te trekken. Voor beide organisaties ligt er een grote ontwikkelopgave om de kwalificaties van het huidige personeel afgestemd te krijgen op de eisen van Waterschap 2025. Tegelijkertijd is op basis van de uitgevoerde strategische personeelsplanning te verwachten dat er als gevolg van het natuurlijk verloop in de organisatie ruimte ontstaat om een deel van het benodigde anders gekwalificeerd personeel zonder formatie uitbreiding (Groot Salland) of enkel heel beperkte formatie uitbreiding (Reest en Wieden) van buiten te kunnen aantrekken. Meer concreet is het beeld als volgt.

De formatie van Groot Salland beslaat thans in totaal 344,7 fte. Verwacht wordt dat de toekomstige opgave die voort komt uit Waterschap 2025 kan worden uitgevoerd zonder dat hiervoor in totaal meer formatie nodig is. Natuurlijk verloop, formatie uitwisseling, inzet op het bereiken van een zo maximaal mogelijke doelmatigheid en heldere keuzes op wat het waterschap wel en niet doet, dienen dit te borgen. Wel zal de inzet op competentieontwikkeling, omdat functies inhoudelijk veranderen, het nodige verandervermogen vragen van management en medewerkers. Daarnaast speelt voor Groot Salland autonoom, dat de formatie moet worden uitgebreid met 10 fte (2019), op termijn teruglopend naar 5 fte (2025), om de opgaven die volgen uit het HWBP op een adequate manier aan te kunnen pakken. Vanwege de wijze waarop deze inzet kan worden gefinancierd (90% door derden, 10% zelf), zal deze echter de personeelskostenbegroting maar beperkt zwaarder belasten.

De formatie van Reest en Wieden beslaat thans 207,1 fte, maar zal richting 2019 als gevolg van herinrichting van organisatie dalen naar circa 197 fte. Met oog op de toekomstige opgave wordt vanuit dat vertrekpunt vervolgens een lichte groei in formatie verwacht van circa 5 fte. Deze lichte groei wordt zowel voorzien in het primaire proces (1 fte) als in de ondersteuning van het primaire proces (4 fte). Voor het primair proces is dit verbonden aan het peilbeheer Drentse kanalen, dat overkomt vanuit de provincie. Voor de ondersteuning wordt de formatiegroei ingegeven door hoe het Waterschap 2025 invulling wil geven aan haar opgaven, positie en functioneren.

Doelmatigheid waar mogelijk vergroten, zowel taakhoudelijk als bestuurlijk-strategisch

Beide waterschappen staan op het punt van het vergroten van de doelmatigheid met het oog op 2025 voor de volgende opgaven:

- afmaken van de PDCA-cyclus;
- werkprocessen continu verbeteren en te schonen op alles wat geen waarde toevoegt in de dienstverlening (leanmanagement toepassen);
- intern zo scherp mogelijk aan de wind varen, om zo doelmatig mogelijk te (blijven) werken;
- vraaggericht werken en projectmatig werken vergroten/verstevigen waar dat kan.

Organisatiemodel herijken

Tot slot speelt dat het organisatiemodel van Reest en Wieden aan herijking toe is, onder andere om integraal werken te bevorderen. Wil deze organisatie kunnen voldoen aan de eisen van Waterschap 2025 dan wordt een organisatie-aanpassing niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk.

Groot Salland heeft recent gereorganiseerd; in de doorontwikkeling van het gekozen organisatiemodel kunnen de eisen van Waterschap 2025 een plek krijgen.

3.4. Goed werkgeverschap

Beide waterschappen staan hier voor een opgave, mede gezien hun huidige relatief beperkte schaalomvang die overigens ook positieve kanten heeft. Medewerkers kunnen zich juist in een kleinschalige organisatie prettig voelen en daar dus bewust voor kiezen. Tegelijkertijd is duidelijk, dat in een kleine organisatie maar beperkt invulling kan worden gegeven aan doorontwikkeling van medewerkers, zowel taakhoudelijk als in termen van loopbaanpaden. Ten tweede is het reëel om aan te nemen dat beide waterschappen – vanwege de schaal – minder aantrekkelijk worden als werkgever, zeker voor starters, waardoor het waterschap op de arbeidsmarkt onvoldoende kan concurreren met andere sectoren, vooral als het gaat om het aantrekken van hoog gekwalificeerd technisch personeel.

3.5. Voldoende financiële draagkracht

Beide waterschappen krijgen te maken met een oplopend kostenniveau en hogere tarieven. Uitgangspunt hierbij is het bestaande beleid en kwaliteitsniveau van uitvoering, waarbij de opgaven van beide waterschappen tot en met 2025 waar mogelijk financieel zijn vertaald.

3.5.1. Huisvesting

In de huidige situatie heeft Groot Salland één (hoofd)kantoor in Zwolle en een aantal regionale districtskantoren. Reest en Wieden heeft het hoofdkantoor in Meppel (Blankenstein) en huurt ruimte aan de Zomerdijk in Meppel. Daarnaast hebben beide waterschappen nog een beperkt aantal regionale vestigingen/werkplaatsen.

Waterschap Groot Salland heeft het voornemen het gebouw op de locatie Dr. Thienenweg in Zwolle te renoveren/verbouwen en heeft de kosten hiervan al opgenomen in de begroting.

Hierdoor wordt het gebouw energiezuiniger en kan het door invoeren van Slim Samenwerken⁸ en herinrichting van de bestaande ruimte meer personeel huisvesten. Na de renovatie en het invoeren van Slim Werken dalen de exploitatiekosten in Zwolle. De besluitvorming hierover is aangehouden in het licht van deze fusieverkenning.

3.5.2. Structureel budget en meerjarenperspectief

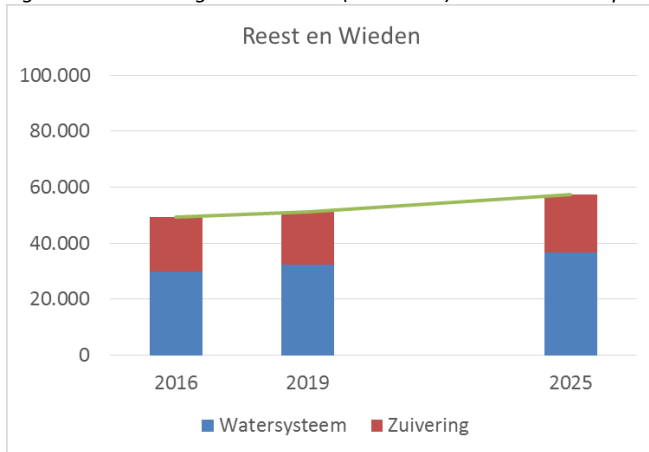
De ontwikkeling van de netto-kosten van beide waterschappen is eerst berekend. Basis voor de analyse zijn de bestaande meerjarenramingen (tot en met 2019) van beide waterschappen. In deze ontwikkeling is rekening gehouden met de bestaande taakstellingen van beide waterschappen ten aanzien van het personeel. Vervolgens is voor de periode 2020 - 2025 rekening gehouden met de extra investeringsopgaven van beide waterschappen in die periode. In de periode tot en met 2019 is er deels geen inflatiecorrectie doorgevoerd (taakstelling), in de jaren daarna weer wel.

⁸ Slim werken komt neer op 0,67 werkplek per medewerker en een werkruimte van 10 m² per werkplek.

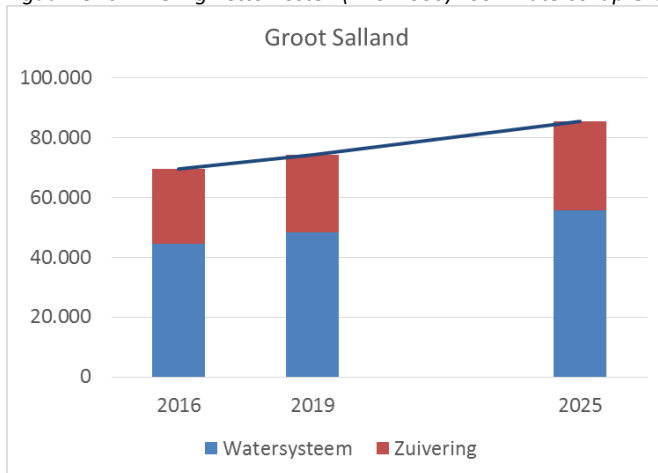
De grote investeringsopgaven van de komende jaren (tot en met 2025) voor Waterbeheer 21, Kaderrichtlijn Water, het HWBP en benodigde investeringen in RWZI's zijn geïnventariseerd en vertaald in kapitaallasten.

Aangezien de doorontwikkeling naar Waterschap 2025 nauwelijks invloed heeft op de omvang van de formatie van de waterschappen, zijn er – naast de genoemde extra kapitaallasten voor investeringen (na 2019) – geen andere veranderingen ten opzichte van de huidige meerjarenramingen. Voor de kostenontwikkeling van de personeelskosten en goederen en diensten is vanaf 2020 een jaarlijkse stijging van 2% per jaar (verwachte inflatie) gehanteerd. In de onderstaande figuren is de ontwikkeling van de netto-kosten voor beide waterschappen weergegeven.

Figuur: Ontwikkeling netto-kosten (in € 1.000) voor Waterschap Reest en Wieden

Figuur: Ontwikkeling netto-kosten (in € 1.000) voor Waterschap Groot Salland

De kostenontwikkeling op lange termijn is gematigd voor beide waterschappen. Bij Reest en Wieden is de jaarlijks te verwachten kostenstijging op langere termijn 2,0% (tegen gemiddeld 1,2% tot en met 2019). Voor Groot Salland is de jaarlijks verwachte kostenstijging iets hoger met 2,4% (tegen gemiddeld 2,2% tot en met 2019).

De interne kostentoe rekening is niet in detail vergeleken. Een eerste scan laat zien dat deze op hoofdlijnen vergelijkbaar is.

3.5.3. Ontwikkeling vermogenspositie en reserves

Het vermogen bestaat uit het 'eigen vermogen' en het 'vreemd vermogen'. Onder 'eigen vermogen' wordt verstaan:

- algemene reserves (de wenselijke hoogte hiervan wordt bepaald op basis van een risico analyse);
- bestemmingsreserves voor tariefegalisatie;
- overige bestemmingsreserves.

Onder 'vreemd vermogen' wordt verstaan: voorzieningen en leningen.

Algemene reserves

Het huidige beleid van beide waterschappen is om algemene reserves aan te houden op het niveau van de geraamde risico's (de ratio voor het weerstandsvermogen is dan één).

Egalisatiereserves voor tariefegalisatie

De beide waterschappen hanteren egalisatiereserves om de tarieven te kunnen egaliseren. Begin 2016 is de verwachting dat Reest en Wieden een egalisatiereserve heeft van € 5,5 miljoen, die door inzet van tariefegalisatie zal dalen naar € 0,6 miljoen in 2019. Voor het watersysteem worden reserves ingezet voor het dempen van de tarieven tot en met 2018, daarna zullen de tarieven kostendekkend zijn. Voor zuiveren wordt de tariefontwikkeling afgevlakt tot en met 2019.

Bij Groot Salland bedraagt de egalisatiereserve € 3,6 miljoen begin 2016 en zal deze licht afnemen tot € 3,0 miljoen in 2019. Voor watersysteem worden reserves ingezet voor dempen van de tarieven tot en met 2018, daarna zullen de tarieven kostendekkend zijn. Bij zuiveren is er een opbouw van reserves, aangezien de tarieven meer dan kostendekkend zijn.

Tabel Ontwikkeling vermogenspositie en reserves van Reest en Wieden en Groot Salland (x € miljoen)

Omschrijving	Reest en Wieden		Groot Salland	
	2016	2019	2016	2019
Algemene reserves (AR)	1,5	1,6*	5,0	5,0
Bestemmingsreserves (BR)	0,8	0,8	-	-
Egalisatiereserves (ER)	5,5	0,6	3,6	3,0
Totale weerstandscapaciteit	7,7	3,0	8,6	8,0
Gewogen financiële risico's	1,5	1,5	5,0	5,0
Netto-kosten	49,2	51,1	69,5	74,1
Algemene reserves / netto-kosten	3%	3%	7%	7%

* De algemene reserves zijn bij WRW vastgesteld op basis van de risicoanalyse. Tot de volgende risicoanalyse wordt de algemene reserve opgehoogd met het inflatiepercentage (indexatie).

Bron: Perspectiefnota 2015 - 2019 (WRW) en Financieel Meerjarenperspectief 2015-2019 (WGS), deze reserves kunnen verschillen door werkelijke resultaten in 2014 en 2015.

Overige bestemmingsreserves

Reest en Wieden kent momenteel een overige bestemmingsreserve van € 0,75 miljoen. Dit bedrag is gereserveerd voor eventuele risico's op aangekochte gronden.

Voorzieningen

Beide waterschappen hebben een voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen. Bij Reest en Wieden is de voorziening € 1,8 miljoen per 31 december 2013, bij Groot Salland is € 1,6 miljoen per 31 december 2013.

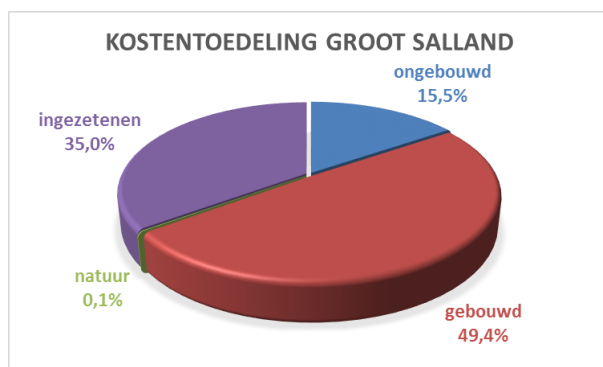
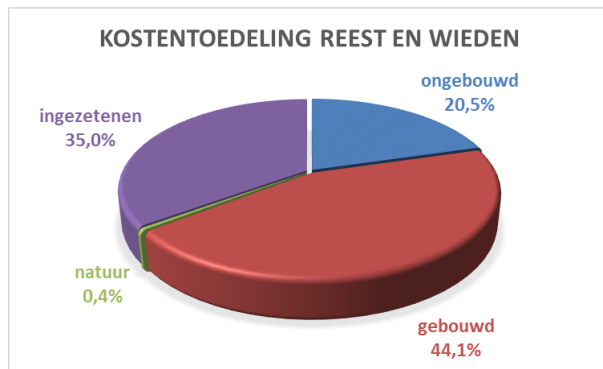
Leningen

De omvang van de leningenportefeuille van Reest en Wieden is € 105 miljoen per medio 2014. De gemiddelde resterende looptijd van de leningen is 9,4 jaar tegen een gewogen gemiddelde rentevoet van 2,85%. Bij Groot Salland is de omvang van de leningenportefeuille € 125 miljoen per medio 2014 met een gemiddelde resterende looptijd van 4,5 jaar (54 maanden) tegen een gewogen gemiddelde rentevoet van 3,46%.

Concluderend: beide waterschappen hebben en houden de komende jaren voldoende reserves om de financiële risico's af te kunnen dekken. Vanaf 2019 zijn bij beide waterschappen de tarieven kostendekkend. Bij Reest en Wieden zijn de egalisatiereserves in 2019 naar verwachting op, bij Groot Salland is dan nog een buffer aanwezig.

3.5.4. Verwachte tariefontwikkeling

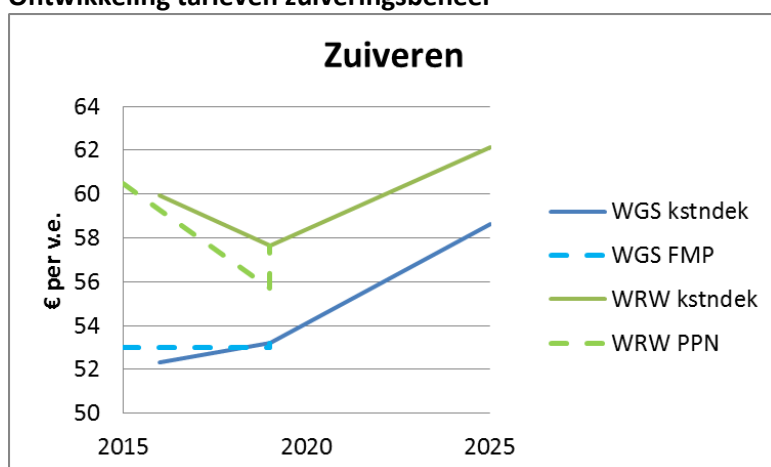
De doorrekening van tarieven is gebaseerd op een prognose van de heffingseenheden verstrekt door GBLT. De geraamde netto-kosten zijn toegedeeld aan de categorieën op basis van de bestaande verdeelsleutels per waterschap, zoals getoond in de onderstaande taartdiagrammen.

Deze taartdiagrammen laten zien dat de belangrijkste verschillen in kostentoedeling bij de verdeling gebouwd/ongebouwd zit. Deze verdeling volgt uit de waardeverhoudingen van de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur.

In de volgende figuren is de geraamde tariefontwikkeling opgenomen. Per waterschap is aangegeven wat het kostendekkende tarief is (zonder rekening te houden met tariefdifferentiatie) en is de geraamde tariefontwikkeling uit de perspectiefnota (WRW) of het meerjarenperspectief (WGS) opgenomen. Het verschil tussen beide komt ten laste van de egaliseriereserves (of ten gunste aan de reserves bij een meer dan kostendekkend tarief).

Ontwikkeling tarieven zuiveringsbeheer

Voor de beide waterschappen zullen de kostendekkende tarieven op langere termijn stijgen. Bij Reest en Wieden is de komende jaren eerst een daling, gevolgd door een stijging vanaf 2019.

De tarieven van zuiveren van Reest en Wieden zijn in de perspectiefnota over de periode tot aan 2019 afgevlakt (stippellijn) door de inzet van reserves. Deze reserves zijn volgens de huidige raming in 2019 op, daarna zullen de tarieven kostendekkend moeten zijn en dus moeten stijgen (verticale lijn in de figuur).

Bij Groot Salland is voor zuiveren het tarief uit het meerjarenperspectief tot en met 2018 meer dan kostendekkend en in 2019 nagenoeg kostendekkend. Tot 2019 worden reserves opgebouwd.

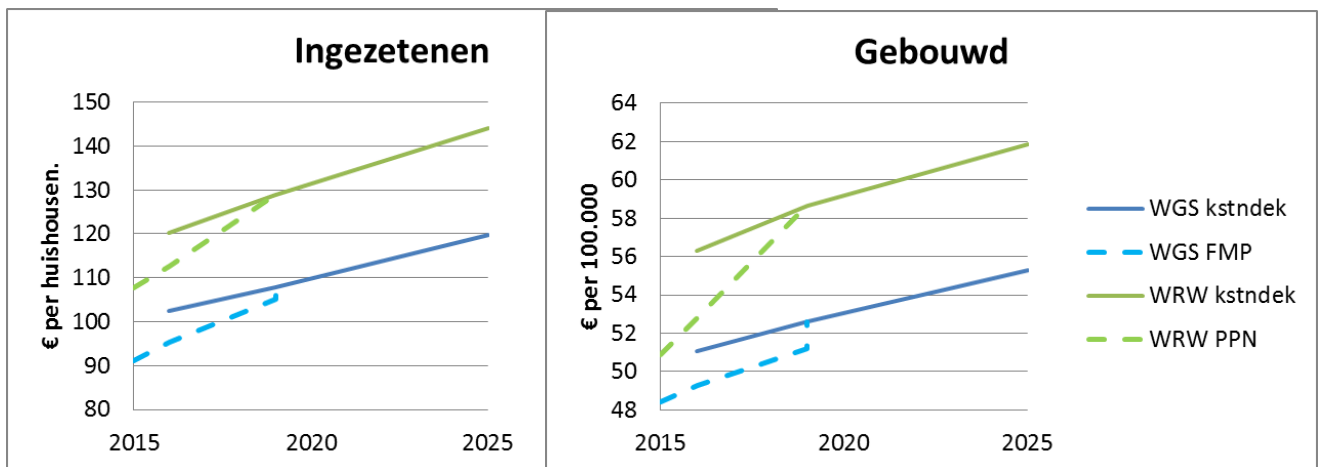
Ontwikkeling tarieven watersysteembeheer

De onderstaande tabel geeft een vergelijking van de kostentoedeling voor het watersysteembeheer.

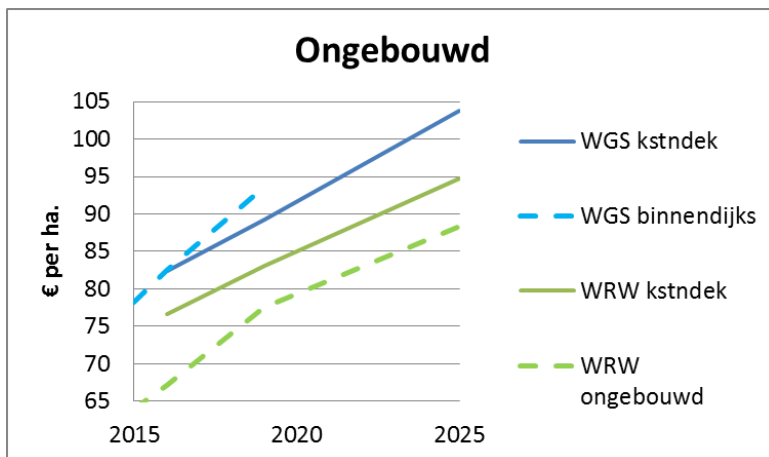
	Reest en Wieden	Groot Salland
% ingezetenen	35%	35%
Categorie gebonden kosten	Niet	Niet
Tariefdifferentiatie buitendijks	-	X
Tariefdifferentiatie wegen	X	-

Het verschil is de tariefdifferentiatie voor de categorie ongebouwd. Bij Reest en Wieden wordt er bij de categorie ongebouwd een onderscheid gemaakt in wegen enerzijds en agrarisch en overig ongebouwd anderzijds. Bij Groot Salland wordt bij ongebouwd een onderscheid gemaakt in binnendijsk en buitendijsk.

Alle tarieven voor watersysteem nemen de komende jaren verder toe. Bij Reest en Wieden zijn de tarieven van het watersysteem in 2019 kostendekkend. Om te komen tot deze tarieven worden tot die tijd reserves ingezet. Bij Groot Salland is voor het watersysteem het tarief vanaf 2018 kostendekkend. Tot die tijd worden reserves ingezet.

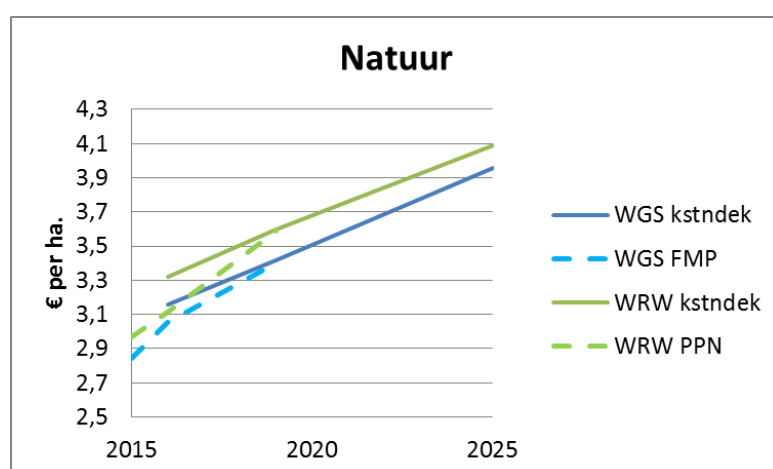
Bij ingezetenen en gebouwd stijgen de tarieven de komende jaren extra tot deze kostendekkend zijn (rond 2019). Daarna is de toename in tarief bij beide waterschappen meer gematigd.

Reest en Wieden kent een tariefdifferentiatie voor wegen binnen het tarief voor ongebouwd. In bovenstaande figuur is naast het kostendekkende tarief (zonder tariefdifferentiatie) ook het tarief voor agrarisch en overig (niet-wegen) opgenomen. Het tarief voor verharde openbare wegen heeft een toeslag van 100% en is niet opgenomen. Bij zelfstandig voortbestaan blijft deze tariefdifferentiatie bestaan.

Het tarief voor agrarisch en overig neemt de eerste jaren sneller toe dan het kostendekkende tarief (door inzet van egaliseringsreserves), daarna is het tarief kostendekkend en loopt de ontwikkeling parallel.

Voor Groot Salland is bij het berekenen van het kostendekkende tarief geen rekening gehouden met een tariefdifferentiatie voor buitendijks. Buitendijks gebied kent een korting van 75% en is niet opgenomen in de figuur. Het tarief voor binnendijks is wel opgenomen (tot en met 2019). Dit laatste tarief is door de tariefdifferentiatie hoger en neemt op korte termijn meer toe dan het kostendekkende tarief, na 2019 zal de ontwikkeling evenredig aan het kostendekkende tarief zijn. Bij zelfstandig voortbestaan blijft deze tariefdifferentiatie bestaan.

De tarieven voor natuur nemen bij beide waterschappen de komende jaren sneller toe om vanaf 2019 kostendekkend te zijn.

3.5.5. Financiële risico's en draagkracht

De omvang van de risico's van beide waterschappen zijn methodisch juist en op vergelijkbare wijze bepaald. De risico's van Groot Salland zijn hoger, met als belangrijkste verschil de risico's rond de investeringen voor het Ruimte voor de Rivier-programma. Zoals in het vorige hoofdstuk aangegeven hebben beide waterschappen extra taken de komende jaren (overdracht van gemalen en peilbeheer kanalen bij Reest en Wieden en investeringen in het HWBP bij Groot Salland). Beide waterschappen verwachten op dit moment geen extra risicoreserve voor deze taken te hoeven opnemen.

De financiële draagkracht verandert bij Groot Salland niet en daalt bij Reest en Wieden op termijn licht door krimp van de bevolking.

Beheersmaatregelen

Om de trend van toenemende investeringen en een afnemende egaliseringsreserve het hoofd te kunnen bieden en de toekomstige financiële kwetsbaarheid te verkleinen wordt risicomanagement ingezet. Door het beter zichtbaar maken van wat de belastingbetaler en omgeving krijgt, wordt hiervoor maatschappelijk draagvlak gevonden.

Verdergaande samenwerking met partners en het zoeken naar passende financieringsvormen zullen belangrijke aandachtspunten gaan vormen.

3.6. Rol Waterkracht

Verbonden met de optie van zelfstandig blijven was de vraag of intensivering van de samenwerking in het verband van Rijn Oost (Waterkracht en ODO) een bijdrage zou kunnen leveren aan deze optie. De betekenis van een intensivering van de samenwerking in Waterkracht is voor beide waterschappen identiek. Waterkracht biedt meerwaarde op de kennis-gerelateerde en personeels-gerelateerde aspecten van de taakuitvoering. Waterkracht helpt hier om kwetsbaarheden te verminderen en continuering van deelname aan dit samenwerkingsinitiatief is daarom nuttig en nodig. Tegelijkertijd speelt het eerder in hoofdstuk 2 gesignaleerde punt van de coördinatielast, het 'kosten voor de baat principe' en de onzekerheid over de doelmatigheidswinst die – op termijn – haalbaar is. De door Groot Salland begrote netto besparingswinst van jaarlijks € 0,4 miljoen die ook meegenomen is in de financiële berekeningen die zijn opgenomen in dit rapport, zullen naar huidige inzichten in elk geval niet worden gerealiseerd. Verder speelt dat er grenzen zijn aan deze samenwerkingsmogelijkheden. Enerzijds vanwege de behoefte van de deelnemende waterschappen om hun eigen beleidsruimte te behouden. Zonder die behoefte zou, naarmate de samenwerking in Waterkracht wordt geïntensiveerd, het eigen profiel en daarmee de herkenbaarheid van het waterschap vervagen en de argumenten om zelfstandig te blijven navenant aan kracht inboeten. Anderzijds vanuit oogpunt van het borgen van de democratische legitimiteit van het handelen van het waterschap. Wanneer steeds meer taken in Waterkracht worden gebracht gaat dit aspect vanwege de afgeleide manier van sturing kunnen geven aan de taakuitvoering navenant meer spelen. Intensivering van de samenwerking in Waterkracht, waar dat al mogelijk zou zijn, zal om voornoemde redenen onvoldoende bijdragen aan de opgaven waarvoor een zelfstandig Waterschap 2025 staat.

3.7. Reflectie op Waterschap 2025

De reflectie op de vraag wat de optie zelfstandig blijven voor een beeld geeft in het perspectief van de kenmerken van Waterschap 2025 levert voor beide waterschappen een tamelijk gelijke uitkomst op. Bij een zelfstandig blijven zal de positie van beide waterschappen in de omgeving niet wezenlijk veranderen en kan de gebiedsoriëntatie goed geborgd blijven worden. De bestuurskracht neemt relatief gezien af, ook omdat de omgeving waarin en waarmee wordt gewerkt in toenemende mate opschaalt. De kwetsbaarheid van de eigen organisaties neemt toe en daarmee ook het belang van samenwerking in Waterkracht, maar de mogelijkheden daarvoor worden begrensd vanwege de coördinatielast die het oplevert en de wens van de deelnemende waterschappen om de eigen autonomie te behouden. Nieuwe wettelijke (kwaliteits-)eisen op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving dwingen tot samenwerking of zelfs taakoverdracht; dit versmalt het draagvlak van de eigen organisatie.

De positie op de arbeidsmarkt verzwakt relatief gezien. Er zijn, uitgaande van behoud van het bestuurlijk ambitieniveau, amper kansen voor doelmatigheidsverbetering in de uitvoering; de schaal van de organisaties vormt hiervoor een belangrijke beperking. De financiële draagkracht verandert bij Groot Salland niet en daalt bij Reest en Wieden op termijn licht door krimp van de bevolking. Bij beide waterschappen zullen de tarieven blijven stijgen; vanaf 2019 zijn de tarieven bij beide kostendekkend. Groot Salland heeft na 2019 nog egaliseringsreserve om na 2019 tarieven te kunnen dempen. Bij Reest en Wieden zullen de egaliseringsreserve na 2019 grotendeels uitgeput zijn. Het tarief voor zuiveren van Reest en Wieden zal na 2019 moeten stijgen om kostendekkend te zijn.

4. Optie Fusie

In dit hoofdstuk wordt de optie 'Fusie' uitgewerkt. Waterschap 2025, zoals dat beschreven is in hoofdstuk 2, vormt ook hier het uitgangspunt. In de achtereenvolgende paragrafen wordt de optie fusie uitgewerkt aan de hand van de ook in hoofdstuk 2 en 3 gebruikte aspecten: herkenbare positie in de omgeving, krachtig bestuur, goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering, goed werkgeverschap, voldoende financieel draagvlak en rol Waterkracht.

In de slotparagraaf 4.7. wordt een reflectie gegeven op de vraag wat de optie fusie voor een beeld oplevert in het perspectief van de kenmerken van Waterschap 2025.

In het rapport 'Klaar voor de toekomst?', uitkomsten fase 1 verkenning naar meerwaarde fusie' zijn de kerncijfers van het gefuseerde waterschap al gepresenteerd. De belangrijkste zijn nog een keer opgenomen in **bijlage 1** van onderhavig rapport.

4.1. Herkenbare positie in de omgeving

Een fusiewaterschap heeft de kans een stevige en herkenbare positie in te nemen in zijn bestuurlijke omgeving en in de diverse overleggrema's waarin het is vertegenwoordigd. Dit vanwege de toename in omvang van de groep belanghebbenden die het immers vertegenwoordigt. De mate waarin de eigen belangen kunnen worden behartigd en de kans dat deze meer worden gerealiseerd nemen toe; er hoeft immers rekening te worden gehouden met de belangen van één waterschap minder. Tegelijkertijd kan bij fusie niet meer zij aan zij worden opgetrokken en neemt het aantal stemmen in vertegenwoordigende organen met één af. Dit leidt ertoe dat een fusiewaterschap in de besluitvorming in formele zin minder invloed heeft, al blijft ook de kracht van het argument in de praktijk gelukkig altijd een rol spelen.

Een fusiewaterschap heeft niet vanzelf een herkenbare positie in de samenleving. De afstand naar burgers, bedrijven en instellingen kan bij het opereren op een grotere bestuurlijke schaal toenemen. Ook omdat de contacten in een groter gebied met minder waterschapsbestuurders onderhouden moeten worden. Dit vraagt om een andere kijk op de rolneming van leden van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur en de rol van de organisatie hierbij. Op dit belangrijke aspect wordt in hoofdstuk 6 onder het thema gebiedsoriëntatie uitgebreid ingegaan.

4.2. Krachtig bestuur

Aan de geschetste besturingsfilosofie voor Waterschap 2025 kan een fusiewaterschap voldoen. Programmasturing kan adequaat worden ingevuld evenals de interactie met de omgeving en de samenleving. Een grotere organisatie biedt mogelijkheden om nieuwe functies te creëren, vooral in het verbinding zoeken met de omgeving, waarmee de advisering, informatievoorziening en ondersteuning van het bestuur kwalitatief op een hoger plan kan worden gebracht. Om de bestuurskracht daadwerkelijk te laten toenemen is zichtbaarheid van bestuurders in het gebied en het relatiebeheer adequaat invullen en onderhouden van groot belang. De bestuurlijke drukte wordt minder doordat overlap in inliggende gemeenten verdwijnt en vertegenwoordigingen met één persoon kunnen worden ingevuld. Het bestuur van een fusiewaterschap krijgt te maken met een nieuwe dynamiek in de besluitvorming; belangen van (dan) deelgebieden kunnen strijden om prioriteit en moeten dan tegen elkaar worden afgewogen.

De mate waarin het bestuur hierin slaagt bepaalt mede de kracht van het besturen. Deze nieuwe dynamiek stelt ook eisen aan de voorbereiding van besluiten; de alternatieven die er zijn en de consequenties ervan moeten helder aan het bestuur worden gepresenteerd. Het vereist daarnaast, uit oogpunt van verwerven van draagvlak, actieve, transparante communicatie naar burgers, bedrijven en belangenorganisaties over de genomen besluiten en de afwegingen die daarbij zijn gemaakt.

4.3. Goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering

Een organisatie die nieuw wordt ingericht, biedt de kans om de in hoofdstuk 2 beschreven uitgangspunten voor het Waterschap 2025 vanaf het begin goed vorm en inhoud te geven. De gekozen uitgangspunten voor de inrichting van een fusiewaterschap zijn hierin dan ook direct te verwezenlijken. Een grotere organisatie is in staat om grote programma's uit te voeren en de nieuwe opgaven op weg naar 2025 aan te kunnen. Daarnaast kunnen kansen worden benut voor kwaliteitsverbetering en doelmatig werken vanwege de mogelijkheden die ontstaan voor (verdere) centralisatie en integratie van de beleids- en ondersteunende eenheden en doordat de inbreng in HWBP, Unie werkgroepen, Aqualysis en GBLT gebundeld vanuit één organisatie plaatsvindt. Een grotere organisatie heeft tegelijk ook het gevaar in zich van meer bureaucratie, stroperige besluitvorming en verkokering in de uitvoering. Het is daarom bij het inrichten van een nieuw fusiewaterschap van groot belang de randvoorwaarden te creëren die de slagkracht van de organisatie (blijven) bevorderen en het werk van het waterschap in het gebied zichtbaar houden. Wezenlijk onderdeel daarvan is het goed invulling geven aan het adagium van de grootschalige kleinschaligheid. Het gaat hierbij om het slim combineren van de twee schalen waarop het werk wordt gedaan en het borgen van de verbinding tussen deze twee schalen. Kleinschalig in het gebied waar kennis van het gebied, het hebben van ogen en oren in het gebied en het contact en de interactie met burgers, ook vrijwilligers, bedrijven en partners van groot belang is voor een adequate uitvoering van de primaire taken. Grootschalig, geconcentreerd op één plek waar dat kan en bijdraagt aan doelmatigheid bij de uitvoering van de ondersteunende taken en aan integraliteit bij beleidsvorming en bestuursondersteuning. Een manier van organiseren van het werk waarbij het voortdurend verbinden van wat er in bepaalde gebieden enerzijds en voor het waterschap als geheel anderzijds speelt onontkoombaar is vanwege de onderlinge afhankelijkheden die er zijn. Het zo werken op deze dubbele schaal komt de uitvoering en tegelijk ook de zichtbaarheid en positionering van het waterschap ten goede. In hoofdstuk 6 wordt dit thema van de grootschalige kleinschaligheid uitgebreid behandeld, zowel vanuit het bestuurlijk perspectief als vanuit het perspectief van de vormgeving en het functioneren van de organisatie na fusie.

Een toenemende schaalgrootte als gevolg van fusie zal bijdragen aan het minderen van de personele kwetsbaarheid. Dit vanuit enerzijds het perspectief van de reeds geschetste ontwikkeling van de toekomstige arbeidsmarkt en anderzijds de constatering dat de beide waterschappen thans nog de nodige eenmansfuncties kennen en dat voor bijvoorbeeld het taakveld vergunningverlening en handhaving het krijgen van een voldoende robuuste personele omvang voorwaardelijk is om te kunnen voldoen aan de in de toekomst gestelde eisen.

4.4. Goed werkgeverschap

Op basis van de elementen die goed werkgeverschap karakteriseren biedt een fusiewaterschap gelet op zijn schaalgrootte goede mogelijkheden om hier ook daadwerkelijk (materieel) invulling aan te kunnen geven. Dit geldt zeker ook als het gaat om het bieden van mogelijkheden voor de ontwikkeling en doorstroom van medewerkers. Hiermee verkrijgt het fusiewaterschap een goede positie op de arbeidsmarkt en wordt het imago van aantrekkelijke werkgever versterkt. Hiermee wordt ook een adequaat antwoord gevonden op de toekomstige arbeidsmarktontwikkeling zoals deze zal optreden als gevolg van de geschetste demografische ontwikkelingen.

4.5. Voldoende financiële draagkracht

Hierbij gaat het om de kostenbesparingen bij fusie, de vermogenspositie en de tariefontwikkeling.

4.5.1. Structurele kostenbesparingen

Bij een fusie zijn de volgende structurele kostenbesparingen te verwachten/bereiken:

- algemene kostenbesparingen (bestuur, huisvesting, lidmaatschappen et cetera);
- doelmatigheid in goederen en diensten;
- doelmatigheid personeel.

Elk van deze kostenposten wordt hieronder nader toegelicht.

Algemene kostenbesparingen

Bij een fusieorganisatie zijn besparingen te bereiken, waarvoor weinig sturing nodig is.

Bestuur

Fusie leidt tot een besparing op kosten van het bestuur (1 in plaats van 2 bij optie zelfstandig). De besparing in bestuurskosten is geraamd op jaarlijks € 0,6 miljoen gebaseerd op de bestuurskosten van beide waterschappen afzonderlijk.

Huisvesting

In een fusiewaterschap wordt gekozen voor huisvesting op één locatie, waaronder ook wordt verstaan twee locaties op loopafstand van 100 m maximaal van elkaar. Hierdoor is integraliteit van werken, een betere aansturing van de organisatie en organisatorische doelmatigheid te bereiken en zijn de kapitaallasten en kosten van beheer lager dan bij gebruik blijven maken van de gebouwen in Zwolle én Meppel. Financieel gezien is er geen groot verschil tussen gezamenlijke huisvesting in Meppel of Zwolle.

Gezamenlijk huisvesting op één locatie zorgt op langere termijn (vanaf 2021) voor een besparing van jaarlijks gemiddeld € 0,25 miljoen.⁹ De voor de hand liggende opties locatie Zwolle (Dr. Thienenweg) en locatie Meppel (Blankenstein en een nabij pand) laten nagenoeg dezelfde structurele besparing zien.

⁹ Zie voor een onderbouwing bijlage 3

Lidmaatschappen et cetera

Daarnaast betaalt een fusiewaterschap minder bijdrage voor lidmaatschappen (Unie van Waterschappen, STOWA et cetera). Samen met een aantal andere kleine besparingen levert dit € 0,5 miljoen aan kostenbesparing op.

Doelmatigheid in goederen en diensten

Een fusiewaterschap heeft een grotere schaal waardoor de volgende kostenbesparingen te bereiken zijn:

- minder inhuur door lagere kwetsbaarheid;
- minder advieskosten door grotere kennis personeel;
- lagere kosten voor ICT;
- lagere beheer & onderhoudskosten (*best practices* van beide waterschappen).

Door beide waterschappen is de potentiële reductie op kosten voor goederen en diensten geraamd op een jaarlijkse besparing van € 0,75 miljoen (minder dan 2% van de gezamenlijke kosten voor goederen en diensten).

Doelmatigheid in personeelskosten

Beide huidige waterschappen ondervinden momenteel schaalnadelen door de beperkte grootte. Uitgebreid onderzoek naar overhead bij organisaties¹⁰ laat zien dat organisaties kleiner dan 300 arbeidsplaatsen te maken hebben met schaalnadelen en profijt kunnen hebben van schaalvergroting. Bij een grotere omvang dan 300 arbeidsplaatsen vallen er nog beperkte schaalvoordelen te boeken, Vanaf 500 arbeidsplaatsen is er niet echt een schaalvoordeel te bepalen.

Met een fusie kunnen de schaalnadelen verdwijnen. Bovendien is het mogelijk de fusieorganisatie nieuw in te richten om zo doelmatig te kunnen werken. In het fusiewaterschap zijn (conform kenmerken Waterschap 2025) korte lijnen, ligt de verantwoordelijkheid laag in de organisatie en worden werkprocessen *lean* ingericht. Hierdoor is het mogelijk dezelfde kwaliteit met inzet van minder personeel te leveren.

Door beide waterschappen is de potentiële reductie in personeel geraamd op 30 fte (ruim 5% van de formatie). In deze raming is uitgegaan van een reductie van 30% in management, 10% in overhead en 5% bij beleid & planvorming (onderdeel van het primair proces). Bij gemiddelde personeelslasten van € 80.000,- per fte resulteert dit in een jaarlijkse besparing van € 2,4 miljoen. Eerdere fusie van waterschappen (Vechtstromen en Vallei & Veluwe) laten zien dat dit een haalbare besparing is.

¹⁰ Zie onder andere Rapportage benchmark overhead Waterschappen 2011, Berenschot

Samenvatting

Tabel Jaarlijkse structurele kostendaling door fusie (€ miljoen)

Omschrijving	Effect in jaarlijkse kosten
Bestuurskosten	- 0,60
Huisvesting (incl. reiskosten)	- 0,25
Besparingen lidmaatschappen, etc.	- 0,50
Doelmatigheid goederen & diensten (incl. ICT)	- 0,75
Doelmatigheid personeel	- 2,40
Totaal	- 4,50

De netto-kosten van een fusiewaterschap zijn structureel € 4,5 miljoen lager dan de netto-kosten van beide waterschappen samen bij gelijkblijvende ambities. De incidentele kosten die gemaakt moeten worden om deze structurele besparing te bereiken staan in hoofdstuk 6.

Afschrijvingsbeleid

Een fusiewaterschap kent een geharmoniseerd afschrijvingsbeleid. In hoofdstuk 6 wordt de harmonisatie van het afschrijvingsbeleid bij een fusie beschreven. Dit afschrijvingsbeleid bepaalt de verdeling van de kapitaallasten over de tijd en heeft dus financiële consequenties, die doorwerken in de totale kosten en daarmee in de tarieven. Bij het doorrekenen van de tarieven is uitgegaan van een harmonisatie die de komende jaren extra kapitaallasten voor een fusiewaterschap oplevert t.o.v. de gesommeerde kapitaallasten van beide waterschappen. Een andere keuze kan in de komende jaren extra kapitaallasten of juist minder kapitaallasten betekenen.

4.5.2. Ontwikkeling Vermogen

Het vermogen bestaat uit het 'eigen vermogen' en het 'vreemd vermogen'. Onder 'eigen vermogen' wordt verstaan:

- algemene reserves (de wenselijke hoogte hiervan wordt bepaald op basis van een risico analyse);
- bestemmingsreserves voor tariefegalisatie;
- Overige bestemmingsreserves.

Onder 'vreemd vermogen' wordt verstaan: voorzieningen en leningen.

Algemene reserves

De beide waterschappen hebben momenteel een gezamenlijke algemene reserve van € 6,5 miljoen. Deze reserve is gelijk aan de raming van de risico's (de ratio van het weerstandsvermogen is 1). Bij een fusie is het mogelijk een andere verhouding te nemen. Aangezien hier vooralsnog niet toe besloten is gaan we uit van een zelfde ratio voor een fusiewaterschap. De risico's van een fusiewaterschap zijn mogelijk kleiner dan de som van de risico's van beide waterschappen samen. Een risicoanalyse bij fusie kan hier inzicht in geven.

De som van de algemene reserves kan ook worden gerelateerd aan de netto-kosten. De totale netto-kosten van beide waterschappen bedragen in 2016 bijna € 120 mln. De algemene reserves zijn daarmee 5,5% van de netto-kosten. Vanuit de gegevens Waterschapspeil is bekend dat een meerderheid van de waterschappen een percentage heeft tussen de 5 en 12. Daar voldoet een fusiewaterschap ook aan. Een fusiewaterschap loopt hiermee in de pas met de meeste waterschappen.

Bestemmingsreserve voor aankoop gronden

Reest en Wieden kent momenteel een overige bestemmingsreserve van € 0,75 mln. Dit bedrag is gereserveerd voor eventuele risico's op aangekochte gronden. Deze reservering is overgenomen voor het fusiewaterschap.

Egalisatiereserves

De egalisatiereserves van beide waterschappen samen bedragen per 1 januari 2016 in totaal € 9 mln. In de optie zelfstandig dalen deze reserves tot € 3,6 mln. in 2019 door inzet voor tariefegalisatie in de jaren daarvoor.

In een fusiewaterschap zijn deze reserves ook bestemd voor tariefegalisatie. De wijze waarop en het tempo waarop de egalisatiereserves worden ingezet kan bij een fusiewaterschap anders worden bepaald. Zo is het mogelijk om de reserves in te zetten om de incidentele kosten van een fusie (deels) te dekken. Bij een fusie na 2016 is een deel van deze egalisatiereserves al ingezet en is er voor een fusiewaterschap minder ruimte om andere accenten te leggen bij tariefegalisatie. De timing van een mogelijke fusie is dus een belangrijke factor in de financiële ruimte om een ander egalisatiebeleid te voeren.

Voorzieningen

Beide waterschappen hebben een voorziening voor arbeidsgelateerde verplichtingen. Bij fusie bedragen de totale voorzieningen € 3,5 mln.

Leningen

De gezamenlijke omvang van de leningenportefeuille van beide waterschappen bedraagt (medio 2014) € 230 miljoen.

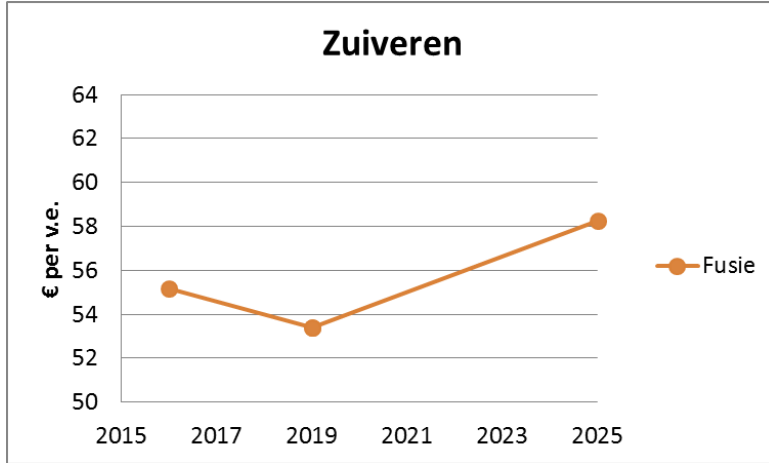
4.5.3. Verwachte tariefontwikkeling

De doorrekening van tarieven is gebaseerd op een prognose van de heffingseenheden verstrekt door de belastingorganisatie GBLT. De geraamde netto-kosten zijn toegedeeld aan de categorieën. Hiervoor zijn de waardeverhoudingen voor de kostentoedeling van het fusiewaterschap bepaald uit de gegevens van de afzonderlijke waterschappen.

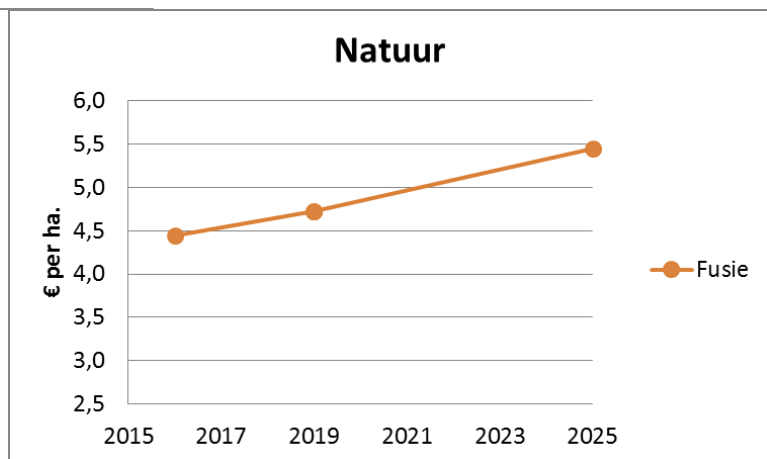
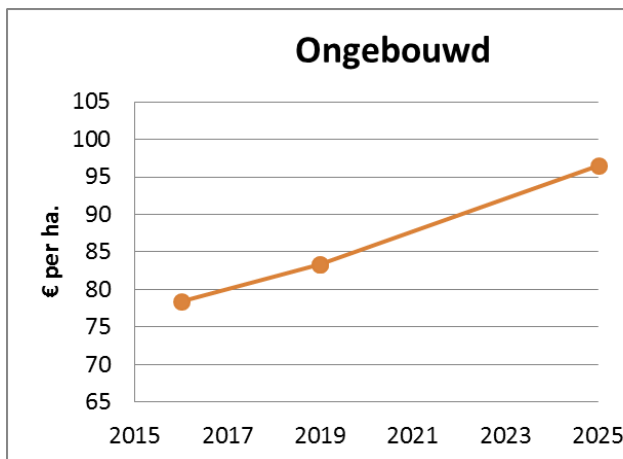
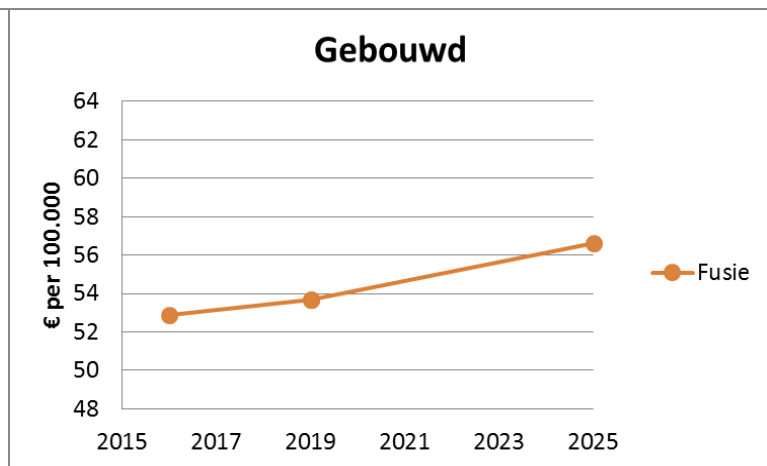
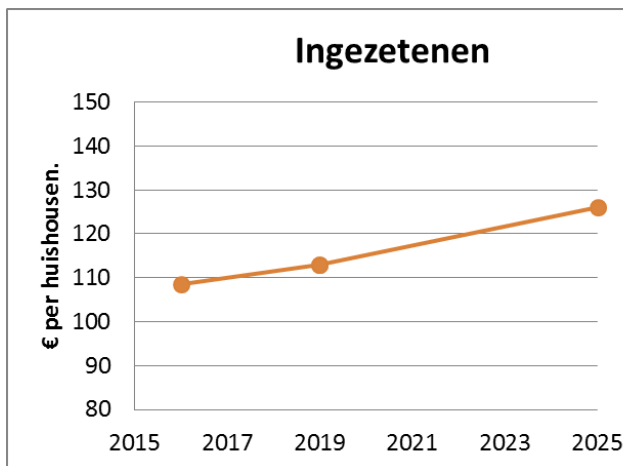
Uitgangspunt voor de tariefbepaling zijn de netto-kosten van een fusiewaterschap. De kosten zijn structureel € 4,5 mln. lager dan de netto-kosten van beide waterschappen samen bij gelijkblijvend beleid en kwaliteitsniveau van uitvoering. Daarnaast is rekening gehouden met extra kapitaallasten door harmonisatie van het afschrijvingsbeleid. Bovendien is in de eerste jaren rekening gehouden met de incidentele fusiekosten (zie verder hoofdstuk 6).

In onderstaande figuren is de toekomstige ontwikkeling van de kostendekkende tarieven van een fusiewaterschap weergegeven. De tarieven nemen in de tijd toe, waarbij de tarieven voor zuiveren op korte termijn (t/m 2019) eerst afnemen.

Ontwikkeling tarieven zuiveringsbeheer

Ontwikkeling tarieven watersysteembeheer

4.5.4. Financiële risico's en beheersmaatregelen

Een grote verandering bij fusie is gezamenlijke huisvesting. Bij vestiging op één locatie wordt het overbodige pand verkocht. De verkoopbaarheid van dat pand is in de huidige vastgoedmarkt een financieel risico. Renovatie van één van de bestaande panden om gezamenlijke huisvesting mogelijk te maken heeft ook financiële risico's.

Een ander risico vormen de potentiële extra kosten of minder gerealiseerde besparingen door bureaucratie van een grotere fusieorganisatie. In hoofdstuk 6 staan de beheersmaatregelen hiervoor. De financiële gevolgen van de bij fusie noodzakelijke harmonisatie van het afschrijvingsbeleid zorgen op dit moment, omdat nog geen keuze is gemaakt, ook voor een financiële onzekerheid.

De overige risico's van een fusiewaterschap volgen uit de huidige risico's van beide waterschappen. Hiervoor zijn al beheersmaatregelen genomen. Wel is het verstandig voor een fusiewaterschap een nieuwe risicoanalyse te maken.

Concluderend bestaat het extra financiële risico's door een fusie ten opzichte van de optie van twee zelfstandige waterschappen uit de verkoopbaarheid van het ongebruikte pand. Verdere extra beheersmaatregelen moeten volgen uit een nieuwe risicoanalyse van een fusiewaterschap.

4.6. Rol Waterkracht

Ook bij fusie is blijven participeren in Waterkracht een vanzelfsprekende optie, daar waar het een bijdrage levert aan het verbeteren van de kwaliteit en verminderen van de kwetsbaarheid van de eigen organisatie of (inkoop-)voordelen te behalen zijn. Bij fusie zal de invloed van beide waterschappen in dit samenwerkingsinitiatief groter worden doordat er vaker menskracht kan worden geleverd en er bestuurlijk met één mond wordt gesproken.

4.7. Reflectie op Waterschap 2025

Een fusie biedt de kans om de positionering in de bestuurlijke omgeving te versterken. De bestuurskracht neemt toe; er kan met één mond worden gesproken en het gewicht van de stem neemt door een grotere achterban toe. Tegelijkertijd neemt dit gewicht ook af daar waar het op formele besluitvorming aankomt; er is immers één stem minder uit te brengen. De afweging die soms zal moeten worden gemaakt tussen de belangen van (deel-)gebieden levert een nieuwe bestuurlijke dynamiek op en stelt eisen aan de voorbereiding van de besluiten en communicatie over de uitkomsten. Een fusiewaterschap heeft niet vanzelf een herkenbare positie in de samenleving. De afstand naar burgers, bedrijven en instellingen kan bij het opereren op een grotere bestuurlijke schaal toenemen. Het borgen van de gebiedsoriëntatie vraagt om gerichte maatregelen, bestuurlijk en organisatorisch. Een andere rolname van leden van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur en de rol van organisatie hierbij vormen hierin een belangrijk element.

De beleidsopgaven die er richting 2025 liggen kunnen kwalitatief goed worden uitgevoerd. Kwetsbaarheden in de organisatie zijn op te vangen al blijft deelname aan Waterkracht op onderdelen gewenst. De positie op de arbeidsmarkt wordt stevig en er liggen naar de toekomst toe goede mogelijkheden om een aantrekkelijker werkgever te zijn. Er zijn reële doelmatigheidskansen aanwezig. De financiële draagkracht wordt sterker waardoor de tariefstijging macro gezien gedempt kan worden. De effecten per categorie zijn wel verschillend en leveren daarmee een lastige puzzel op bij fusie, alhoewel er mogelijkheden zijn om de grootste schokken te matigen (zie hoofdstuk 6).

5. Vergelijking beide opties

In dit hoofdstuk worden de opties zelfstandig blijven en fusie vergeleken aan de hand van de zes aspecten die eerder in dit rapport gebruikt zijn: herkenbare positie in de omgeving, krachtig bestuur, goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering, goed werkgeverschap, voldoende financieel draagvlak en rol Waterkracht.

5.1. Herkenbare positie in de omgeving

Beide waterschappen herkennen en erkennen dat zij hun positie in hun bestuurlijk omgeving en in de samenleving moet versterken willen ze aan de eisen van het Waterschap 2025 kunnen voldoen. Een fusiewaterschap zal posities in bestuurlijke verbanden op grond van zijn schaalgrootte steviger en herkenbaarder kunnen innemen en meer invloed kunnen nemen. Dit vanwege de toename in omvang van de groep belanghebbenden, die hij ingeval van een fusie kan vertegenwoordigen. Het afnemen van het aantal stemmen in bestuurlijke verbanden dat speelt bij fusie weegt minder zwaar dan deze kans op toenemende invloed. Ook de mate waarin de eigen belangen kunnen worden behartigd en de kans dat deze meer kunnen worden gerealiseerd nemen bij een fusiewaterschap toe, omdat in dat geval de belangen van het Waterschap in één organisatie zijn samengebracht. De herkenbaarheid in de samenleving is bij zelfstandig blijven als vanzelf geborgd en vormt bij fusie een potentieel risico, waarop maatregelen getroffen moeten worden om deze te beheersen.

5.2. Krachtig bestuur

Bij zelfstandig blijven verandert de bestuurskracht autonoom niet, maar neemt deze relatief gezien wel af, vooral omdat de omgeving zich steeds grootschaliger organiseert. Bij een fusie neemt de bestuurskracht toe en neemt de bestuurlijke drukte af, onder andere omdat er geen overlap meer is in inliggende gemeenten. Het feit dat ingeval van fusie contact onderhouden moet worden met twee provincies speelt ook bij zelfstandig blijven voor Reest en Wieden en ontmoet in de dagelijkse praktijk geen bezwaar. Er ontstaat bij fusie wel een andere dynamiek in het besturen op het moment dat belangen van deelgebieden verschillen en tegen elkaar afgewogen moeten worden. De manier waarop hiermee omgegaan wordt bepaalt mede de kracht van het besturen bij een fusie.

5.3. Goed geëquipeerde organisatie voor de uitvoering

Bij zelfstandig blijven neemt de kwetsbaarheid van de organisatie toe en zijn aanvullende maatregelen nodig om dit op te lossen. De samenwerking in Waterkracht kan daaraan bijdragen, maar is vanwege de beperkingen die daarin besloten zitten geen alternatief voor een fusie. Bij fusie neemt de uitvoeringskracht toe, maar gerichte maatregelen, met gebiedsgericht werken als speerpunt, zijn zeer nodig om dat in de praktijk ook te effectueren. Kennis kan bij fusie gemakkelijker worden gedeeld en verrijkt en kwetsbare functies kunnen bij fusie worden opgelost. Een grotere organisatie is beter in staat grote programma's uit te voeren en nieuwe opgaven die op de waterschappen afkomen op weg naar 2025 aan te kunnen. Een grotere organisatie heeft tegelijk ook het gevaar in zich van meer bureaucratie, stroperige besluitvorming en verkokering in de uitvoering. Het is daarom van groot belang bij het inrichten van een nieuw fusiewaterschap de randvoorwaarden te creëren die de slagkracht van de organisatie bevorderen. Wezenlijk onderdeel daarvan is het goed invulling geven aan het adagium van de grootschalige kleinschaligheid.

5.4. Goed werkgeverschap

Voor de verschillende elementen waarlangs goed werkgeverschap ingevuld kan worden bestaat vanuit de inhoud geredeneerd in theorie geen verschil tussen zelfstandig voortbestaan of een fusiewaterschap.

Een fusiewaterschap heeft echter, gelet op haar schaal, wel meer mogelijkheden om hier ook daadwerkelijk (materieel) invulling aan te kunnen geven. Zeker ook als het gaat om de ontwikkeling en doorstroom van medewerkers, de positie op de arbeidsmarkt en het hiervoor hebben en houden van het imago als aantrekkelijke werkgever.

5.5. Voldoende financiële draagkracht

Zowel bij zelfstandig voortbestaan als bij fusie nemen de kosten voor het waterschap in de komende jaren toe. Hierin zitten onder andere kapitaallasten voor extra investeringen en extra formatie om te voldoen aan de kenmerken van het Waterschap 2025. Bij fusie treden er autonome kostenverlagingen op, bijvoorbeeld op bestuur, lidmaatschappen en huisvesting. Bovendien kan door gerichte sturing een verdere kostenverlaging worden bereikt op kosten voor goederen & diensten (onder andere *best practises* van beide waterschappen op onderdelen van de taakuitvoering) en personeel (onder andere minder schaalnadelen). De totale structurele jaarlijkse kostenbesparing is becijferd op € 4,5 mln. Hierbij kan aan de bestuurlijke keus om het huidige beleid en kwaliteitsniveau van uitvoering in stand te houden worden voldaan.

Als het gaat om de effectiviteit is er verschil tussen zelfstandig blijven en fusie. Door te werken op een grotere schaal is het waterschap beter in staat doeltreffend te opereren. De mogelijkheden om autonoom te handelen en eigen keuzes te maken nemen toe, de afhankelijkheid van anderen neemt af. Voorbeeld hiervan zijn de totstandkoming van de keur en het informatiebeleidsplan. Dat vergt nu twee keer voorbereiding en twee keer besluitvorming. Bij een fusie gaat dat in één keer. Ook zal een fusiewaterschap door de schaal die ontstaat beter in staat zijn de kwaliteit en continuïteit van de taakuitvoering te verbeteren en te waarborgen.

Fusie helpt in het beheersen van de kosten en biedt kansen om de doeltreffendheid in het functioneren te vergroten. Deze voordelen ontstaan evenwel niet vanzelf. Er moeten daarvoor bestuurlijk wel 'moedige besluiten' genomen worden, zoals het concentreren van alle activiteiten op één locatie. Ook is een slimme inrichting en goede sturing op de organisatie nodig. Bij die inrichting van de organisatie en de beslissing waar taken worden uitgevoerd komt het er op aan keuzes te maken vanuit het adagium: geconcentreerd op één centrale plek waar dat kan, in het gebied waar dat moet. Dat wil zeggen: grootschalig organiseren om kosten te beheersen, bijvoorbeeld op de ondersteunende diensten, kleinschalig uitvoeren waar dat doeltreffend is vanuit oogpunt van gebiedsbekendheid en de zichtbaarheid van het waterschap voor burgers, bedrijven, instellingen en partners in het gebied.

Een fusie van Reest en Wieden en Groot Salland levert geen grote extra financiële risico's op. De verkoopbaarheid van een overbodig pand vormt het belangrijkste extra risico. Bij fusie wordt het financiële draagvlak steviger dan bij een zelfstandig voortbestaan. Daardoor kunnen risico's beter worden gespreid en gezamenlijk worden opgevangen.

De totale exploitatiekosten van een fusiewaterschap zijn structureel € 4,5 mln. lager dan de kosten van beide waterschappen samen. De noodzakelijke harmonisatie van het afschrijvingsbeleid leidt de komende jaren in de nu uitgewerkte variant tot hogere kapitaallasten. Dit naar voren halen van kapitaallasten betekent dat op lange termijn de kapitaallasten zullen dalen. Een andere keuze bij harmonisatie van het afschrijvingsbeleid leidt tot een andere verdeling van de kapitaallasten over de tijd en kan leiden tot minder extra kosten of juist tot besparingen de eerste jaren.

5.6. Rol Waterkracht

Zowel bij zelfstandig blijven als bij fusie is blijven deelnemen in Waterkracht van belang, omdat het de eigen kwetsbaarheid kan verminderen en er mogelijk inkoopvoordelen te behalen zijn. Het gewicht van dit argument speelt wel sterker bij zelfstandig blijven dan bij fusie. Tegelijkertijd is intensivering van de samenwerking in Waterkracht gezien de beperkingen die daaraan verbonden zijn en de coördinatielast die dat oplevert geen alternatief voor een fusie. Bij fusie zal de invloed van beide waterschappen in dit samenwerkingsinitiatief groter worden doordat er vaker menskracht kan worden geleverd en er bestuurlijk met één mond wordt gesproken.

6. Consequenties van fusie nader beschouwd

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de opdrachten die de algemeen besturen meegegeven hebben voor dit verdiepend onderzoek. Deze opdrachten gaan over: gebiedsoriëntatie, beleidsharmonisatie, herkenbaarheid, gelijkwaardige inbreng, tariefontwikkeling, financiële risico's, personele aspecten en routekaart besluitvormings- en inrichtingsproces. Het gaat hierbij om de vraag welke consequenties een fusie op deze verschillende thema's heeft en hoe hieraan het hoofd kan worden geboden.

6.1. Gebiedsoriëntatie

Bij het groter worden van het werkgebied neemt het belang van het borgen van de gebiedsoriëntatie in termen van zichtbaarheid en uitvoering in de nabijheid van burgers, bedrijven en partners navenant toe. Tegelijkertijd leren fusieprocessen in andere sectoren zoals zorg en onderwijs, dat het vaak niet lukt hier op een goede manier vorm en inhoud aan te geven. De afstand tot de patiënt of leerling neemt toe, er ontstaat vervreemding van en in het primair proces en medewerkers worden een nummer en raken hun professionele ankerpunten kwijt. Ook al lijken de ervaringen bij fusiewaterschappen over het algemeen positiever, mede vanwege het feit dat er altijd een relatie bestaat tussen de gekozen bestuurders en het gebied, toch ligt hier een reëel gevaar op de loer.

Het fusiewaterschap wil dit voorkomen en zoekt de oplossing in het goed organiseren van de grootschalige kleinschaligheid. Dit betekent dat de uitvoering van de primaire taken voor een groot deel in het gebied zelf – kleinschalig – plaats blijft vinden, met blijvende inzet van de medewerkers die bekend zijn met de resp. delen van het –grotere- gebied en van vrijwilligers. Dit is even nuttig als nodig omdat weten hoe het zit in het gebied van groot belang is voor de uitvoering van de primaire taken en voor de calamiteitenorganisatie. Het is ook nuttig en nodig, omdat het via de uitvoering zichtbaar aanwezig zijn in het gebied een uitgelezen kans biedt om als waterschap betrokken te zijn bij gebiedsprocessen en in contact te zijn met burgers, bedrijven en instellingen in het gebied. Die aanwezigheid is ook een belangrijk instrument in het kader van het relatiebeheer, naast de activiteiten die daarvoor vanuit de centrale organisatie ontwikkeld worden. De beleids- en ondersteunende taken worden geconcentreerd op één plek – grootschalig – uitgevoerd, omdat dat de kwaliteit en integraliteit ten goede komt en doelmatig is. Daarbij wordt de organisatie zo ingericht dat er op natuurlijke wijze verbinding wordt gemaakt tussen de uitvoering in het gebied en het werk 'op kantoor', om zo de kruisbestuiving en integraliteit van denken en werken te waarborgen.

Naast via de uitvoering, wordt de gebiedsoriëntatie ook geborgd door inzet van het bestuurlijk niveau. Het bestuur gaat op een grotere schaal opereren. Tegelijkertijd is het van groot belang als bestuurder zichtbaar zijn in het gebied, feeling te houden met het gebied en de inbreng van buiten mee naar binnen te nemen. Dat betekent: weten wat er speelt, belangrijke politieke en bestuurlijke feiten en omstandigheden kennen, personele wisselingen in dat landschap volgen en als ambassadeur van het waterschap netwerken in bestuurlijke en maatschappelijke circuits. Kennis van hoe het zit helpt het waterschap ook in zijn eigen afwegingen rondom zijn strategisch handelen; wat moeten we doen of vooral laten om met partners, burgers en bedrijven in gesprek te komen en te blijven. De verantwoordelijkheid voor een deel van het gebied opnemen in de portefeuilleverdeling van elk DB-leden is hiervoor een goede stimulans en dat geldt ook voor de directie die het bestuur op dit punt zo kan ondersteunen en ontlasten.

Daarnaast hebben ook de leden van het algemeen bestuur in het borgen van de gebiedsoriëntatie ook duidelijk een rol. Nieuwe vormen om in contact te blijven met burgers en bedrijven kunnen hiervoor worden ingezet. Daarbij kan gedacht worden aan vormen van inspraak en interactie in de fase waarin plannen worden gemaakt of op het moment dat voor het gebied belangrijke beslissingen aanstaande zijn. Het vormen van ad hoc gesprekstafels of meer gestructureerde fora voor dialoog en inspraak, fysiek of digitaal, met geïnteresseerde burgers en bedrijven kan een hulpmiddel zijn voor deze vorm van interactief besturen. Hier zou wellicht gekeken worden naar een oplossing van 'gebiedsraden', naar analogie van het instellen van dorpsraden¹¹, waarvoor bij gemeentelijke herindelingen nogal eens gekozen wordt. Voor de eerste fase na fusie zal de samenstelling van het overgangsbestuur, dat gaat bestaan uit een samenstel van bestuurders die in maart 2015 in de algemeen besturen van de huidige twee waterschappen gekozen worden, een extra waarborg kunnen zijn om binding te houden met het gebied

Als derde instrument geldt de communicatie van het waterschap naar de burgers, bedrijven en instellingen in het gebied en zijn toegankelijkheid in en vanuit het gebied. De toegankelijkheid in het gebied wordt geborgd door de aanwezigheid van medewerkers en hun vaardigheid als ambassadeur van het waterschap op te treden. Verdere digitalisering van de frontoffice met een vraagbaak en verwijsfunctie die 7x24 uur benaderbaar is helpt zeer om de toegankelijkheid van bestuur en organisatie vanuit het gebied te waarborgen.

Omdat het belangrijk is tijdig beslissingen te nemen over de inzet van instrumenten om de gebiedsoriëntatie bij fusie goed te borgen, is dit aspect opgenomen in de routekaart als een van de prioritaire thema's.

6.2. Beleidsharmonisatie

In geval van fusie speelt beleidsharmonisatie een belangrijke rol. Immers twee gebieden worden één en dan is het wenselijk en in enkele gevallen ook noodzakelijk dat het waterschap per fusiedatum zijn burgers, bedrijven en instellingen een eenduidig product en/of dienst levert.

In **bijlage 4** staat een overzicht weergegeven van de onderzochte beleidsthema's en staat vermeld waarin deze thema's in essentie verschillen. Tevens staat daarbij aangegeven of dit verschil in beleid per fusiedatum moet zijn opgelost, dan wel dat harmonisatie binnen een jaar na fusie, dan wel nog wat later kan plaatsvinden.

Op basis van deze inventarisatie kan worden geconcludeerd dat enkele onderwerpen en/of beleidsthema's om juridische of inhoudelijke redenen voor fusiedatum geharmoniseerd moeten worden en de rest later kan. De drie 'showstoppers' zijn:

- bijdrage bij uitbreiding stedelijk gebied;
- grondbeleid, aankopen, pacht, visrechten, verpachten riet;
- calamiteitenorganisatie.

Het onderwerp 'keur' is intensief besproken en ook nadrukkelijk onderwerp geweest in de medewerkersbijeenkomsten. Er bestaat weliswaar, zeker vanuit het perspectief van de

¹¹ Dorpsraden vormen een gestructureerd communicatiekanaal tussen kernen en de gemeente; het zijn geen formele bestuurlijke entiteiten met bevoegdheden

belanghebbenden, een nadrukkelijke wens dit geharmoniseerd te willen hebben, maar juridisch is dit niet noodzakelijk. Indien geen tijdige vaststelling van de keur plaatsvindt, dan is er sprake van verschillende regelgeving in één gebied, omdat dan de oude keuren van de beide waterschappen onverkort van kracht blijven. De vraag of dit wenselijk is, is een bestuurlijke. De inspanningen zouden er wel op gericht kunnen zijn om ook de keur voor fusiedatum te harmoniseren.

Bij het uitwerken van de beleidsharmonisatie, ongeacht of deze moet of wenselijk gevonden wordt, is het zaak de kenmerken van de deelgebieden die kunnen verschillen te respecteren.

6.3. Herkenbaarheid

In de bestuurlijke opdracht is het begrip herkenbaarheid gerelateerd aan de onderdelen huisvesting, naamgeving, invulling sleutelfuncties en besturings- en organisatie model. Op het onderdeel huisvesting wordt hierna ingegaan. Voor wat betreft de in een volgende fase van het proces te kiezen naamgeving van een fusiewaterschap geldt als uitgangspunt, dat de achterban van beide waterschappen zich in de nieuwe naam moet kunnen herkennen. De invulling van de sleutelfuncties zal langs een transparant proces gaan verlopen, met kwaliteit als belangrijk criterium. Op het besturings- en organisatie model is in de paragrafen 4.3 en 4.4 ingegaan. Tot slot blijkt cultuur een belangrijke succesfactoren in een fusie en tevens een instrument om de herkenbaarheid te borgen. Het komt er daarom op aan bij het ontwikkelen van de cultuur van het fusiewaterschap veel aandacht te besteden aan het mee nemen van de goede elementen van de bestaande culturen en aan de vraag wat daarvoor nodig is, ook in tijd en geld.

De bedoeling is deze bestuurlijk belangrijke punten zodra er een fusiebesluit ligt aan te pakken. Zie hiervoor ook de routekaart in paragraaf 8 van dit hoofdstuk.

6.4. Gelijkwaardige inbreng

Belangrijk bij een fusie is om de goede punten uit de verschillende uitvoeringspraktijken van beide waterschappen vast te houden in het nieuwe waterschap. Dat biedt de kans op de kwaliteit van de uitvoering van 1 + 1 een 3 te maken en leidt tot herkenbaarheid. Het blijkt dat beide waterschappen elkaar in een fusie veel te bieden hebben doordat zij elkaar op verschillende terreinen versterken. De volgende punten zijn voorbeelden van 'best practises' op de criteria kwaliteit van uitvoering en kwaliteit van personeel die mee genomen kunnen worden naar het fusiewaterschap:

- monitoring waterkwaliteit;
- samenwerking met gemeenten in de afvalwaterketen;
- wijze van betrekken burgers bij de primaire taak ('dijkleger');
- strategisch personeelsbeleid.

6.5. Fusiekosten en indicatie tariefontwikkeling per categorie

6.5.1. Beleidsharmonisatie afschrijvingsbeleid

Beide waterschappen hanteren een ander beleid voor afschrijving van investeringen. Reest en Wieden hanteert de componentenmethode, waarbij de diverse componenten van een investering (mechanisch, elektrotechnisch, bouwkundig, etc.) een aparte afschrijvingstermijn hebben. Groot Salland hanteert één termijn voor de hele investering. De afschrijvingstermijnen van Reest en Wieden zijn over het algemeen korter.

Bij een fusie moeten gelijke afschrijvingstermijnen worden gehanteerd voor (toekomstige) investeringen. Hierbij moet een keuze worden gemaakt. Hanteren van het beleid van Groot Salland voor de fusieorganisatie levert een voordeel op van lagere kapitaallasten voor de investeringen die Reest en Wieden momenteel heeft gepland. Hanteren van het beleid van Reest en Wieden levert hogere kapitaallasten op voor de geplande investeringen van Groot Salland. De hoogte van de investeringen verandert niet door het afschrijvingsbeleid.

Voor deze analyse is uitgegaan van een mix van beiden. Voor toekomstige investeringen in waterveiligheid (keringen, etc.) wordt het beleid van Groot-Salland gehanteerd, voor de overige investeringen (RWZI's, gemalen, watergangen, etc.) het beleid van Reest en Wieden. Deze mix sluit het beste aan bij de wet HOF. Bij deze keuze stijgen de eerste jaren de kapitaallasten elk jaar met gemiddeld 155 duizend Euro (cumulatief):

Netto kosten (€ mln.)	2016	2019	2025
Harmonisatie afschrijvingsbeleid	0	0,5	1,4

Het naar voren halen van kapitaallasten door harmonisatie van het afschrijvingsbeleid betekent dat op lange termijn de kapitaallasten zullen dalen. Bij het berekenen van de tarieven van een fusiewaterschap is rekening gehouden met bovenstaande extra kapitaallasten. Wanneer voor een ander geharmoniseerd afschrijvingsbeleid wordt gekozen zullen deze kosten veranderen en mogelijk om slaan naar opbrengsten in termen van lagere afschrijvingslasten. Een andere keuze zal dus tot andere tarieven leiden.

6.5.2. Huisvestingskosten

Uitgangspunt is, dat het kantoor van het nieuwe waterschap op één locatie gevestigd is en de keus van die locatie de uitkomst is van een afwegingsproces op vier criteria, te weten integraliteit van werken, eenduidige aansturing, reizen woon-werk en financiële effect.

Gezamenlijk huisvesting op één locatie zorgt op langere termijn (vanaf 2021) voor een besparing van jaarlijks € 0,25 mln.¹². De voor de hand liggende opties locatie Zwolle (Dr. Thienenweg) en locatie Meppel (Blankenstein en een nabij pand) laten nagenoeg dezelfde structurele besparing zien.

6.5.3. Incidentele fusiekosten

Om de eerder genoemde structurele besparingen van een fusie te bereiken, moeten er eerst kosten worden gemaakt (fusie- of transitiekosten). Hiervan is een zo goed mogelijke raming gemaakt van de verschillende onderdelen, gebaseerd op aannamen en ervaringscijfers (bijvoorbeeld cijfers van de fusies tot Vallei & Veluwe en Vechtstromen).

Projectkosten voor implementatie fusie

Dit zijn kosten om het proces van de fusie te begeleiden/vorm te geven en voor tijdelijke extra capaciteit in de opstartperiode (2015). Deze kosten zijn als volgt geraamd.

¹² Zie voor een onderbouwing bijlage 3

Omschrijving	Kostenraming (€)
Projectorganisatie / inhuur (projectleider, jurist, secretaris)	200.000
Functieboeken / plaatsing	50.000
Communicatie	50.000
Verhuiskosten	20.000
Onvoorzien (10%)	30.000
Totaal	350.000

Daarnaast zullen er bij beide waterschappen door medewerkers de nodige uren worden besteed aan voorbereiding van de integratie. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat deze fusieactiviteiten door her-prioritering in de activiteiten binnen de begrotingen van beide waterschappen kunnen worden opgevangen.

Desintegratiekosten

Hieronder vallen de afschrijvingen op ICT, lopende contracten, etc. Uit een inventarisatie blijkt dat er nauwelijks doorlopende contracten zijn. De belangrijkste desintegratiekosten bestaan daarmee uit huisvesting (zie boven) en ICT. Voor de ICT kosten is een raming gemaakt van het boekwaardeverlies van eerdere investeringen en een kengetal gehanteerd voor de benodigde extra kosten voor integratie van systemen. De verwachte desintegratiekosten voor ICT bedragen € 1,0 mln. Deze kosten zijn getoetst aan de kosten van eerdere fusies bij waterschappen.

Personele frictiekosten

Friciekosten ontstaan als medewerkers niet geplaatst kunnen worden in de nieuwe organisatie. Deze kosten worden pas in volle omvang zichtbaar op het moment dat keuzen zijn gemaakt en de plaatsingsprocedure tot het einde toe is doorlopen. Het betreft de loonkosten en de kosten voor outplacement van medewerkers.

Basis voor de berekening van de frictiekosten is de reductie in formatie van 30 fte. Op basis van een analyse van de personeelsbestanden zijn er momenteel in totaal 48 fte van 61 jaar en ouder in beide waterschappen, waarvan 40% bij management en ondersteuning. Deze personen gaan de komende vijf á zes jaar met pensioen. Hierdoor is de reductie grotendeels via natuurlijk verloop te regelen. Hierdoor is het nauwelijks nodig om overige personen boven de formatie met gericht beleid en sturing binnen vijf jaar naar ander passend werk te leiden. Hiervoor zijn dan ook geen kosten geraamd. De besparing op personeelskosten bij fusie rekenen we vanaf 2016 mee. De personeelskosten van de niet geplaatste medewerkers zijn als frictiekosten opgenomen voor de periode dat zij nog in dienst zijn. De afbouw is lineair verondersteld. De kosten zijn gebaseerd op gemiddelde personeelslasten van € 80.000 per FTE.

Friciekosten	2016	2017	2018	2019	2020
Loonsom niet geplaatste medewerkers	2,4	1,9	1,4	1,0	0,5

Samenvatting

Incidentele fusiekosten	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Proceskosten	0,4					
Desintegratiekosten		1,0				
Frictiekosten		2,4	1,9	1,4	1,0	0,5
Totaal	0,4	3,4	1,9	1,4	1,0	0,5

Naast bovengenoemde incidentele kosten is een ander incidenteel effect het effect van verkoop van één van de panden op de boekwaarde. Bij verkoop van het pand Dr. Thienenweg is er een verwachte boekwinst van € 1,4 mln.; bij verkoop van het pand Blankenstein is er een verwacht boekverlies van € 1,2 mln. Dit effect hangt uiteindelijk af van welk pand wordt verkocht, de prijs van verkoop en het moment van verkoop. Bij bepaling van de kostendeekkende tarieven van een fusiewaterschap is aangenomen dat dit effect niet via de tarieven, maar via de reserves wordt afgehandeld.

6.5.4. Vingeroefeningen m.b.t. effecten fusie per categorie belastingbetaler

Bij een fusiewaterschap geldt een gelijk tarief per categorie belastingbetaler. Alleen door tariefdifferentiatie kan hier een uitzondering op worden gemaakt.

Tariefdifferentiatie kan op de volgende gronden:

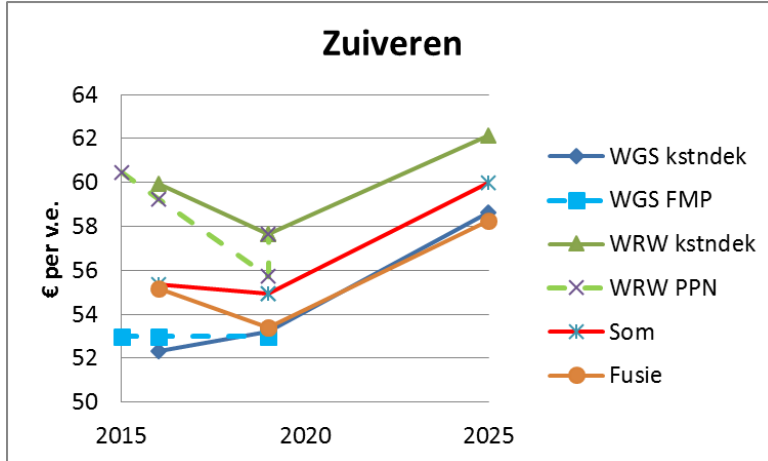
- buitendijks gelegen onroerende zaken (max. 75% lager tarief);
- onroerende zaken die als waterberging worden gebruikt (max. 75% lager tarief);
- onroerende zaken gelegen in bemalen gebieden (max. 100% hoger tarief);
- onroerende zaken die in hoofdzaak uit glasopstanden bestaan (max. 100% hoger tarief);
- verharde openbare wegen (max. 100% of 400% hoger tarief).

Reest en Wieden hanteert momenteel een tariefdifferentiatie voor wegen, Groot Salland voor buitendijks.

In onderstaande figuren is het effect op de tarieven ingeval van fusie weergegeven. Hierbij zijn kostendeekkende tarieven gehanteerd, rekening houdend met bovenstaande incidentele transitiekosten en de financiële effecten van harmonisatie van het afschrijvingsbeleid.

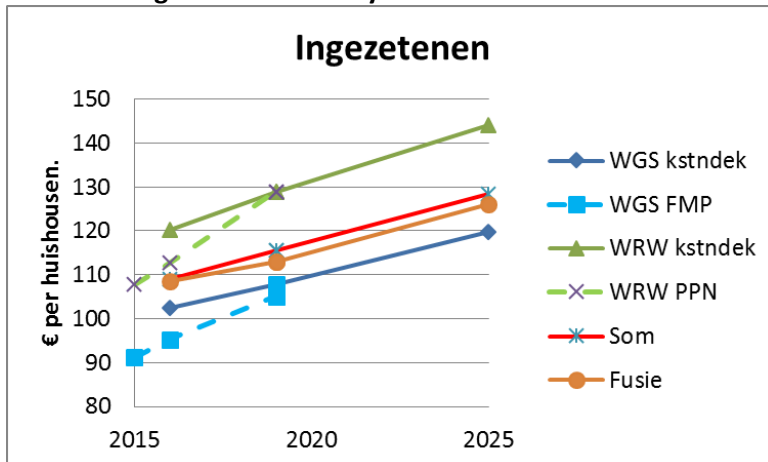
Daarnaast zijn, om de vergelijking te kunnen maken, de tarieven van de afzonderlijke waterschappen uit hoofdstuk 3 opgenomen en is het kostendeekkende tarief van beide waterschappen samen weergegeven. Dit is het (kostendeekkende) tarief indien beide waterschappen zelfstandig zouden blijven en alleen een gezamenlijk tarief zouden vaststellen.

Ontwikkeling tarieven zuiveringsbeheer

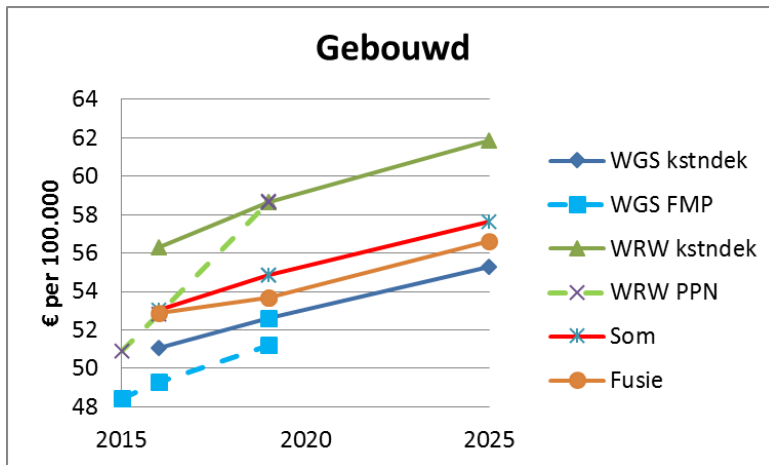
Het tarief voor zuiveren bij een fusiewaterschap is op langere termijn gelijk of lager dan het geraamde tarief van Groot Salland en over de hele periode lager dan het geraamde tarief van Reest en Wieden. De eerste jaren is het tarief hoger door de toegerekende incidentele fusiekosten.

Ontwikkeling tarieven watersysteembeheer

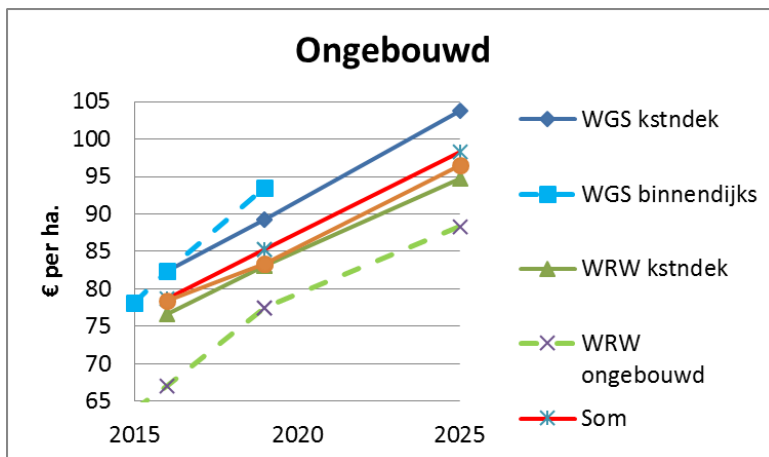

Bij een fusiewaterschap is bij watersysteembeheer gerekend met 35% kostentoedeling aan ingezetenen, dus vergelijkbaar met hoe dit bij beide waterschappen nu gebeurt. Op grond van inwonerdichtheid van het totale gebied is het gekoppelde aandeel 25%. Het fusiewaterschap heeft de wettelijke mogelijkheid dit met maximaal 10% te verhogen o.b.v. bestuurlijke argumentatie. In **bijlage 5** zijn doorrekeningen met andere percentages voor de kostentoedeling opgenomen.

Het tarief voor ingezetenen (bij 35%) van een fusiewaterschap is lager dan het geraamde tarief voor Reest en Wieden, maar hoger dan het geraamde tarief voor Groot Salland. Het fusietarief ligt dichterbij het tarief van Groot Salland dan bij dat van Reest en Wieden.

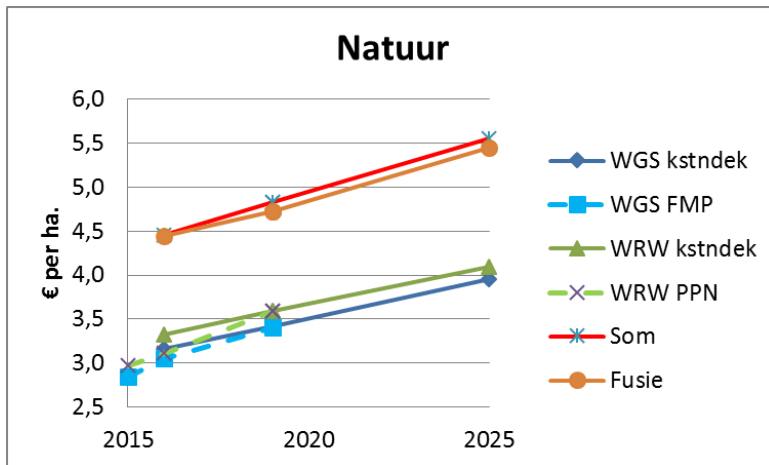

Bij gebouwd zien we een zelfde beeld als bij ingezetenen. Het tarief van een fusiewaterschap is lager dan het geraamde tarief voor Reest en Wieden, maar hoger dan het geraamde tarief voor Groot Salland. Het fusietarief ligt dicht bij het tarief van Groot Salland dan bij dat van Reest en Wieden.

Het tarief voor ongebouwd bij een fusiewaterschap is berekend zonder gebruik te maken van tariefdifferentiatie. In **bijlage 5** zijn berekeningen met tariefdifferentiatie te vinden.

Het beeld bij ongebouwd is anders dan bij de voorgaande tarieven. Het tarief van een fusiewaterschap is hier lager dan het geraamde tarief voor Groot Salland, maar hoger dan het geraamde tarief voor Reest en Wieden. Het fusietarief ligt bijna op het niveau van het tarief van Reest en Wieden als daar geen tariefdifferentiatie zou worden toegepast.

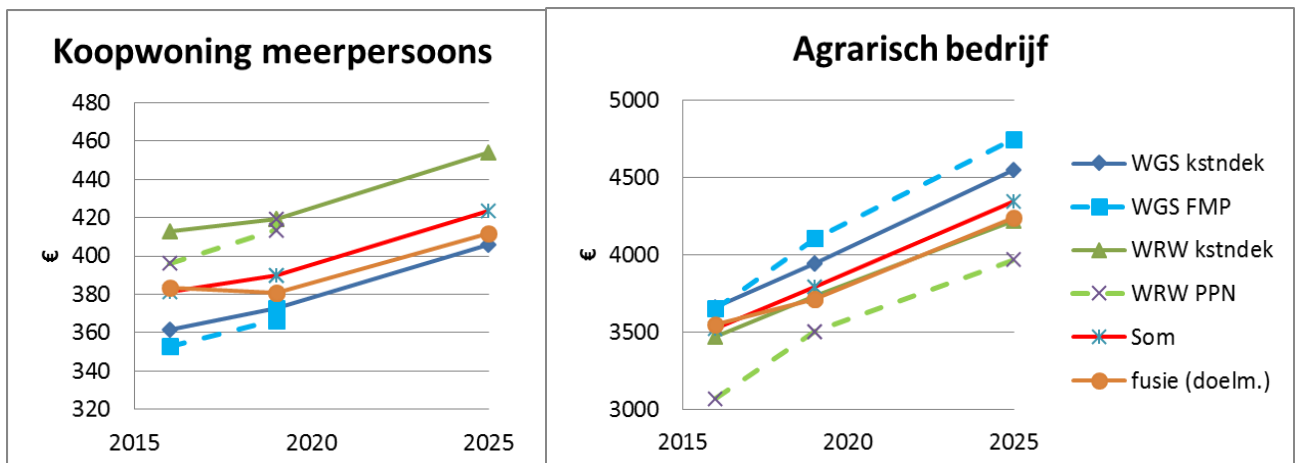

Bij natuur is het tarief van een fusiewaterschap hoger dan dat van beide waterschappen. Door afronding van de aandelen is de kostentoedeling aan natuur hoger bij een fusiewaterschap en dit resulteert in hogere tarieven.

Belastingdruk volgend profielen

De effecten van bovenstaande tarieven zijn door vertaald naar de belastingdruk (zuiveren en watersysteem samen) voor de verschillende type belastingbetalers. Voor de profielen meerpersoonshuishoudens in een koopwoning en agrarisch bedrijf is dit bovendien grafisch weergegeven.

De profielen van beide waterschappen zijn niet helemaal gelijk. Daarom wordt in deze rapportage gebruik gemaakt van gestandaardiseerde landelijke profielen. In **bijlage 5** is het verschil met de profielen van beide waterschappen opgenomen.

Vergelijken we de toekomstige tarieven (2025) van een fusiewaterschap met de toekomstige geraamde tarieven van beide afzonderlijke waterschappen (2025, kostendekkend, met de huidige tariefdifferentiatie) dan is het beeld als volgt.

- Binnen het gebied van Groot Salland stijgen de tarieven van huishoudens (gem. 2,5% in 2025), bedrijven (gem. 1% in 2025) en natuur (gem. 38% in 2025) en dalen de tarieven voor agrarisch (gem. 10% in 2025).
- Binnen het gebied van Reest en Wieden dalen de tarieven van huishoudens (gem. 9,6% in 2025), bedrijven (gem. 7,4% in 2025) en stijgen de tarieven voor agrarisch (gem. 7% in 2025) en natuur (gem. 33% in 2025).

Mogelijkheden om tariefontwikkeling te beïnvloeden

Om de tariefontwikkeling bij fusie te beïnvloeden zijn de volgende variabelen/ knoppen van belang:

- de hoogte van de kostenbesparing bij fusie bepaalt het totale niveau van de netto-kosten van een fusiewaterschap. Hoe lager dit kostenniveau, hoe lager de tarieven;
- de verdeling van de lasten tussen de verschillende categorieën belastingbetalers zijn te bepalen door de hoogte van het aandeel ingezetenen en door gebruik te maken van tariefdifferentiatie (zie **bijlage 5**);
- om de tariefontwikkeling te dempen (bijvoorbeeld de eerste jaren bij grote verschillen) kunnen de egalisereserves worden ingezet. Hoe eerder de fusie, hoe meer ruimte er is om de egalisereserves anders in te zetten.

Invloed van kostentoedeling en tariefdifferentiatie op de tariefontwikkeling

De volgende varianten voor de kostentoedeling en tariefdifferentiatie zijn doorgerekend; het resultaat is opgenomen in **bijlage 5**:

- 25%, 30% en 35% voor ingezetenen;
- geen tariefdifferentiatie;
- tariefdifferentiatie buitendijks;
- tariefdifferentiatie wegen.

Uit de in bijlage 5 opgenomen berekeningen blijkt het volgende effect van elk van deze variabelen (ten opzichte van 35% voor ingezetenen en geen tariefdifferentiatie):

- Bij een kostentoedeling van 25% aan ingezetenen daalt de lastendruk voor huishoudens (tussen -4% voor een meerpersoons koopwoning en -20% voor een eenpersoons huurwoning in 2025), terwijl de lastendruk voor agrarisch en natuur (+15%) en bedrijven (+4% - +10%) hierdoor stijgt.
- Bij toepassen van een tariefdifferentiatie wegen (100% hoger tarief) daalt de lastendruk van agrarisch en overig met 6%, terwijl die voor wegbeheerders bijna verdubbeld.
- Een tariefdifferentiatie buitendijks leidt tot een tariefdaling van twee derde voor agrariërs buitendijks en voor een stijging met 2% voor binnendijks.

6.6. Beheersmaatregelen financiële risico's

De geraamde incidentele fusiekosten en het effect van beleidsharmonisatie van afschrijvingsbeleid zijn zo goed mogelijk bepaald in een *quick scan*. Hierbij zijn aannames gedaan en deze posten kunnen bij fusie mogelijk anders uitpakken. Dit vormt daarmee een financieel risico.

In het meest ongunstige scenario worden de besparingen op personeel en goederen & diensten niet gehaald en vallen de besparingen bij huisvesting tegen (in totaal structureel € 3,4 mln.), terwijl de

incidentele kosten hoger uitvallen (meer dan de geraamde € 8,6 mln.). In dat geval worden deze incidentele kosten op een langere termijn terugverdiend.

De kansen voor doelmatigheid worden niet 'vanzelf' gerealiseerd, maar vergen specifieke aandacht en sturing door bestuur en management. Dit is een belangrijke beheersmaatregel.

6.7. Personele aspecten

Zoals hiervoor aangegeven is de aanname, mede op basis van ervaringen elders, dat het fusiewaterschap organisatie breed met 30 fte minder toe kan dan de optelsom van de huidige formatie. Het natuurlijk verloop van personeel door pensionering wat de komende jaren relatief hoog is bij beide waterschappen zal er zeker toe bijdragen om de beoogde reductie in formatie deels langs die weg te bereiken. Daarnaast is uit oogpunt van personele zorg flankerend beleid nodig. Hierover worden afspraken gemaakt met de betrokken vakorganisaties in een te vormen Bijzonder Georganiseerd Overleg (BGO) en deze afspraken worden vastgelegd in een sociaal plan.

In dit op te stellen sociaal plan zullen ook afspraken worden vastgelegd over een zorgvuldige procedure voor de plaatsing van medewerkers in de nieuwe organisatie. In ieder geval geldt als uitgangspunt dat medewerkers van beide waterschappen gelijke kansen hebben. Verder moeten er mogelijk afspraken worden gemaakt over toenemende reiskosten als gevolg van een verandering in standplaats dan wel over mogelijke verschillen in de bedrijfseigen regelingen die geharmoniseerd moeten worden. Dat laatste lijkt overzienbaar. De verschillen in de bedrijfseigen regelingen blijken namelijk beperkt te zijn. Deze verschillen zijn veelal gelegen in de toepassingscriteria dan wel in de hoogte van de vergoeding en zijn niet groot. In geval van fusie gaan deze geen knelpunt vormen. Binnen Waterkracht wordt bovendien momenteel al gewerkt aan harmonisatie van de volgende regelingen, hetgeen hierin positief bijdraagt:

- uitsluiting overwerkvergoeding;
- inconvenientenregeling (deze wordt mogelijk zelfs landelijk geregeld);
- BHV-vergoeding;
- trekhaakvergoeding;
- koffiegeldvergoeding;
- procentuele verhoging bij plaatsing in hogere schaal.

6.8. Routekaart naar een gefuseerd waterschap

Wanneer de algemeen besturen van beide waterschappen op 3 december 2014 uitspreken een fusie te willen, worden parallel twee sporen opgestart. De eerste spoor is het overleg op grond van artikel 3 jo 4 van de Waterschapswet met GS van de provincies Overijssel en Drenthe en besluitvorming op dat niveau, gevolgd door de goedkeuringsprocedure door de Minister van I&M, die slechts kan weigeren op grond van overwegingen van algemeen belang. Dit overleg zal resulteren in een besluit tot fusie van beide PS-en. Wanneer op dat niveau een besluit valt voor 1 juli 2015 is een fusie per 1 januari 2016 haalbaar.

Om voldoende tijd te hebben voor een zorgvuldig proces, is het raadzaam dat parallel aan het eerste spoor op een tweede spoor wordt begonnen met de voorbereidingen van de bestuurlijke en organisatorische vormgeving van het nieuwe waterschap, uiteraard zonder dat er al onomkeerbare besluiten genomen worden. Dit vergt een projectorganisatie, waarvan een door PS na besluitvorming in te stellen voorbereidingscommissie de bestuurlijke 'kop' vormt. Deze voorbereidingscommissie krijgt bij provinciaal reglement taken en bevoegdheden toegekend die zien op de voorbereiding van de fusie. Gedurende deze tussenliggende periode blijven de DB-en en AB-en van beide waterschappen zelfstandig bevoegd voor wat betreft het eigen waterschap, maar gebruikelijk is beslissingen die over de fusiedatum heen reiken ten minste afgestemd of mogelijk ook al materieel gezamenlijk te nemen.

In **bijlage 6** is voor beide sporen een stappenplan op hoofdlijnen uitgewerkt.

Door de recente wijziging van de Waterschapswet is het niet nodig tussentijdse verkiezingen voor een fusiewaterschap te organiseren. De uitslag van de verkiezingen in maart 2015 in beide waterschappen is bepalend voor de samenstelling van het overgangsbestuur, dat aantreedt op de dag van fusie en in functie blijft tot maart 2019. Groot voordeel hiervan is, dat de bestuurlijke continuïteit over de fusiedatum geborgd is, afgezien van de kosten die zo worden bespaard. De omvang van het overgangsbestuur wordt overigens bepaald door PS van beide provincies, maar de AB-en van de waterschappen kunnen daar natuurlijk een voorstel voor doen.

7. Samenvattend beeld

In de rapportage over fase 1 van de fusieverkenning is geconstateerd, dat er binnen en buiten de sector brede consensus is over het feit dat de inrichting van het waterschapbestel vanuit overwegingen van een adequate taakuitvoering op het gebied van systeem, keten en veiligheid, gediend is met een ordening naar stroomgebied. Een benadering vanuit de samenhang tussen de twee stroomgebieden veronderstelt, aldus dat rapport, een samensmelting van de waterschappen Groot Salland, Reest en Wieden, Rijn en IJssel en Vechtstromen. De vorming van dit waterschap lijkt gezien de context binnen de laatstgenoemde twee waterschappen de komende jaren evenwel praktisch onhaalbaar. Met een fusie tussen Groot Salland en Reest en Wieden wordt wel een (logische) stap gezet in de richting van dit voor de toekomst mogelijke eindbeeld en deze fusie blokkeert een verdere opschaling, als dat wenselijk zou worden gevonden, zeker niet, zo wordt geconcludeerd. Dat vorige rapport rondt af met de conclusie, dat een fusie op een viertal punten het maatschappelijk belang kan dienen. Dat zijn:

1. een gefuseerd waterschap is beter in staat de inhoudelijke wateropgaven die er liggen te realiseren en kan meer kwaliteit in de uitvoering van haar taken leveren. Een fusie maakt het makkelijker kennis te delen binnen de organisatie, zodat de kwaliteit van de medewerkers en diensten kan stijgen en de personele kwetsbaarheid afneemt. Voor specifieke taken is het mogelijk verdere specialisatie van medewerkers te bereiken en zo meer kwaliteit te bieden. De inhoudelijke taken vragen om steeds meer afstemming met andere organisaties. Om deze afstemming inhoudelijk goed te kunnen doen is ook voldoende schaalgrootte noodzakelijk;
2. het partnerschap, dat nodig is voor een succesvolle taakuitvoering, is gediend door een sterke bestuurlijke positie van het waterschap. Een fusie zorgt ervoor dat met één stem, die een groter belang vertegenwoordigt, gesproken kan worden. Zo wordt het waterbelang in de regio beter geborgd en is het doel van 'voldoende water, schoon water en droge voeten' beter bereikbaar;
3. een fusiewaterschap kan kwalitatief en kwantitatief een grotere bijdrage leveren aan de belangenbehartiging op nationaal en internationaal niveau. De wateropgaven die de komende jaren aan belang gaan toenemen zijn zo met meer kracht te behartigen;
4. meer doelmatigheid en een grotere schaal om financiële risico's op te vangen leiden bij verder gelijkblijvende omstandigheden bij een fusie tot lagere kosten en daarmee tot de mogelijkheid de ontwikkeling van de belastingtarieven beter te beheersen. Voor de burgers is dit van economisch belang.

De uitkomsten van dit verdiepend onderzoek bevestigen de conclusie uit het rapport van juni 2014 over de fusieverkenning. Op verschillende punten kan deze conclusie met de uitkomsten van dit verdiepend onderzoek ook nader worden aangevuld en onderbouwd. Zo wordt onderbouwd dat fusie leidt tot lagere kosten en de tariefontwikkeling macro gezien inderdaad kan worden gedempt.

Door Waterschap 2025 uit te werken is duidelijk geworden hoe de stip op de horizon er uit ziet en kan beter inzichtelijk worden gemaakt wat de beide waterschappen bij zelfstandig blijven moeten doen om daar te komen en hoe dat er uit ziet ingeval van een fusie.

Uit de in dit verdiepend onderzoek uitgevoerde vergelijking tussen de opties zelfstandig blijven en fuseren blijkt dat een fusie voor de maatschappij (burgers, bedrijven, instellingen en [publieke] partners) meerwaarde oplevert. De kwaliteit van de taakuitvoering neemt bij fusie toe en de continuïteit is beter geborgd; een fusiewaterschap lijkt goed in staat de opgaven voor het komend decennium aan te kunnen. De vereiste nieuwe manier van besturen en organiseren is te realiseren;

er ontstaan meer mogelijkheden voor interactie met de samenleving en met partners. Een sterkere positie in de bestuurlijke omgeving biedt de kans de waterbelangen van het gehele gebied met meer kracht te behartigen. De bestuurlijke drukte neemt af, onder andere voor gemeenten die in beide gebieden liggen en de twee provincies. De tariefontwikkeling is bij fusie macro gezien minder hoog; dat is een gunstig maatschappelijk effect van een fusie.

Uit de gemaakte vergelijking blijkt overigens ook, dat intensivering van de samenwerking, onder andere in Waterkracht, geen reëel alternatief is voor een fusie.

Tegelijkertijd is duidelijk geworden, dat fusie ook vraagt om gerichte maatregelen om de daaraan verbonden potentiële risico's het hoofd te bieden. Het verdiepend onderzoek heeft namelijk ook scherp gemaakt, dat er keerzijden zijn aan een fusie. De belangrijkste zijn het risico van verlies aan kennis van en betrokkenheid bij het gebied, meer afstand tot burgers, bedrijven en instellingen en toenemende bureaucratie.

Voor een deel bevestigt dit het beeld dat ontstond in fase 1 van de verkenning en leidde tot de opdracht van de besturen om de optie fusie nader te verdiepen op onder andere het punt van de gebiedsoriëntatie. Tegelijkertijd zijn in de uitwerking van de onderdelen bestuur en organisatie van het fusiewaterschap oplossingen gevonden die aan deze risico's het hoofd kunnen bieden, mits er gerichte sturing plaats vindt op de invoering en realisatie ervan. Eén ervan is de filosofie van de grootschalige kleinschaligheid, waar een groot deel van de primaire taakuitvoering in het gebied blijft plaatsvinden. En ander element dat een bijdrage levert aan blijvende betrokkenheid bij het gebied is het werken met een andere, meer op interactie met de samenleving georiënteerde rolname van de leden van de besturen en het werken met een overgangsbestuur, dat de eerste jaren na fusie bestaat uit een samenstel van algemeen bestuursleden die op 18 maart 2015 in beide waterschappen gekozen worden.

Voor een goed beeld wordt hieronder tot slot inzicht gegeven in de positie van het waterschap dat ontstaat bij een fusie -uitgaande van de begrotingsomvang en gebiedsomvang- in de ranking van de waterschappen die er in Nederland zijn. Qua begrotingsomvang zou een fusiewaterschap een middenpositie innemen, qua omvang van het gebied wordt het de tweede in grootte.

Begrotingsomvang o.b.v. begrotingen 2012

Voor fusie	Na fusie
1 Hollands Noorderkwartier	1 Hollands Noorderkwartier
2 Delfland	2 Delfland
3 Rijnland	3 Rijnland
4 Rivierenland	4 Rivierenland
5 Amstel Gooi en Vecht	5 Amstel Gooi en Vecht
6 Hollande Delta	6 Hollande Delta
7 Wetterskip Fryslan	7 Wetterskip Fryslan
8 Vechtstromen	8 Vechtstromen
9 Vallei en Veluwe	9 Vallei en Veluwe
10 Scheldestromen	10 Scheldestromen
11 Brabantse Delta	11 Brabantse Delta
12 De Dommel	12 Fusiewaterschap WGS en WRW
13 Aa en Maas	13 De Dommel
14 De stichtse Rijnlanden	14 Aa en Maas
15 Hunze en Aas	15 De stichtse Rijnlanden
16 Schieland	16 Hunze en Aas
17 Rijn en IJssel	17 Schieland
18 Roer en Overmaas	18 Rijn en IJssel
19 Zuiderzeeland	19 Roer en Overmaas
20 Noorderzijlvest	20 Zuiderzeeland
21 Groot Salland	21 Noorderzijlvest
22 Peel en Maasvallei	22 Peel en Maasvallei
23 Reest en Wieden	

Voor Fusie	Oppervlakte(ha)	Na Fusie	Oppervlakte (ha)
1 Wetterskip Fryslan	355000	1 Wetterskip Fryslan	355000
2 Zuiderzeeland	250000	2 Fusiewaterschap WGS en WRW	257500
3 Vallei en Veluwe	244833	3 Zuiderzeeland	250000
4 Vechtstromen	225000	4 Vallei en Veluwe	244833
5 Hunze en Aas	213000	5 Vechtstromen	225000
6 Rivierenland	201000	6 Hunze en Aas	213000
7 Rijn en IJssel	200000	7 Rivierenland	201000
8 Hollands Noorderkwartier	196400	8 Rijn en IJssel	200000
9 Scheldestromen	190273	9 Hollands Noorderkwartier	196400
10 Brabantse Delta	171000	10 Scheldestromen	190273
11 Aa en Maas	160000	11 Brabantse Delta	171000
12 De Dommel	151000	12 Aa en Maas	160000
13 Noorderzijlvest	144000	13 De Dommel	151000
14 Reest en Wieden	137500	14 Noorderzijlvest	144000
15 Peel en Maasvallei	128400	15 Peel en Maasvallei	128400
16 Groot Salland	120000	16 Rijnland	110000
17 Rijnland	110000	17 Hollande Delta	101809
18 Hollande Delta	101809	18 Roer en Overmaas	92260
19 Roer en Overmaas	92260	19 De stichtse Rijnlanden	82000
20 De stichtse Rijnlanden	82000	20 Amstel Gooi en Vecht	70000
21 Amstel Gooi en Vecht	70000	21 Delfland	41000
22 Delfland	41000	22 Schieland	35113
23 Schieland	35113		

Op de andere door de algemeen besturen aangedragen punten van nader onderzoek die gaan over de consequenties van een eventuele fusie worden in hoofdstuk 6 van dit rapport antwoorden gegeven. De bij een fusie noodzakelijke beleidsharmonisatie blijft beperkt tot drie thema's rondom de taakuitvoering en die lijken goed oplosbaar zonder grote financiële gevolgen. Harmonisatie van het afschrijvingsbeleid heeft, afhankelijk van gemaakte keuzes, wel financiële consequenties. Verder liggen er kansen om de kosten met € 4,5 mln. structureel te verminderen, onder andere doordat met minder formatie kan worden volstaan, door concentratie van de huisvesting op één locatie en door vermindering van de omvang van de besturen. De financiële risico's nemen bij fusie niet toe en zijn in een grotere organisatie beter te beheersen. De tariefstijging is macro genomen bij fusie minder groot dan bij zelfstandig blijven. De effecten per categorie vormen wel een lastig punt; in hoofdstuk 6 worden verschillende instrumenten aangereikt voor bestuurlijke keuzes om de grootste schokken te dempen. De inzet van de egaliseringsreserves is er één van. De mate waarin dit effect sorteert hangt mede samen met het moment van fusie. Aan de wens van herkenbaarheid en gelijkwaardige inbreng kan bij fusie op een goede manier worden voldaan. Onder andere omdat beide waterschappen 'best practices' hebben die van waarde zijn om mee te nemen naar een fusiewaterschap. Tot slot biedt de routekaart voor een fusie inzicht in de te doorlopen stappen en de daarvoor benodigde tijd. Belangrijkste mijlpaal hierin is het fusiebesluit dat PS van Drenthe en van Overijssel moeten nemen. Mede gezien de wettelijke termijnen lijkt de periode tot 1 juli 2015 nodig om dit besluit op dat niveau tot stand te brengen, maar dat belemmert een zorgvuldige procesgang bij het inrichten van het nieuwe waterschap niet wanneer het fusieproces meteen vanaf het moment van besluitvorming op twee parallelle sporen wordt aangepakt.

Bijlagen

Bijlage 1: Samenvatting veranderopgaven waterschappen komend decennium

Bijlage 2: Kerncijfers van het gefuseerde waterschap

Bijlage 3: Onderbouwing huisvestingsvarianten

Bijlage 4: Inventarisatie beleidsthema's

Bijlage 5: Berekeningen tarieven bij fusie

Bijlage 6: Stappenplan fusie

Bijlage 1: Belangrijkste opgaven komend decennium

De afgelopen periode zijn er twee visiedocumenten verschenen over de toekomst van de beide waterschappen: die van Groot Salland, die van Reest en Wieden. Daarnaast bevat de rapportage van fase 1 van de fusieverkenning van KokxDeVoogd en hoofdstuk over de ontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende opgaven van de waterschappen voor het komend decennium. Deze bijlage bevat een samenvatting van deze documenten, aangevuld met de laatste inzichten. Deze samenvatting is geordend naar drie invalshoeken: verandering in de opgaven en taken van beide waterschappen, verandering in hun positie en verandering ten aanzien van hun functioneren.

Verandering in opgaven en taken

Het komend decennium zullen de volgende veranderingen in de opgaven en taken van beide waterschappen waarneembaar zijn. Daarbij zullen de accenten tussen beide waterschappen op enkele onderdelen verschillen, omdat de karakters van hun gebieden verschillen.

Taakgebied	Verandering in opgaven en taken
Klimaatverandering	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgen voor veilige dijken en keringen, voldoende en schoon oppervlaktewater en opvang en berging van een tijdelijk teveel aan water en wordt een steeds belangrijker taak. Zie Deltaprogramma, BAW en HWBP. Problematiek zoetwater en droogte op de kaart zetten bij maatschappelijke partners is daarbij de opgave. • Specifiek voor Groot Salland ligt er in kader HWBP een opgave m.b.t. versterken primaire keringen. • Richting omgeving is sturen op het creëren van de noodzakelijke randvoorwaarden en zelf ook bewuster met de uitvoering van deze kerntaken bezig gaan een belangrijke opgave. Het aannemen van de rol van coregisseur en uitvoerder is hierbij een nuttig instrument. • Belemmerende factoren als een toenemende complexiteit in relatie tot minder in plaats van meer regelruimte en meer concurrentie om de beschikbare fysieke ruimte leveren een uitdaging op bij het vinden van vernieuwende oplossingen en een andere manier van acteren met de omgeving. • Tot die uitdaging behoort ook het 10 tot 15 jaar vooruit denken en het in een vroegtijdig stadium beïnvloeden van (Europese) regelgeving.
Watersysteem	<ul style="list-style-type: none"> • De beweging zal zijn dat er een grotere verantwoordelijkheid bij belanghebbenden komt te liggen. • De afstemming met partners in ruimtelijk domein wordt een steeds belangrijk deel van het werk.
Waterketen/zuiveren	<ul style="list-style-type: none"> • Denken in ketens i.p.v. centrale oplossingen wordt de nieuwe ratio. • Stijging van kosten a.g.v. nieuwe normen (medicijnen) vraagt om een antwoord. • De doelmatigheidsopgave blijft relevant neemt qua belang toe. • Van afvalwaterzuivering naar energie en grondstoffenfabriek is een nieuwe tendens.

Taakgebied	Verandering in opgaven en taken
Aansluiten watersysteem - keten	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren stedelijk leefklimaat en versterken relatie landelijk en stedelijk waterbeheer wordt een belangrijke opgave. • Integraal waterbeheer lokaal en regionaal met partners oppakken biedt daarvoor goede kansen.
Veiligheid/ crisisbeheersing	<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid is ook steeds meer oriëntatie op droogte, milieu en volksgezondheid. • Van crisisbestrijder naar zelfbewuste crisispartner wordt het perspectief. • Eigen rol en werkwijze in veiligheidsketen verder professionaliseren om positie te markeren. • Insteken op kennisdeling en samenwerking andere waterschappen en partners in veiligheidsregio en -keten. • Actief opereren in risicocommunicatie als bewijs van kracht. • Zoveel mogelijk inbreng hebben in relevante onderdelen Deltaprogramma.

Verandering in positie

Het komend decennium zal de positie van het waterschap als enige functionele overheid in het staatsbestel en in de maatschappelijke context veranderen.

Ontwikkeling	Verandering in positie
Fundament bestaansrecht	<ul style="list-style-type: none"> • Steeds bestaansrecht moeten aantonen. • Toenemende centrale regie en regelgeving rijk (HWBP, Wet HOF, Omgevingswet, VTH); waterschap daardoor steeds meer uitvoeringsorganisatie.
Ontgrenzing beleidsdomeinen	<ul style="list-style-type: none"> • Waterdomein steeds meer onderdeel ruimtelijk domein; ervoor zorgen een eigen gezicht te hebben. • Noodzaak meer over grenzen heen te kijken ombuigen naar kans voor eigen taakuitvoering. • Meer gesprekspartner zijn van regionale overheden voor gebiedsontwikkeling. • Rondom VTH-taken samen optrekken met gemeenten en provincies. • Krachtige positionering als watergeweten kiezen.
Opschaling en partnerschap in samenwerkingsverbanden	<ul style="list-style-type: none"> • Beide ontwikkelingen als noodzakelijke voorwaarde voor eigen taakuitvoering accommoderen, waarbij de inhoudelijke opgave de schaal stuurt in een afweging van doelmatigheid en nabijheid. • Verbonden blijven via wederkerige relaties en belangen. • Bijzondere verbondenheid in stroomgebied Rijn Oost borgen, bestuurlijk en ambtelijk. • Eigenaarschap serieus nemen door overzicht, grip en sturing te houden op het geheel.

Ontwikkeling	Verandering in positie
	<ul style="list-style-type: none"> • Opdrachtgeverschap professioneel organiseren, o.a. door prestaties te definiëren en te monitoren. • Ervoor zorgen gezag te hebben in samenwerkingsverbanden. • Betrouwbaar zijn in nakoming afspraken.
Betekenis voor (regionale) economie	<ul style="list-style-type: none"> • Belangrijke opdrachtgever voor regionale economie zijn. • Waterinfrastructuur op orde hebben als bijdrage aan regionale economische ontwikkeling.
Identiteit en functioneel bestuur	<ul style="list-style-type: none"> • Laten gelden als dé behartiger van het waterbelang in de regio en dé waterpartner op lokaal, regionaal, landelijk en internationaal niveau. • Spanningsveld tussen partijpolitieke en functionele belangen in één bestuur weten te benutten voor gedragen besluitvorming.
Vermaatschappelijking bestuur/Invloed burgers en belangengroeperingen/ invloed sociale media	<ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijke veranderingen en andere behoeften samenleving in werk waterschap weten te accommoderen. • Open en wederkerige relatie onderhouden met burgers, bedrijven en belangenorganisaties. • Meer inzetten op communicatie. • Ruimte laten voor participatie en zelf-organiserend vermogen geledingen samenleving. • Toenemende verstrengeling tussen wat het waterschap doet en andere partijen doen goed organiseren. • Toenemende mondigheid en afnemende tolerantie burgers weten te hanteren. • Invloed hogere omloopsnelheid informatie en gebruik sociale media in besluitvormingsprocessen weten te hanteren. • Van buiten naar binnen denken hanteren als vanzelfsprekende houding hebben.
Zichtbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Laten zien dat waterschap in staat is complexe opgaven in verschillende rollen aan te pakken. • Sturen op resultaat binnen geldende kaders. • Zichtbaar zijn in overleggen door aanwezigheid, goede inbreng en aandacht voor de belangen van anderen. • Waardering verwerven bij belastingbetaler voor geleverde prestaties.

Verandering ten aanzien van functioneren

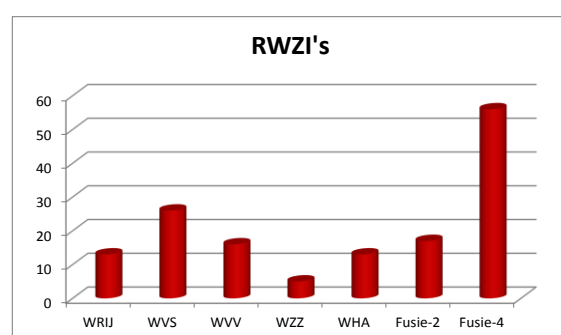
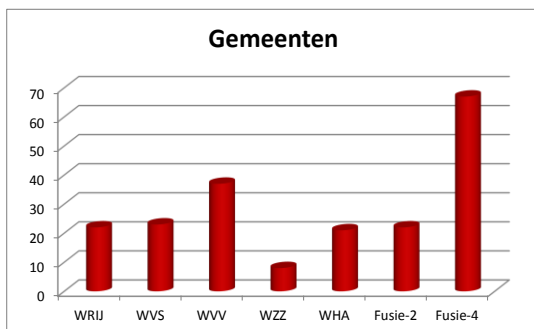
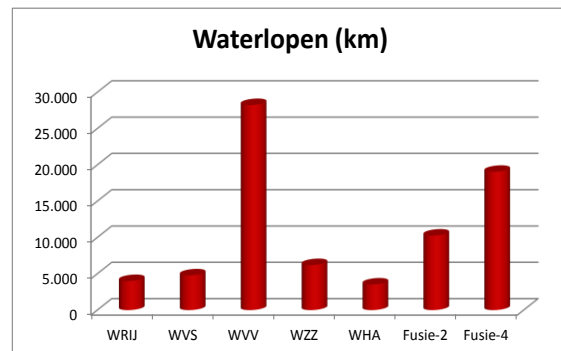
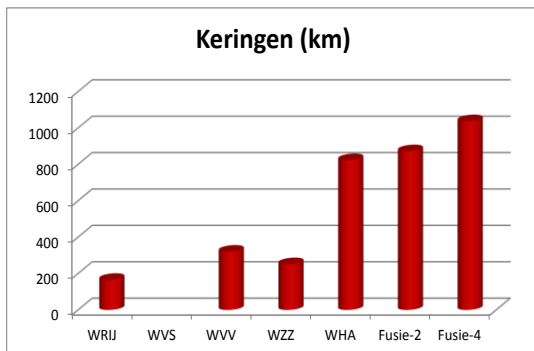
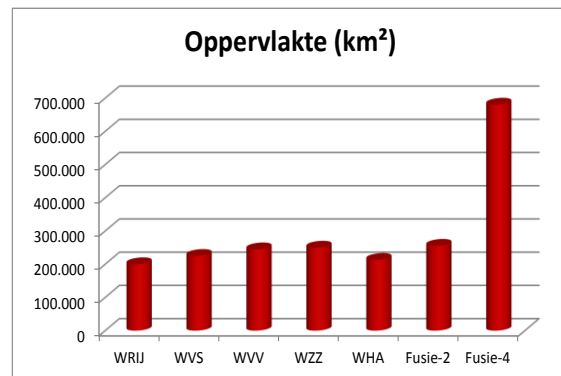
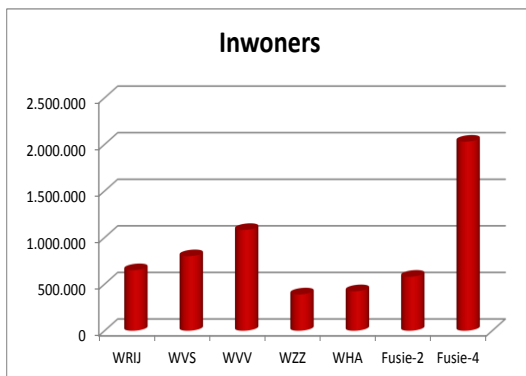
Naast de veranderingen in de taken en positie zullen er ook autonome veranderingen zijn die het functioneren van beide waterschappen raken.

Aspecten	Impact voor functioneren
Bestuur, daadkracht	<ul style="list-style-type: none"> • Heldere strategie hebben, ook t.a.v. internationale waterdoelen en in staat zijn daar naar te handelen. • Korte interne verbindingslijnen onderhouden. • Gemakkelijk toegang verwerven tot samenwerkingspartners. • Daadkrachtig opereren als de omstandigheden daar om vragen, mandaat op orde hebben. • Invloed aanwenden, o.a. via UvW, ook in Europa.
Ambitie versus kwetsbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Zicht houden op haalbaarheid ambities gegeven de kwetsbaarheden, realistisch zijn. • Kwetsbaarheid eenmansfuncties en kleine eenheden met kracht oplossen, bijv. via samenwerking Waterkracht.
Innovatie en innoverend vermogen	<ul style="list-style-type: none"> • Aangesloten zijn op kennisontwikkeling en verbinding houden met kennisinstellingen. • Kansen pakken voor innovatieve manieren van werken als dat bijdraagt aan betere taakuitvoering. • Innoverend vermogen in organisatie stimuleren door leren aan te moedigen en fouten maken te accepteren.
Gedragsverandering	<ul style="list-style-type: none"> • Andere manieren van opereren gebruiken om gedrag van burgers en bedrijven te veranderen, communicatie en voorlichting inzetten als instrumenten. • Actieve participatie aan de voorkant van processen. • Gericht zijn op preventie, partnerschap en interactie.
Draagkracht en doelmatigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Forse doelmatigheidsopgaaf vanuit Rijk oplossen. • Afnemende cofinanciering opvangen. • Verantwoorde ontwikkeling belastingtarieven realiseren. • Zicht houden op betaalbaarheid beleid en ambities. • Draagkracht oplopende investeringslasten verbreden. • Lasten niet doorschuiven naar de toekomst. • Voldoende weerstandscapaciteit opbouwen. • Kostenbewustzijn in organisatie bevorderen. • Sturen op economisch renderend investeren. • Antwoord hebben op toenemende politieke en maatschappelijke druk om belastingtarieven te beheersen.
Organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Onderkennen noodzaak prestaties van een hoog niveau te moeten blijven leveren. • Samenspel tussen bestuur en organisatie optimaliseren. • • Wendbaar en lenig zijn, nieuwe opgaven kunnen accommoderen.

Aspecten	Impact voor functioneren
	<ul style="list-style-type: none"> • Gericht zijn op samenwerking en verbinding, intern en extern, als antwoord op noodzaak vanuit integraliteit te werken. • Kennismanagement op orde hebben. • Voldoende kritische massa aan personeel op hoog niveau hebben, ook om kwetsbaarheid te voorkomen.
Kennis, vakmanschap	<ul style="list-style-type: none"> • Antwoord vinden op toenemend belang van innovatie en kennisintensivering voor betere taakuitvoering, in combinatie met daardoor toenemende complexiteit in de uitvoering. • Bundelen kennis en kunnen, stimuleren ondernemerschap en creëren experimenteerruimte. • Samenwerking in de driehoek overheid-onderwijs-bedrijfsleven versterken. • Antwoord vinden op dreigend tekort vakkrachten. • Risicomanagement naar hoger plan tillen. • In staat zijn hoogwaardige technologie te implementeren. • Voldoende communicatievaardigheid in huis hebben. • Kennis ontwikkelen van nieuwe inhoudelijke kennisgebieden en daarvoor gekwalificeerd personeel hebben. • Ontwikkelen andere competenties en vaardigheden in medewerkersbestand, gericht op verbinding maken, samenwerken, van buiten naar binnen denken etc.

Bijlage 2: Kerncijfers gefuseerd waterschap

Kijkend naar de schaal die ontstaat met een fusie wordt het fusiewaterschap een middelgroot waterschap dat redelijk vergelijkbaar wordt met haar buurtwaterschappen, zoals uit de navolgende staafdiagrammen¹³ blijkt. Hierin zijn ter vergelijking ook de kengetallen opgenomen van een fusie van de vier Rijn Oost/Vecht-waterschappen.

¹³ Opvallend is het hoge aantal km waterlopen in het gebied van Waterschap Vallei en Veluwe. Naar verwachting is hier sprake van een definitiekwestie. Het waterschap geeft hierop binnenkort nog een reactie, maar was met de oplevering van deze rapportage nog niet beschikbaar.

Meer gedetailleerd zien de kengetallen van het fusiewaterschap er als volgt uit.

	Groot Salland	Reest en Wieden	Fusie waterschap
Totale oppervlakte	120.000	137.500	257.500
Aantal inwoners	360.000	220.000	580.000
Lengte hoofd waterlopen	2.234	2.245	4479
Lengte overige waterlopen	1.904	1.148	3052
Lengte primaire waterkeringen	208	34	242
Lengte niet-prim. waterkeringen	313	317	630
Aantal RWZI's	9	7	16
Aantal gemeenten	12	13	22
Aantal fte's	347	196	543

Bijlage 3: Onderbouwing huisvestingsvarianten

In de huidige situatie heeft Groot Salland één (hoofd)kantoor in Zwolle en een aantal regionale districtskantoren. Reest en Wieden heeft het hoofdkantoor in Meppel (Blankenstein) en huurt ruimte elders in Meppel (aan de Zomerdijk). Daarnaast zijn er nog een beperkt aantal regionale vestigingen/werkplaatsen.

Bij fusie zijn er drie voor de hand liggende keuzes voor de huisvesting van het personeel dat nu op de hoofdkantoren werkt:

- concentreren van al het personeel op de locatie in Zwolle (Dr. Thienenweg);
- concentreren van al het personeel in Meppel (Blankenstein en een nabij gelegen pand);
- nieuwbouw op de locatie Zwolle.

De analyse beperkt zich tot de hoofdkantoren van de waterschappen. Bij de districtskantoren en werkplaatsen is mogelijk ook een voordeel te behalen bij fusie, maar dit is vanwege het verwachte beperkte karakter niet verder gekwantificeerd.

De verschillende keuzes voor de huisvesting zijn gescoord op basis van de volgende criteria:

- aansturing/organisatorische doelmatigheid;
- bedrijfseconomische effecten;
- bereikbaarheid;
- beschikbaarheid.

Aansturing/organisatorische doelmatigheid

Concentratie van al het (kantoor-)personeel in één gebouw biedt ontegenzeggelijk voordelen in de aansturing en organisatorische doelmatigheid. Informele ontmoetingen 'op de gang' vinden zo vanzelf plaats en dragen bij aan uitwisseling van kennis en informatie en bieden gemakkelijke gelegenheid tot afstemming. Snijverlies door reizen tussen gebouwen wordt voorkomen. Er is meer mogelijkheid voor contact tussen manager en medewerker.

Bedrijfseconomische effecten

De bedrijfseconomische analyse is gebaseerd de financiële cijfers uit de begrotingen van beide waterschappen¹⁴, op taxatierapporten van beide hoofdkantoren inclusief een inschatting van de verkoopbaarheid van beide panden¹⁵. Daarnaast is gebruik gemaakt van de analyse over renovatie van de Dr. Thienenweg¹⁶ (Zwolle). De ingeschakelde makelaar geeft aan dat verkoop van elk pand naar verwachting drie jaar tijd zal kosten.

Keuze huidige pand in Zwolle

Waterschap Groot Salland heeft het voornemen de locatie Dr. Thienenweg in Zwolle renoveren/verbouwen. Hierdoor wordt het pand energiezuiniger en kan het door invoeren van Slim

¹⁴ Bijzonderheden: gedeelte terrein Dr. Thienenweg 1 is verhuurd aan kinderdagverblijf, aanwezigheid waterzuiveringsinstallatie aan Dr. Thienenweg in het kader van gesubsidieerd onderzoek. Het huurcontract van locatie Zomerdijk 8a loopt af op 1 maart 2016. De mogelijkheden tot verlenging zijn aanwezig.

¹⁵ Taxatierapport van DTZ Zadelhoff, 6 oktober 2014.

¹⁶ Gebouwanalyse Renovatie Hoofdkantoor WGS te Zwolle, Arcadis, 23 december 2013.

Werken¹⁷ meer personeel huisvesten. In de huidige begroting is een budget voor verbouwen en invoering Slim Samenwerken à € 6,8 mln. opgenomen.

Met een extra investering van € 1,3 mln. (om twee extra units in te richten) is het mogelijk al het personeel van beide waterschappen op deze locatie te huisvesten. Na de renovatie en het invoeren van Slim Werken dalen de exploitatiekosten in Zwolle, daarnaast vervallen de exploitatiekosten in Meppel van beide panden. Op het pand Blankenstein in Meppel zal bij verkoop een boekverlies (raming € 1,4 mln.) worden geleden. De toekomstige afschrijvingen op het pand Blankenstein in Meppel komen dan te vervallen, evenals de huur van het pand Zomerdijk.

Keuze huidige locatie in Meppel met huur nabij gelegen pand

Het huidige pand Blankenstein in Meppel kan meer werkplekken huisvesten na een flinke verbouwing. Hierbij is (nog) uitgegaan van traditionele huisvesting met 1 werkplek per werknemer (geen flexconcept). De kosten van deze verbouwing zijn gebaseerd op eerdere raming uit 2010 en bedragen € 1,4 mln. (nog niet in huidige begroting opgenomen). Ook dan past het personeel van beide waterschappen niet op deze locatie, dus er zal daarnaast een extra pand moeten worden gehuurd, tegen een marktconforme huurprijs. Voorwaarde is dat dit pand in de directe nabijheid (straal 100m) van Blankenstein beschikbaar is, dit is momenteel nog niet het geval. Daar tegenover staat het vervallen van de exploitatiekosten van de locatie Dr. Thienenweg in Zwolle en van het pand aan de Zomerdijk, dat niet meer hoeft te worden gehuurd. Op het pand Zwolle zal bij verkoop op basis van vrije verkoopwaarde een boekwinst (raming € 1,2 mln.) kunnen worden gemaakt. De toekomstige afschrijvingen, op boekwaarde en noodzakelijke verbouwing, in het pand Dr. Thienenweg in Zwolle komen dan te vervallen, terwijl er extra kosten zijn voor een ander huurpand nabij Blankenstein (gebaseerd op de gemiddelde huurprijs in Meppel).

Keuze sloop en nieuwbouw in Zwolle

Deze keuze bestaat uit het slopen van het huidige pand aan de Dr. Thienenweg in Zwolle en hier een nieuw kantoor neer te zetten. Naast de kosten voor nieuwbouw en de exploitatiekosten van het nieuwe pand, zijn er baten door het vervallen van de exploitatiekosten van de bestaande panden en de huurkosten van de Zomerdijk. Afstoten van beide huidige panden op basis van de vrije verkoopwaarde leidt tot een klein boekverlies. De toekomstige afschrijvingen in beide panden komen dan te vervallen.

De drie keuzes zijn vergeleken op het effect dat de keuzes hebben op de kasstromen met betrekking tot de huisvesting. Hierin is dus geen rekening gehouden met de effecten op de jaarrekening. Wel is rekening gehouden met extra reiskosten voor het personeel door concentratie op één locatie.

Tabel Huisvestingskeuzes vergeleken op basis van toekomstige kasstromen.

Keuze	Netto contante waarde kasstromen (x mln. €)
Zwolle (renovatie huidige pand)	16,4
Meppel (Blankenstein + huurpand)	21,3
Zwolle (nieuwbouw)	21,6

¹⁷ Slim werken komt neer op 0,67 werkplek per medewerker en een werkruimte van 9,8 m² functioneel nuttig oppervlak per werkplek.

Uit deze analyse blijkt huisvesting in het huidige (gerenoveerde) pand in Zwolle op bedrijfseconomische gronden het meest aantrekkelijk is. Op korte termijn zijn de kosten voor de verbouwing en het boekverlies op het pand Blankenstein in Meppel ongunstig, pas op langere termijn worden deze kosten goedgemaakt door de lagere exploitatiekosten. Let op, de gepresenteerde keuzes zijn niet helemaal vergelijkbaar. In Zwolle is uitgegaan van een flexconcept, terwijl in Meppel gerekend is met traditionele huisvesting (kosten en opbrengsten van flexconcept waren niet beschikbaar). Bovendien is er momenteel nog geen geschikt huurpand beschikbaar nabij Blankenstein.

Om een goede vergelijking ten opzichte van de huidige situatie te maken zijn de huisvestingslasten voor de zichtjaren 2016, 2019 en 2025 hieronder opgenomen voor de twee goedkoopste varianten (geen sloop en nieuwbouw).

Tabel Effect huisvestingslasten ten opzichte van optie zelfstandig (som van beide waterschappen) in € mln.

Gerenvoerde pand Zwolle	2016	2019	2025
Effect exploitatiekosten	-0,1	-0,6	-0,7
Effect afschrijvingen en financiering	0,5	0,4	0,3
Effect reiskosten	0,2	0,2	0,2
Totaal effect	0,5*	-0,1*	-0,2
Keuze Meppel (Blankenstein + extra pand)	2016	2019	2025
Effect exploitatiekosten**	0,2	0,0	-0,0
Effect afschrijvingen en financiering	-0,2	-0,1	-0,1
Effect reiskosten	0,3	0,3	0,3
Totaal effect	0,2	0,2	0,2

* verschil door afronding;

** o.b.v. traditionele huisvesting, worden lager bij introductie flexwerken.

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat de jaarlijkse lasten van concentratie in het huidige pand Dr. Thienenweg in Zwolle vanaf 2019 gunstiger zijn dan in de optie zelfstandig en dan vestiging in Meppel (Blankenstein en huurpand). Op langere termijn (na ongeveer 2033) wegen de lagere jaarlijkse huisvestingslasten op tegen de hogere lasten (renovatie en verlies boekwaarde) in de eerste jaren.

Bereikbaarheid

Het pand in Meppel is gemakkelijker bereikbaar per openbaar vervoer dan Zwolle vanwege de ligging nabij station NS. De bereikbaarheid per auto scheelt weinig.

Beschikbaarheid (markt)

Als het doel is te kiezen op basis van de economisch meest voordelige variant, dan is de markt bepalend voor de locatiekeuze. Dit betekent dat beide locaties gelijktijdig aangeboden (via inschrijving) worden in de markt en bij verkoop van één van de locaties automatisch de keuze valt op de andere locatie. Dit scenario vereist flexibiliteit van de nieuwe organisatie.

Alternatieve scenario's hiervoor zijn het afstoten van beide panden en één nieuw pand kopen (in één deal) of het verkopen van beide panden aan een vastgoedontwikkelaar en beide nog 10 jaar huren. Deze scenario's zijn binnen deze fusieverkenning niet nader onderzocht, maar zijn mogelijk interessant te analyseren na een genomen besluit tot fusie.

Bijlage 4: Geïnterpreteerde beleidsthema's

In onderstaande tabel staan de beleidsthema's vermeld welke zijn geïnterpreteerd voor de taakvelden watersysteem, waterveiligheid, en Waterketen. Tevens staan ook enkele taakveld overstijgende beleidsthema's opgenomen vanwege hun (mogelijke) relevantie voor dit onderzoek.

De tabel benoemt in kolom 1 het beleidsthema, waarna in kolom 2 door middel Ja (J) of Nee (N) wordt aangegeven of er op dit thema tussen beide waterschappen een (wezenlijk) verschil bestaat. In kolom 3 en 4 wordt vervolgens aangegeven met welke prioriteit het mogelijk voorkomende verschil dient te worden geharmoniseerd. Bestaat er in dat geval een noodzaak om dit vóór fusie datum geregeld te hebben of mag hier ook wat meer tijd voor worden genomen. Hierbij is nog een onderscheid gemaakt of het aanbeveling verdient om deze harmonisatie binnen één jaar na fusie gereed te hebben.

In kolom 5 is aangegeven of er in het kader van het nieuwe waterbeheerplan acties zijn opgenomen, lopend of nog te startend. Voor die thema's geldt dat beleidsharmonisatie plaatsvindt in Rijn-Oost verband. Het is onwenselijk om daaraan voorafgaand harmonisatie tussen Groot Salland en Reest en Wieden na te streven.

Tot slot wordt in kolom 6 het eventueel bestaande verschil nader geduid en wordt daar waar nodig een motivatie gegeven voor de gekozen prioritering om te komen tot beleidsharmonisatie.

Relevante beleidsthema's en mogelijke verschillen op de taakvelden **Beheer en Onderhoud** en **Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving** zijn vanwege het specifieke karakter verbijzonderd in kaart gebracht en staan als afzonderlijk thema in de tabel opgenomen.

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
Watersysteem					
Stedelijk waterbeheer Het betreft hier het beleid en beheer dat de waterschappen in het stedelijk gebied uitvoeren en de rolverdeling tussen waterschap, gemeenten en inwoners.	N	-	-	-	De waterschappen in Rijn-Oost hebben gezamenlijk de nota ' <i>Water Raakt</i> ' opgesteld. Hierin is het beleid voor het beheer in stedelijk gebied beschreven. De nota is bij beide waterschappen vastgesteld door de besturen.
Overdracht stedelijk water Het gaat hier om de voorwaarden waaronder het waterschap stedelijk water overneemt van de gemeenten.	J	N	J	N	Randvoorwaarden om te komen tot overdracht zijn verschillend.

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
Bijdrage bij uitbreiding stedelijk gebied Het gaat hier om het bijdragen in de kosten door het waterschap voor aanpassing van de waterhuishouding ten behoeve van stedelijke uitbreiding.	J	J	-	N	Groot Salland draagt bij aan de investeringen voor aanpassing van de waterhuishouding bij stedelijke uitbreidingen. Reest en Wieden hanteert het principe dat de initiatiefnemer betaalt. Groot Salland beraadt zich op het huidige beleid en neemt besluit met definitief vaststellen van "Water raakt".
Schoon water (emissiebeleid, kaderrichtlijn water) Het gaat hier om het formuleren en bereiken van waterkwaliteitsdoelen, zowel stoffen als ecologie.	N	-	-	J	De tekst in de vigerende waterbeheerplannen is vrijwel hetzelfde. In het nieuwe waterbeheerplan worden een aantal nieuwe beleidsnota's aangekondigd voor bestaande en nieuwe waterkwaliteitsproblemen (o.a. nieuwe stoffen en plastics).
Waardevolle kleine wateren, Dit betreft een relatief nieuw onderwerp, nog geen beleid voor de overige wateren. De waterschappen in Rijn-Oost zijn samen met de provincies bezig om beleid uit te werken.	N	-	-	J	Beleid moet nog ontwikkeld worden. Er is geen reden om dit sneller te doen dan in het Rijn-Oost-tempo.
Waterbeheer in natte omstandigheden, NBW / WB21. Het betreft hier de wijze waarop de waterschappen om gaan met wateroverlast.	J	N	N	J	Er bestaan verschillen in het toepassen van de norm en toetsing aan de norm, vaststellen van peilen en peilbeheer. Bovendien verschilt de wijze van monitoring en evaluatie (streef)peilen / beheer. In het nieuwe waterbeheerplan wordt verschillende acties opgenomen om hier invulling aan te geven.
Waterbeheer in normale omstandigheden Het gaat hier om het vaststellen van (streefpeilen) en beheer voor normale omstandigheden (GGOR)	J	N	N	J	In het nieuwe waterbeheerplan wordt de actie opgenomen om de verschillen in GGOR die geconstateerd zijn weg te werken. De waterschappen in Rijn-Oost hebben geconstateerd dat zij behoefte hebben aan een kader waaraan getoetst kan worden of de waterhuishouding in een bepaald gebied goed genoeg is. In het nieuwe waterbeheerplan worden verschillende acties opgenomen om hier invulling aan te geven.

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
<p>Waterbeheer in droge omstandigheden Het gaat hier om beleid voor het waterbeheer in perioden waarin door droogte schade kan optreden (of opbrengstdervingen hoger zijn dan in 'gemiddelde jaren')</p>	N	-	-	J	De waterschappen hebben samen met andere partijen een intentieverklaring ondertekend over een strategie om nadelige gevolgen van klimaatverandering voor de zoetwatervoorziening zo veel mogelijk te beperken. Deze ZON strategie is met name van toepassing voor waterbeheer in droge omstandigheden.
<p>Herinrichting watersysteem Verschillende oorzaken kunnen aanleiding zijn om tot herinrichting over te gaan: waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water), waterbeheer in natte situaties (overlast), normale situaties (GGOR) en droge situaties (zoetwatervoorziening). De maatregelen die nodig zijn, zijn altijd maatwerk.</p>	J	N	J	J	Beide waterschappen pakken het werk integraal op, dat wil zeggen dat de opgaven uit alle thema's worden opgenomen in een project. In de programmering en waarschijnlijk ook de uitvoering zitten verschillen. De wijze van programmeren moet op korte termijn gelijkgetrokken worden. WGS: Ruimte om te leven met water WRW: Water op maat
<p>Grondwaterbeleid Het grondwaterbeheer is erg versnipperd over verschillende overheden (Rijk, provincie, waterschap en gemeenten). Met als gevolg dat de taken en bevoegdheden niet altijd even transparant zijn.</p> <p>In heel veel dossiers die regionaal en nationaal op de agenda staat vormt grondwaterbeheer een essentiële rol. Het is belangrijk om hierin als grondwaterbeheerder een duidelijk rol en positie te bepalen.</p>	N	-	-	J	In Rijn-Oostverband wordt in de komende periode een grondwaterbeleidsplan opgesteld, waarin de taken en bevoegdheden van het waterschap en de andere overheden worden weergegeven. Ook zal daarin worden aangegeven wat de visie en de ambitie is met betrekking tot het grondwaterbeheer en de kennisontwikkeling daarover.
<p>Grondbeleid, aankopen, pacht, visrechten, verpachten riet. Het gaat hier met name om prijsvorming voor aankoop van grond en prijzen en regels voor pacht.</p>	J	J	-	N	Het beleid dat de waterschappen voeren is verschillend: Groot Salland heeft een grondbank, Reest en Wieden niet. Groot Salland heeft de grondaankoop gecentraliseerd, Reest en Wieden heeft dat verspreid over de organisatie. Door de aard van het gebied verschillen de type 'klanten' tussen de waterschappen.

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
Visbeleid Visbeleid loopt voor een belangrijkste deel via de KRW. Voor alle waterlichamen zijn voor de visstand doelen (GEP's) vastgelegd en zijn er maatregelen aangegeven waarmee die doelen gehaald zouden moeten worden. De KRW-doelen voor vis zijn een uitgangspunt voor het beoordelen van visserij activiteiten van anderen.	J	N	N	J	De aanpak, voor een heel groot deel van het oppervlaktewater dus, is bij beide waterschappen gelijk. Er is nog een aantal issues waar beide waterschappen mee bezig zijn, zoals de beoordeling van de visplannen van de visserij. Omdat dit nog concreet gestalte moet krijgen kan eenvoudig gezamenlijk worden opgetrokken. Verschil is dat WRW te maken heeft met beroepsvisserij. Er zal ook verschil zitten in de contracten die voor de verhuur van de visrechten zijn opgesteld.
Nevenfuncties van het water Het gaat om recreatief gebruik, sportvisserij en cultuurhistorie	J	N	N	J	Beleid is in grote lijnen hetzelfde. In de uitvoering zitten verschillen.
Monitoring waterkwantiteit en waterkwaliteit	J	N	N	J	Proces om intensiever samen te werken en werkwijzen en applicaties af te stemmen loopt in binnen Rijn-Oost verband.
Waterschapszorg	J	N	N	J	Geeft aan waar de taak van het waterschap ophoudt en andere (belanghebbenden) aan zet zijn voor wat betreft de watergangen.
Groenblauwe diensten	J	N	J	N	Kaders (niet beleidsmatig geborgd) voor betaling in geval een agrariër een dienst levert voor het waterschap.
Waterveiligheid					
Waterveiligheidsbeleid / HWBP	N	-	-	J	De tekst in de vigerend waterbeheerplannen is vrijwel hetzelfde. Het voortdurend actualiseren van het hoogwaterbeschermingsprogramma gebeurt op nationaal niveau. R&W: beperkte HWBP opgave. Inzet: beperkt aantal zaken vergoeden en projectgebonden bijdrage niet lager. WGS: grote opgave in het HWBP. Inzet: zoveel mogelijk zaken vergoed krijgen en projectgebonden bijdrage lager.

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
Overname/ afstoten kunstwerken Het kan hier gaan om kunstwerken die bijdragen aan het uitvoeren van onze taak (bijvoorbeeld een gemaal), maar ook om kunstwerken die aangelegd zijn ten behoeve van een taak van anderen (bijvoorbeeld een brug)	N	-	-	N	Maatwerk. Geen beleid. Aanpak kan verschillen, maar wordt in belangrijke mate bepaald door de opstelling van de onderhandelingspartijen en het belang van het betreffende kunstwerk.
Calamiteitenzorg (PS: integraal van toepassing voor watersysteem, keten en veiligheid)	J	J	-	J	Groot Salland werkt met oefeningen in een samenwerkingsverband. Crisisorganisatie moet passend worden gemaakt in geval van fusie om in geval van calamiteiten goed te handelen en er intern geen misverstanden hierdoor ontstaan.
Waterketen					
Visie op afvalwaterketen Het betreft hier een lange termijn visie op de afvalwaterketen van de toekomst (circa 2030). De routekaart 2030, het BAW 2011 en de KRW zijn belangrijke uitgangspunten voor beide visies. Dit maakt de visie op hoofdlijnen vergelijkbaar.	J	N	N	N	Er op onderdelen andere accenten gelegd. WGS is bijvoorbeeld explicieter t.a.v. kennismanagement. In het WBP is sprake van concretisering van de visie op de AWK in doelstellingen en maatregelen. Omdat het om accentverschillen gaat hoeft er niet met prioriteit geharmoniseerd te worden.
Nutriëntenverwijdering Het gaat hier om hoe beide schappen omgaan met de verwijdering van fosfor in stikstof in haar R.w.z.i.'s. Voor beide waterschappen zijn waterkwaliteitsdoelstellingen leidend voor de gewenste kwaliteit van het gezuiverde water (Emissie – Immissie toets).	J	N	N	J	Doordat de watersystemen waarop geloosd wordt door de beide waterschappen verschillend zijn er verschillen ten aanzien van de verwijdering van fosfor en stikstof; WGS >75% en WRW >80%. De impact van lozingen op het watersysteem wordt niet beïnvloed door de fusie.
Rioleringsbeleid Van oudsher worden in het rioleringsbeleid randvoorwaarden aangegeven die het waterschap stelt aan de gemeentelijke riolering. Het rioleringsbeleid van beide schappen streven op hoofdlijnen dezelfde doelen na. Afkoppelen schoon water en regulering emissie naar oppervlaktewater en RWZI vanuit de riolering.	J	N	N	J	Er zijn uitvoeringsverschillen tussen beide schappen, bv ten aanzien van het hanteren van de basisinspanning riolering en het vaststellen van de afnameverplichting van het waterschap. Deze verschillen zijn uitlegbaar vanuit de beleidskeuzes van de waterschappen. Opgemerkt wordt dat onder invloed van het BAW het belang van rioleringsbeleid is afgenomen. In het WBP worden diverse

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
					aspecten van riolering t.a.v. emissies en samenwerking in de waterketen uitgewerkt.
Beleid verwijdering nieuwe stoffen Het gaat hier om de beleidslijn voor de verwijdering van medicijnen, hormoon verstorende stoffen, micro-plastics etc. Beide schappen hebben een vergelijkbare benadering, vervat in diverse beleidsdocumenten. Beide schappen hebben nog geen overkoepelend beleid uitgewerkt	N	-	-	J	
Energiebeleid Het gaat hier om een beleidslijn ten aanzien van energiebesparing en de eigen duurzame opwekking van energie. Het beleid van beide schappen is vergelijkbaar en in lijn met landelijke afspraken en akkoorden.	J	N	J	J	Uitwerking kent verschillen op detailniveau, bijvoorbeeld de interpretatie 'technische levensduur' van objecten. Voor een eenduidige besluitvorming over energieprojecten is het wenselijk een aantal verschillen te elimineren kort na de fusie.
Beleid terugwinnen grondstoffen Hoe willen de schappen omgaan met terugwinning van grondstoffen uit afvalwater. De beleidsprincipes zijn voor beide gelijk. Afstemming vindt op landelijk niveau plaats in de grondstoffenfabriek.	J	N	N	J	In de uitwerking zijn verschillen. Zo focust WGS op fosfaat en cellulose en WRW op fosfaat en mogelijk op bioplastics. Verscheidenheid is verrijkend voor de kennisontwikkeling in Nederland. Harmonisatie op korte termijn is niet nodig.
Afvalwaterakkoorden De afvalwaterakkoorden zijn afspraken met individuele gemeenten over diverse thema van het afvalwaterketen beheer (bv waterkwaliteitsspoor, meten aan de waterketen, onderzoek aan de waterketen etc.).	J	N	N	J	Doordat het maatwerk afspraken zijn met individuele gemeenten is de inhoud van de akkoorden verschillend. WGS heeft modulaire akkoorden met alle inliggende gemeenten. WRW heeft modulaire akkoorden met vier van de zes inliggende gemeenten (streven is voor allen inliggende gemeente een modulair akkoord).
Klimaatakkoord/energieakkoord Landelijke afspraken over energiebesparing, eigen energieopwekking en onderzoek reductie van broeikasgassen (bv methaan en lachgas). We volgen beide de landelijke afspraken	N	-	-	J	-

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
Aansluitverordening Stelt eisen aan de aansluiting van derden op de zuiveringstechnische werken. Beide maken we geen gebruik (meer) van deze verordening.	N	-	-	N	-
Slibverwerking Het gaat hier om de bewerking van vloeibaar zuiveringsslib (indikken, transporteren, gisten, ontwateren) en de verwerking van het ontwaterde slib. Bewerking: vergelijkbaar beleid (maximalisering afbraak droge stof).	J	N	N	J	Verwerking ontwaterd slib: verschil in contracten met verwerker (GMB) b.v. t.a.v. tarief en looptijd. We zijn beide deelnemer in het slibplatform Noordoost NL en proberen daarin voor de lange termijn waar nuttig te harmoniseren. WRW gaat slibstrategie actualiseren. WGS heeft slibstrategie onlangs geactualiseerd.
Samenwerking Bestuursakkoord Water De wijze waarop de beide waterschappen invulling geven aan de afspraken uit het landelijke Bestuursakkoord water.	J	N	N	J	Op detailniveau verschillen. Doordat de aanpak maatwerk is met de inliggende gemeenten zijn er verschillen in aanpak, bijvoorbeeld in op te pakken onderwerpen, planning en (financiële) ambities. Harmonisatie met prioriteit niet nodig en ook niet wenselijk i.v.m. lopende afspraken.
Vergunningenbeheer Beide schappen hanteren (uiteeraard) het beleidsuitgangspunt te willen voldoen aan wet- en regelgeving, zoals deze bijvoorbeeld is vastgelegd in de vergunningen voor de zuiveringsinstallaties. Er kan echter op verschillende wijze invulling worden gegeven aan dit beleidsuitgangspunt.	N	-	-	N	Beide waterschappen geven op nagenoeg dezelfde wijze invulling aan het beleidsuitgangspunt. Beide schappen voldoen aan wet- en regelgeving.
Aanpak sanering industriële lozingen Dit is landelijk beleid. De industriële lozingen zijn inmiddels vergaand gesaneerd.	N	-	-	N	
MJA-3 Is landelijke afspraak over verhoging van energie-efficiency voor de RWZI's.	J	N	N	J	Maatregelen zijn afgestemd op de kansen/mogelijkheden van de RWZI's en kunnen dus verschillen. Een fusie verandert hier niets aan.
Meetbeleid riolering Op welke wijze wil het waterschap participeren in het meten in de gemeentelijke riolering. Beide schappen zijn	J	N	N	N	Een verschil tussen beide waterschappen is dat WGS de plaatsing en het onderhoud van meetopstellingen riolering met eigen personeel doet, terwijl WRW dit heeft

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
bereid de gemeenten vergaand te ontzorgen.					uitbested aan de markt. Harmoniseren is niet nodig, wel moet er voorafgaand aan een eventuele fusie duidelijkheid zijn met oog op de personele inzet op dit thema.
Rolneming in samenwerking gemeenten Welke rol zien waterschappen in de samenwerking met gemeenten.	J	N	N	N	WGS: traditie 'in vergaande mate van ontzorgen' van gemeente bij onderhoud en realisatie van riolering. WRW: terughoudender t.a.v. ontzorging gemeenten. Harmonisatie hoeft niet met prioriteit, wel duidelijkheid nodig met oog op hiervoor ter beschikking te stellen formatie.
Innovatie Beide schappen zijn bereid te participeren in innovatie projecten en activiteiten in de waterketen. Houding/cultuur qua innovatie komt overeen.	J	N	N	J	Op uitvoeringsniveau verschillen, bijvoorbeeld grondstoffenwinning. Verschillen kunnen verrijkend zijn voor kennisontwikkeling.
Sanering lozingen buitengebied Hoe gaan de beide schappen om met de sanering lozingen buitengebied. Beide hebben een voorkeur voor sanering buitengebied d.m.v. drukriolering.	J	N	N	N	Een verschil is dat WRW een grotere bereidheid heeft om IBA's van gemeenten onder voorwaarden te beheren. Harmonisatie met prioriteit is niet nodig en ook niet goed mogelijk i.v.m. veelal lopende afspraken.
Reststoffenverwerking op RWZI's	J	N	J	N	WGS is bereid om onder voorwaarden reststoffen van derden te verwerken op de RWZI's (waterlijn of sliblijn). WRW overweegt de optie om stoffen van derden te vergisten (verkenning). Voor duidelijkheid naar de markt is harmonisatie direct na de fusie wenselijk.
OESO Hoe gaan we om met de aanbevelingen uit het OESO rapport over het Nederlands waterbeheer. Er is nog geen vastgesteld beleid hiervoor.	N	-	-	J	Komt in WBP
Integraal Zuiveringsplan (IZP) In dit strategische plan zijn voor een periode van tien jaar integraal de kosten en maatregelen voor de RWZI's uitgewerkt om	J	N	J	N	WGS is een IZP aan het opstellen WRW is voornemens een Zuiveringsstrategie op te stellen. Voor een eenduidige kaderstelling aan het

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
te voldoen aan de doelstellingen voor het zuiveringsbeheer. Het geeft het bestuur duidelijkheid over het toekomstperspectief van de RWZI's. Het levert input voor het FMP en de Meerjarenbegroting is kader stellend voor de projecten en het beheer en onderhoud van het zuiveringsbeheer.					zuiveringsbeheer is harmonisatie kort na een eventuele fusie wenselijk.
Beheer en Onderhoud / Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving					
Beheer en Onderhoud					
Watersysteem	J	N	J	J	Vanuit vergelijkbare doelstellingen is de werkwijze waarbinnen het beheer en onderhoud tot stand komt verschillend. Bij WRW is sprake van een geïntegreerde toedeling van taken binnen één afdeling. Bij WGS zijn de taken voor het watersysteem procesgericht verdeeld over de organisatie. Bij fusie zal harmonisatie van deze werkwijzen noodzakelijk zijn omdat het organisatorisch gezien niet wenselijk is om beide werkwijzen naast elkaar te laten bestaan. Wanneer dit aan de orde komt zullen de ervaringen van beide waterschappen op dit taakveld dan ook zorgvuldig moeten worden gewogen om van daaruit een verantwoorde en gedragen keuze te maken.
Waterkering/ Waterketen	J	N	J	N	De verschillen in werkwijze zijn op deze taakvelden beperkt en goed onderling verenigbaar. Zo maken beide waterschappen bijvoorbeeld voor wat betreft de waterketen een verschillende afweging in de mate van uitbesteding van dit type werkzaamheden. In termen van harmonisatie kost het maken van goede afwegingen hierop vanzelfsprekend tijd en zal (ook hier) het beste van beide waterschappen versmelten tot één.

1	2	3	4	5	6
Beleidsonderwerp en omschrijving	verschil	Voor fusie harmoniseren	< ca. 1 jaar na fusie harmoniseren	Actie in WBP	Toelichting verschil
					De beoordeling hierop biedt echter meer kansen dan bedreigingen. Immers de keringstaak is reeds primair bij WGS belegd en voor de waterketen biedt schaalvergroting voordeel op zowel vanuit het perspectief van doelmatigheid als kwaliteit, kwetsbaarheid en de mogelijkheden tot verdere (product) innovatie.
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	J	N	J	J	Het beleid van beide waterschappen op dit taakgebied is grotendeels gelijk. Zo is er een gezamenlijk handhaving en vergunningenbeleid vastgesteld in Rijn-Oost verband. Dit komt onder meer tot uitdrukking in een gezamenlijke visie over de taakuitvoering en een daarop afgestemd uitvoeringsbeleid. Wel vormt de harmonisatie van de keur een belangrijk onderwerp van gesprek maar zonder een knelpunt te hoeven worden. In termen van harmonisatie worden op dit taakveld dan ook geen grote knelpunten voorzien.
Taakveld overstijgend					
Aanbestedingsbeleid	J	N	J	N	Geringe verschillen bestaan op criteria waarop mag worden afgeweken van het inkoopbeleid en inschakelen van NMA.
Internationale samenwerking	J	N	J	N	Intentie hetzelfde, in te bereiken doelstellingen (geringe) verschillen.
ICT t.b.v. primaire processen	J	N	N	N	Gebeurt gedeeltelijk binnen waterkracht.
Subsidiebeleid, waaronder 1. Subsidie verlening aan derden; 2. Subsidie verwerven voor eigen projecten	N	-	-	N	Verschillen zijn gering. Beide waterschappen hebben de afgelopen jaren in Rijn Oost verband op subsidiegebied nauw met elkaar samengewerkt. Samen met de waterschappen in Rijn Oost zijn de zaken op subsidiegebied goed op elkaar afgestemd.
Risicoacceptatie /risicofilosofie	J	N	J	J	Op visieniveau verschillend / thema is nog in ontwikkeling.

Bijlage 5: Berekeningen tarieven bij fusie

In deze bijlage staan verschillende berekeningen voor de tariefontwikkeling bij een fusie. De volgende varianten voor de kostentoedeling en tariefdifferentiatie zijn doorgerekend:

- 25%, 30% en 35% voor ingezetenen;
- geen tariefdifferentiatie;
- tariefdifferentiatie buitendijks;
- tariefdifferentiatie wegen.

Lastendruk bij fusiewaterschap (kostendekkend, 35% ingezetenen, geen tariefdifferentiatie)

Lastendruk o.b.v. landelijke profielen	2016	2019	2025
eenpersoons huishouden huurwoning	163,75	166,39	184,24
eenpersoons huishouden koopwoning	269,47	273,76	297,42
meerpersoons huishouden huurwoning	274,07	273,21	300,79
meerpersoons huishouden koopwoning	379,79	380,59	413,98
agrarisch bedrijf	3.512,63	3.711,54	4.259,98
natuurterrein	4.442,56	4.721,32	5.446,90
groothandel	1.654,77	1.662,37	1.766,18
productiebedrijf	22.891,71	22.466,26	24.274,45

Lastendruk bij zelfstandige waterschappen

Reest en Wieden (kostendekkend, 35% ingezetenen, tariefdifferentiatie wegen)

Lastendruk o.b.v. landelijke profielen	2016	2019	2025
eenpersoons huishouden huurwoning	180,21	186,55	206,14
eenpersoons huishouden koopwoning	292,83	303,87	329,84
meerpersoons huishouden huurwoning	300,10	301,81	330,41
meerpersoons huishouden koopwoning	412,72	419,14	454,11
agrarisch bedrijf	3250,11	3.501,96	3.967,01
natuurterrein	3.321,56	3.594,32	4.091,48
groothandel	1.771,12	1.811,32	1.919,38
productiebedrijf	24.741,27	24.328,92	26.062,74

Groot Salland (kostendekkend, 35% ingezetenen, tariefdifferentiatie buitendijks)

Lastendruk o.b.v. landelijke profielen	2016	2019	2025
eenpersoons huishouden huurwoning	154,84	161,10	178,37
eenpersoons huishouden koopwoning	256,94	266,30	288,90
meerpersoons huishouden huurwoning	259,49	267,50	295,61
meerpersoons huishouden koopwoning	361,60	372,70	406,14
agrarisch bedrijf, binnendijks	3808,27	4.104,57	4.745,22
natuurterrein	3.155,25	3.415,04	3.955,39
groothandel	1.591,55	1.634,80	1.736,67
productiebedrijf	21.824,60	22.272,56	24.217,42

Vershil tussen landelijke profielen en eigen profielen waterschappen**Uitgangspunten voor landelijke profielen**

Omschrijving	ve's	waarde x € 100.000	hectares cultuur	hectares natuur
eenpers.h.h. huurwoning	1			
eenpers.h.h. koopwoning	1	2		
meerpers.h.h. huurwoning	3			
meerpers.h.h. koopwoning	3	2		
agrarisch bedrijf	3	4	40	
natuurterrein				1000
groothandel	7	24		
productiebedrijf	300	120		

Uitgangspunten voor profielen Reest en Wieden

Omschrijving	ve's	waarde x € 100.000	hectares cultuur	hectares natuur
eenpers.h.h. huurwoning	1			
meerpers.h.h. huurwoning	3			
eenpers.h.h. koopwoning	1	2,5		
meerpers.h.h. koopwoning	3	7,5		
agrarisch bedrijf	3	3,75	45	
natuurterrein				100
tabelbedrijf	1800	27,5		

Uitgangspunten voor profielen Groot Salland

Omschrijving	ve's	waarde x € 100.000	hectares cultuur	hectares natuur
eenpers.h.h. huurwoning	1			
meerpers.h.h. huurwoning	3			
meerpers.h.h. koopwoning	3	2		
agrarisch bedrijf	3	2,4	25	
natuurterrein				1000
groothandel	10	24		
middelgroot metaalbedrijf	450	120		

Varianten kostentoedeling watersysteembeheer

In deze bijlage zijn de tarieven watersysteembeheer opgenomen bij verschillende kostentoedelingen:

- 35% ingezetenen;
- 35% ingezetenen + tariefdifferentiatie buitendijks;
- 35% ingezetenen + tariefdifferentiatie wegen;
- 35% ingezetenen + tariefdifferentiatie buitendijks en wegen;

- 25% ingezetenen;
- 25% ingezetenen + tariefdifferentiatie buitendijks;
- 25% ingezetenen + tariefdifferentiatie wegen;

- 30% ingezetenen;
- 30% ingezetenen + tariefdifferentiatie buitendijks;
- 30% ingezetenen + tariefdifferentiatie wegen;

- 40% ingezetenen*.

* Op grond van inwonerdichtheid van het totale gebied is het gekoppelde aandeel 25%. Het fusiewaterschap heeft de wettelijke mogelijkheid dit met maximaal 10% te verhogen o.b.v. bestuurlijke argumentatie. Een aandeel van 40% is daarmee wettelijk niet toegestaan. De berekening is hier ter illustratie opgenomen.

Tariefontwikkeling watersysteembeheer bij fusiewaterschap (kostendekkend)

De figuren in de hoofdtekst zijn gebaseerd op een aandeel van 35% voor ingezetenen, zonder tariefdifferentiatie. Deze tarieven zijn in de eerstvolgende tabel opgenomen.

*Varianten bij 35% ingezetenen***35% ingezetenen**

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	108,59	112,97	125,96	per huishouden
gebouwd	52,86	53,69	56,59	per € 100.000
ongebouwd	78,39	83,41	96,47	per ha
natuur	4,44	4,72	5,45	per ha

35% ingezetenen + tariefdifferentiatie buitendijs

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	108,59	112,97	125,96	per huishouden
gebouwd	52,86	53,69	56,59	per € 100.000
ongebouwd	80,31	85,45	98,83	per ha
<i>ongebouwd differentiatie buitendijs</i>	<i>20,08</i>	<i>21,36</i>	<i>24,71</i>	<i>per ha</i>
natuur	4,44	4,72	5,45	per ha

35% ingezetenen + tariefdifferentiatie wegen

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	108,59	112,97	125,96	per huishouden
gebouwd	52,86	53,69	56,59	per € 100.000
ongebouwd	73,20	77,88	90,05	per ha
<i>ongebouwd differentiatie wegen</i>	<i>146,39</i>	<i>155,76</i>	<i>180,11</i>	<i>per ha</i>
natuur	4,44	4,72	5,45	per ha

35% ingezetenen + tariefdifferentiatie wegen & buitendijs

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	108,59	112,97	125,96	per huishouden
gebouwd	52,86	53,69	56,59	per € 100.000
ongebouwd	74,86	79,65	92,11	per ha
<i>ongebouwd differentiatie buitendijs</i>	<i>18,72</i>	<i>19,91</i>	<i>23,03</i>	<i>per ha</i>
<i>ongebouwd differentiatie wegen</i>	<i>149,72</i>	<i>159,31</i>	<i>184,22</i>	<i>per ha</i>
natuur	4,44	4,72	5,45	per ha

*Varianten bij 25% ingezetenen***25% ingezetenen**

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	77,56	80,70	89,97	per huishouden
gebouwd	60,99	61,95	65,30	per € 100.000
ongebouwd	90,45	96,25	111,31	per ha
natuur	5,13	5,45	6,28	per ha

25% ingezetenen + tariefdifferentiatie buitendijs

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	77,56	80,70	89,97	per huishouden
gebouwd	60,99	61,95	65,30	per € 100.000
ongebouwd	92,66	98,60	114,04	per ha
<i>ongebouwd differentiatie buitendijs</i>	23,17	24,65	28,51	<i>per ha</i>
natuur	5,13	5,45	6,28	per ha

25% ingezetenen + tariefdifferentiatie wegen

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	77,56	80,70	89,97	per huishouden
gebouwd	60,99	61,95	65,30	per € 100.000
ongebouwd	84,46	89,86	103,91	per ha
<i>ongebouwd differentiatie wegen</i>	168,91	179,72	207,81	<i>per ha</i>
natuur	5,13	5,45	6,28	per ha

*Varianten bij 30% ingezetenen***30% ingezetenen**

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	93,07	96,84	107,97	per huishouden
gebouwd	56,93	57,82	60,95	per € 100.000
ongebouwd	84,42	89,83	103,89	per ha
natuur	4,78	5,08	5,87	per ha

30% ingezetenen + tariefdifferentiatie buitendijks

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	93,07	96,84	107,97	per huishouden
gebouwd	56,93	57,82	60,95	per € 100.000
ongebouwd	86,48	92,03	106,44	per ha
<i>ongebouwd differentiatie buitendijks</i>	<i>21,62</i>	<i>23,01</i>	<i>26,61</i>	<i>per ha</i>
natuur	4,78	5,08	5,87	per ha

30% ingezetenen + tariefdifferentiatie wegen

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	93,07	96,84	107,97	per huishouden
gebouwd	56,93	57,82	60,95	per € 100.000
ongebouwd	78,83	83,87	96,98	per ha
<i>ongebouwd differentiatie wegen</i>	<i>157,65</i>	<i>167,74</i>	<i>193,96</i>	<i>per ha</i>
natuur	4,78	5,08	5,87	per ha

*Variant bij 40% ingezetenen***40% ingezetenen**

	2016	2019	2025	Opm.
ingezetenen	124,10	129,11	143,95	per huishouden
gebouwd	48,79	49,56	52,24	per € 100.000
ongebouwd	72,36	77,00	89,05	per ha
natuur	4,10	4,36	5,03	per ha

In onderstaande tabel staat bij wijze van voorbeeld het effect van een mogelijke kostentoedeling op de lastendruk van twee voorbeeld profielen: een meerpersoons huishouden met een koopwoning en een agrarisch bedrijf. Hierbij is de lastendruk bij fusie op lange termijn (2025) vergeleken met die bij zelfstandig blijven, rekening houdend met de huidige tariefdifferentiaties.

Effect lastendruk (2025)	WRW		WGS	
	meerpersoons koopwoning	agrarisch binnendijks	meerpersoons koopwoning	agrarisch, binnendijks
35% ingezetenen, geen differentiatie	-9 %	+7 %	+2 %	-10 %
35% ingezetenen, differentiatie wegen	-9 %	+1 %	+2 %	-16 %
35% ingezetenen, differentiatie buitendijks	-9 %	+10 %	+2 %	-8 %
25% ingezetenen	-13 %	+23 %	-3 %	+3 %
30% ingezetenen, differentiatie wegen	-11 %	+8 %	0 %	-9 %

Bovenstaande tabel laat zien dat de lastendruk voor ingezetenen kan worden beperkt door een lager aandeel aan ingezetenen toe te rekenen. Voor agrarisch daalt de lastendruk door een tariefdifferentiatie wegen. Tegelijkertijd zal de lastendruk voor de overige categorieën stijgen.

Bijlage 6: Routekaart fusie

Wanneer de algemeen besturen van beide waterschappen op 3 december 2014 uitspreken een fusie te willen, worden parallel twee sporen opgestart.

Het eerste spoor is het formele spoor van overleg met de provincies Overijssel en Drenthe en besluitvorming op dat niveau, gevolgd door de goedkeuringsprocedure door de minister van I&M. Het overleg met de provincie gaat over het fusievoornemen zelf en de datum van effectuering en over het voor het fusiewaterschap vast te stellen reglement, incl. de overgangsbepalingen voor de periode tot aan de fusiedatum. De volgende stappen worden doorlopen; voor een deel kunnen deze elkaar in de tijd overlappen.

Stap	Datum gereed/doorlooptijd
Startnotitie inzet waterschappen op bestuurlijke issues	4 weken, <i>december 2014</i>
Overleg provincie over fusievoornemen en omvang bestuur	4 weken
Opstellen en overleg provincie over ontwerp fusiebesluit	6 weken
Terinzagelegging ontwerp besluit	6 weken, <i>wettelijke termijn</i>
Opstellen definitief besluit	4 weken
Behandeling in GS en PS Overijssel en Drenthe	4 weken, <i>1 juni/1 juli 2015</i>
Goedkeuring door minister + bekendmaking	13 weken, <i>wettelijke termijn</i>

Het tweede spoor is het voorbereiden van de bestuurlijke en organisatorische vormgeving van het nieuwe waterschap. Dit kan opgestart worden, parallel aan het doorlopen van het formele spoor. De volgende stappen zijn hierbij aan de orde. De planning is geënt op de fusiedatum 1 januari 2016.

Stap	Datum gereed/doorlooptijd
Opstellen projectplan, detailplanning en spelregels fusie	december 2014
Besluitvorming projectplan, aanwijzen kwartiermaker en opdrachtgevend orgaan, regelen mandaat en budget	januari 2015
Instellen BOR en BGO	Januari 2015
Strategische aspecten, w.o. missie/visie, naamgeving, maatregelen borgen gebiedsoriëntatie	Januari - februari 2015
Bestuurlijke aspecten, w.o. kostentoedeling, beleidsharmonisatie, profiel en procedure sleutelfuncties	januari – februari 2015
Organisatieaspecten, w.o. directie-, sturings- en organisatie-model	januari – februari 2015
Sociaal plan	Januari – maart 2015
Voorgenomen benoeming management	eind maart 2015
Personele aspecten, w.o. functieboek	april - juli 2015
Plaatsing personeel	augustus – oktober 2015
Financiële aspecten, w.o. begroting, mjr., tarieven	april - oktober 2015
Taakuitvoering, verordeningen, interne regelgeving	mei - oktober 2015
Inrichting werkprocessen en huisvesting	juni - november 2015
Inregelen (ICT-) systemen en processen	september - november 2015
Verhuizing	december 2015